

Rap. no 1 v. 1929
Sal.
Diarion nubecan
in Tullent.

2022

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Golsténin raportti no 2.

Peru

31/1 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

ENGLISCHE ANLAGE 6

Helmikuun 11 p:nä 1929.

No 95. B.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No	5/416	29
23/2-29		L.H.
5	C 31	

Herra Ministeri,

Samalla kuin minulla täten on kunnia lähettää Teille raporttini No 2 kuluvalta vuodelta olen pakotettu esittämään valitukseni, että raportti No 1, joka käsittelee suurvaltain välisiä problemeja, ei ole tällä hetkellä niin lopullisesti valmiina, että saattaisin sen lähettää samalla kerralla. Vasta palattuani siltä virkamatkalta Helsinkiin, jolle Te, Herra Ministeri hyväntahtoisesti olette minut kutsunut, voin sen saada kirjoitetuksi lopullisen valmiiksi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Holm

Skandinavia ja Kansainlito.

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

(Ministeri Holstin Raportti 31.1.29. No. 2)

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
5/1416 ae. W. 13 29		
23/2-29	1929	13
RYHÄ	1310	1310
5	CS1	

Skandinavia ja
Kansainliitto.

Vuodesta 1922 saakka, josta lähtien olen milloin lyhyemmän milloin pitemmän ajan joka vuosi oleskellut Genevessä Kansainliittoa koskeneissa erilaisissa tehtävissä, olen vuosi vuodelta tullut yhä enemmän vakuutetuksi siitä, että Skandinavian maiden näyttelemä osa Kansainliiton keskustelussa on kaikkea muuta kuin suora ja konstruktivinen. Sen vuoksi se ei myöskään ole tyhjiä korulauseita lukiunottamatta, lainkaan suosittu millään muulla taholla kuin niiden muutamien maiden piirissä, joilla on Kansainliittoon nähden sama negatiivinen kanta. Tätä tosiasiaa en ole tahtonut salata Hallitukselta, vaan olen sen peittelemättömästi tuonut esiin niinhyvin raporteissa Yleiskokouksen kolmannen, eli sotilaskomissionin töistä, kuin kaikista eri havainnoista turvallisuus- ja varustusten supistamiskysymysten käsittelyn aikana muissa komiteoissa, kertoessani. On sen vuoksi erinomaisen hauska havaita miten ministeri Elfving raporttissaan kuluvaan kuun 3 p:ltä selostaa keskustelua herra Mowinckelin kanssa; tästä keskustelusta paistaa hyvin kuvaavasti esiin se tapo, jolla eräät skandinavialaiset valtiomiehet katselevat euroopalaisia probleemeja.

Herra Mowinckelin lausunnosta voi tavallaan löytää kolme eri kysymystä: ensiksi varustusten supistamiskysymyksen, toiseksi Reinin miehitysalueen tyhjentämisen ja kolmanneksi Itävallan yhtymisen Saksaan. Lausuttuaan kustakin näistä selvän mielipiteensä Norjan pääministeri tulee siihen tulokseen, että Ruotsin, Norjan ja Tanskan lisäksi Hollannin ja Suomen olisi asetuttava näiden eri kysymysten suhteen samalle määrätyle kannalle. Herra Mowinckel tietää samaan

menoon myös mikä tämän kannan tulisi olla. Ensimmäisessä kysymyksessä hänestä näiden "Pohjoismaiden" olisi asettauduttava jyrkästi Ranskan "militarismia ja hegemoniaa vastaan"; Toisessa kysymyksessä niiden olisi yhtä jyrkästi vaadittava ranskalaisten ja samalla myös englantilaisten ja belgialaisten joukkojen poistamista Reiniltä. Edelleen niiden olisi tehtävä voitavansa Ranskan ja sen liittolaisten vastarinnan murtamiseksi, jotta Saksa saisi liitetyksi Itävallan itseensä.

Kun Norjan pääministeri aivan selvin sanoin esittää valituksen, että Suomi ei ole tähän saakka Kansainliiton piirissä aina kulkenut käsi kädessä Skandinavian maiden kanssa, osuu hän aivan oikeaan. Ja kun hän, ministeri Elfvingin raportin mukaan, esittää sen toivomuksen, että Suomi tästä lähtien alkaisi entistä enemmän noudattaa läntisten näpureittensä ja Hollannin politiikkaa näissä suhteissa, tarkoittaa hän tietysti myös nimenomaan yllämainittua kolmea kysymystä. On sem vuoksi syytä vähän tarkastaa mitä edellytyksiä Suomella voisi olla onnensa omaksua herra Mowinckelin yllämainittuja ohjeita ja neuvoja.

Mitä ensinnä tulee kysymykseen varustusten supistamisesta, on ainakin tähän saakka suomalainen valtuuskunta, niin hyvin Yleiskokouksissa kuin varustusten supistamiskomissionissa ja turvallisuuskomiteassa, voinut nojautua Hallituksen yhtä johdonmukaisesti kuin selviin ohjeisiin. Nämä ohjeet on taas valmistettu ministeri Erichin puheenjohtolla toimineessa komiteassa, jossa aina on ollut mukana Yleisesikunnan päällikkö ja kaikkien puolueiden paitsi kommunistien edustajia. Voidaan siis hyvällä syyllä katsoa, että nämä ohjeet edustavat mahdollisimman monipuolisesti harkittua poliittista ja sotilaallista kantaa. Jos ohjeet tahdotaan pukea yhden ainoan lauseen suppeaan muotoon, se kuuluisi kaiketikin jokseenkin seuraavasti: Joskin Kansainliiton peruskirja edellyttää varustusten supistamista, niin se asettaa alimmaksi rajaksi kunkin maan todellisen turvallisuuden, ja turvallisuuden suhteen taas ovat Kansainliiton

jäsenvaltiot hyvinkin erilaisissa asemissa riippuen maantieteellisistä, poliittisista tai historiallisista syistä, ollen siten eräät maat , kuten esim. Skandinavian maat, erittäin edullisessa asemassa ja toiset taas sitä huonommassa asemassa, niiden joukossa myöskin Suomi. Tämä toteaminen ohjeitten sisällön suhteen osoittaa välittömästi miten suomalaisen valtuuskunnan on aina täytynyt Kansainliiton elimissä laskea ulkonaisen turvallisuuden tarve kokonaan toisella asteikolla kuin mitä meidän selkämme suoma ~~puolesta~~ turvassa Ruótsi ja Norja ovat voineet tehdä. Suomen taholta on aina pidetty turvallisuuskysymystä olennaisena edellytyksenä varustusten supistamiselle, jota vastoin Skandinavian taholta ei tähän saakka ole tahdottu sanoa montakaan positiivista sanaa turvallisuuden hyväksi, jotta sitä johdonmukaisemmin olisi saatu toivotetuksi varustusten supistamisen välttämättömyyttä.

Jos viime vuosien kokemus näin on osoittanut mistä syystä Suomen ja Skandinavian maiden tiet varustusten supistamisen arkaluontoisen probleemin alalla ovat kulkeneet eri suuntiin , on vaikea käsittää millä tavalla Suomen nyt olisi mahdollista asettua Skandinavian maiden ja Hollannin kanssa samaan rintamaan , kun juuri ratkaisevimmat kuukaudet lähestyvät. Mitä mahdollisuuksia meillä todellakaan voisi olla unhoittaa naapuruutemme Venäjään ja siltä taholta meitä uhkaava vaara ja äkisti herra Mowinckelin neuvon mukaan ruveta näkemään päävaaraksemme ranskalainen militarismi ja hegemonia ? Sitä paitsi, jos Ranskan armeija pakkokeinoin vähennettäisiin herran Mowinckelin määräämään suuruuteen, luuleeko kukaan tosissaan, että sillä Europan rauha olisi rahtuakaan suuremmassa turvassa kuin tällä hetkellä? Päinvastoin, on hyvinkin luultavaa, että kaikki ne saksalaiset salaiset ja julkiset oikeistojärjestöt, jotka vain odottavat hetkeä uusiin väkivaltaisuuksiin Europassa, näkisivät Ranskan puolustusvoimien tavattomassa heiken-

tämisessä parhaan lupauksen kostohommiensa toteuttamisen mahdollisuudelle.

Toiseksi kamattaa mieltä puhtaasti taktikankin kannalta eikä vain omien etujen nimestä onko herra Mowinckelin neuvo meille mahdollinen otettavaksi varteen.

Mitä maata ei tulla pakottamaan pitemmälle menevään varustusten supistamiseen kuin mitä kukin niistä itse katsoo mahdolliseksi. Ranskaakaan ei siis Skandinavian, Hollannin ja Suomen äänillä taivuteta hitustakaan suurempiin myönnytyksiin tässä suhteessa kuin mitä Ranskan hallitus puolestaan voi hyväksyä. Tilanne on itse asiassa Ranskalle vieläkin edullisempi kuin mitä tästä peruskirjan velvoituksensa aiheutuu : kokemus on osoittanut, että hyvin suuri joukko maita pitää Ranskan maavoimia sinä ainoana armeijana, joka eniten turvaa Euroopassa Kansainliiton arvovallan. Niin kauvan kuin Ruotsin, Norjan ja Tanskan tapaiset maat kieltäytyvät kategorisesti sitoutumasta antamaan Kansainliitolle aseellista apua, on turha odottaa, että Kansainliitto ehdoin tahdoin asettuisi tässä asiassa pohjois-euroopalaisten puolustus-nihilistien kannalle Liiton itsensä ja varsinkin sen uhatussa asemassa olevien valtioiden elimellisimpiä etuja vastaan.

Kaikkeen ylläsanottuun katsoen ei siis Suomella pitäisi olla minkäänlaista syytä loppua varustusten supistamis-asiassa tähän saakka noudattamaltaan, selvältä ja isänmaalliselta kannalta juostakseen sille vieraitten päämaalien liukkaalla tiellä vain sen vuoksi, että sitä siihen houkutellessaan Skandinaviasta päin.

Jos kysymys varustusten supistamisesta koskee elimellisimmistä Suomen omia etuja ja Suomen on täysi syy torjua norjalainen houkutus täydelliseen kannan muutokseen, on sitäkin vähemmän meidän aihetta asettua herra Mowinckelin koskettelemien toisten kysymysten suhteen hänen suosittamalleen kannalle.

Mitä meihin kuuluu Reinin miehitys ? Jos se liikuttaa meitä, silloin meidän on myöskin esitettävä mielipiteemme Saksan maksukyvyistä, edelleen meidän on johdonmukaisuuden nimessä

annettava Yhdysvaltain tietää mitä me ajattelemme siitä, että se perii Englannilta saataviaan paljoo ankarammilla ehdoilla kuin Ranskalta ja Italialta. Näin me tulemme siihen, että meidän olisi myös annettava mailman tietää mitä ajattelemme Englannin asettamista maksu-ehdoista Ranskalle ja Italialle. Tästä päästyämme meidän olisi edelleen kaiken johdonmukaisuuden nimessä lausuttava painava sanamme n.s. reparationeista. Tultuamme loppujen lopuksi tähän olisi edessämme kysymys "syyllisyydestä".

Joko meidän on rehellisesti otettava osaa kaikkiin koko mailmansotaa koskeneiden kysymysten pohtimiseen kansainvälisen politiikan vakavassa äänilajissa, tai meidän^{on} pysyttävä yhtä rehellisesti kokonaan poissa tästä tehtävästä.

Jos valitsemme edellisen vaihtopuolen, sopii^{on} luvalla kysyä miten se käytännössä on järjestettävä? Saako kukin hallitus mikä meillä edessäolevina vuosikymmeninä tulee olemaan itse vapaasti määrätä, miten se kulloinkin ajattelee kantamme ilmaistavaksi jokaisen sillä hetkellä kansainvälisesti pohdittavana olevan kysymyksen suhteen, joka vähänkin koskee asioista mailmansotaa? Tuskinpa! Eiköhän Eduskunta ja varsinkin sen ulkoasiainvaliokunta tehtöisi olla mukana näissä kantamme määräämisissä. Eduskuntamme saisi tässä tapauksessa pidentää vuosittain istuntokauttansa monella viikolla.

Mutta, sopii kysyä, onko luultavaa, että suurvallat tulisivat tämän säännöllisesti esiintyvän kannanilmaisunne nojalla muuttamaan rahtuakaan politiikastaan? Luuleeko kukaan, että Yhdysvaltain senaatti helpottaisi laina-ehdojaan Englannille, Ranskalle, Italialle y.m. maille kuultuaan että Suomen viralliset piirit ovat asettuneet sille tai tälle kannalle? Tai onko odotettavissa, että Englannin, Ranskan ja Italian parlamentit huojentaisivat Saksalle asetettavia maksuehtoja, jos Suomen taholta tehtäisiin Kansainliitolle siitä aloite?

Ensi kesänä on kulunut kymmenen vuotta eri rauhansopimusten voimaantulosta. Ruotsi, Norja, Ranska ja Hollanti ovat sanomalehtiensä kautta antaneet kaiken kannatuksensa Saksalle niinhyvin korvaus

kysymyksen kuin Reininmaan miehityksen lakkauttamisen suhteen, mutta näiden neljän maan hallitukset ovat visusti pitäneet sormensa pois sellaisesta" avunannosta. "Onko nyt luultavaa, että Suomen tulo viidenneksi maaksi näiden valtioiden ryhmään saisi alkusti suuria käänteitä aikaan? On mahdotonta uskoa että herra Mowinkelkään saattaa sellaista odottaa, jos hän vakavasti ajattelee tilannetta.

Tulen näin viimeiseen kysymykseen, nimittäin Itävallen yhtymiseen Saksaan.

Mitä meillä tänäkään probleemin kanssa on tekemistä,² Vaikka me sen hyväksymme kansallisen itsemääräämis- periaatteen nojalla, ei siitä asia edisty sen enempää kuin meidän vastarintamme-kaan sitä hidastuttaisi. Jos Suomen on Kansainliiton piirissä julkisesti esiinnyttävä asian puolesta, sitten meidän on otettava vuorostamme osaa kaikkien muiden rauhansopimusten revisiooniin ja kun tätä työtä olemme harjoittaneet muutaman vuosikymmenen, voi kohtalo olla niin ikävän johdonmukainen, että Venäjä vuorostaan joutuessaan vaatimaan rauhansopimusten korjausta, löytää näissä aikaisemmissa edesottamisissamme sille edullisia tukikohtia.

Joko me olemme fehellisesti muidenkin rauhansopimusten kuin Saksaa ja Itävaltaa koskevien rauhansopimusten korjausten kannalla, tai meidän on pysyttävä näistä riidoista etällä, siksi etällä kuin jäsenyytemme Kansainliitossa ylimalkaan sallii. Tähän saakka se on sallinut niin paljon, että yleinen mielipiteemme on saanut kirjoittaa näistekin asioista mitä milloinkin on halunnut Hallituksen puuttumatta Kansainliiton piirissä niihin lainkaan. Tämä taktiikka ei ole tuottanut meille sen enempää älyllistä kuin moraalista vahinkoa, ja sitä pitäisi kaikessa rauhassa vastakin jaksaa noudattaa, ellei meistä riippumattomista syistä jossakin kohdassa virallinen kannanotto käy pakolliseksi.

Sanoessani tämän tulen siis siihen lopputulokseen, että mielestäni eri hallitustemme tähän saakka noudattama politiikka puheenalaisten kysymysten suhteen on ollut yhtä hyvin harkittu kuin muutenkin toteutettu. Mutta tätä käsitystäni tukee vielä se erikoinen syy, jonka esitin tämän raportin alussa: Skandinavian maat eivät nauti Kansainliiton piireissä niin suurta suosiota, että meidän olisi syytä pyrkiä heidän riveihinsä. Kun tohtori Henrik Ramsay äskettäin oli Genèvessä, kysyi hän minulta mistä johtuu että toisten maiden osuus Kansainliiton työssä tuntuu huomattavasti suuremmalta kuin Skandinavian maiden työ ja toiminta? Hän sanoi nimittäin hämmästyksellä todenneensa, että Skandinavian maita näkee hyvin vähän edustettuna m.m. Kansainliiton komissioissa. Vastasin hänelle samaa, minkä yli kuuden vuoden ajan olen kuullut eri tahoilta: kukaan ei enää harrasta Skandinavian maiden vetämistä mukaan yhteistyöhön. Oli toisin Kansainliiton ensi vuosina. Skandinaviaa pidettiin itse oikeutettuna kaikkiin mahdollisiin lhottamustehtäviin. Silloin katsottiin ja hyvälläkin syyllä, että Kansainliitto oli syntynyt voittajavaltioiden tahdosta ja edusti sen vuoksi liian yksipuolisesti niiden kantaa. Tasapuolisuuden nimessä tarvittiin silloin kuulla myös "toistakin mielipidettä" ja tätä edustivat parhaiten Skandinavian maat, Hollanti ja Espanja. Tämän vuoksi koettiin nimittää eri komissioihin ja komiteoihin "neutraalisen mielipiteen" edustajiksi skandinaaveja, varsinkin ruotsalaisia. Mutta tuloksena monen vuoden kokemuksesta on ollut, että tämä politiikka on johtanut sangen negatiivisiin tuloksiin. Otan tässä vain kolme esimerkkiä, joita usein kuulee siteerattavan. Ruotsi epäonnistui täydellisesti n.s. Mosulin kysymyksessä ja vasta monen vuoden rettelöimisen jälkeen Ruotsin täytyi lopultakin täydellisesti perääntyä kannaltaan havaittuaan, että se oli ilman syytä koettanut olla turkkilaisempi kuin Turkki itse.

Ruotsin edustaja romanialais-unkarilaisessa tribunalissa sai aikaan nuo tunnetut selkkaukset, joita Sir Austen Chamberlain raporttöörinä turhaan koetti selvitellä. Vasta nyt ollaan pääsemässä kompromisseihin, joihin alunpitäen olisi tullut pyrkiä, mutta jota ei voitu tehdä niinkauvan kuin Unkari Ruotsin kannan yllättämänä tahtoi nähdä riidassa puhtaasti juridisen kysymyksen. Kolmanneksi viittaa vastaavan ruotsalaisen edustajan epäonnistumiseen Turkissa. Ei ole lainkaan ihmeteltävä, ettei viime vuosina mikään maa ole enää tahtonut ehdottaa ruotsalaisia jäseniksi Kansainliiton komissioneihin tai komiteoihin tai muihin luottamustehtäviin.

Jos kysyy syvimpiä syitä tähän kannanmuutokseen, saa heti hyvin yksinkertaisen ja selvän vastauksen: ruotsalaiset ovat liian "täynnä itseänsä". Maalimansodan aikaan he tahtoivat näyttellä "täysin puolueetonta osaa," mutta olivat useimmassa tapauksessa ehdottomasti selviä saksalais-intoilijoita. Nyt kun Saksa on tullut Kansainliiton jäseneksi, ei heitä enää tarvita tämän voitettujen valtioiden mielipiteen ilmaisijoina. Eräs Kansainliiton vanhimpia virkamiehiä, joka aina on ollut hyvin myötämielinen Saksaa kohtaan, sanoi minulle sattuvasti pari kuukautta sitten, että Kansainliitolle on monin verroin hedelmällisempää kuunnella suoraan Berlinin ääntä kuin vielä käyttää siihen tarkoitukseen Tukholman kiertotietä.

Norja aloitti toimintansa Kansainliitossa melkoisesti toisin edellytyksin kuin Ruotsi. ~~Ennen~~ Norjan päävaltuutettu Kansainliitossa, Nansen, oli Genèvessä ainakin yhtä populääri kuin kansanaan Branting, mutta lisäksi tuli norjalaiisten muikin suurempi yleismailmallinen suosio kuin mitä ruotsalaiset nauttivat. Tätä etuisempaa asemaansa eivät norjalaiset kuitenkaan osanneet kauvan käyttää hyväkseen. Olen kuullut, että sen, minkä ruotsalaiset turmelivat ylpeydellään, sen hävittivät norjalaiset itserak-

kaudellaan. Ruotsalaiset eivät olleet suinkaan koettaneet saada
äänensä kuuluville joka ainoassa asiassa, siihen he olivat liian
ylpeitä. Mutta missä asiassa he kerran ottivat esiintyäkseen,
siinä ei ollut mitään tinkimisen varaa. Sen sijaan katsoivat nor-
jalaiset asiakseen aina ja joka paikassa olla muita viisaampia
iäkäänkuin ainoastaan norjalainen äly ja moraalit merkitsisi jotakin.
Tällä hetkellä ei mikään maa enää yritä työntää Nansenia Kansain-
liiton asioihin. Norja itsekin on havainnut viisaimmaksi vetää
kokonaan taka-alalle herra Langen; ja kun nyt parina viime vuotena
herra Hambro on vuorostaan koettanut kohottaa uudelleen Norjan
nimeä, on hän herättänyt enemmän naurua kuin hyväksymistä.

Ainoa Skandinavian maista, joka kaiken aikaa on pysynyt
yleisessä suosiossa, on Tanska. Se johtuu siitä hyvin yksinker-
taisesta syytä, ettei tämä maa koskaan ole koettanut kilpailla
Ruotsin ja Norjan kanssa Kansainliiton korkeimpänä neuvonantajana.
Mitä milloin herra Zahle, milloin herra Munch joskus on yrittä-
nyt tässä suhteessa, on ollut suhteellisen vaatimatonta ja siis
helposti unhoitettua. Kun siis puhutaan Skandinavian maista jon-
kunlaisena ehjänä ryhmänä Kansainliiton piirissä, on syytä
tptuuden nimessä asettaa Tanska omaan erikoisasemaansa. Se on
tässä suhteessa ollut tuntuvasti vähemmän skandinavialainen kuin
Hollanti.

Jos otetaan huomioon edellä esittämäni tosiseikat, pi-
täisi olla selvää puhtaasti psykologiselta/^{kin}kannalta mitä edelly-
tyksiä Suomella on herra Mowinkelien tavoin uskoa Skandinavian
maiden ja Suomen aktiiviseen yhteistoimintaan Kansainliiton
tärkeimmissä kysymyksissä. Kukaan ei voisi ottaa meitä vakavalta
kannalta, jos me yrittäisimme näytellä samaa itsehyväisen aristo-
kraatin osaa kuin Ruotsi. Meille ~~ei~~ ei pitäisi olla mitään
hyötystä siitä, että juuri nyt saavuttaessamme toisin menettely-
keinoin yhä aktiivisemmän aseman Kansainliitossa hukkaisimme sen
niinkuin Ruotsi muutamassa vuodessa. Jos taas me noudattamalla
norjalaisten menettelyä tahtoisimme työntää nokkamme joka ainoaan

kysymykseen, odottaisi meitä varmasti sama yleisarvostelu kuin on tullut Norjan osaksi: meitä vaivaa jokaisen nousukkaan halu uskoa, ettei maailma tule toimeen ilman meidän viisauttamme. Jonkun vuoden kuluttua olisimme samassa asemassa kuin Norja nykyisin, meitä siedetään, kun on pakko, mutta meitä ei kaivata, koska ei ole pakko.

Jää näin jäljelle esimerkiksi meille ainoastaan Tanska. Mutta, luvalla sanoen, on hyvin vaikea nähdä millä tavalla Tanska kelpaisi meille esimerkiksi. Tosi asia on, että me omia vaatimattomia keinojamme käyttämällä olemme tällä hetkellä Kansainliitossa huomattavanmassa asemassa kuin Tanska. On siis itse asiassa oikeutetumpaa sanoa, että me kelpaamme paremminkin Tanskalle esimerkiksi kuin Tanska meille.

Olen edellä tarkastellut ensiksi mitä mahdollisuuksia meillä on noudattaa herra Mowinckelin neuvoja ja olen tullut negatiiviseen tulokseen. Ottaessani probleemin laajemmalla, s.o. yleiseltä psykologiselta kannalta, olen tullut aivan samoihin tuloksiin. Meidän on, se on varma vakaumukseni, rauhallisesti jatkettava samaa politiikkaa Kansainliiton piirissä, kuin tähänkin saakka, olkoon meillä ollut vanhoillinen, keskusta- tai sosialidemokraattinen hallitus. Meidän ei ole missään asiassa pyrittävä olemaan muita maita viisaampi ja siinä mielessä muita opettava. Meidän ei myöskään ole kieltäydyttävä rehellisestä yhteistyöstä, vain sen vuoksi, että se tuo mukanaan vaivaa ja vastusta, kuta enemmän me pyydämme olla vaatimaton, mutta positiivinen työntekijä Kansainliitossa, sitä suurempia mahdollisuuksia meillä on "in the long run" sittekin onnistua.

Saneltu Bernissä, helmikuun 11 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Wolstin raportti no 3.

Bern.

14/3 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

ENGLISCHE ANLAGE 6

maaliskuun 14 p:nä 1929.

N: 142. B.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8 1916 ke. 14 1929		
10/3-29	3	111
5	C 81.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on täten kunnia lähettää ohellisena raporttini
N:o 3, joka sisältää: sivut

Alote ensi finanssiavuksi. 1 - 6

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Puurovaara

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,
Helsinki.

(Min. Holstin raportti No.3. 14.3.29.)

20 kpl -

MINISTERIÖ		
8/3-29	81416	11 29
RYHMÄ	U. 1110	ACIA
5	C 31.	

Alote ensi finanssiavuksi.

Tämän kysymyksen suhteen en tahdo tässä yhteydessä esittää mitään yksityiskohtaisempia mielipiteitä, vaan pyydän ensiksikin tehdä muutamia huomautuksia asian aikaisemmista vaiheista, ja sen jälkeen eräitä johtopäätöksiä asian vastaisen käsittelyn suhteen.

Suomalaisen valtuuskunnan tehtyä Préparatoireissa alotteen ensi finanssiavuksi komissionin kokouksessa kesäkuulla¹⁹²⁶ sisälsi The Daily Telegraph saman vuoden syyskuulla verrattain epädullisen lausunnon tästä ehdotuksesta, koska siinä tahdottiin sitoa muka ennen kaikkea Englannin käsiä auttamaan vastaisissa sodissa. Tämän suuren lontoolaisen lehden lausunto herätti huomiota Helsingissä ja siellä aljeittiin heti pitää koko ehdotusta ainakin epäkypsänä ellei suorastaan mahdottomana. Vieläpä suomalaisen valtuuskunnan keskuudessa silloisessa yleiskokouksessa tämä The Daily Telegraph'in kanta vedettiin Ulkoasiainministerin läsnäollessa esille muka todistamaan, että minun henkilökohtaiset neuvotteluni tästä alotteesta ensin lordi Cecil'in ja sen jälkeen Chamberlainin kanssa eivät tosiasiallisesti olleetkaan johtaneet niin positiivisiin lupauksiin kuin olin liiassa optimissani tahtonut väittää. Päinvastoin oli suorastaan vaara tarjolla, että jos ministeri Erich ja minä saisimme jatkaa työskentelyämme finanssialotteen hyväksi, sillä vain vahingoittaisimme Suomen asemaa Kansainliitossa, loukkaisimme suurvaltoja ja tekisimme nähtävästi yhtä ja toista muutakin haitallista. Tämän lausunnon antaja oli ministeri Carl Enckell. Vuotta myöhemmin suuressa neuvottelukokouksessa Tasavallan Presidentin puheenjohtolla, johon kokoukseen ottivat osaa eräät silloisen Tannerin hallituksen

jäsenet ja muutamat lähettiläät, ministeri Enckell uudisti ankaran arvostelunsa ensi finanssiavun alotteesta päättäen lausuntonsa siihen, että ellei aloite kaadu mihinkään muuhun, sen tuhoo ainakin Englanti niinkuin se on tuhonnut *Traité d'Assistance Mutuelle* ja Genève'n Pöytäkirjan.

Millainen todellinen tilanne itse asiassa on, se ilmenee Newoston äskeisestä tämän kysymyksen käsittelystä. Chamberlain lausui nyt täysin valmiista sopimusluonnoksesta aivan saman, mitä hän aivan alkuaasteella oli sanonut minulle yksityisesti ja sen jälkeen julkisesti niin pian kuin asian periaatteellisesta puolesta tuli eri asteilla Kansainliitossa puhe. Vasta nyt näyttävät helsinkiläiset lehtemme osaavan julkaista tästä asiasta pitkiä selostuksia; vasta nyt otsikot jaksetaan saada heti silmään sattuviksi.

Olen tahtonut palauttaa mieliin tämän Englannin osuuden ensi finanssiapua koskevan alotteen tukemisessa Kansainliiton piirissä, koska sillä seikalla epäilemättä on asian vastaisessakin käsittelyssä oleva erinomaisen tärkeä merkityksensä. On ensinnäkin huomattava, että ministeri Erichin puheessa *Préparatoire* kokouksessa toukokuun 26 p:nä 1926 esitettiin suomalaisen valtuuskunnan puolesta ponsilauselma, jossa selvin sanoin sidottiin yhteen kysymys varustusten supistamisesta sellaisena kuin se sisältyi *Préparatoire* ohjelmaan ja varsinkin pienten maiden tarve saada nopeasti ensi finanssiapua, milloin ne joutuisivat hyökkäysten uhriksi. Tämä valtuuskunnan menettely oli niissä olosuhteissa ainoa mahdollinen, sillä eihän *Préparatoire* ollut valtuutettu käsittelemään muita peruskirjan artiklojen määräyksiä, kuin niitä, jotka koskivat nimenomaan varustusten supistamista ja rajottamista. Samoin kirjoittaessani vähän myöhemmin eli kesäkuun 5 p:nä 1926 valtuuskunnan Sihteeristölle jättämän memorandumini otin huomioon varustusten supistamisen ja ensi finanssiavun yhteenkuuluvaisuuden.

jäsenet ja muutamat lähettiläät, ministeri Enckell uudisti ankaran arvostelunsa ensi finanssiavun alotteesta päättäen lausuntonsa siihen, että ellei aloite kaadu mihinkään muuhun, sen tuho ainakin Englanti niinkuin se on tuhonnut *Traité d'Assistance Mutuelle* ja Genève'n Pöytäkirjan.

Millainen todellinen tilanne itse asiassa on, se ilmenee Newoston äskeisestä tämän kysymyksen käsittelystä. Chamberlain lausui nyt täysin valmiista sopimusluonnoksesta aivan saman, mitä hän aivan alkuaasteella oli sanonut minulle yksityisesti ja sen jälkeen julkisesti niin pian kuin asian periaatteellisesta puolesta tuli eri asteilla Kansainliitossa puhe. Vasta nyt näyttävät helsinkiläiset lehtemme osaavan julkaista tästä asiasta pitkiä selostuksia; vasta nyt otsikot jaksetaan saada heti silmään sattuviksi.

Olen tahtonut palauttaa mieliin tämän Englannin osuuden ensi finanssiapua koskevan alotteen tukemisessa Kansainliiton piirissä, koska sillä seikalla epäilemättä on asian vastaisessakin käsittelyssä oleva erinomaisen tärkeä merkityksensä. On ensinnäkin huomattava, että ministeri Erichin puheessa *Préparatoire* kokouksessa toukokuun 26 p:nä 1926 esitettiin suomalaisen valtuuskunnan puolesta ponsilauselma, jossa selvin sanoin sidottiin yhteen kysymys varustusten supistamisesta sellaisena kuin se sisältyi *Préparatoire* ohjelmaan ja varsinkin pienten maiden tarve saada nopeasti ensi finanssiapua, milloin ne joutuisivat hyökkäysten uhriksi. Tämä valtuuskunnan menettely oli niissä olosuhteissa ainoa mahdollinen, sillä eihän *Préparatoire* ollut valtuutettu käsittelemään muita peruskirjan artiklojen määräyksiä, kuin niitä, jotka koskivat nimenomaan varustusten supistamista ja rajottamista. Samoin kirjoittaessani vähän myöhemmin eli kesäkuun 5 p:nä 1926 valtuuskunnan Sihteeristölle jättämän memorandumini otin huomioon varustusten supistamisen ja ensi finanssiavun yhteenkuuluvaisuuden.

Saman tein vielä siinäkin memorandumissa, jonka laadin Neuvoston komiteaa varten syyskuun 18 p:nä 1926. Neuvoston komitea käsitteli sekin koko kysymystä ensi finanssiavusta elimellisellä osana varustusten supistamiskysymyksistä. Kun Englannin hallitus viime vuoden tammikuulla lähetti Kansainliitolle tunnetun memoranduminsa Préparatoiren ja Sécuritén työohjelmaan kuuluvista kysymyksistä, alleviivasi se miten välttämättömästi sen mielestä sopimus ensi finanssiavusta oli oleva osa varsinaisesta kansainvälisestä varustusten supistamissopimuksesta. Viime vuoden Yleiskokouksen aikana tuotiin kolmannessa komissionissa esille se ajatus, että olisi koetettava saada aikaan täysin itsenäinen sopimus finanssiavusta, jolloin Englannin puolelta viitattiin, ettei se tahtonut tässä yhteydessä kajota tähän asian laajakantoiseen periaatteelliseen puoleen.

Finanssikomitean ehdotuksen nyt tullessa Suomen Hallitukselle lausunnon antamista varten on ratkaistava kysymys kumpaiselleko kannalle Suomen Hallituksen on asetuttava, s.o. , sillekö joka Englannin tavoin katsoo, että varustusten supistamiskysymyksen ja kysymyksen ensi finanssiavusta on kuuluttava yhteen, vaiko sille kannalle että kummastakin on saatava aikaan oma erikoinen kansainvälinen sopimus.

Omasta puolestani tahtoisin asettaa Suomen Hallituksen annettavan vastauksen sellaiselle pohjalle, että se kelpaa vastaamaan kumpaakin pyrkimystä. Vaikka me kuinkakin vakavilla todistuskappaleille koettaisimme todistaa, että ensi finanssiavusta on tehtävä oma sopimuksensa, emme sillä voittaisi kumminkaan niin kauvan kuin Englanti pysyisi päinvastaisella kannalla. Vaikkapa meidän puolellemme asettuisi moni mahtavakin maa, häviäisimme niiden kanssa yhdessä Englantia vastaan niin kuin koko Kansainliitto on hävinnyt Englantia vastaan sekä Traité d'Assistance mutuellem ja Genèven Protokollan. Koska meillä on kaiken aikaa ollut tässä asiassa käytettävänä Englannin kannatus, ei minusta meillä pitäisi olla syytä nyt ryhtyä turhaan taisteluun Englantia vastaan, vaan meidän olisi

tydyttävä siihen, mitä meitä paljoka mahtavammatkin maat saavat tässä asiassa Lontoon päätöksen nojalla pitää hyvänä.

Toisaalta taas on mielestäni yhtä selvää, että jos kysymys ensi finanssiavusta nyt on hiljälleen luisumassa omaksi probleemiksi, irti vanhasta yhteydestään varustusten supistamiskysymysten kanssa, ei meillä pitäisi olla mitään myöskään sitä vastaan. Päinvastoin sellainen ratkaisu voisi tuottaa vielä monta tärkeää voittoa mukanaan. Mutta esittäessämme tämänkin mielipiteen, olisi meidän käsitykseni mukaan ehdottomasti tultava siihen lopputulokseen, että meille on edelleen pääasiana itse sopimuksen voimaantulo ja sen suoma turvallisuuden lisääminen tapahtukoon tuo voimaantulo itsenäisen sopimuksen nojalla tai osana yleisestä kansainvälisestä varustusten supistamisesta koskevasta sopimuksesta.

Seuraava kysymys, johon mielestäni on tässä yhteydessä syytä kiinnittää huomiota, koskee tuota vanhaa kontroversia varustusten supistamisen ja varustusten rajoittamisen välillä. Laadittaessa Suomen Hallituksen vastausta puheenalaisen sopimusluonnoksen suhteen, olisi käsittäakseni syytä, vaikkapa vain sivumennen, huomauttaa, että varustusten supistamisen ei pitäisi saada olla ehtona finanssiavun saamiselle varsinkaan sellaisille maille, jotka ovat vasta luomassa puolustuslaitostaan ja jotka vielä kaiken muun lisäksi sijaitsevat maantieteellisesti epäedullisessa asemassa. Finanssiapua olisi siis annettava sellaisillekin maille, jotka voivat olla mukana vain varustusten rajoittamisessa.

Jos taas finanssiapu järjestetään aivan itsenäiseksi irrallisena varustusten supistamisesta, jää tietysti edellisen kappaleen sisältämä huomautus sikseen.

Edelleen olisi mielestäni pysyttävä kiinni siinä ajatuksessa, että nyt valmistunut sopimusluonnos koskee vain ensi finanssiapua. Se ei ilmene riittävän selvästi puheenalaisesta sopimusluonnoksesta. Tällä kysymyksellä on kaksi mitä laajakantoisinta puoltansa.

Ensiksi on muistettava, että finanssikomitea on, tosin viisaasti kyllä, jättänyt avoimeksi kysymyksen suunnitellun avun maksimirajasta, mutta yksityisesti on komiteassa puhuttu 50 milj. punnasta. Nykyisen sodankäynnin suunnattomasta kalleudesta johtuu, ettei tämä summa riitä kauvaksikaan aikaa tukemaan pienen, saatikka sitten suuren maan tarvetta saada Kansainliitolta finanssitukea hyökkääjää vastaan. Tässä saattaa siis olla kysymys vain siitä ensimmäisestä finanssivusta, jonka turvissa hyökkäyksen uhrin on tultava toimeen, kunnes Kansainliitto ehtii järjestää kaiken muun annettavan sotilaallisen, ekonominen ja kaikkea tätä varten erikseen tarvittavan finanssiavun.

Toiseksi on otettava vakavasti varteen sellainen tapaus, että hyökkäyksen uhreja on joko välittömästi tai välillisesti esim. pari kolme maata. Tässä tapauksessa riittäisi 50 milj. maksimiumma vieläkin vähemmän joksikin varsinaisemmaksi finanssiavuksi, vaan sen ensi avun luonne pitäisi olla vieläkin selvempi.

Tulen tämän jälkeen finanssikomitean raporttiin vähän yksityiskohtaisemmin.

Tyydytyksellä on todettava, että komitea on pitänyt silmällä kahta tärkeää periaatetta, nimittäin niinhyvin annettavan lainan poliittista varmuutta hyökkäyksen uhrin kannalta katsottuna kuin myös lainan antamisen nopeutta. Edelleen on kolmantena suurena voittona asialle pidettävä komitean selvää vaatimusta, että Neuvoston on omalla valtuudellaan saatava antaa apu tarvitsematta enää vaaran hetkellä hankkia eri eduskunnilta siihen lopullista valtuutusta. Ellei tätä ehtoa saataisi sopimukseen, ei sopimus olisikaan paljon arvoinen.

Näistä kaikista en kysymyksistä olisi mielestäni kosketeltava Suomen Hallituksen vastauksessa. Erikseen on min. Erichin komitea viime syksynä antanut lausuntonsa finanssikomitean ensi luonnoksen johdosta; siinäkin lausunnossa esitettyjä huomautuksia olisi syytä uudistaa.

Sen sijaan rohkenen olla sitä mieltä, että Suomen Hallituksen vastauksessa ei pitäisi kiinnittää erikoisempaa huomiota puheena-laisen sopimusluonnoksen finanssitekniilliseen puoleen. Siitä on jo meidän puoleltamme annettu finanssikomitealle paljokin viittai-luja. Mitä komitea puolestaan nyt on saanut aikaan, se on monien vaikeitten kompromissien tulos. Se on toiseksi rikkaitten maiden edustajien ja kansainvälisten finanssiexpertien työtä. Ei ole luultavaa, että meidän ääntämme tahdottaisiin juuri tällä erin-omaisen paralla alalla erikoisesti kuulla vielä kerran. Sen sijaan jos lausuntomme kohdistuu asiaan poliittiseen puoleen, on paljoa-kin suurempi mahdollisuus, että meitä kuunnellaan uudelleen. Ja lopultakin on meille itsellemmekin pääasia, että tällainen sopimus saadaan aikaan, koska se on meille poliittisesti edullinen; muut seikat painavat sen rinnalla melkoista vähemmän.

Bernissä, maaliskuun 14 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C31

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 4.

Bern

19/3 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

ENGLISCHE ANLAGE 6
maaliskuun 19 p:nä 1929.

No. 175. B.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 9 1416 ae. D. 13 29		
25/3-29	No.	Liite
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ALUE
5	081	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia lähettää ohellisena raporttini
No. 4, joka sisältää

" Suomen Ulkomaankauppa"

sivut

1- 5.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruefflaase

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

(Ministeri Holstin raportti No.4. 19.3.29)

ENGLISCHE ANLAGE		
maaliskuun 19 p:nä 1929.		
2573-29	70	Lit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 31.	

" Suomen Ulkomaankauppa ".

Ministeriö on kiertokirjeellä kuluvaan kuun 5 p:ltä saattanut lähetystöjen tietoon Suomen Vientiyhdistyksen kirjelmän viime helmikuun 27 p:ltä, jossa kirjelmässä tehdään tarkemmin selkoa uuden " Suomen Ulkomaankauppa " -nimisen talaudellisen aikakausilehden ilmestymisestä. Edelleen tässä kirjelmässä esitetään eräitä toivonuksia millä tavalla ulkomainen edustuksemme voisi avustaa tämän julkaisun toimittamista.

Mielihyvällä täytyy tervehtiä niinhyvin tätä uutta julkaisua kuin sen suunniteltua ohjelmaa. Meidän vientimme on ehdottomasti saatava niin voimakkaaksi kuin mahdollista ja sen vuoksi myös niin riippumattomaksi kaikenlaisista välikäsistä kuin suinkin on toteutettavissa. Tätä riippumattomuutta emme saa aikaan, ellei vientiliikkeillemme voida hankkia sopivia ohjeita välittömien suhteiden solmimiseen varsinkin niiden maiden kanssa, jotka ostomaina ovat meille vähemmän tunnetut. Aivan oikein huomauttaakin Vientiyhdistyksen kirjelmä varsinkin tästä viimeksi koskettelemastani näkökohdasta.

On myös pidettävä aivan oikeana sitä kirjelmän kohtaa, jossa vedotaan ulkomaisen edustuksemme apuun. Jokaisesta lähetystöstämme ja konsulaatistamme pitäisi voida antaa " Suomen Ulkomaankaupan " toimitukselle mahdollisimman monipuolista aineistoa joko sinänsä julkaistavaksi, tai käytettäväksi sopivassa mittakaavassa toisten tiedoitusten yhteydessä toimituksen omien artikkelien pohjana. Mutta ei voi välttyä siltä ajatukselta, että nykyisissä olosuhteissa ulkomaisen edustuksemme käytettävänä ^{voimat ja} ~~olevat~~ varat eivät nykyisin salli kovinkaan täydellisesti näiden toiveiden toteutumista.

Meillä on suhteellisen vähän pääkonsulaatteja ja konsulaatteja, joissa on kokonaan tai osittain palkattu henkilökunta. Nämä virastot voivat tietysti tehdä kaikkensa kaupallisen tiedoituksen hyväksi. Lähetystöissämme taas on ehkä joitakin poikkeuksia lukuunottamatta niin vähäinen henkilökunta ja niin pienet käyttövarat, että todella tehokkaan kaupallisen tiedoituksen hoitaminen jää pakostakin sangen epävarmaksi.

Ensinnäkin eivät käyttövarat salli kalliin ulkomaisen ammattikirjallisuuden ostamista ja seuraamista ja ammattilehtien tilaamista. Varat riittävät juuri ja juuri tärkeimpien sanomalehtien tilaamiseen. Mitä näistä ja ehkä joistakin enemmän tai vähemmän tilapäisesti saaduista tai hankituista ammatillisten aikakauslehtien numeroista saadaan irti sellaista aineistoa, joka voisi palvella meidän vientimme tarkoituksia, sitä tietävästi on jo tähän saakka eri lähetystöistämme toimitettu Ulkoasiainministeriölle.

Toiseksi, mitä lähetystöjen henkilökuntiin tulee, on samoin äärimmäistä säästäväisyyttä noudattamalla jouduttu siihen, että kaupallisen tiedoituksen huolehtiminen tapahtuu muiden töiden ohella ja lomassa, mutta tuskin ainoassakaan lähetystössä on varaa antaa jonkun henkilön antautua kokonaan tähän tehtävään. Asia olisi aivan toinen, jos lähetystöissämme olisi kussakin erityinen henkilö, vaikkapa vain kanslia-apulainen, jonka tehtävänä pääasiallisesti olisi kaupallisen tiedoituksen huolehtiminen joko lähetystön päällikön ~~valvonnassa~~ tai lähetystösiihteerin valvonnan alaisena.

Jotta siis voitaisiin päästä ulkomaisen edustuksemme ja "Suomen Ulkomaankaupan" välillä niin hedelmälliseen yhteistyöhön kuin mahdollista, olisi mielestäni ensiki huolehdittava riittävän suuresta lähetystön kanslia-henkilökunnasta niissä maissa, joissa meillä ei ole itsenäistä pääkonsulaattia tai konsulaattia, vaan ainoastaan ^{eri asteisia} /kunniakonsuleita. Lisäksi olisi

annettava riittäviä käyttövaroja kauppaa koskevan kirjallisuuden ostamiseen ja taloudellisten aikakauslehtien tilaamiseen. Sivuseikka tällöin on lisätäkö välittömästi lähetystöjen kanslia-palkkainkseen henkilökunnan/myönnettyjä varoja ja tarvehoja, vai annetaanko tähän tarkoitukseen tarpeelliset varat eri päätöksellä.

Oman lukunsa muodostavat tässä yhteydessä eri asteiset kunniakonsulit. Epäilemättä on heidänkin joukossaan sellaisia ulkomaalaisia, jotka antavat Ulkoasiainministeriölle suoraan tai lähetystöjen välityksellä tärkeitäkin neuvoja. Mutta on myös tapauksia, jolloin kunniakonsulimme eivät katso välttämättömäksi vaivautua perusteellisten kertomusten ja selostusten antamiseen.

Vihdoin on huomattava, ettei aina lähetystöjen paraskaan toiminnanhalu puheenalaisella alalla lankeaa kotimaassa hedelmälliseen maaperään. Annetut neuvot ovat vuosikausia jääneet kotimaassa sikseen, koska siellä ei ole tunnettu halua liikesuhteiden laajentamiseen jonkun tai joidenkuiden erikoisten maiden kanssa.

Se mitä yllä on sanottu yleispiirtein, pitää paikkansa myöskin niiden kolmen maan suhteen, joista minulla on välitöntä kokemusta, viime kuuden vuoden ajalta. Alotan Sveitsistä.

Kun edustuksemme Sveitsissä perustettiin v. 1926 alkupuolella, oli suunnitelma sellainen, että Lähetystö Genèvessä olisi Kansainliiton vuoksi päälähetystönä, s.o. lähettilään ja lähetystösihteerin varsinaisena asuinpaikkana. Tähän lähetystöön annettiin aluksi yksi ainoa kanslia-apulainen. Bernin Lähetystöön siirrettiin kanslia-apulaiseksi Zürichin kunniakonsulaatin palkattu suomalainen kanslia-apulainen. Siitä huolimatta että Bernin Lähetystön työvoimat ovat kaiken aikaa olleet vakinaisesti rajoitetut tähän korkeimpaan minimiinsä, on Lähetystö säännöllisesti tiedoittanut Ministeriölle sellaisista sanomalehtien artikkeleista ja uutisista, joilla on voinut olla jotain merkitystä vientikaupallemme. Mihinkään tätä täydellisempään tiedoitukseen eivät Lähetystön voimat ja varat ole riittäneet. Vielä vaikeampaa olisi ollut edes yrittää Genèven Lähetystössä ehtiä seurata

vientietujemme kehittämistä Sveitsiin päin, siksi tarkkaan menee tämän lähetystön liian vähäisen henkilökunnan aika Kansainliiton alituisiin kokouksiin ja muihin juokseviin asioihin.

Mitä taas tulee kokemuksiini Virosta ja Latviasta, ovat tosiasiat jo saatetut viime aikoina Suomessa julkisuuteen. Viime vuoden lopulla keskuskauppakamarin edustajain matka näihin maihin, sekä Viron pääkonsulin, herra Paul Huurin ja Suomen pääkonsulin, herra Joakim Puhkin yksityiset aloitteet ovat tuloksiltaan osoittaneet, että kaikesta Tallinnan Lähetystön monivuotisesta tiedoituksesta huolimatta vientimme läheisimpään naapurimaahan oli solunut kokonaan väärälle tolalle, se oli surkastumaisillaan sikseen. Samaan aikaan oli säästäväisyysyistä Tallinnan Lähetystön henkilökuntaa vähennetty. Toivottavasti nyt vuosien takaa ryhdytään vakaviin toimenpiteisiin vientimme parantamiseksi Viroon ja myös Latviaan.

Tulen lopuksi erääseen erikoiskysymykseen.

Tuskin on toista paikkaa maailmassa, missä kansainvälisen taloudellisen kehityksen johtolangat yhtyvät niin selvästi kuin Kansainliitossa. Sihteeristön ekonominen ja finanssiosasto käsittelee eri komiteain avulla kaikkia tämän alan tärkeimpiä problemeja. Meidän Ulkoasiainministeriömme henkilökunta on supistettu minimiinsä, Genève'n Lähetystön henkilökunnan aika menee, niinkuin yllä huomautin, alituisiin kokouksiin ja juokseviin asioihin. Varmaankin olisi " Suomen Ulkomaankaupan " menestykselliselle toimittamiselle mitä tärkeintä, että toimitus saisi säännöllisesti täydellä asiantuntemuksella laadittuja selostuksia näistä Kansainliitossa esillä olevista taloudellisista ~~problemeista~~ tutkimuksista ja pyrkimyksistä. Mutta se on mahdollista vain siinä tapauksessa että Genève'n Lähetystö saa käytettäväkseen todella riittävät työvoimat. Missään lähetystössämme eivät yli-

työt ole niin säännölliset kautta vuoden kuin tässä lähetystössä . Näitä ylitöitä ei enää voida lisätä parhaankaan asian ajamiseksi taloudellisten etujen nimessä.

Toinen mahdollisuushan olisi, että Ulkoasiainministeriö ryhtyisi entistä tarkemmin seuraamaan, puheenalaisten kysymysten käsittelyä Kansainliitossa ja siten voisi avustaa näiltä aloilta " Suomen Ulkomaankauppaa". Mutta epäilemättä sittekin olisi joustavampaa, jos tämä tahtävä uskottaisiin Genève'n Lähetystölle, joka paljokaan helpommin kuin Ulkoasiainministeriö kykenisi ylläpitämään tässä suhteessa tarpeellista kosketusta Sihteeristön kanssa. Tämä taas edellyttäisi Lähetystön henkilökunnan vastaavaa lisäämistä ja käyttövarojen suurentamista.

Bernissä, maaliskuun 19 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

72/10

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 5.

Gene

19/3 1929.

maaliskuun 19 päivä 1929.

(Min. Holstin raportti No.5. 19.3.29.)

10/416 hae 1929		
25/3-29		LM
RYHÄ		ACIA
5	87.	

Taloudellinen itsenäisyysenne.

Vähäinenkin silmäys kansainväliseen taloudelliseen elämään näyttää meille siinä kaksi päävirtausta. Toinen niistä pyrkii, mikäli mahdollista kunkin maan taloudellisen itsenäisyyden säilyttämiseen, mutta samaan aikaan esiintyy toisena virtauksena yhtymisien syntyminen poikki valtiollisten rajojen.

Edellisestä otan esimerkiksi seuraavan tapauksen:

Hooverin tultua Yhdysvaltain kauppaministeriksi kiinnitti hän huomiota Englannin miltei yksinomaiseen oikeuteen esiintyä mailmanmarkkinoilla raakakumin valmistajana ja myyjänä. Tästä hän julkaisi tärkeän tutkimuksen. Englanti vastasi julkaisemalla tilastoja y.m. tietoja Yhdysvaltain etuoikeutetusta asemasta vehnän hintain määrääjänä mailmassa. Tuloksena tästä toisen ja toisen maan erikoisasemasta määrättyjen hyödykkeiden kansainvälisen hinnan määrääjänä on ollut pyrkimys päästä uudelleen taloudelliseen itsenäisyyteen. Siten ovat Yhdysvallat alkaneet istuttaa Filippiineille kumimetsiä; toisaalla on Kanada nousemassa vehnän tuotannon alalla voimakkaaksi kilpailijaksi Yhdysvaltain rinnalla.

Otan toisen esimerkin.

Yhdysvaltalaiset rahamiehet ovat hiljalleen tunkeutuneet englantilaisen teollisuuden tärkeimpiin haaroihin hoitaakseen taloudellisella ylivalloillaan määrättyjä tuotannonhaaroja mailmanmarkkinoilla. Tuoreimpana esimerkkinä on General Electric Company. Turhaan ei tämä englantilainen yhtiö ole ottanut palvelukseensa lordi Birkenheadea. Tämä vanhoillinen valtiomies alkoi valtiollisen uransa asianajaja F.E. Smithinä. Myöhemmin hänestä tuli konser-

vativisen puolueen jyrkempiä pylväitä, kunnes muutama kuukausi sitten erosi antautuakseen suurten englantilaisten yhtiöiden johtoon. Kun kiivas taistelu General Electric Company'n amerikalaisen osake-enemmistön ja englantilaisen osakevähemmistön välillä alkoi, oli Birkenheadin vaikutus englantilaisiin osakkeenomistajiin mitä tärkein: oli kerta kaikkiaan koetettava pysyttää millä hinnalla tahansa tämä yhtiö englantilaisissa käsissä. Pari päivää sitten Birkenhead piti Lontoossa asiasta uuden jyrkän puheen.

Nämä pari esimerkkiä osoittavat miten tärkeänä mailman johtavimmat taloudelliset vallat pitävät itsenäisyytensä säilyttämistä ainakin erinäisillä taloudellisen toiminnan aloilla.

Siirryn päinvastaisiin ilmiöihin.

Hyvässä muistissa on Ranskan ja Saksan taloudellinen suhtautuminen toinen toiseensa ennen Ruhrin valtausta. Saksalaiset hiili- ja rautayhtiöt olivat tehneet sopimuksen Ranskan vastaavien toiminimien kanssa ja kaikki näytti sujuvan moleminpuoliseksi hyödyksi ja tyytyväisyydeksi, kun saksalaiset toiminimet saivat päähänsä, että sopimus oli heille epäedullinen ja ranskalaisille liian edullinen. Tästä johtui saksalaisten leverenssien lakkaaminen ja sen rankaisuksi Ruhrin miehittäminen ranskalaisilla sotajoukoilla. Tämä toimenpide johti Ranskalle edullisempiin tuloksiin kuin saksalaiset toiminimet olivat laskeneet. Seurauksena oli saksalaisten halu päästä uuteen sopimukseen ranskalaisten kanssa ja niin päästiin tunnettuun Loucheurin sopimukseen, jolla on järjestetty raudan ja teräksen tuotanto Ranskassa, Belgiassa ja Saksassa.

Otan jälleen toisen esimerkin.

Mailman suurimmat öljy-yhtiöt ovat vuoroin olleet sodassa keskenään, vuoroin rakentaneet sovintoja. Uusimpana sovinnon tuloksena on englantilaisen Shell-yhtiön sopimus Neuvosto-Venäjän kanssa. Tästä on heti ollut seurauksena

öljyn ja bensiinin hintain kohoaminen englantilaisilla markkinoilla.

Kolmantena esimerkkinä voidaan mainita ruotsalaisen tulitikki-yhtymän ulottautuminen viime vuosina Suomen lisäksi sellaisiin maihin kuin Viro, Latvia, Puola ja Rumania, eikä edes Ranska ole vieronut ottaa tältä yhtymältä valtion tulitikki monopolinsa turvissa siksi vähäistä apua kuin muutaman kymmenen miljoonan dollarin lainaa.

Jo nämä muutamat esimerkit ovat omansa pakottamaan meitä asettamaan itsellemme kysymyksen: mikä on meidän asemamme näiden kahden kansainvälisen taloudellisen pyrkimyksen välissä? Onko meillä mahdollisuuksia toisaalta säilyttää taloudellinen itsenäisyytemme ja toisaalta olla mukana kansainvälisten taloudellisten yhtymien rakentamisessa ja hoitamisessa siltä menettämättä liikaa taloudellisesta itsenäisyydestämme?

Ennenkuin siirryn tavoittelemaan jonkinlaista vastausta on syytä tarkastaa mihin määrin me ylimalkaan olemme taloudellisesti itsenäisiä.

Voi suurin piirtein sanoa, että ennen maailmansotaa meidän ainoa todella itsenäinen taloudellinen tie muualle kuin Venäjälle johti voinvientimme takia Englantiin. Ei edes kaupparamme Venäjän kanssa ollut vapaa välikäsistä, sillä melkoinen osa jauhojamme tuli meille Königsbergistä, missä ne oli jauhettu venäläisestä rukiista. Puutavaran vientimme oli joko aivan välittömästi skandinavialaisen vaikutuksen alainen tai oli vientiliikkeillämme tärkeimmässä viantimaisissa skandinavialaisia agenteja. Pankkiemme ulkomaiset suhteet eivät tosiasiallisesti olleet paljoa paremmat. Joko Tukholma tai Berliini välikätenä hoiti näitä suhteita. Seuraksena oli, että kun maailmansota syttyi ja pankkisuhteemme Saksaan katkesivat käytti Ruotsi hyväkseen epäitsenäisyyttämme nylkeäkseen kustamuksellamme entistä suurempia voittoja. Joskin aikaisempina vuosina olimme saaneet joitakin edullisia lainoja Rans-

kasta, voidaan suurin piirtein katsoa, että vasta herra Rydin tultua Suomen Pankin johtoon, Suomi on päässyt välittömiin suhteisiin kansainvälisten rahamarkkinain kanssa.

Mitä me tällä välin olimme vain muutamassa vuodessa hävinneet suunnattomia summia todella itsenäisen taloudellisen kypsyyden ja taloudellisten suhteiden puutteessa, siitä riittää esimerkiksi vain pari tapausta: Paasikiven hallituksen järjestämä Gutzeitin yhtiön osto ja toiseksi tuo surullisen kuuluisa herra Stenrothin skandinavialainen laina. Vientiteollisuutemme ei ole suurestikaan ollut mailmansodan jälkeenkään sen itsenäisempi.

Kesällä 1919 saapui Suomeen ranskalainen rahamies valmiina maksamaan melkein mitä tahansa puutavaravarastoistamme, joita olisi tarvittu Ranskan hävitettyjen alueiden korjaustöihin. Turhaan silloin pääministeri Kaarlo Castrén ja minä hänen ulkoasiainministerinä koetimme rakentaa suhteita hänen ja suurimpien pankkiemme välille. Erästä Aleksanterinkadun varrella sijaitsevasta pankista vastattiin minulle jokseenkin siihen malliin, että ranskalainen pohatta, jonka takana oli Ranskan hallituksen rajaton krediitti kyllä otettaisiin vastaan pääkonttorissa, mutta pääkonttorilla ei ollut aikaa lähettää ainoatakaan johtajistaan Hotelli Kampiin tapaamaan tätä Monsieuria. Sen sijaan on meillä kyllä ollut tapauksia, jolloin joku yksityisten pankkiemme johtajista on tehnyt matkoja Lontoon eikä ole parhailla päivälliskestityksilläkään saanut yhtään puntaa irti lainoiksi Suomeen.

Hyvin tunnettua on, että edelleen vientiteollisuutemme on läheisissä suhteissa vastaaviin skandinavialaisiin yhtiöihin ja käyttää myös jatkuvasti skandinavialaisia agenteja, missä suinkin on mahdollista. Skandinavia ei tee tätä ilman edestä, vaan hyötyy yhäkin kustannuksellamme.

Taloudellisen itsenäisyyden puutetta osoittaa edelleen suhtautumisemme Saksaan. Muista esimerkeistä puhumattakaan riittää yksistään paperiteollisuutta koskeva tapaus valaisemaan tätä tilannetta. Saksa työntää pääomaansa meikäläiseen selluloosa- ja paperiteollisuuteen/samaan aikaan kun se ostaa meiltä raaka-ainetta polkeakseen jalostetulla tavaralla hintojamme mailmanmarkkinoilla.

Tarkoitukseni ei ole ollut antaa mitään täydellistä kuvaa meidän taloudellisista suhteistamme muihin maihin. Jo nämä muutamat esimerkit riittävät osoittamaan, että kymmenen vuotta kestäneestä valtiollisesta itsenäisyydestämme huolimatta meillä ei ole vielä voitu saavuttaa kansainvälisissä suhteissa riittävän itsenäistä taloudellista asemaa.

Tämä toteaminen sinänsä johtaa toiseen toteamiseen: ellei meillä ole kansainvälisesti suhteellisen itsenäistä asemaa, ei meillä myöskään ole pohjaa, jolta lähteä rakentamaan toisten maiden kanssa yhteisiä kansainvälisiä yhtymiä, vaan muut tekevät sen, mikäli suinkin tilaisuutta ilmestyy, meidän kustannuksellamme.

Puhumattakaan siitä taloudellisesta vaarasta, ja vahingoista, mihin kaiken tämän kautta joudumme on asialla vieläkin vakavampi, nimittäin poliittinen puolensa.

Ollessani vuodesta 1916 aina Pariisin Rauhankonferenssiin saakka kosketuksissa Entente-valtain kanssa, esitettiin minulle lakkaamatta ja viimeksi Pariisin Rauhankonferenssissa kysymyksiä miten voisimme pysyä valtiollisesti jaloillamme ilman taloudellista riippuvaisuutta Venäjältä. Silloinen optimismini on osoittautunut oikeaksi: vientimme Venäjälle ei sittekään ole ollut meille sellainen nervus rerum kuin aikaisemmin. Mutta herää nyt vuorostaan kysymys ovatko kauppasuhteemme tätä nykyä rakennetut mahdollisimman

terveelle pohjalle kestämaan niin pahoja vaikeuksia kuin vakavasta ulkopoliittisesta kriisistä jälleen voi aiheutua ?

Kansainliiton Peruskirja edellyttää, että pahimmassa tapauksessa on hyökkäyksen uhrille annettava hyökkääjän kurituksen muodossa sotilaallisen avun lisäksi ekonomista- ja finanssiapua. Tosin erinäisillä tahoilla on koetettu tinkiä tätä velvollisuutta aivan minimiin, mutta voitaneen edellyttää, että tämä ei suinkaan ole Kansainliiton jäsenvaltioiden enemmistön kanta. Mutta kaikki tämä hyvä lupaus ei sinänsä vapauta varsinkaan uhatussa asemassa olevia maita harkitsemasta eikä niiden oma välitönkin etu vaatisi jo rauhan aikana huolehtimaan kriisikautta varten mahdollisimman terveistä taloudellisista suhteista muihin maihin. Tämä koskee myös meitä, koska olemme virallisesti siksi monta kertaa saattanut Kansainliiton tietoon, että me katsomme olevamme poliittisesti uhatussa asemassa..

Silmäys kauppatilastoomme osoittaa, että meillä on vientimme kannalta ensiluokkaiset suhteet anglosaksisiin maihin. Sitävastoin tuotamme suhteettomasti enemmän Saksasta ja Skandinavian maista kuin mitä nämä maat ostavat meiltä.

Tämä tilasto paljastaa myös meidän täydellisen krediittiheikkoutemme ulkopoliittisen vaaran uhatessa.

Tuontiliikkeemme ovat rakentaneet rauhan aikana suhteellisen heikkoja kosketuksia niiden maiden kanssa, jotka meitä uhkaavan kriisin aikana olisivat tilaisuudessa antamaan yksityisille toiminimillemme luottoa paljoka paremmin kuin ne maat, joista nykyisin ostamme eniten. Suurin piirtein katsoen voi meitä uhata ulkopoliittinen vaara ainoastaan Venäjän/^{taholta}. Mutta juuri Saksa on kaikista euroalaisista maista Ruotsin ohella kaikkein arin Venäjän suhteen. Kuinka voi olla otaksuttavissa, että nämä kaksi maata, Saksa ja Ruotsi, jotka virallisesti ovat Kansainliitossa eniten reservoituneet kaikkien velvollisuuksien suhteen antaa hyökkäyksen uhrille apua,

siitä huolimatta olisivat valmiit meitä uhkaavan ulkopoliittisen vaaran aikana autta^{maan} yksityisliikkeitämme ja pankkejamme raha- ja tavaraluotolla? Tämä kysymys on siksi vakava , ettei sitä voi ilman muuta syrjäyttää.

Jos yhdistämme tähän kysymykseen molemmat puolet , saamme seuraavan tilanteen: toisaalla meillä on kriisin meitä uhatessa pääasiallisesti vain vientisuhteita niihin suuriin maihin, joilta poliittisesti meillä on odotettavissa tärkein apu vihollistamme vastaan; toisaalta taas meillä on pääasiassa vain tuontisuhteita niihin maihin, jotka todennäköisesti vähimin ovat halukkaat auttamaan meitä ulkonaista vihollistamme vastaan.

Tätä epäitsenäisemmäksi ei kernaasti voi ajatella minkään uhatussa asemassa olevan maan sallineen ulkomaisen kauppansa kehittyä. Miten olisikaan asemamme toinen, jos jo hyvinä päivinä suuret ulkomaiset toiminimet olisivat tottuneet antamaan meille länsivalloista ja Yhdysvalloista päin tuonti-luottoa !

Tulen näin loppuun.

Suomella on ollut onni saada Kansainliitossa ensi finanssiapua koskeva alotteensa järkevien syitten nojalla sangen likelle lopullista toteutumista. Pitäisi näin ollen olla aika meillä ryhtyä vakavasti harkitsemaan miten järjestämme ulkomaiset kauppasuhteemme niin, että vaaran uhatessa meillä on omankin kauppamme varassa mahdollisuus saada luottoa niistä maista, joiden poliittinen apu tällaisessa uhatussa asemassa taistelleessamme valtiollisen olemassaolomme puolesta meille on todennäköisesti kaikkein varmin.

Asian laatuun katsoen olisi kaiketi parasta, että Hallitus salaisesti antaisi erityisen komitean tutkia tätä asiaa koko laajuudessaan.

Bernissä, maaliskuun 19 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

2902

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 6.

Bern

27/3 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

ENGLISCHE ANLAGE 6
maaliskuun 27 p:nä 1929.

No. 197. B.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
11/417 h.e. D. 19 29		
2/4-29	NO	LM
RYHMÄ	OKASIO	ASIA
5	C31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää raporttini
N:o 6, joka sisältää
Sveitsi ja Neuvosto-Venäjä

sivut
1 - 6

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruedemann

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

Ministeri Holstin raportti No. 6
27.3.29.

U. KOASIA MINISTRIÖ		
11/417 fac. 19 29		
RYHMÄ	OSASTO	AGIA
5	281.	

Sveitsi ja Neuvosto-Venäjä.

Kysymys Sveitsin suhteista Neuvosto-Venäjäan on näinä päivinä tullut kahdesta tavallaan vastakkaisesta syystä päiväjärjestykseen. Ensiksi on Moskovan hallitus uudelleen ilmoittanut halunsa lähettää Sveitsiin jonkinlainen puolivirallinen kaupallinen edustaja, ja toiseksi ovat viime sunnuntaina kommunistiset mielenosoitukset Baselissa ja Zürichissä järkeyttäneet hyviä sveitsiläisiä aivan perusteellisesti.

Siitä saakka kuin Vorovski murhattiin Sveitsissä ja hänen murhaajansa pääsi vapaaksi, on Neuvosto-Venäjä kaikin keinoin poliittisesti osoittanut mieltään Sveitsin hallitusta vastaan, mutta samaan aikaan se on koettanut houkutella sveitsiä diplomaattisten suhteiden solmimiseen lupaamalla runsaasti tilauksia. Joka kerran kuin Venäjän edustajia on saapunut Genèveen Kansainliiton kokoonkutsumiin konferensseihin tai komiteoihin ovat venäläiset lehdet lyöneet rumpua kotimaisen mielipiteen kiihdyttämiseksi maata vastaan, jossa muka venäläisiä "diplomaatteja ja valtionmiehiä" saadaan rankaisutta murhata. Mutta kaikki tämä ei kuitenkaan ole voinut estää samaa Venäjää aina tuon tuostakin lähettämästä ilman minkäänlaisia erikoistakeita turvallisuuden suhteen henkilöitä koettamaan päästä taloudelliseen yhteyteen Sveitsin kanssa. Ja jotta houkutus olisi täydellisempi, sisältävät venäläiset lehdet laajoja kuvauksia siitä kuinka juuri venäläiset

tilaukset voisivat nostaa erinäisiä sveitsiläisiä teollisuuden haaroja nykyisestä ahdingostaan.

Ensimmäisenä kaupallisena edustajana saapui Sveitsiin muutama vuosi sitten Berlinissä olevan venäläisen kauppaeustuksen jäsen, entinen asianajaja Kogan. Hän otti Baselin päämajakseen ja koetti hankkia luottoa kone- ja kemiallisen teollisuuden suurimmilta toiminimiltä, mutta turhaan. Ilman giroa ei ollut mitään luottoa saatavissa ja pankit taas olisivat ottaneet avustaan tavattoman suuren hyvityksen.

Vuosi takaperin pantiin alulle uusi entistä vakavampi yritys, ja nyt lähetettiin vuorostaan Sveitsiin herra Lomovski Venäjän kauppaeustuksesta Parisissa. Kauvan hän apulaisineen ei ehtinyt olla Sveitsissä, kun juonittelujen vuoksi Moskovassa hänet kutsuttiin pois ja hänen tilalleen lähetettiin eräs aivan vähäpätöinen mies, herra Kessler. Toistaiseksi ei tämä uusi edustaja ole saapunut Sveitsiin, sillä kaikenlaisia muodollisuuksia on ollut vielä täytettävänä. Odotetaan hänen valitsevan päämajakseen Baselin samalla kuin joku haara-osasto avattahe Zürichissä. Huhutaan, että hän aikoo tuoda mukanaan vain muutamia venäläisiä apulaisia ja sen sijaan palkata henkilökunnan täydentämiseksi isomman määrän sveitsiläisiä.

Enteet Kesslerinkään onnistumiselle eivät ole erikoisen valoisat. Tosin Sveitsin hallitus ei koskaan ole virallisesti vaikeuttanut vientiä Neuvosto-Venäjälle, eikä ole odotettavissa, että tällaisia esteitä tultaisiin nytkään asettamaan. Mutta kysymys koskee edelleen sveitsiläisten toiminimien halukkuutta myöntää luottoa Neuvosto-Venäjälle. Venäjän taloudellinen tila on, kuten tietty, näinä aikoina erikoisen keho eikä se seikka voi jäädä sveitsiläisil-

tä toiminimiltä ottamatta lukuun keskusteltaessa luotosta. Sama tietysti koskee sveitsiläisiä pankkeja.

Vihdoin täytyy tätä tilannetta arvosteltaessa ottaa huomioon Sveitsin yleisen mielipiteen aivan erikoisen suuri hermostuneisuus tällä hetkellä Venäjää kohtaan. Viime sunnuntaina, t.k. 24 p:nä, tšekäläisen kommunistisen puolueen pääjohto oli aikeissa järjestää "punasen kohtauksen", eli suuren mielenosoituskokouksen Baselissa. Aikaisempi suunnitelma oli kohdistunut tällaisen kokouksen järjestämiseen Ticinon kanttoonin, mutta enteet eivät taanneet riittävä menestystä ja sen vuoksi päätettiin valita Basel kokouspaikaksi. Mutta täälläkin nousi tie odottamattoman nopeasti pystyyn.

Sveitsin hallitus ei voinut olla näkemättä näiden kahden paikan välillä muutakin kuin sisäpoliittista vehkeilyä. Suunniteltaessa kokousta Ticinon, eli siis aivan italialaisen väestön keskuuteen tahdottiin päästä yksin tein mielenosoitukseen Italian fascisteja vastaan. Tämä vuorostaan olisi kovin helposti johtanut konflikteihin Rooman ja Bernin hallitusten välillä. Kommunistit oivalsivat itsekin yrityksensä uhkarohkeuden, sillä paljokohan työväkeä todellakaan olisi voinut saapua Italiasta ottamaan osaa näihin mielenosoituksiin. Sen sijaan tuntui kommunisteista jonkunverran turvallisemmalta ajatella Saksan ja Ranskan kommunistien tuloa Baseliin. Tämä paikka näytti siis hyvin soveltuvan suorastaan "suurpoliittisen" mielenosoituksen järjestämiseen kaupungissa, joka juuri sijaitsee Saksan ja Ranskan sekä Sveitsin alueiden yhtymäkohdassa.

Mutta Sveitsin hallitus oivalsi liiankin hyvin myös tämän Baseliin kohdistuneen tarkoitusperän ja Baselin kaupunki-kanttonin hallitus kielsi kokouksen pitämisen. Kun siitä huolimatta kommunistit jatkoivat tarmokkaasti valmistustöitä, antoi Bernin hallitus niin oudolta tuntuva määräyksen, kuin että lauantaina 23 p:nä ja sunnuntaina 24 p:nä eivät mitkään kommunistit saisi ostaa rautatiepilettejä Baseliin. Lisäksi lähetettiin Baseliin sotaväkeä, sekä jalka-, ratsuväki-, kuularuisku- ja sapörijoukkoja. Poliiseja ja rajavartijoita lähetettiin lisää useasta kanttoonista. Kaikki sairaalat valmistettiin ottamaan vastaan suuren määrän haavoitettuja.

Kaikki tämä tuntui suorastaan sotaiselta. Mutta sunnuntai kuluikin Baselissa jotakuinkin rauhallisesti. Saksan ja Ranskan rajat olivat miltei ilmanpitävästi suljetut ja Sveitsin omalla alueella oli kaikilla teillä 25 km. päässä Baselista miehitysjoukkoja. Näin tulivat Baselin omat kommunistit pakotetuiksi koettamaan pitää kokouksensa aivan yksinään paikallisin voimin. Mutta rohkeus petti ja tyydyttiin vain haukuskелеmaan poliiseja ja sotaväkeä näiden liikuskellella kaduilla.

Salapoliisit olivat keksineet eräissä junissa muutamia tunnettuja kommunisteja ja heidät vietiin suoraa päätä putkaan. Genèveissäkin eräs kommunistinen johtomies nimeltä Lebet oli jo päässyt junan, kun joku salapoliisi keksi hänet ja sitten matkustavan yleisön avustamana kuljetti hänet vankilaan.

Zürichissä kokoontui samaan aikaan satakunta kommunistia eräälle torille ja pari puhujaa ehti jo esiintyä, kun poliisi pampuillaan hajoitti mielenosoittajat.

Ulkomaalaiseen kaikki tämä touhu ei ole voinut olla tekemättä hieman koomillista vaikutusta.

Ensinnäkin mitä kommunisteihin tulee, täytyy todella syystä kysyä mihin he luulivat kaikella tällä touhulla pääsevänsä. Sosialistit olivat päättäneet pysyä kokonaan erillään niinhysin Ticinon kuin Baselin mielenosoituspuuhista. Näin jäi itse asiassa sengen vähäinen lauma työväkeä koko yrityksen taakse. Toisaalta taas saattoi kylläkin teoreettisesti houkutella kommunisteja ajatus saada lisävoimia joko Italiasta tai sitten Ranskasta ja Saksasta. Mutta pitihän olla käytännölliseltä kannalta aivan selvää, ettei Sveitsin hallitus voinut sallia vieraiden maiden kansalaisten tulla mielenosoitukselle Sveitsin omaa yhteiskuntajärjestystä vastaan. Kolmanneksi täytyy ihmetellä sveitsiläisten kommunistien lyhytnäköisyyttä tyhtoa toimeenpanna rettelöitä juuri niissä molemmissa suurissa teollisuuskeskuksissa, joihin parhaillaan ollaan lähettämässä Neuvosto-Venäjän kaupallinen edustus. Olisihan pitänyt yksinkertaisimmallekin kommunistille olla selvää, että tällaisella menettelyllä järkytetään sveitsiläisten liikemiespiirien ennestäänkin vähäistä halua solmita kauppasuhteita Moskovan kanssa.

Samalla kuin on hyvin ymmärrettävissä, että Sveitsin hallitus kielsi tämän mielenosoituksen järjestämisen niinhysin Ticinon kuin Baseliin ja samalla ryhtyi erinäisiin toimenpiteisiin Baselin kokouksen estämiseksi, eikä kuitenkaan voi välttyä pieneltä hymyltä ajatellessa kuinka tavattoman suuriin toimenpiteisiin kokouksen estämiseksi oli katsottu tarpeelliseksi ryhtyä. Tuhansia sotilaita ja poliiseja keskitettiin Baseliin, kuularuiskuilla suljettiin tiet ja kaiken lisäksi kiellettiin kaikilta kommunisteilta kahden päivän aikana käyttää rautateitä. Kun sitten koko kommunistinen

mielenosoituspuuha raukesi jotakuinkin tarkasti pelkkään haukuselemiseen , jäi Valaliiton hallituksen tärkeimmäksi asiaksi viime maanantaina kokoontua harkitsemaan, mitä olisi tehtävä niille muutamille kommunisteille, jotka olivat kiellosta huolimatta matkustajina junissa viime lauantaina. Hallitus ymmärsi itsekin tilanteen koomillisuuden ja päätti jättää kunkin kanttoonin omaksi asiaksi ratkaista mitä ne halusivat asiassa tehdä. Mutta kanttonaali-hallituksetkin työnsivät luotaan asian pitäen rikkomuksia liian vähäpätöisinä ja niin on nyt laskettu vangitut vapaiksi.

Kysymyksellä on kuitenkin kaikkienkin oma vakava psykologinen puolensa: Sveitsissä peljätään suhteettoman paljon kommunismia. Täällä eletään vielä suunnilleen samassa ilmapiirissä kuin Suomessa ensimmäisinä vuosina kapinan jälkeen. Tuskin tapaa korkeampaa sveitsiläistä upseeria tai poliitikkoa ennenkuin jo keskustelu on siirtynyt kommunistiseen vaaraan, on ikäänkuin Sveitsi olisi Neuvosto-Venäjän naapuri ja kuin venäläiset joukot voisivat minä hetkenä tahansa tulla rajan poikki. Voi siis hyvinkin käsittää, että kommunistisiä lehtiä lukuunottamatta ja joitakin sosialistisia irvistelyjä yliarvioimatta Sveitsin koko yleinen mielipide on suinpäin kiirehtinyt vaatimaan aivan tavattomia toimenpiteitä Baselin mielenosoituskokouksen ehkäisemiseksi. Ja kun nyt tämä paljolla melulla suunniteltu kokous meni myttyyn , ei kunnolla tahdota huomata, että on itse asiassa tahdottu ampua järeällä tykistöllä muutamia sammakoita, Mutta tällainen on kansan mieliala, se on tosiasiana otettava huomioon, vaikka muukalainen ei voisikaan Sveitsin rauhallisissa oloissa nähdä järjellistä syytä näin tavattomaan kommunismin pelkoon.

Saneltu Bernissä, maaliskuun 27 päivänä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 21.

ASIA:

Ministeri Kabinetin raportti no 7:
Peru

4/4 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

ENGLISCHE ANLAGE 6

huhtikuun 6 p:nä 1929.

No. 230.B.

RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	12/1417	12/29
12/4-29		LFH
RYHMÄ	5	CSJ.

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia lähettää ohellisena raport-
tini N:o 7, joka koskee

Kielikysymys Sveitsissä

sivut 1 - 32

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

RH/LF

ENGLISCHE ANLAGE 6

Ministeri Holstin raportti
No. 7 , 3.4.29.

ULKOPOLITIIKKA-MINISTERIÖ		
12/4-29		
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C81.	

Kielikysymys Sveitsissä.

Suomessa on yleisesti vallalla niin edullinen käsitys kielikysymyksen ratkaisusta Sveitsissä, että ensi hetkessä voi tuntua siltä kuin olisi kokonaan tarpeetonta omistaa tälle asialle kokonaista raporttia. Tosi-asiat puhuvat, kuten seuraavasta ilmenee, kuitenkin toista kieltä.

Perustuslakitaistelun Suomessa ollessa kuumimmillaan esitettiin hyvin voimakkaasti perustuslaillisten puolueiden taholta Sveitsiä siksi mallimaaksi, jonka esimerkin mukaisesti meidän tuli hoitaa ja ratkaista kaikessa sovinnossa oma kielitaistelunne. Muistan hyvin useita salaisia kokouksia Helsingissä, joissa meille nuoremmille läsnäolijoille teroitettiin vakavasti mieleen, että isänmaallisuus vaati mahdollisimman suurta suvaitsevaisuutta molempien kieliryhmien välillä, ja että meidän maaseudulla toimivien "agitaattorien" oli sen vuoksi samassa hengessä puhuttava kansalle ja nojaututtava juuri Sveitsin onnellisiin oloihin. Minkä verran kansa ymmärsi tätä politiikkaa, sen saimme kokea hyvinkin niinä vuosina, sen tiedämme nykyhetkenä yhä jatkuvasta kielitaistelustamme.

Omasta puolestani uskoin silloisiin selityksiin

Sveitsin kielioloista vain lyhyen aikaa. Vuonna 1908 sain käsiini kuuluisan venäläisen sosiologin, Jean Novicowin suuren teoksen LA LUTTE ENTRE SOCIETES HUMAINES ET LEURS PHASES SUCCESSIVES, (Paris 1904). Tässä erinomaisen monipuolisessa tutkimuksessaan inhimillisten yhteiskuntien välisten taisteluiden kaikista eri muodoista tekijä osoitti siihen saakka vallinneen darwinistisen käsityskannan yksipuolisuuden, kun se asetti miltei ainoaksi ryhmien välisen olemassaolon taistelumuodoksi sodan. Sen sijaan Novicow osoitti monipuolisen aineiston avulla miten esim. kansallisuudet käyvät alituista, mutta rauhallista taistelua olemassaolostaan suurin piirtein katsoen psykologisin keinoin. Tällöin hän esitti kokonaan uudessa valossa myös Sveitsin kielikysymyksen: hitaasti mutta varmasti tapahtui Sveitsissä eri kieliryhmien välillä muutoksia, jotka merkitsivät ranskalaisen kielialueen hyötymistä saksalaisen väestön kustannuksella. Mikään lainsäädäntö, joka tahtoi ylläpitää mahdollisimman suurta tasapuolisuutta Sveitsin kolmen tärkeimmän kansallisuuden onneksi ja menestykseksi, ei voinut vaikuttaa ehkäisevästi koko kansan keskuudessa vaikuttaviin psykologisiin syihin erään kielialueen eduksi ja toisten tappioksi.

Myöhemmin, eli v. 1910 Novicow julkaisi uuden teoksen : LA CRITIQUE DU DARWINISME SOCIAL. Siinä uudistuiivat samat näkökohdat.

Niiltä ajoilta saakka olen käyttänyt jokaista tilaisuutta hyväkseni kootakseni havaintoja Sveitsin kielikysymyksen suhteen. Seuraavassa pyydän esittämään eräitä detaljitietoja. Että vertailu kävisi mahdolliseksi otan

ensiksi eräitä tosiasioita 1860-luvulta.

Tunnettu saksalainen kriminalisti Eduard Osenbrüggen esittää teoksessaan : DIE SCHWEIZER, DAHEIM UND IN DER FREUDE, (Berlin 1874) seuraavat numerot Sveitsin väestötilastosta 1860:

Asukkaita oli koko maassa mainitun vuoden tilaston mukaan 2,534,242. Näistä oli saksankielisiä n. 1.825.000, ranskalaisia 520.400, italialaisia 142,500, räto-romaneja 46,100. Tämän mukaan puhui väestöstä saksaa 72,1 pros., ranskaa 20,5 pros, italiaa 5,6 pros. ja räto-romanien kieltä 1,8 pros. (sivulla 133).

Seuraavalla sivulla tekijä ilmoittaa varsinkin Fribourgin kantonin aikaisemmin olleen paljoa saksalaisemman kuin mitä se oli hänen teoksensa ilmestymisen aikaan.

Jos otetaan Sveitsin uusien väenlaskutietojen, jotka on vuodelta 1920, saadaan seuraavat numerot:

Asukkaita oli koko maassa tänä vuonna 3,880,320, Näistä oli saksankielisiä 2,750,500, ranskankielisiä 824,500, italiansankielisiä 238,500 ja loput , eli 66,500 räto-romaneja. Tämän mukaan puhui mainittuna vuonna äidinkielenään saksaa 70,89 pros. ranskaa 21, 25 pros, italiaa 6,15 pros. ja räto-romanien kieltä 1,71.

Ylläolevasta ilmenee, että kuudenkymmenen vuoden aikana saksalainen ja räto-romaninen kieliaines on prosentuaalisesti vähentynyt ranskalaisen ja italialaisen kieliaineksen eduksi. Vähennys ei sinänsä ole suuri, mutta sitetkin ilmeinen.

Nämä numerot kaipaavat vielä tärkeän täydennyksen. Niihin nimittäin sisältyy vain äidinkieleen perus-

tuva tilasto; kaksikielisyydestä ne eivät tiedä mitään. Ja kuitenkin näyttelee Sveitsissä kaksikielisyys aivan poikkeuksellisen suurta osaa. Jos tämä puoli asiasta voitaisiin esittää tilastollisilla numeroilla, olisi ranskan kielen merkityksen nousu vielä paljoka selvemmin havaittavissa.

Mainittu saksalainen asiantuntija Osenbrüggen kirjoittaa teoksessaan tästä:

"Es ist so gewöhnlich, dass die deutschen Schweizer, wenigstens in den Städten, sich der französischen Sprache bedienen können, dass sich daraus bei den Einzelnen auf einen höheren Bildungsgrad nicht schliessen lässt." (s.135)

Hän selostaa tarkemmin miten palvelusväki, puotilaiset y.m. alempien kansankerrosten ainekset pitävät myös tärkeänä osata ranskaa.

Toisaalta hän toteaa:

"Die französischen Schweizer fühlen nicht in demselben Grade das Bedürfnis Deutsch zu lernen." (s.136)

Nämä havaintonsa on pannut herra Osenbrüggenin etsimään lähempiä syitä tähän ilmiöön. Osaksi hän löytää ne Sveitsin eri kantonien aikaisemmasta historiasta, osaksi Saksan ja Ranskan valtakuntien erilaisesta suhtautumisesta Sveitsiin.

"Mehr als die Genfer zeigen die Waadtländer bisweilen eine Abneigung gegen das Deutschtum in der Schweiz. Von Einfluss darauf ist wohl noch die Erinnerung an die lange Unterdrückung, welche sie als Unterthanen der gnädigen Herren in Bern zu erdulden hatten. Die Berner waren strenge Gebieter." (s.136)

Kun ranskalais-saksalaisen sodan aikaan 1870-71, kuten tunnettua, Sveitsin täytyi ottaa vastaan 80.000 miehen suuruinen ranskalainen armeija ja internoida se, tuli huomattavan suuri osa näistä ranskalaisista majoitetuksi niin kokonaan saksankieliseen kaupunkiin kuin

Zürichiin. Tästä herra Osenbrüggen kirjoittaa :

" Sie (= ranskalaiset sotilaat) waren überrascht und erfreut, überall Kenntniss des Französischen zu finden. . " (s. 142).

Kun Zürichissä asuneet saksanmaalaiset puivat toimeen aseittensa menestyksen kunniaksi suuren juhlan, järjestivät hyvät zürichiläiset katumellakoita osoittaakseen mieltään heitä vastaan. Herra Osenbrüggen kertoo mellakoitsijain joutumisesta syytteeseen, jolloin nämä oikeudessa esittivät puolustukseensa m.m. seuraavaa:

"Man habe die Deutschen schon lange nicht leiden mögen, weil sie oft den Schweizern vorgezogen würden, bessere Stellen bekämen, höheren Lohn bezögen, oder auch für geringeren Lohn arbeiteten; gegen die Franzosen habe man nichts, weil hier keine seien". (sivu 145)

Mitä taas tulee sen aikaisiin Saksan ja Sveitsin välisiin suhteisiin ja niiden vaikutukseen Sveitsiin yleensä, kirjoittaa siitä mainittu tekijä:

" Eine Vorliebe und Hinneigung zu Deutschland und den Deutschen liegt den Schweizern im Allgemeinen seit lange fern. Wie andere Länder, Dänemark und Holland, die doch in sprachlicher Beziehung wenigstens, germanisch sind, von dieser Verwandtschaft mit Deutschland nichts wissen wollen, so ist es ähnlich mit den Schweizern, wenn man von einem Theil der wirklich Gebildeten absieht." (sivu 139).

Edelleen herra Osenbrüggen kertoo sen aikaisesta sveitsiläisestä käsityksestä:

" Nicht Deutschland ist gross, sondern wir sind gross- durch die Freiheit ! Dort Cäsarismus, preussischer Korparalstock, hier wahre Glückseligkeit einer freien Republik ." (sivu 162)

Otan tähän vielä herra Osenbrüggenin loppusanat kirjansa siitä luvusta, jossa hän käsittelee sveitsiläistä kielikysymystä. Hän siteeraa erään sveitsiläisen lehden lausuntoa puheenalaisesta asiasta seuraavasti:

" Diejenigen kennen unsere Miteidgenossen der deutschen Schweiz schlecht, welche sich einbilden, dass sich dieselben ihre Losung in Berlin holen, oder dass

sie sich dazu hergeben, Preussen servil nachzuahmen. Niemals haben unsere Eidgenossen in der deutschen Schweiz für Deutschland eine so übertriebene Vorliebe gehabt, wie sie uns für Frankreich innewohnt. Niemals haben sie sich der Politik des deutschen Kaiserreichs in der Weise angeschmiegt, wie wir es gegenüber derjenigen unserer Nachbarn jenseits des Jura thun." (sivu 162).

Tekijä valittaa vielä että sveitsiläisiä tiedemiehiä kutsutaan saksalaisiin yliopistoihin niin runsaasti ja sillä heikennetään saksalaisen kulttuurin vaikutusta Sveitsissä.

Tällainen oli saksalaisen tutkijan mielestä Sveitsin kielikysymys todellisuudessa viisikymmentä vuotta sitten, eli juuri niihin aikoihin, jolloin Saksan keisarivallan loisto oli korkeimmillaan, s.o.riidattomasti ensimmäinen Europassa. Sveitsin saksalaisenkaan väestön sympatiat eivät kallistuneet Saksaan päin, vaan pidettiin edelleen tärkeänä oppia ranskaa samaan aikaan kuin Sveitsin ranskalainen väestö ei vastaavasti katsonut välttämättömäksi oppia saksaa.

Vaikka herra Osenbrüggen ei nimenomaan esitäkkään tässä analyysissään aivan selvästi sitä syytä, mikä minun mielestäni tässä kielikysymyksessä näyttelee erinomaisen suurta käytännöllistä merkitystä, on se sittenkin sivumennen löydettävissä myöskin hänen kirjastaan. Tarkoitin nimittäin sitä, että ranskalaisessa Sveitsissä puhuttu kieli on riidattomasti ranskaa, joskin siinäkin on murteellista vivahdusta, mutta saksalainen Sveitsi on niin täynnä murteita ja kukin niistä siksi paljon pöikkeava saksalaisesta kirjakielestä, että Sveitsin ranskalaisen väestön täytyisi itse asiassa oppia sekä saksalainen kirjakieli että tärkeimmät murteet, jos he tahtovat tulla Sveitsin saksalaisissa osissa toimeen muulla kuin ranskankielellä. Tästä herra Osenbrüggen antaa

lukuisia esimerkkejä; otan niistä tähän vain kaksi:

" Eine hochgebildete Schweizerin, welche des Hochdeutschen wie des Französischen mächtig ist, kann in der Gesellschaft von Landsmänninnen sich nur ihrer Muttersprache bedienen und ebenso ist es mit den Männern. Die Gemütlichkeit würde sonst verloren gehen" (sivu 156).

Mihin määrin sveitsiläiset pysyvät kiinni murteissaan ja miten toisaalta nämä murteet ovat varsinaisten saksalaistenkin vaikeasti käsitettävissä, kertoo herra Osenbrüggen m.m. seuraavalla esimerkillä: Schanghaissa istui kerran koolla joukko saksalaisia ja sveitsiläisiä liikemiehiä, jolloin eräs sveitsiläinen tuli kääntyneeksi jonkun toisen maanmiehensä puoleen seuraavalla huudahduksella: "Schau, schau, Schang, d'Sun schint scho!" Yhdessäolon päätyttyä lausui eräs saksalainen läsnäollut toverilleen ihmettelynsä, että tuo sveitsiläinen oli oppinut kiinankieltä ja käytti sitä puhutellessaan maanmiestään. Tosiasia oli, että tämä sveitsiläinen oli sanonut ainoastaan sellaista, joka saksaksi kuuluu: " Schau, schau, Jean, die Sonne scheint schon."

Jos tätä taustaa vastaan tarkastellaan Sveitsin kielikysymystä sellaisena kuin se esiintyy nyt viisikymmentä vuotta myöhemmin s.o. näinä päivinä, ymmärrämme edellisen tilaston nojalla syyt ranskalaisen kansanaineksen lisääntymiseen ja saksalaisen aineksen vähentymiseen Sveitsissä. Samalla saamme ratkaisun myös kysymykseen, miksi yhäkin sveitsiläinen kaksikielisyys merkitsee itse asiassa ranskankielen taitoa Sveitsin saksalaisissa osissa, mutta edelleen suhteellisen huonoa saksankielen taitoa ranskalaisessa Sveitsissä.

Ranskalainen aines Sveitsissä ei ole viimeisen puolen vuosisadan aikana syntyneisyyden kautta lisääntynyt nopeammin kuin saksalainen aines, pikemminkin päinvastoin. Jo Nowicow huomautti vuosisadan vaihteessa tarjolla ol-

leiden tosiasiajn nojalla, että ranskankielisen väestön lisääntyminen tapahtuu seka-avioliittojen päättymisellä ranskalaisuuden voittoon ja seuraava sukupolvi on jo yksikielisesti ranskalainen. Ei ole syytä otaksua, että viime vuosikymmeninä tämä prosessi olisi pysähtynyt. Toisin sanoen saksalainen kieliaines jouduttuaan säännölliseen kosketukseen ranskalaisen aineksen kanssa, mikä helpoimmin tapahtuu seka-avioliittojen kautta, assimiloituu ranskalaiseen kulttuuriin. Tätä ei voida millään lainsäädännöllä estää, sillä se on kokonaan psykologinen prosessi.

Olen viime vuosien kuluessa tahallisesti kosketellut tätä kysymystä hyvin lukuisten sveitsiläisten kanssa. Olen puhutellut poliitikkoja, upseereja, professoreita, lääkäreitä, juristeja, liikemiehiä ja työläisiä. Tulos on kaikissa tapauksissa ollut aivan sama. Ensimmäinen on minulle annettu tuo "juridinen" vastaus, että kielikysymystä tässä maassa ei ole, koska kansan kolme pääainesta, Saksan-, ranskan- ja italiansuomalainen kansanainekes nauttii täydellistä tase-arvoisuutta. Mutta en ole tyytynyt tähän hyvän patriotismin sanelemaan vastaukseen, vaan olen siirtänyt kysymyksen kokonaan sosiologiselle pohjalle. Silloin on tulos ollut kokonaan toinen. Vielä nytkin katsoo Sveitsin saksalaisen osan sivistyneistö välttämättömäksi osata ranskaa, mutta Sveitsin ranskalaisissa osissa tunnetaan edelleen suhteellisen vähän tarvetta perehtyä saksankieleen tai Sveitsin omiin murteisiin. Ompa useiden puhuttelemieni Sveitsin saksalaisten mielestä varsinkin maailmansodan jälkeen kehitys tässä suhteessa mennyt ranskankielelle edulliseen suuntaan paljon nopeammin kuin koskaan ennen maailman-

sotaa. Syyt tähän ovat olleet kahdenlaiset, niin on sanottu.

Ensiksi on viimeisten vuosikymmenien kuluessa syntynyt Sveitsin omilla murteilla melkoinen kirjallisuus ja sen vuoksi ei Sveitsin omassa kulttuuri-elämässä saksalainen kirjallisuus enää näyttele samaa tärkeää osaa kuin aikaisemmin. Tämän vuoksi myös pitävät nykyään sivistyneet perheet saksalaisessa osassa Sveitsiä entistäkin lujemmin kiinni keskinäisessä seurustelussaan omista murteistaan kuin aikaisemmin, jolloin murteet edustivat pääasiassa rahan kieltä ja sivistyneistö koetti ainakin johonkin määrin käyttää saksalaista kirjakieltä. Eikä voida kieltää, etteikö kaikkialla Sveitsissä, olkoon kysymys rautateistä, hotelleista, ja ravintoloista, katuliikenteestä j.n.e. kuulepuhuttavan ainoastaan tšekäläisiä murteita, joiden ymmärtäminen voi usein olla aivan sula mahdottomuus.

Toiseksi on vakuutettu, että maailmansota vaikutti hyvin tuntuvasti Sveitsin saksalaisten koko mentaliteettiin. Jos jo edellisessä ranskalais-saksalaisessa sodassa melkoinen määrä Sveitsin saksalaista kansanainesta kallistui sympatioissaan Ranskan puolelle, oli asia laita tällainen vieläkin selvemmin maailmansodan aikaan. Saksan hyökkäys Belgiaan vaikutti järkyttävästi koko Sveitsin kansaan, niin vakuutetaan yhä. Kysytään: eikö aivan yhtä hyvin saksalaisen strategian tavoittelema hyökkäys Ranskan puolustusrintaman kylkeen olisi voinut tapahtua Sveitsin kautta? Ja mennäänpä niinkin pitkälle, että peljätään Saksan ensi kerralla tulevan tuntemaan itsensä pakotetuksi nyt vuorostaan yrittämään ratkaisevaa sivusta/hyökkäystä Sveitsin

kautta. Eräät korkeat sveitsiläiset upseerit, jotka äidinkieltään ovat saksalaisia, ovat minulle tarkkaan kuvailleet miten perusteellisesti Sveitsin sotilasjohto oli ryhtynyt toimenpiteisiin voidakseen torjua kaikki Saksan yritykset tunkeutua Baselin seuduilta Sveitsin lävitse Ranskaan. Eräässä raportissani viime vuonna kerroin miten nyttemmin on saatettu julkisuuteen aikaisempi sotasalaisuus, että Sveitsin ja Ranskan yleisesikuntien kesken oli tehty alustava sopimus yhteisistä operationeista sen tapauksen varalta, että Saksa olisi yrittänyt Sveitsin kautta tunkeutua Ranskaan. On hyvin käsitettävissä, että kaikki tämä mailmansodan ajoilta tuoreessa muistissa oleva pelko vaikuttaa sympatiaan kallistumiseen Ranskan puolelle ja sitä tietä myös helpottaa ranskalaisen kulttuurin etenemistyötä Sveitsissä. Muukalainen, joka tilapäisesti joutuu tekemisiin sveitsiläisten kanssa, ei helposti tule tunkeutuneeksi kovinkaan syväälle "kansan sieluun", vaan on taipuvainen uskomaan, että lainsäätännöllä on kokonaan ratkaistu sveitsiläinen kielikysymys. Vain se, joka ottaa vaivakseen koettaa perehtyä asian ratkaisevaan, s.o. psykologiseen puoleen, pääsee selville miten Sveitsissä sittenkin on oma pysyväinen kielikysymyksensä taisteluineen, voittoineen ja tappioineen.

Kaikki se, mitä edellä on sanottu yleemmistä kansankerroksista, pitää paikkansa myös vähävaraisemmissa aineksista. Sveitsi on kerta kaikkiaan turistiliikenteen ja hotellien luvattu maa. Kaikkialla Sveitsin saksalaisissakin osissa tuntevat kauppiat puotilaisineen, hotellien palveluskunta, autonajajat y.m.s. entistä yhä suurempaa tarvetta oppia ranskaa, sillä muukalaiset eivät missään tapauksessa ymmärrä heidän murrettaan. Otan seuraavan esimerkin, koska

se tavallaan koskee meitä:

Viime kesänä tilasin puhelimitse auton tähän Bernin Lähetystöön. Tullessani ulos näin autonkuljettajan hämmästyneenä tuijottavan Lähetystön kilpeen ja vieläkin ällistyneempänä hän soperteli hyvällä berniläisellä murteellaan: "onko Suomella täällä lähetystö". Sain tietää hänen syntyneen Lahdessa. Kutsuin hänet seuraavana päivänä vieraisille luokseni. Hän tuli taskussaan Vänrikki Stålin Tarinat ja papin- kirja Lahdesta. Hän oli ehtinyt käydä vain pari luokkaa kansakoulua, kun isä, juustomestari, muutti takaisin Sveitsiin. Kaksi sisarta, jotka olivat ehtineet suorittaa täydellisen kansakoulukurssin, kirjoittavat vielä nytkin täällä Sveitsissä toinen toisilleen suomenkielellä, sillä he eivät ole oppineet kirjoittamaan sen enempää tšekäläisiä murteita kuin saksaa. Itse tämä nuori mies oli siihen määrin unhoittanut Suomen kielen, että tunsikin ja käytti ^{vain} laskusanoja; hän on aina ilmoittanut minulle ajohinnan selvällä suomenkielellä. Syyksi siihen miksi hän suhteellisen nopeasti menetti lapsuutensa kielen, hän mainitsi sen, että tultuaan Berniin hänen oli pien lähdettävä Sveitsin ranskalaisiin osiin oppimaan ranskaa ja siellä oli suomenkieli unhoittunut.

Edellä on ollut puhe myös Sveitsin saksalaisen kansanaineksen halusta sympatioineen kallistua Ranskaan päin ja tällöin mainitsin kaksi minulle esitettyä pääsyytä. On vuoro nyt ottaa puheeksi vastaavasti Sveitsin ja Saksan suhteet. Herra Osenbrüggen totesi miten kuusikymmentä vuotta sitten Sveitsin saksalainen kansanainekses piti Saksaa liiaksi keisarivaltaisena j.n.e. Tällä hetkellä on Sveitsin saksalaisten mielessä väikkymässä paljoka pahempi vaara: Anschluss. Jos kerran Saksa ja Itävalta saavat toteutetuksi pyrkimyksensä tässä suhteessa, näkevät hyvät sveitsiläiset, kuulukoot he mihin kieleyhmään tahansa, siitä koituvan heille pahan

ulkopoliittisen vaaran. Ensinnäkin joutuisi koko heidän itäraajansa " preussiläisyyden " valtaan ja toiseksi nousi varmasti Saksassa ja Itävallassa päiväjärjestykseen ^{kysymys} toistenkin saksalaisten kansallisuuksien yhdistämisestä saman lipun alle. Mutta Saksan yhteyteen eivät mitkään sveitsiläiset tahdo joutua. Anschluss-liike emustaa siis sveitsiläisten mielestä heille selkkausrikasta tulevaisuutta ja sitä he kammovat enemmän kuin mitään muuta. Tässä uusi syy minkä vuoksi Sveitsin saksalainen kieliaines niin hartaasti viljelee omia murteitaan, sillä sen kautta ei ainoastaan kohoteta kansan yleistä sivistystasoa, vaan lisäksi koetetaan kehittää voimakas paikallinen kansallishenki, joka ei tunne yhteenkuuluvaisuutta Berlinin ja Wienin kanssa.

Edellä siteerasin herra Osenbrüggeniä hänen huomauttaessaan, että Saksa kutsumalla etevimpiä sveitsiläisiä tiedemiehiä palvelukseensa vahingoittaa saksalaisen kulttuurin vaikutusta Sveitsissä. Ei edes tämä huomautus ole näinä päivinä merkityksensä vailta. Tämän vuoden alusta on jälleen riehunut Sveitsin saksalaisissa lehdissä kiiivas myrsky sen johdosta, että eräitä etevä tiedemiehiä on viime aikoina siirtynyt sveitsiläisistä yliopistoista saksalaisiin yliopistoihin. Suuttumus on suuri ja se tuodaan sanomalehdissä aivan peittelenättömästi julki. Paljastetaan syyt näihin tappioihin, mutta ei tahdota sittenkään korjata syitä. Sveitsiläiset professorit nauttivat niin kurjia palkkoja, että milloin suinkin kykenevät kilpailemaan saksalaisten tiedemiesten kanssa he kernaasti siirty-

vät saksalaisiin yliopistoihin runsaille palkoille. On selvää, etteivät tällaiset riidat ole nekään omansa. Lujittamaan todellisia kulttuurisiteitä Saksan ja Sveitsin välillä.

Ylläsanotua ei luonnollisesti ole käsitettävä niin, ettei Sveitsissä olisi lukuisia yksilöitä, tai perheitä, joiden sympatiat niin poliittisesti kuin sivistyksellisesti kohdistuisi Saksaan. Luonnollisesti on niin asian laita. Mutta nämä tapaukset eivät muodosta läheskään enemmistöä eivätkä siis myöskään jaksa vaikuttaa oman vakaumuksensa voitolle pääsyyn. Jos niin olisi laita, silloinhan ei voitaisi enää lainkaan puhua mistään paikallisten murteiden voimakkaasta noususta kansankielen asemasta koko saksalaisen Sveitsin kotoiseksi kulttuurikieleksi.

Verrattaessa näin toisiinsa Sveitsin ranskalaisen ja saksalaisen **kieliaineksen** todellista asemaa ja niiden välistä säännöllistä taistelua noususta ja laskusta on vielä syytä kiinnittää huomiota aivan tietoiseen pyrkimykseen päästä **kaksikielisyydestä yksikielisyyteen**. Otan tässä suhteessa lähtökohdaksi professori Alfred Lombardin juuri näinä päivinä julkaiseman kirjansen: *Une Terre, une Langue*, (Lausanne 1929).

Ulkomaalaista tarkastelijaa ei voi olla ihmetyttämättä miksi kautta koko Sveitsin jatkuvasti ylläpidetään vanhaa kantonaliijakoa ja kaiken tämän lisäksi vielä kunnallishallituskinkin on monessa tapauksessa niin komplisoitu, että kustannukset nousevat suhteettoman korkeiksi. Otan esimerkiksi Genève'n "tasavallan ja kantonin". Koko tasavallalla on asukkaita vuoden 1920 väestötilaston mukaan 171.000, joista 126.000 asuu tasavallan ainoassa kaupungissa Genève'ssä. Nämä taas muodos-

tavat viisi kaupunki-kuntaa, joilla kullakin on oma kunnallishallituksensa ja lisäksi yhteinen kaupunginhallitus. Genève'n kaupungissa istuu siis itse asiassa tasavallan eduskunta hallituksineen, viiden kaupunkikunnan yhteinen kunnallishallitus ja lisäksi vielä kunkin oma kunnallishallitus, eli valtuusto. Ei siis ole lainkaan ihme, jos on ilmennyt virtauksia saada koko tämä vanhanaikainen järjestelmä pois-tetuksi ja tilalle aivan uudenaikainen valtiollinen järjestysmuoto vastaavine kunnallisine reformeineen. Mutta vastustavat voimat ovat suunnattoman suuret. Esim. Genève'ssä joku esikaupunkikunnan suutari tai muu pieneläjä voi laskea pääsevänsä valtuustoon, jos näitä valtuustoja on saman kaupungin alueella viisi paikallisvaltuustoa ja lisäksi yhteinen koko kaupungin valtuusto. Sen sijaan, jos kaupungilla olisi vain yksi ainoa yhteinen valtuusto sen vajaata 130.000 asukasta varten, menettäisi viiden paikallisvaltuuston " herrat valtuusmiehet" tämän kunniakkaan asemansa. He ovat siis mitä jyrkimmin kaikkea kunnallista reformia vastaan, vaikka se maksaisikin verokuormana paljoa vähemmän. Samalla tavalla tahtovat kunkin kanttoonin herrat edustajat istua tiukasti paikoillaan omissa kantonaalisissa eduskunnissaan ja pitävät pahaa meteliä heti, kun vähänkin tahdotaan puhua Bernin parlamentin vallan lisäämisestä.

Kun näin on koko maan laita, ymmärtää hyvin, että Sveitsin ranskalaiset kantonit ennen kaikkea vastustavat jokaista yritystä " vallan sentralisointiin " Bernin hyväksi. Siinä pyrkimyksessä tahdotaan nähdä Sveitsin saksalaisen aineksen yritys saada koko valtiollinen valta käsiinsä ranskalaisen kansanaineksen valtiolliseksi, talou-

delliseksi ja sivistykselliseksi nujertamiseksi. Ulkomaalainen tarkastelija ei voi nähdä tällaista vaaraa valaliiton valtiollisten olojen järjestämisessä aivan uudelle kannalle. Mutta hänen asiansa ei ole ratkaista mitään, hän vain tekee havaintonsa. Ja jos hän etsii syitä kaiken tällaisen reformin vastustamiseen, löytää hän välittömästi rodulliset ennakkoluulot, paikallisen nurkkakunnallisuuden y.m.s., jotka kaikki pohjautuvat historiallisen kehityksen monimutkaisiin vaiheisiin.

Professori Lombardin kirja kuvaa sattuvasti koko tätä suurta taistelua Sveitsin saksalaisen ja ranskalaisen kieliaineksen välillä.

Sivulla 20 hän väittää kielitaistelua olleen ja edelleen olevan Sveitsissä ja mainitsee sivulla 37 erään teoksen, M. J. Jeanjaquet'n: "Bibliographie linguistique de la Suisse romande" (1910), joka "donnera une idée du nombre étonnant d'articles de revues et de journaux qu'avait, déjà, cette polémique des langues que certains déclarent inexistante."

Kuvaavaa M. Lombardin ajatuksenjuoksulle on hänen laajahko selittelynsä miten saksalainen Sveitsi on Saksan kaikenpuolisen vaikutuksen alainen, jotavastoin Ranska on kokonaan unhoittanut ranskalaisen Sveitsin olemassaolon. Ranskalle sen kaikenlaiset kirjavat väestöt siirtomaissa ovat "Ranskan kansalaisina" paljo läheisempiä kuin Sveitsin ranskalainen kansanaines. Sveitsiläisiä ei oteta Ranskan yliopistoihin opettajiksi eikä Ranskasta tule professoreita Sveitsin yliopistoihin.

Samalla kun ranskalainen Sveitsi on näin muka kokonaan jäänyt oman onnensa nojaan uhkaa sitä saksalaisen Sveitsin taholta kaikinpuolinen vaara. Pahin luonnollisesti on pyrkimys sentralisointiin, koska se johtaisi saksalaisen Sveitsin lopulliseen valtiolliseen ylivaltaan. Mutta muitakin vaaroja on olemassa. Saksalaisen Sveitsin taloudellinen vaikutus ulottuu uhkaavana ranskalaiseen Sveitsiin. Kaksikielisyys kouluissa ja kaikessa muussa elämässä korrumpoi jo koulun penkiltä alkaen Sveitsin ranskalaisen väestön puhdaskielisyyden ja turmelee sillä sen välittömän yhteenkuuluvaisuuden ranskalaisen kulttuurin kanssa.

Ranskalaisen Sveitsin on siis ryhdyttävä kaikkiin keinoin suojelemaan elimellisimpiä etujansa.

Ennenkaikkea on päästävä kaksikielisyydestä : " aucun esprit de valeur n'a jamais prouvé ni par la démonstration ni par l'exemple, les avantages de la culture mixte et du bilinguisme." (sivu 32).

Seuraavalla sivulla hän jatkaa: " Chez nous le bilinguisme est un facteur de corruption particulièrement redoutable et qui s'ajoute à tous les autres. C'est tout d'abord le mélange des langues qu'il faut empêcher, et si l'on n'atteint pas d'abord les causes, c'est vraiment trop demander à l'école que s'en remettre à elle pour corriger indéfiniment les effets." (sivu 33).

Tässä jyrkässä vaatimuksessaan M. Lombard nojantuu tunnetun helvetialais-liikkeen perustajan M. G. de Reynold'in julistamaan sotahuutoon: " Il faut séparer les deux langues, même au prix d'un certain antagonisme. Il est inutile aussi de prétendre à parler une langue aussi bien que l'autre." (sivu 4).

M. Lombard ei vaadi suinkaan, ettei Sveitsin ranskalainen väestö saisi jo koulusta alkaen oppia toisia kieliä; päinvastoin hän pitää sitä tärkeänä. Mutta ranskan-kieli on säilytettävä äidinkielen alkuperäisessä puhtaudessa muut kielet on opittava ulkomaalaisina kielinä. Sen vuoksi ei myöskään saa työntää saksankieltä keinotekoisesti toiseksi kotimaiseksi kieleksi, jota olisi osattava yhtä hyvin kuin äidinkieltä.

Vain näin kaikin keinoin vastustamalla virallista kaksikielisyyttä, voi ranskankieli säilyä Sveitsissä puhtaana ja kelvollisena palvelemaan kulttuuritarkoituksia:

Minorité en Suisse, tout à fait étrangers à l'Allemagne, c'est du côté de la France que nous devons chercher à élargir notre horizon, c'est par elle surtout que nous pouvons communiquer avec le monde. Le fait que nous parlons la même langue que la France, et que cette langue est universelle, devrait nous valoir certaines compensations à l'exiguité/ extrême de notre territoire." (sivu 14).

Tämä " territoire" käsittää Sveitsin ranskalaiset kantoanit ja niiden suvereniteettia, tai autonomiaa, miten haluaa sanoa, on kaikin keinoin suojeltava sentralisointipyrkimyksiä vastaan. M. Lombard ei tahdo kieltää etteikö sentralisointi huojentaisi verokuormaa, mutta jotain kannattaa maksaa ranskalaisen kulttuurin hyväksi:

" Une loi de Centralisation, prise en elle-même, peut très bien être une bonne loi, donner satisfaction à certains besoins, assurer mieux les services publics, et c'est naturellement là-dessus que les partis politiques, toujours puissants dans ces occasions, attirent l'attention des électeurs. C'est le malheur des minorités ethniques que leurs intérêts comme race, comme individualité cherchant à se maintenir, soient souvent en conflit avec certains intérêts matériels qui commandent l'acceptation d'un

régime centralisé. Il en a toujours été ainsi dans l'histoire des peuples." (sivu 26).

Puhtaasti kielitaistelun kannalta katsoen ei mikään kuvaa paremmin kuin tämä Sveitsin ranskalai sten pyrkimys kielelliseen puritanismiin ja valtiolliseen yksikielisyteen todellisen kielitaistelun olemassaoloa Sveitsissä huolimatta virallisesta kolmen kielen ehdottomasta tasa-arvoisuudesta.

Mutta kielitaistelu sinänsä ei voi välttää käyttämästä myös valtiollisia välikeinoja tarkoituksensa saavuttamiseksi, ja näin joudutaan pakostakin ankaraan taisteluun itse valtiovallasta: kantojen itsenäisyys valaliiton sentralisointipyrkimyksiä vastaan.

Mutta kerran/jouduttuaan näin valtiollisen taistelun näyttämölle ei kielitaistelu jaksa rajoittua edes valaliiton omaan piiriin, vaan pakostakin siirrytään valtiollisten rajojen ulkopuolelle ja auttamattomasti vedetään ~~xxxxxx~~ kahden suurimman naapurin, Saksan ja Ranskan kaikinpuolinen valtiollinen, taloudellinen ja sivistyksellinen merkitys mukaan samaan ryöppyyn. Niinkuin edellä on huomautettu, ei edes Sveitsin saksalaisissa osissa tunneta mitään sympatiaa Saksaa kohtaan poliittisena tekijänä. Mutta Sveitsin ranskalaisissa osissa ei osata ottaa tätä ratkaisevan tärkeää seikkaa vakavasti huomioon, vaan peljätään Saksaa joka suhteessa. Kuvaavaa tälle mentaliteetille on seuraava ydinlause M. Lombardin kirjassa: " Le Français tient à être maître chez lui, tandis que l'Allemand, comme l'a si bien expliqué l'Italien Borgese, ne se sent maître chez lui que s'il est maître chez les autres." (sivu 10).

Ei voi kieltää, etteikö kaikessa ontuvaisuudes-

saankin M. Lombardin logiikalla ole jotain pohjaa. Ensiksikin hän moittii Ranskaa kohtuuttomasta kylmyydestä ranskalaista Sveitsiä kohtaan samaan aikaan kuin se kaikin keinoin vaalii neekereitä y.m. " Ranskan kansalaisia". Ottaen sitten lähtökohdaksi ranskalaisen Sveitsin monipuolisen mahdollisuuden antaa arvokasta lisää ranskalaiselle kulttuurille hän johdonmukaisesti vakuuttaa, että kaikkein läheisinkään yhteistoiminta Ranskan ja ranskalaisen Sveitsin välillä ei voi merkitä ranskalaiselle Sveitsille mitään poliittista vaaraa, koska Ranskan kansa tyytyy käsittämään herruutensa siten, ettei siihen sisällytetä mitään vieraiden kansojen valtaamisen pyrkimyksiä. Näin pitkälle kieltämättä M. Lombardin logiikka^{on}/paikkansa pitävä. Se alkaa ontua vasta silloin, kun hän Sveitsin sisäisen kielitaistelun taakse koettaa loih-tia Saksasta uhkaavan vaaran ikäänkuin Sveitsin saksalainen väestö ei olisikaan tietoinen puhtaan sveitsiläisen patriotisminsa velvoituksista , vaan olisi halukas juoksemaan Berlinin asioilla ranskalaista Sveitsiä vastaan. Tämä seikka , Sveitsin saksalaisten selvän patriotismin aliarviointi osoittaa omalla voimallaan kuinka itse asiassa katkera kielitaitelu Sveitsissä on johtaessaan minoriteetin panemaan kyseenalaiseksi majoriteetin isänmaallisuuden vilpittömyyttä.

Tällaisena esiintyy suurin piirtein katsoen Sveitsin kahden pääkansallisuuden välinen " täydellinen kielellinen tasa-arvoisuus " , kun sitä tarkastetaan rehellisesti jokapäiväisen elämän kylmän totuuden, eikä pelkän lainsäädännöllisen virvatulen kannalta. Sveitsiläinen on ylpeä voidessaan vakuuttaa ulkomaalaiselle, että hänen isänmaas- saan ei ole kielikysymystä, sillä perustuslaki takaa Sveitsin saksalaiselle, ranskalaiselle ja italialaiselle kieli- ainekselle täydellisen tasa-arvoisuuden. Mutta jos tutkitaan

asiaa juridiikan asemasta sosiologiselta kannalta, esiintyy tilanne kokonaan toisena. Sveitsillä on harvinaisen ankarassa muodossa kielikysymys sisäisen hajaannuksen aiheuttajana. Tilasto osoittaa, että ranskalainen aines hitaasti voittaa saksalaisen aineksen kustannuksella, että Sveitsin saksalaiset harrastavat kansan pohjakerroksia myöten ranskankielen taitoa samaan aikaan kuin ranskalaisen Sveitsin sivistyneistökin pysyy kylmänä saksankielen harrastuksille. Suurelta osalta vaikuttavat tähän kotoiset syyt, mutta suurten naapurivaltioidenkin merkitys tässä suhteessa on sangen tärkeä. Sveitsin ranskalainen tarvitseisi itse asiassa oppia saksankielen lisäksi tärkeimmät paikalliset murteet, mutta sitä hän pitää jokseenkin tarpeettomana, koska Sveitsin saksalainen väestö harrastaa ranskankielen oppimista, Sveitsin molemmat tärkeimmät kansallisuudet pelkäävät Saksan poliittista vaikutusvaltaa, ja molemmille niille Ranska merkitsee sen sijaan ainakin hyvää naapuruutta, ellei suorastaan poliittista suojaa.

Samaan aikaan kuin kielitaistelu riehuu näiden näkökohtien, ennakkoluulojen, intohimojen tai suora-naisten tosiasian ympärillä, esiintyy sosiologiselta kannalta erinomaisen mielenkiintoinen kehityssuunta: Sveitsin saksalaisissa osissa pyritään luomaan talonpoikien vanhoista murteista paikallinen kulttuurikieli, jotta sillä tavalla esiinnyttäisiin oma kansallinen kulttuuripersonallisuutena, mutta samaan aikaan Sveitsin ranskalaisissa osissa harrastetaan mahdollisimman kiinteästi ranskankielen pysymistä puhtaana kaikesta vieraasta vaikutuksesta, jotta sillä tavalla kehitettäisiin Sveitsin ranskalainen kulttuuripersonallisuus esiintymään Ranskan rinnalla, mutta

hyvän sveitsiläisen patriotismin erikoisena lisänä kansainväliseen kulttuuriin.

Kaikessa tässä esiintyy jälleen tuo Herbert Spencerin evolutionifilosofian loistavan nerokas kehityslaki: kaikki kehitys merkitsee siirtymistä yhtenäisestä, epämääräisestä täysin keskitettyyn ja määrättyyn tilaan. Tämä kehitys ei voi tapahtua ilman usein vaikeaaakin prosessia kaikenlaisine kahnauksineen, mutta lopputulos on joka tapauksessa sama. Tilapäinen ulkomaalainen tarkastelija luulee aivan liian helposti, että Sveitsin kansa on yhtenäinen, tavallaan sen kautta epämääräinen kokonaisuus, ettei sillä ole omaa puhtaasti kotimaista kieltä, mutta on sen sijaan lain-säädäntötietä järjestänyt kolmen suuren naapurinsa kielet elämään mitä ihanimmassa sovussa keskenään. Sosiologinen tosiasia on, että Sveitsissäkin pitävät ikuiset kehityslait paikkansa: taistelu olemassaolosta ja voitolle pääsystä on herkeämätön. Tämän taistelun kautta on luotu ja luodaan edelleen yhtenäisen asemasta määrätysti keskitettyä ja epämääräisen asemasta täysin määrättyä. Saksalainen Sveitsi on hitaasti, mutta varmasti pääsemässä vuosisatoja vanhan talonpoikaisen kielen ja kulttuurin muodostamiseen täysin määrätietoiseksi kansalliseksi sveitsiläiseksi kieleksi ja kulttuuriksi, jolla on oleva omintakeinen sijansa germanisen kulttuurin suuressa piirissä, eikä vain saksalaisen kulttuurin poliittisen rajan takana versovana lisänä. Ranskalainen Sveitsi tahtoo päinvastoin samaan aikaan säilyttää mahdollisimman puhtaana ranskalaisen erikoisuutensa poliittisessa, mutta ei kielellisessä suhteessa. Kun kummallakin kehitysuunnalla on sama valtiollinen katto päanpäällään, on luonnollista, että kahnauksia syntyy enemmistö- ja vähemmistö-

ainesten välillä, se on kielitaistelua eikä mitään muuta.

Siirryttäessä Sveitsin kolmanteen kansallisuuteen, nimittäin italialaiseen, johdutaan seuraaviin tuloksiin.

Edellä on sivulla kolme esitetty tilastoja Sveitsin italialaisen väestön suhteesta enemmistökansallisuuksiin. Näistä numeroista ilmenee, että kun vuonna 1860 Sveitsin koko väestöstä oli kansallisuudeltaan italialaista 5,6 pros., oli vastaava prosenttiluku v. 1920 6,15 pros. Suhteellisesti on siis italialaisen väestön lisääntyminen Sveitsissä 60 vuoden aikana ollut pienempi kuin ranskankielisen väestön kasvu samaan aikaan. Tässä on epäilemättä suurempi syntyneisyys näytellyt tärkeämpää osaa kuin toisten kansallisuuksien assimilointi. Väestön kokonaismäärään katsoen on tämä kasvu myös merkinnyt kovin vähän, sillä vieläkin italialaista väestöä valaliitossa ei ole kuin vähän päälle 6 pros. Poliittisenakaan tekijänä ei tällainen vähemmistö voi näyttellä mitään sanottavaa osaa.

Kielitaistelun kannalta italialainen väestö tarjoaa sen verran erikoista mielenkiintoa, että senkin keskuudessa voidaan nyttemmin katsoa tämän taistelun alkaneen. Varsinkin mailmansodan jälkeen on Sveitsin italialaisiin osiin alkanut muuttaa saksankielistä ainesta, osittain Sveitsin saksalaiselta alueelta, osittain Saksasta. Kun räto-romanien köyhää vuoristolaisasujamista edustava vähäinen väestö asuu Sveitsin saksalaisen ja italialaisen kielialueen rajalla, voidaan itse asiassa puhua näiden kolmen eri kansallisuuden välisestä kielitaistelusta. Suurimpana syynä räto-romanien prosentualiseen vähentymiseen täytyy pitää heidän asteettaista sulautumistaan pohjoisessa saksalaiseen ja etelässä varsinkin italialaiseen väestöön. Miten taas keskinäinen sulatusprosessi saksalaisen ja italialaisen aineksen välillä tapahtuu, siitä on toistaiseksi liian vähän kokemusta.

Joka tapauksessa voidaan jo ylläolevasta todeta, ettei Sveitsin neljän eri kansallisuuden kehuttu kielellinen

tasa-arvoisuus kestä arvostelua edes molempien pienimpien kansallisuuksien, nimittäin italialaisten ja rätö-romanien kannalta asiaa tarkastettaessa.

Sillävälin kuin Sveitsin neljä eri kansallisuutta käyvät tätä historiallista kielitaisteluansa päivittäin täysin ~~kokonaan~~ riippumatta lainsäädännöstä ja sen oletetusta suojusta, ilmestyy näyttämölle kokonaan uusi kielikysymys: anglosaksien tulo Sveitsin taloudelliseen elämään.

Tällöin sana taloudellinen ei suinkaan merkitse kaupallista tunkeutumista Sveitsiin, tai pääomien runsasta vuotamista sveitsiläiseen liike-elämään. Se merkitsee jotain paljoa valtavampaa, nimittäin anglosaksisen turistitulvan suuntautumista Sveitsiin mullistamaan jokseenkin perusteita myöten erään Sveitsin kaikkein tärkeimmistä elinkeinohaaroista. Jos olisi kysymyksessä vain anglosaksilaisten tuotteiden importti, tai anglosaksisen pääoman sijouttuminen Sveitsin taloudelliseen elämään, ei siitä seuraisi Sveitsille mitään uutta julkista kielikysymystä. Mutta kun vuosittain tulvii maahan kymmenintuhansin englantilaisia ja amerikalaisia täyttären määrätiksi kuukausiksi suunnattoman määrän hotelleja nyttemmin kaikissakin osissa Sveitsiä, silloin syntyy auttamattomasti uusi kielikysymys. Kuukaan näistä merentakaisista tulijoista ei osaa paikallisia saksalaisia murteita ja suhteellisen harva taitaa oikeaa saksaa tai edes ranskaa. Mutta kaikkia heitä on palveltava, jopa niin, että turistit haluavat tulla seuraavinakin vuosina takaisin. Tästä nousee auttamattomasti tarve hotelleissa, rautateillä, puodeissa osata englannin kieltä.

Mihin määrin tämä mailmansodan jälkeen alkanut anglo-saksinen kansainvaellus sveitsiläisiin turistielämän keskuksiin on viime vuosina kehittynyt, ansaitseisi oman

lukunsa. Tilapäinen tarkastelija ei huomaa koko kantavuudeltaan tämän kysymyksen merkitystä Sveitsin ~~taloudell~~ taloudelliselle elämälle. Hyvät sveitsiläiset itse ovat kyllä valmiit tekemään mitä propagandaa tahansa heidän turistiliikenteensä lisäämiseksi, mutta eivät lainkaan halua myöntää, että he ansaitsevat suunnattomasti tästä kansainvaelluksesta heidän etäisiimpiinkin hotelleihinsa. Sen vuoksi myös jää tilapäiseltä tarkastelijalta huomaamatta mitä todellisuudessa juuri anglosaksien turistitulva merkitsee Sveitsille ja miten Heidän Majesteettinsa Punta ja Dollari painavat leimansa ei ainoastaan Sveitsin taloudelliseen elämään, vaan yksin tein kansan sieluun.

Pari kolme esimerkkiä riittäköön tässä yhteydessä valaisemaan puheenalaista asiaintilaa.

Ennen maailmansotaa oli saksalainen osa Sveitsiä jokseenkin tuntematon englantilaiselle yleisölle ja aivan vieras amerikalaiselle. Ranskalaiseen osaan Sveitsiä tuli etusijassa venäläisiä. Rikkaita saksalaisia, itävaltalaisia ja unkarilaisia tulvi kaikkiin osiin Sveitsiä. Mailmansota mullisti kokonaan nämä olot. Venäläisillä, saksalaisilla, itävaltalaisilla ja unkarilaisilla ei ollut enää rahaa maksaa Sveitsin frangin kovalla kullalla ylellisestä elämästään. Vielä niinkin myöhään kuin 1923 olivat Lac Lémanin itäisen osan kuulusat ylellisyyskeskukset kuolleita kaupunkeja, sillä anglosaksit eivät vielä olleet oppineet suuntaamaan sinne tiensä. Järven toisessa päässä oli Genèveen taloudelliseksi pelastukseksi tullut Kansainliitto. Nyt ovat kaikki olosuhteet muuttuneet. Aivan etäistä St. Moritzia myöten Sveitsin kaikki turistikeskukset ovat useita kuukausia vuosittain ahdinkoon saakka täynnä

varsinkin englantilaisia, mutta myös amerikalaisia.

Tämä amerikalaisen turistien tulo Sveitsiin muodostaa sinänsä erinomaisten mielenkiintoisten luvun. Tuonnottain The Times sisälsi useita artikkeleita, joissa tutkittiin ~~suuren~~ tavattoman suureksi paisuneen amerikalaisen turistitulvan säännöllistä suuntautumista etusijassa Ranskaan ja Sveitsiin, mutta myös Italiaan, **vaikka** kielellisessä suhteessa tuntuisi luonnollisemmalta, että **äveriäät** amerikalaiset turistit tahtoisivat ennenkaikkea tutustua brittiläiseen saarivaltakuntaan. Lehden löytämät selitykset eivät kuulu tähän yhteyteen, vaan riittää todeta, että yksin englantilaiset itsekin, jotka vähitellen ovat tottuneet tuhansittain viettämään lomiansa Sveitsissä, ovat ihmetyksissään amerikalaisen turistien halusta viettää vapaa-aikojaan nimenomaan juuri Ranskassa ja Sveitsissä. Mainitsen ainoastaan lehden selityksistä sen, että ranskalaiset ja sveitsiläiset hotellit ja liikkeet ovat kiirehtineet poistamaan kielelliset vaikeudet näiltä dollarin edustajilta sillä, että kaikkialla heitä osataan puhutella englanninkielellä. Ja että todellakin amerikalaisia nyttemmin käy tavattoman suurin laumoin vuosittain Sveitsissä, osoittaa yksistään se seikka, että elokuusta ~~1926~~ syyskuun loppuun 1927 kävi Genèvessä yli neljä tuhatta amerikalaista tutustumassa Kansainliittoon. Omastakin kokemuksestani voin ottaa muutamia tapauksia.

Ollessani vuosi takaperin St. Moritzissa viikon antauduin pitkiin keskusteluihin paikallisen väestön kanssa. Vanhemmat pikkuhilalliset, jotka ajureina palvelivat kan-

sainvälistä turistiyleisöä, puhuivat ainoastaan saksalais-
ta murrettansa, italiaa tai räto-romaniaa. Mutta nuorempi
polvi, joka toimi oppaina, tai oli saanut paikan jossakin
St. Moritzin ja sen ympäristön kuudestakymmenestä hotel-
lista, harrasti ennenkaikkea englantia. Tapasin monta tämän
polven edustajaa, joka sanoi säästävän lenttinsa päästäkseen
muutamaksi kuukaudeksi Englantiin oppimaan maan kieltä.
Uusi rautatie oli muutamassa vuodessa mullistanut tämän
Graubündenin kantonin etäisen vuoristolaakson talonpoikain
koko taloudellisen elämän St. Moritzin hotellikaupungin
nopean syntymisen kautta. Sen vuoksi myös ympäristön talon-
poikain lapset katselevat tulevaisuuttaan kansainvälisin
silmin eivätkä, niinkuin heidän vanhempansa, tahdo tyy-
tyä raskaaseen maanviljelykseen ja paikallisiin kieliin.

Aivan sama ilmiö on tavattavissa yksinpä Ber-
nissä, joka ei suinkaan ole mikään varsinainen turistikeskus.
Nuorisolle heijastaa edessä hyvät rahat puotilaisina, rau-
tatieläisinä, autonkuljettajina tai hotellinpalvelijoina
heti kun tullaan toimeen englanninkielellä.

Tämä uusi suunta ei ole voinut olla vaikutta-
matta kouluihinkin. Koulunuoriso jättää vuosi vuodelta
yhä enemmän italianskielen opiskelun ja siirtyy englannin-
kielen. Asianajajina, lääkäreinä, liikemiehinä heitä
odottaa englanninkielen avulla paljoo parempi tulevaisuus
kuin jos he osaisivat italiaa.

Mutta on olemassa vielä eräs aivan erikoinen
syy, joka vetää oppikoulujen ja yliopistojen sekä teknil-
listen opistojen nuorisoa englanninkielen harrastamiseen.
Tarkoitin paikkojen saamista vieraissa maissa.

Vuosisatoja sveitsiläinen nuoriso oli tottunut

etsimään ansiota vieraisissa maissa joko sotilaina, tai palvelijoina. Tämä liike on nyttemmin muuttunut "oppineen käyhälistön" vaellukseksi samassa tarkoituksessa etäisiin maihin. Niin paljon kuin sveitsiläistä koululaitosta onkin opetuksellisessa suhteessa kehattu, on se toisaalta johtanut kansalliseen liikakulttuuriin. Maa ei jaksakaan hankkia leipää kaikille yliopistosivistyksen saaneille. Sama hätä koskee insinöörejä. Kun berniläisissä virastoissa valmis virkamies saa kuukaudessa 250 frangia ansi vuosiin ja puotityttö ansaitsee saman palkan, ei ole ihme, että kilpailu valtion leivästä on suunnaton. Ja siitä huolimatta katsoo jokainen vähänkin toimeentuleva talonpoika ja työläinen edelleen välttämättömäksi kouluuttaa pojastansa "herran". Voi näin ollen hyvin käsittää, että vuosittain lähtee Sveitsistä varsinkin insinöörejä ja liikemiehiä, mutta myös lääkäreitä ja opettajia muihin maihin etsimään parempaa toimeentuloa. Luvatuimpia maita ovat tällöin Yhdysvallat, Englannin dominionit ja muut Englannin siirtomaat. Mutta suurilla trusteillakin, jotka operoivat Meksikossa, Etelä-Amerikassa ja Aasiassa, on tukuttain sveitsiläisiä palveluksessaan. Heillä on kaikilla hyvän ammattimiehen maine, he ovat palkkavaatimuksissaan kohtuullisia, ja kun he suosittavat joitakin ystäviään kotimaasta samojen liikkeiden palvelukseen, otetaan tulokkaat kernaasti vastaan.

Englannin kielen nopea jalansijan voittaminen Sveitsissä ei siis suinkaan johdu ainoastaan siitä

tarpeesta, mikä aiheutuu yhä lisääntyvästä merentakaisesta turistitulvasta, vaan se on käynyt luonnolliseksi sveitsiläisen opillisen sivistyksen saaneen nuoremman polven ehdottomasta pakosta etsiä ansiota maan rajojen ulkopuolelta.

Jos kootaan yhteen johtopäätökset, mihin edellä on tultu, kuuluvat ne suunnilleen seuraavasti:

Lainsäädäntötietä Sveitsi on ratkaissut kielikysymyksensä niin tasapuolisesti kuin suinkin on ollut mahdollista. Tämän myöntävät ulkomaalaiset, si/tä kehuvat sveitsiläiset itsekkin.

Mutta paraskaan lainsäädäntö maailmassa ei ole missään maassa koskaan voinut estää kielitaistelun syntymistä ja jatkumista psykologisten lakien pohjalla. Tämä pitää paikkansa myös Sveitsiin nähden.

Niinkuin muualla maailmassa esiintyy Sveitsissäkin ensimmäisenä tällaisena psykologisena lakina sympatian ja antipatian vaikutus. Etusijassa tunnetaan voimakkaasti sympatiata äidinkieltä kohtaan, olkoon se sveitsiläinen saksalais-murre, tai ranskan, italian tai räto-romanien kieli. Pakostakin johtuu tästä sympatiasta ainakin jonkinlainen antipatia toista kieltä kohtaan, vaikka se kuinkakin olisi kotimainen. Sveitsin saksalainenkin, joka osaa saksa, ei yleensä assimiloitu sen kielen piiriin, vaan pysyy lujasti kiinni murteessaan. Ranskankieltä hän haluaa oppia ja vain sangen hitaasti on viimeisten vuosikymmenien kuluessa kaksikielisistä saksalaisista perheistä tullut yksikielisiä ranskalaisia perheitä.

Mailman kaikissa maissa, joissa osa väestöä kielellisesti kuuluu naapurimaan väestöön, kärjistyy kotimainen kielikysymys erikoisesti sen kautta, että tuon naapurimaan poliittinen ja sivistyksellinen vaikutus on omansa lisämään tämän vähemmistön taisteluvoimaa. Varsinkin Sveitsissä tämä tosiasia pitää paikkansa sen kautta, että maalla ei edes ole mitään täysin omaa kieltä, vaan pääkielinä ovat, vaikka saksankielen suhteen otettaisiinkin huomioon sen murteellisuus, kahden poliittisesti ja sivistyksellisesti niin mahdavan maan kielet kuin ovat Saksa ja Ranska. Näin tullaan pakostakin kotimaista kielikysymystä kärjistämään suurpoliittisilla tekijöillä rajan takaa. Näiden tekijäin arvioinnista taas ei voida sen enempää kuin kotoisissakaan oloissa välttyä sympatiain ja antipatiain vaikutuksilta ja nämä tunnetekijät ottavat suhteellisen vähän huomioon mitään järkisyitä.

Niinkuin muissakin maissa, vaikuttavat edelleen Sveitsissä kielikysymykseen vielä etu-näkökohdat. Jos lasketaan n.s. kaksikielisyydestä olevan hyötyä, harrastetaan sitä, jos siitä peljätään vahinkoa, vierotaan sitä. Näin on selitettävissä Sveitsin saksalaisten suhteellisesti yleinen halu oppia ranskaa ja Sveitsin ranskalaisten haluttomuus oppia saksaa tai maan saksalaisia murteita. Tämä selittää myös varsinkin viime aikoina Sveitsissä nopeasti vallalle päässeeseen pyrkimyksen oppia englantia. Sitä kieltä ei ole alettu harrastaa ainoastaan kotimaista tarvetta varten, vaan siinä nähdään ainoa todellinen mailmankieli, joka avaa sveitsiläisille ansiomahdollisuuksia kaikkialla, jotavastoin saksaa ja ranskaa pidetään joko syyistä tai syyttä etusijassa vain "molempina kotimaisina pääkielinä".

Tällainen on kaikessa lyhykäisyydessäänkin esitetynä Sveitsin kaikinpuolinen permanenttinen kielitaistelu sosiologisena ilmiönä. Sen pohjalla piileviä psykologisia voimia poliittisine ja sivistyksellisine pyrkimyksiin, ennakkoluuloineen ei voida peittää vetoamalla lain kirjaimen muodollisesti vakuuttavaan "kotimaisten kielten" tasa-arvoisuuteen.

Ellei lähetystöjen raportteja ole tarkoitus kirjoittaa "muuten vaan", niinkuin eduskuntapiireissämme yhä elää tuo sukkeluus kansanedustajasta, joka sanoi käyttävänsä puheenvuoroa "muuten vaan", täytyy pakostakin kuvauksen Sveitsin kielitaisteluista johtaa kysymykseen, onko meillä mitään niistä oppimista.

Epäilemättä vastauksen täytyy olla myönteinen.

Ensiksikin on opittava, että meillä Suomessa yhä laajalti vallalla oleva käsitys Sveitsistä kielikysymyksen ratkaisun mallina on täydellinen harhakuva. Päinvastoin osoittaa kaikella voimallaan Sveitsinkin esimerkki, että lainsäädäntötietä aikaansaatavalle ihanteellisella kielten tasa-arvoisuudella ei voida ratkaista muuta kuin pintaprobleemit, sillä ydinprobleemit ovat syvällä kansan sielussa psykologisina ilmiöinä. Niihin ei mikään lainsäädäntö pysty, vaan ne elävät omalla voimallaan ja noudattaen omia ikuisia psykologisia lakejansa.

Toiseksi opiksi tahtoisin asettaa jotain, joka mielestäni asettaa meidät Sveitsin suhteen erinomaisen onnelliseen asemaan. Sveitsillä ei ole mitään kotimaista, riidattomasti omaa kansalliskieltä, niinkuin meillä on suomenkiellessä. Sveitsin täytyy koettaa kehittää paikallisista sak-

salaisista murteistaan jonkinlaista väestön enemmistön kansalliskieltä. Tässä pyrkimyksessään Sveitsi on meitä huomattavasti ~~myöhempi~~ vielä jäljessä.

Kolmanneksi opetuksesi voitaneen riidattomasti asettaa Sveitsin suhtautuminen suuriin kulttuurikieliin. Sveitsin saksalainen ei katso tulevan kotoisten murteitensa lisäksi edes saksankielellä toimeen, vaan on alempia kansankerroksia myöten halukas oppimaan riittävästi ranskaa. Sveitsin molemmat väestön pääainekset taas ovat viime vuonna katsoneet erittäin tärkeäksi opiskella englanninkieltä, vaikkapa se tapahtuisikin kolmannen kotimaisen ja naapurikielen, italiakielen kustannuksella. Meillä taas Suomessa, vaikka ollaankin päästy täyteen itsenäisyyteen, näyttään haluttavan pitkiksi ajoiksi eteenpäin tyytyä Itämeren ranta- maiden kahteen vanhaan kulttuurikieleen, ruotsiin ja saksaan. Eiköhän sentään meidän kansan omintakeisen poliittisen ja kulttuuripersonallisuuden uusi kansainvälinen asema vaatisi meiltäkin hieman sveitsiläistä kaukonäköisyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta? Ellemme jaksakaan sveitsiläisten tavoin laajasti harrastaa ranskankieltä, pitäisi ainakin meidän ottaa varteen sveitsiläisten käsitys englanninkielestä ainoana todellisena maailmankielenä.

Aika tulee meilläkin varmasti kerran, jolloin kielikysymyksemme arvostellaan kylmästi kansainvälisten etujemme mittapuulla. Kuta myöhemmäksi tämän arvostelun hetki siirtyy, sitä jyrkemmäksi tulee äkkikäänös. Kuta ennakkoluulottomammin taas tämä vaikea tehtävä suoritetaan jo ajoissa, sitä tuskattomammin päästään siirtymään tässäkin suhteessa uusiin terveellisempiin oloihin.

Saneltu Bernissä , 4-6 päivinä huhtikuuta 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C31

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 8.

Geneve

11/4 1929.

huhtikuun 11 p:nä 1929.

No. 331

RH/LF

13/417 hae 11 : 1 29		
LIT		
RYHMÄ	LUKIO	ASIA
5	C 81.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää raport-
tini No. 8, joka sisältää:

Varustusten supistamiskomissionin sivut
kokous. 1 - 10

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
syvimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusu-Saari

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

RH/LF.

Ministeri Holstin raportti No. 8.

11.IV.29.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 13/417/ae D. 13 29		
12/4-29	No	LML
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 81.	

Varustusten supistamis-
komissionin kokous.

Salasähkeen No. 86 johdosta, jonka eilen lähetin Ministeriölle, pyydän täydentävästi vielä esittää seuraavaa:

Tuskin koskaan on varustusten supistamiskomissioni kokoontunut suuremman hermostuneisuuden vallitessa kuin tällä kertaa on laita. Ainoastaan yhdestä seikasta näyttävät mielipiteet olevan varmoja, nimittäin siitä, että suuria tuloksia komissionin töistä ei tällä kertaa ole odotettavissa. Niinkuin aikaisemmin olen useaan eri kertaan raportteerannut, katsotaan komissionin kokoontuvan erinomaisen onnettomalla hetkellä. Hoover on liian vähän aikaa ollut vallassa ehtiäkseen muodostaa puhtaasti omintakeisen kantansa ja sen vuoksi on hyvin ymmärrettävissä, että amerikalainen delegationi saapuu taskussaan suurin piirtein samat ohjeet kuin sillä on tähän saakka ollut. Kuten kuulin eräiltä erittäin edustavilta englantilaisilta eilen, ei odoteta englantilaisella taholla Hooverilta mitään lopullista kannanottoa ennenkuin Englannin vaalit ovat suoritettut. Jos tällöin vanhoilliset voittavat edes siihen määrin, että vapaamielisten avulla pysyvät jotenkuten edelleen vallassa, silloin Hoover, niin sanottiin, ottaa tämän tosiasian huomioon ja sen mukaan määrää lopullisen kantansa. Jos taas työväen puolue joutuu muodostamaan uuden hallituksen ja vaaliohjelmansa mukaisesti tulee, maksoi mitä maksoi, pyrkimään laivastoasiassa yksi-

mielisyyteen Yhdysvaltain kanssa, silloin lasketaan Washingtonissa, että Hooverilla tulee olemaan nykyistä paremmat edellytykset sanella sovinnon ehdot. Voidaan siis hyvin ymmärtää miksi Hoover tahtoo odottaa Englannin vaalien tuloksia.

Vielä vaikeampi on luonnollisesti Englannin hallituksen itsensä kannanotto juuri tällä hetkellä, s.o. muutama viikko ennen vaaleja. Jos hallitus pysyy jyrkästi entisellä kannallaan sekä yleensä kaikkiin varustusten supistamis- kysymyksiin nähden, että erikoisesti juuri laivastojen supistamisen suhteen, tulevat luonnollisesti vapaa- mieliset ja työväenpuolue käyttämään tätä hyväkseen vaali- taistelussa moittiakseen vanhoillisia liian jyrkästä esiin- tymisestä Genèvessä. Samoin taas jos hallitus juuri ennen vaaleja näyttää tahtovan tinkiä kovin paljon entisestä kannas- taan, herättää se tyytymättömyyttä vanhoillisten taholla ja tarjoo kaiken lisäksi molemmille vastustus-puolueille uuden aiheen moittia vanhoillisia päättömän horjuvasta politiikasta koko tällä kansainvälisessä suhteessa niin erinomaisen arka- luontoisella alalla. On siis sängen helppo ymmärtää miksi englantilaisen valtuuskunnan täytyy koettaa välttää suurempien konfliktien syntymistä varustusten supistamiskomissionin uuden istuntokauden aikana.

Jos tätä myöten mielipiteet käyvät jakamattomasti yhteen suuntaan, alkavat heti tämän jälkeen odotusten vakavat erimielisyydet.

Ensimmäinen aihe on saatu kysymyksestä mitä komissioni ryhtyy käsittelemään. Sihteeristö ei ole julaisnut

mitään työohjelmaa. Mitään sellaista laiminlyöntiä ei ole koskaan koko komissionin olemassaolon aikana tapahtunut. Arvailut ovat sen vuoksi käyneet hyvinkin moneen eri suuntaan. Useiden mielestä komissionin on rajoituttava käsittelemään ainoastaan kahta asiaa, nimittäin Litvinovin ehdotusta varustusten osittaiseksi rajoittamiseksi ja saksalaista ehdotusta n.s. publicitétiksi. Toiset taas odottavat, että komissioni siirtyisi viime vuonna puolivalmiiksi tulleen sopimusluonnoksensa n.s. toiseen lukemiseen. Vielä huhutaan Litvinovin aikeista esittää joku kolmas ehdotus, joka itse asiassa olisi jonkunlainen "parannettu painos" hänen toisesta ehdotuksestaan.

Yhtä paljon päänvaivaa arvailijoille on antanut kysymys kauvanko komissioni tällä kertaa tulee istumaan ja tuleeko se siis pelkkien hedelmättömien väittelyjen jälkeen lykkäämään varsinaisen työ kautensa ensi kesään, jolloin jo tiedetään mikä puolue määrää Englannin hallituksen politiikan. Kuten olen aikaisemmin raportteerannut, oli tämä viimeksi mainittu ajatus lähtöisin herra Colbanista.

Muista vähempiarvoisista laskelmista, joita niin runsaasti on esitetty komissionin töiden suhteen, on tässä tarpeeton tehdä selkoa.

Saadakseni edes jonkinlaista vihjausta tilanteesta kävin eilen herra Colbanin puheilla, sillä hän oli juuri palannut Parisista tapaamasta komissionin puheenjohtajaa M. Loudonia.

Ensimmäinen kysymykseni koski komissionin työohjelmaa. Koetettuaan ensin vetäytyä jonkinlaisen epätietoisuuden varjoon, koska muka komissionille täytyi säilyttää täysi vapaus itse määrätä koko ohjelmansa, sain vihdoin herra Colbanin

tunnustamaan, että M. Loudon ja hän olivat yhdessä sopineet jonkinlaisesta luonnoksesta ohjelmaksi. Tämän jälkeen ei herran Colbanin auttanut muu kuin erittäin luottamuksellisesti luovuttaa minulle tämä luonnos. Se oli seuraava:

Projet de Convention présenté par le Délégué de
L.U.R.S.S. (C.164.M.49.1928.IX.)
Proposition soumise par la Délégation allemande concernant
le dernier alinéa de l'article 8 du Pacte,
(C.164.M.49. 1928.IX)

Etat des travaux du Comité d'Arbitrage et de Sécurité.
Guerre chimique (Chapitre IV du projet de 1927)
Matériel des armements aériens (Chapitre II, Section III)
Effectifs (Chapitre 1er, Articles H 2ème.paragraphe E.I)
(Ces articles n'ont pas encore été discutés en ce
qui concerne les effectifs navals et aériens)
Dérogations (Chapitre V, Section III).
Procédure de plaintes et de révision (Chapitre V,Section IV).
Organisation (Chapitre V, Section 1).
Effectifs (Chapitre 1 er. sauf les points qui auraient pu
être discutés en même temps que les articles H.E et I
ci-dessus mentionnés).
Matériel des armements terrestres (Chapitre II, Section I).
Matériel des armements navals (Chapitre II, Section II).
Dépenses budgétaires (Chapitre III).
Ratification - Entrée en vigueur- Dénonciation (Chapitre V,
Section V).

Kuten tästä erittäin laajasta ohjelmasta näkyy,
on siis etusijaan asetettu yllämainitut venäläiset ja saksalaiset ehdotukset. Neljä seuraavaa kysymystä muodostaa sikäli

oman tärkeän ryhmänsä, että komissioni ei ole niiden suhteen vielä lainkaan päässyt ensimmäisen asiallisen käsittelyn asteelle. Mitä taas ohjelman loppuosaan tulee, sisältää sekin suuren määrän ensiluokkaisen tärkeitä kysymyksiä. Siihen lisäsi herra Colban vielä Préambülen.

Jos ottaa ohjelman kokonaisuudessaan, ei voi tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että Sihteeristö yhdessä komissionin puheenjohtajan kanssa tahtoo saada mahdollisimman suuria tuloksia aikaan. Jos komissioni päättää aloittaa venäläisestä ehdotuksesta, silloin tulevat muut valtuuskunnat esittämään sitä vastaan suurin piirtein katsoen kaiken sen, mitä vuosi takaperin tuli lausutuksi komissionin sopimusluonnoksen ensimmäisen lukemisen yhteydessä. Jos taas lähdetään ohjelman kaikista muista kohdista paitsi molemmista ensimmäisistä, silloin tullaan suorittareeksi päätaistelu kaikista noista ensimmäisessä lukemisessa avoimeksi jääneistä sopimusluonnoksen kohdista. Tässä yhteydessä tarjoutuu venäläisille tilaisuus tehdä ohjelman ensimmäisenä numerona olevan sopimusluonnoksensa hengessä kaikki tarpeellisiksi havaitsemansa muutosehdotukset. Mikäli kaiken tämän jälkeen komissioni pääsee edes jonkinlaiseen yksimielisyyteen, voi se siirtyä sopimusluonnoksen toiseen lukemiseen.

Kysymykseeni oliko herra Colban todellakin niin optimistinen, että hän odotti komissionin pääsemistä sopimusluonnoksen toiseen lukemiseen sen kaikilta kohdilta, vastasi hän olevansa paremminkin pessimisti kuin optimisti. Tästä sain vuorostaan aiheen kysyä halusiko Sihteeristö koettaa jakaa istuntokauden kahteen osaan, jolloin nyt ensiksi suoritettaisiin kaikenlaiset väittelyt sinne ja tänne yrittämättäkään vakavasti lopullisiin tuloksiin ja sitten vasta

kesällä Englannin vaalien jälkeen koetettaisiin saavuttaa todella ratkaisevia tuloksia. Herra Colban sanoi tulleen äskeisten käyntiensä jälkeen Parisissa, Lontoossa, Berlinissä, Bagissa ja Roomassa siihen tulokseen, ettei kannata enää ajaa tätä hänen aikaisempaa suunnitelmaansa, Menipä hän niin pitkälle, että katsoi hyödyttömäksi yrittää kutsua komissionia koolle edes syksyllä Yleiskokouksen jälkeen, vaan olisi asiallisinta koettaa nyt tänä keväänä saada yksin tein aikaan niin paljon kuin mahdollista ja sitten jättää hallituksille tilaisuus kokonaisen vuoden ajan pyrkiä vielä avoimeksi jäävien kohtien suhteen niin suureen yksimielisyyteen, että komissioni vihdoinkin pääsisi todella positiivisiin tuloksiin.

En voi olla mielihyvällä toteamatta, että vakaan käsitykseni mukaan herra Colban nyt vihdoinkin on joutumassa oikealle tolalle. Siitä tarkemmin järempänä kosketeltuani ensin paria muuta kysymystä, joista herra Colbanin ja minun välillä oli vielä puhe eilen.

Kysyin häneltä luuliko hän todeksi huhua, että herra Litvinovilla olisi taskussaan joku kolmas sopimusluonnos. Hän vastasi kuulleen samaa, mutta katsoi asiaa vähemmän otaksuttavaksi. Sen sijaan hän piti paljoa luultavampana, että toinen esittämäni kysymys vastasi todellisuutta. Se nimittäin koski sitä Bernissä hyvin vilkkaasti pohdittua huhua, että turkkilaisella valtuuskunnalla olisi valmiina ehdotus puheenalaiseksi sopimusluonnokseksi. Turkin lähettiläs, jolta tiedustelin asiaa, sanoi kuulleen samasta huhusta, mutta ei ollut viime lauantaihin t.k. 6 päivään mennessä saanut Angorasta edes niin paljon tietoa, että olisi saanut kutsutulla valtuuskunnan jäseneksi, niinkuin hän aikaisemmin oli

ollut. Sen sijaan oli herra Colban taipuvainen käsittämään itsensä Rushdybeyn tulon komissioniin jotakuinkin varmaksi enteeksi siitä, että Turkki tulisi joko kaikin keinoin kannattamaan Litvinovin sopimusluonnosta, tai sitte esittämään aivan uuden sopimusluonnoksen, joka salaa oli valmistettu Moskovan kanssa yhdessä.

Tähän yhteyteen herra Colban liitti huomautuksen, jota en häneltä olisi odottanut. Hänhän on tähän saakka kaikin keinoin koettanut M. Loudonin tukemana ajaa varustusten supistamisasiaa silloinkin, kun muut ovat neuvoneet häntä ottamaan huomioon kansainvälisen politiikan vaihtelevat tilanteet. Nyt sitävastoin hän suoraan naureskeli Venäjän ja Turkin tavattomalle touhulle koettaa komissionin ensi kokouksessa saada suuria aikaan, ja lisäsi vielä, että Saksakin tahtoo esiintyä näiden molempien maiden innokkaana kannattajana, vaikka asialle olisi paremminkin eduksi, että Saksa pysyisi tuntuvasti maltillisempänä.

Tulen näin tarkemmin herra Colbanin kannanmuutokseen, johon ylempänä jo viittasin.

Jos herra Colbanin nykyiset laskelmat pitävät paikkansa ja komissioni kokoontuu varsinaisesti luovaan työhön vasta vuoden perästä, joudutaan siihen, että varsinainen varustusten supistamiskonferenssi voidaan kutsua koolle vasta ensi vuonna Yleiskokouksen jälkeen. Tämä kuitenkin loisi vuorostaan sangen omituisen tilanteen. Konferenssissa pitäisi sopia kaikkien maiden kesken m.m. merivarustusten supistamisesta, mutta viiden merivallan tulisi vuorostaan muutama kuukausi myöhemmin kokoontua Washingtonissa neuvottelemaan n.s. Washingtonin sopimuksen uudistamisesta ja mahdollisesta laajentamisesta.

sesta. On näin ollen hyvin lähellä ajatus, että merivallat tulevatkin pitämään viisaimpana ensin kokoontua Washingtoniin ratkaisemaan siellä koko merivarustusten rajoittamista koskevan probleemin ja vasta sen jälkeen ne haluavat sallia yleisen varustusten supistamiskonferenssin pitämisen. Ja itse asiassa täytyykin kylmästi katsoen myöntää, että tämä kysymysten käsittelyn ja ratkaisun järjestys lupaa mahdollisimman hyviä tuloksia. Eri asia tietysti on, jos Englannissa syntyy työväenpuolueen hallitus ja tämä järjestää jo ennen Washingtonin konferenssia selväksi koko merivarustusten rajoitusprobleemin.

Kieltämättä on Kansainliiton omalle arvovallalle parasta, että Sihteeristö pysyttelee kaikenlaisista painostuksista huolimatta aivan kylmästi poliittisen asiallisuuden pohjalla ja antaa koko kysymyksen varustusten tulevasta supistamisesta kypsyä kaikessa rauhassa. Jos jälleen saataisiin aikaan sopimusluonnos, jota jotkut tärkeimmät valtiot eivät sitten ratifioisi, jouduttaisiin kolmannen kerran koko tämän probleemin suhteen mitä ikävimpään umpikujaan. *Traité d'Assistance mutuelle* ja Genèven Pöytäkirja tehtiin liian hätäisesti ja näiden molempien esimerkkien pitäisi olla varoituksena, ettei turhalla hätäilemisellä jälleen ajettaisi oikeata asiaa karille. Omasta puolestani tekisi mieleni tässä varovaisuudessa mennä mahdollisimman pitkälle. Olettamalla, että yleinen varustusten supistamiskonferenssi saadaan pidetyksi vasta 1931, tai silloin pidettävän Washingtonin konferenssin mahdollisen pitkävetisyyden vuoksi vasta 1932, lähestytään itse asiassa kovin pahasti vuosia 1935-39. Näinä vuosina tulee Ranskalla, Puolalla, Jugoslavialla ja Belgiassa olemaan poikkeuksellisen pienet ikä-

luokat lippujen alla. Vuosina 1936-39 joutuvat Italia ja Rumania samaan ahdinkoon. Voidaan näin ollen jo nyt kysyä verrattain kylmästi tulevatko tosiaankin kaikki nämä maat, joilla yhteensä on tätänykyä suunnaton armeijavoima, suostumaan maavarustustensa tuntuvaan supistamiseen ennenkuin ne ovat sivuuttaneet puheenalaisen kriisin. En pitäisi lainkaan mahdottomana, että ne päinvastoin juuri noitten sotilaallisen heikkoutensa vuosiksi tahtoisivat saattaa voimaan palvelusajan pitennyksen tai muuten lisäisivät tilapäisesti varustuksiansa.

Jos tämä verrattain pessimistinen käsitykseni tulee osoittautumaan oikeaksi, silloin tultaisiin vasta noin 1940 täysin vakavassa mielessä pyrkimään kaikkien varustusten supistamiseen. En pitäisi edes sitä mahdottomana, että tämä suuri ohjelma saataisiin toteutetuksi niin myöhään kuin 1941 kolmannen merivarustusten rajoittamista koskevan Washingtonin konferenssin jälkeen.

Tässä varovaisessa arvioinnissani olen luonnollisesti ottanut huomioon myös odottamattomien käänteiden onnellisen vaikutuksen. Voimakas työväenpuolueen hallitus, Englannissa Saksan ja Ranskan välien jatkuva parantuminen, Saksan ja Puolan välisen epäluulon poistuminen, kansanvaltaisen suunnan voittoon pääsy Italiassa, Yhdysvaltain nykyistä suopeampi suhtautuminen Kansainliittoon, Kiinan rauhoittuminen, kaikki tuollaiset tapaukset voivat tehokkaasti jouduttaa yleisen varustusten supistamissopimuksen syntymistä. Mutta kaikkia näitä hyviä käänteitä vastaan on laskelmissa asetettava päinvastaisten yllätysten mahdollisuus. Jos Englannin ja Yhdysvaltain välit yhä kärjistyvät, jos Saksassa yltyy oikeisto-suunta salaisine varustuksineen ja Anschluss-aate pyrkii käytännölliseen to-

teutumiseensa, jos Italian ja Ranskan välinen rivaliteetti yhä paisuu, jos Venäjällä tapahtuu mullistuksia, jotka johtavat m.m. Venäjän sotilasmahdin voimistumiseen, jos Kiinassa pääsee nykyisin orastava militarismi täyteen vauhtiin, kaikki tämä voi jo joltain osaltaankin turmella yllälueteltujen hyvien käänneiden tarjoamat edellytykset kansainvälisen sopimuksen aikaansaamiseksi varustusten supistuksen alalla. Kun on mahdotonta arvata mitä näin kansainvälisen politiikan alalla tulee tapahtumaan Washingtonin kolmanteen konferenssiin mennessä 1941, jää ainoaksi pohjaksi tulevan kehityksen arvaamiselle se normaalin tapahtumain kulku, jonka jo tunnemme, s.o. lähinnä se tosiasia, että useat erittäin tärkeät euroopalaiset valtiot tulevat vuosina 1935-39 pakostakin saamaan poikkeuksellisen pienen armeijan. Ei siis suinkaan voida ilman muuta edellyttää, että ennen tämän sotilaallisen kriisikauden päättymistä nämä maat hyvällä omallatunnolla tulisivat suostumaan maavarustustensa radikaaliseen redusointiin. Jos kaikesta huolimatta sittekin käy toisin, sitä parempi.

Saneltu Genèvessä, huhtikuun 11 päivänä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Holstein raportti no 9.

Geneve

19/4 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 358

RH/LF

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
huhtikuun 19 p:nä 1929.

CELESTIN ARNHEIMINEN		
14/4/29		
24/4-29	NO	LEH
	OSASTO	ADIA
5	C 31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää raporttini
No. 9, joka sisältää

	sivut
Rushdy Beyn kauppapolitiikkaa	1 - 2
Rushdy Beyn rauhanpolitiikkaa	3 - 6
Neuvosto-Venäjä ja Sveitsi	- 7.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rushdy Bey

Herra Ulkoasiainministeri

Hj- J- P r o c o p é.

H e l s i n k i.

hin yhdenmukaistetuksi. Kun näin hallituksen eteen tulee uusi jättiläistyö ja hallituksella on käytettävänä hyvin pieni määrä todellisia asiantuntijoita, täytyy hallituksen koettaa, mikäli mahdollista, saada useimmat neuvottelut vieraiden maiden kanssa käytäviksi Angorassa. Tästä aiheutuu myös, sanoi Rushdy Bey, hänen pyyntönsä, että Suomi myöskin tällä kertaa suostuisi hyväksymään neuvotte-
lujen paikaksi Angoran.

Tiedoitettuani sähkeellä Ministeriölle tämän Rushdy Beyn vastauksen, olen tahtonut raportissa tarkemmin perustella hänen selityksiään.

Sare ltu Genèveissä, huhtikuun 18 päivänä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

(Ministeri Holstin raportti No 9, 18.4.29)

Rushdy Beyn rauhan-
politiikkaa.

Ollessani tämän raportin edellisessä osassa tarkemmin selitetyn asian johdosta Rushdy Beyn puheilla t.k. 16 p:nä siirtyi hän omasta aloitteestaan laajasti selostamaan sitä hänen ehdotustaan varustusten supistamisen perusteiksi, jonka hän aikoi seuraavana päivänä esittää Préparatoirelle. Koska hän tässä yhteydessä tuli kertooneeksi hyvin paljon sellaista, joka varsinaisesti kuvaa hänen koko ulkopoliittikaansa, olen katsonut syytä olevan laatia tähän selostuksen keskustelumme kulusta .

Hän sanoi ensinnäkin " la Turquie révolutionnaire":n pitävän välttämättömänä, että kaikkien valtioiden väliltä poistetaan tuo vanhanaikainen ero suurista, keskikokoisista ja pienistä valtioista. Itse Kansainliittokin tunnustaa kaikkien valtioiden tasa-arvoisuuden periaatteena, vaikka Neuvostossa onkin varattu käytännöllisistä syistä muutamille valtioille vakinainen paikka.

Tästä periaatteestaan lähtemällä Turkki tulee siihen toiseen periaatteeseen, että varsinaisena sodan vaarana voivat olla suuremmat sotavoimat kuin tarvitaan nimenomaiseen puolustukseen. Omasta kokemuksestaan Turkki oli saanut suuren määrän esimerkkejä siitä kuinka se oli voinut eri sodissaan puolustautua suhteellisen pienillä voimilla vihollisen suurtakin ylivoimaa vastaan. Viimeksi oli Turkin ja Kreikan välisessä sodassa 240.000 turkkilaista

lyönyt perin pohjin kaksi kertaa suuremman kreikkalaisen armeijan. Näitä äkilliseen yllätykseen kelpaavia hyökkäysvoimia on oikeastaan vain suurvalloilla. Ne siis olisi ensi sijassa koetettava saada vähentämään varsin tuntuvasti kaikki sotavoimansa maalla, merellä ja ilmassa. Pienemmät maat taas saisivat pitää ne sotavoimansa, mitä niillä nykyisin on, mutta sitävastoin ne olisi kiellettävä ei ainoastaan lisäämästä armeijaansa , laivastojansa ja ilmavoimiansa, vaan ne olisi myös kiellettävä solmimasta liittoja.

Turkki oli puolestaan hyvin halukas supistamaan kaikkiakin sotavoimiansa vaatimatta miltään naapuriltaan vastaavaa askelta.

Kun tämän johdosta kysyin tarkoittiko hän tällöin myös Venäjää, vastasi Rushdy Bey puhuneensa kaikista muista naapurimaista mutta ei Venäjästä. Tästä hän sai aiheen antaa sangen laajan kuvauksen Venäjästä sekä sotilasvaltana että yleensä kansainvälisen politiikan tekijänä.

Hän sanoi kuulleensa eri tahoilta mitä moninaisimman määrän tilastoja Venäjän rauhan- ja sodan- aikaisesta armeijasta ja ilmailuvoimista, mutta katsoi niitä kaikkia hyvin paljon liiotelluiksi. Turkin hallitus katsoi Venäjällä olevan aseissa vain 400.000 miestä, minkä lisäksi tuli 150.000 miestä Tsheka- ja " muita" poliisijoukkoja. Tahdon erikoisesti alleviivata tätä Rushdy Beyn lausunnon kohtaa, koska hän niin ilmeisellä tavalla koetti pitemmässä lausunnossa todistaa, että juuri Tsheka-joukot ovat vain poliisijoukkoja , jotka eivät kunnolla kelpaa ulkonaiseen sotaan. Muun mailman käsityksen mukaan juuri Tsheka-joukot ovat valioarmeija.

Tästä Rushdy Bey sai aiheen siirtyä Venäjän ulko-

politiikkaan yleensä. Hän sanoi katsovansa, että Venäjän ulko-
politiikkaa tarpeettomasti pidetään aggressiivisena. Päin-
vastoin on katsottava varsinkin Venäjän tarvitsevan rauhaa
ja sen vuoksi myös vakavasti ajavan kaikissa kansainvälisis-
sä suhteissa rauhanasiaa.

Kysymykseeni luuliko hän Venäjän yhtyvän kannattamaan
puheenalaista turkkilaista ohjelmaa Rushdy Bey vastasi epäröiden.
Hän sanoi pelkäävänsä, että ehdotus oli Venäjälle sikäli
epäedullinen, että Venäjä luonnollisesti oli mailman silmissä
suurvalta ja sellaisena tulisi pakoitetuksi sotavoimiensa tun-
tuvaan supistamiseen samaan aikaan kuin useat sen naapureista
saisivat säilyttää nykyiset sotavoimansa .

Edelleen kysyin miten hän ajatteli Saksan, Itävallan,
Unkarin ja Bulgarian puolustuskysymyksen järjestymisestä Turkin
ohjelman puitteissa. Vähääkään epäröimättä Rushdy Bey vastasi
jättävänsä tämän arkaluontoisen asian kaikista laskelmistaan
syrjään. Hän perusteli sitä tarkemmin selityksellä, että
nämä Turkin entiset liittolaiset ovat rauhansopimusten sito-
mat ja Turkin on mahdotonta koettaa saada nämä rauhansopimukset
puretuksi.

Edelleen kysyin millä tavalla turkkilainen valtuus-
kunta ajatteli komissionin käsittelevän sen ehdotusta, itse-
näisenäkö vai toisten kysymysten yhteydessä. Hän vastasi pi-
tävänsä edullisimpana sellaista menettelyä, että komissioni
käsitellessään kysymyksiä maa-, meri- ja ilmavoimien tau-
lukoista pitäisi silmällä turkkilaista ehdotusta määräämällä
suurvaltain ja tavallaan niiden luokkaan kuuluvien toisten
suurten sotilasvaltain kaikille sotavoimille maksimirajat.

Viimeinen kysymykseni koski sitä odottiko Rushdy

Bey nopeita tuloksia Préparatoirelta. Hän vastasi minulle olevansa henkilökohtaisesti pessimisti, koska oli otettava huomioon mitä moninaisemmat realipoliittiset tekijät, mutta sanoi seuraavan päivän puheessaan tulevansa taktillisista syistä ilmaisemaan mitä suurinta optimismia.

Hyvästellessäni Rushdy Bey sanoi mitä suurimmalla sympatialla aina suhtautuneensa sukulaismaahan Suomeen ja ilolla näkevänsä, että Suomi Venäjän, Saksan ja Skandinavian maiden kanssa ajaa niin pontevasti varustusten supistamisen demokraattista asiaa suuria sotilasvaltoja vastaan. Oliko tämä kirkkainta tietämättömyyttä, vaiko pelkkää kohteliaisuutta, jääköön arvaamatta. Suomalaisen valtuuskunnan ohjeet eivät suinkaan ole sopusoinnussa Rushdy Beyn korkealentoisen mielikuvituksen kanssa.

Saneltu Genèveissä, huhtikuun 19 päivänä 1929.

RUUDOLF HOLSTI.

(Ministeri Holstin raportti No 9, 18.4.29)

Neuvosto-Venäjä ja
Sveitsi.

Raportissani No. 6 v.k. 27 p:ltä esitin eräitä tietoja Sveitsin ja Neuvosto-Venäjän välisistä suhteista. Samassa yhteydessä mainitsin Neuvosto-Venäjän aikovan uudelleen yrittää solmita kaupallisia suhteita Sveitsin kanssa lähettämällä Berniin herra Kesslerin jonkinlaiseksi kaupalliseksi edustajaksi. Herra Kessler saapuikin Berniin pari päivää myöhemmin saatuaan aluksi vain kahden viikon oleskeluluvan Sveitsin alueella. Kun hän viime viikon lopulla yritti saada sitä pidentetyksi sai hän kielteisen vastauksen ja tuli siten pakotetuksi viime maanantaina poistumaan maasta. Sveitsiläiset lehdet, jotka yleisellä tyytyväisyydellä tervehtivät hänen lähtöään, eivät ole tienneet kertoa mistään kauppohen tekemisestä.

Kuvaavaa sille katkeruudelle, jolla Sveitsissä yleensä suhtaudutaan Neuvosto-Venäjään, on seuraava tapaus:

Préparatoiren alottaessa toimintansa uudelleen viime maanantaina, t.k. 15 p:nä julkaisi Gazette de Lausanne huomattavimmalla paikallaan otsakkeella " Les Délégués soviétiques à Genève . Récapitulation" suoranaisen skandaaliartikkelin Litvinovin ja Lunatsharskin kaikesta aikaisemmasta toiminnasta. Seuraavana päivänä saivat Préparatoiren kaikki jäsenet kirjeellisesti tämän artikkelin leikkeleenä. Kenen toimenpiteestä tämä oli tapahtunut, on vaikea arvata.

Saneltu, Genève:ssä, huhtikuun 19 päivänä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

487

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Kabinetin raportti no 10.

Geneve

22-23/4 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

GENÈVE

14. RUE CHARLES-BONNET
huhtikuun 23 p:nä 1929.

No. 375

LÄHETYSKIRJE		
15/4/29		
29/4-29	2	LIT
RYHMÄ	OPINHO	AKIA
5	C. B.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää raporttini
No. 10, joka sisältää

Venäjän toinen ehdo-
tus Préparatoissa.

sivut 1 - 8.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Haukio

Herra Ulkoasiainministeri,

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

(Ministeri Holstin raportti No. 10, 22.IV.29)

MINISTERIÖ		
15/4/29		
29/4-29	22	10
TYÖMA	0.1.10	ADIA
5	C21	

Venäjän toinen ehdotus Préparatoireissa.

Préparatoiren ollessa koolla vähän päälle vuosi sitten oli sen käsiteltävä m.m. Litvinovin ja Lunatsharskin ehdotus varustusten täydelliseksi poistamiseksi. Kun komissioni viikon väittelyiden jälkeen hylkäsi koko ehdotuksen useilla eri syillä, mutta varsinkin sillä, että komissioni oli määrätty valmistamaan sopimusluonnosta varustusten sellaiseksi osittaiseksi supistamiseksi kuin Kansainliiton peruskirjan artikla 8 edellyttää, keksi venäläinen valtuuskunta asemansa pelastamiseksi mielestään hyvän ratkaisun sillä, että se esitti heti uuden ehdotuksen nimenomaan juuri varustusten osittaiseksi supistamiseksi. Tämä ehdotus tuli, sitä ei voi kieltää, jonkinlaisen a yllätyksenä komissionille, Kaksi mahdollisuutta oli tarjolla tämän toisen venäläisen ehdotuksen suhteen. Ensiksi saattoi tulla kysymykseen sen asiallinen käsittely. Se taas olisi vuorostaan edellyttänyt jokseenkin selvää vararikkkoa komissionin puolelta. Komissionihan oli kahden vuoden ajan tuhlannut suunnattomasti aikaa saadakseen valmiiksi oman luonnoksensa kansainväliseksi sopimukseksi varustusten rajoittamisesta tai supistamisesta. Jos komissioni nyt olisi ilman muuta ottanut puoli-

valmiin sopimusluonnoksensa asemesta vastaavan venäläisen ehdotuksen koko työohjelmansa perustaksi, se olisi tunnustanut oman kyvyttömyytensä suoriutua tehtävästä samalla kuin se olisi antanut täyden tunnustuksen Moskovalle siitä, että tämä oli keksinyt parhaan ratkaisun. Tällainen julkinen vararikon tunnustaminen oli luonnollisesti aivan mahdoton. Näin jäi jäljelle vain se mahdollisuus, että komissioni päättäisi lähettää toisen venäläisen ehdotuksen eri hallitusten harkittavaksi, minkä jälkeen komissioni lopullisesti tekisi päätöksensä puheenalaisen venäläisen ehdotuksen suhteen. Tämä jälkimäinen menettely tuli komissionin päätökseksi.

Komissioni on nyt taas ollut koolla viikon päivät ja se on jo saanut selväksi lopullisen suhtautumisensa tähän uuteen venäläiseen ehdotukseen.

Niinkuin raportissani No. 8 alustavasti ilmoitin, oli komissionin puheenjohtaja ja Sihteeristö valmistanut luonnoksen komissionin työohjelmaksi. Sitä ei kuitenkaan oltu jaettu etukäteen, vaan alistettiin se vasta komissionin harkittavaksi sen kokoonnuttua. Tässä ohjelmassa oli venäläiselle ehdotukselle varattu ensimmäinen sija. Litvinov teki seuraavina päivinä kaiken voitavansa pitkillä puheilla moititakseen komissionia tavattomasta ajanhukasta keskinäisestä riitaisuudesta y.m. kyvyttömyydestä saada positiivisia tuloksia aikaan ja sen vuoksi oli puheenalainen venäläinen ehdotus hänen mielestään ehdottomasti otettava komissionin tehtävänä olevan sopimusluonnoksen perustaksi. Samaa koetti todistella pitemmässä lausunnossa venäläisen valtuuskunnan uusi sotilasexperti, kenraali Langovoi. Kun erinäisten valtuuskuntien, lähinnä Japanin ja Ranskan taholta osoitettiin

kuinka erinomaisen suuria käytännöllisiä vaikeuksia komissionille koituisi, jos se luopumalla omasta sopimusluonnoksestaan nyt päättäisi ottaa venäläisen ehdotuksen työohjelmansa pohjaksi, päätti venäläinen valtuuskunta yhdellä iskulla koettaa toisin tavoin saada komissioni taipumaan sen tahtoon. Tässä tarkoituksessa Litvinov alisti komissionin harkittavaksi ehdotuksen kolmi-osaiseksi päätöslauselmaksi, (C.P.D.144.).

Ensimmäinen ponsi tarkoitti komissionin puolelta tunnustusta, että sen on sopimusluonnoksen valmistamisessa ehdottomasti pyrittävä varustusten tuntuvaan supistamiseen (réduction substantielle des forces armées).

Toisessa ponnassa esitettiin seuraavat itsessään sangen huomattavat näkökohdat : "D'inclure dans le projet de convention une méthode de réduction des armements basée sur le principe de la proportionnalité ou sur tout autre critère revêtu d'un caractère objectif semblable, également applicable à tous les Etats, en admettant certaines dérogations en faveur des pays petits et insuffisamment protégés ".

Kolmas ponsi tarkoitti pakoittaa komissionia jo tällä valmistavalla asteella määräämään taulukoissa numerokohtaisesti mihin saakka komissioni suositti kunkin maan osalta eri aselajien supistamista.

Jos tarkastetaan näitä ponsiluonnoksia yksityiskohdaisesti, havaitaan helposti niihin kätketty kaksimielisyys.

Ensimmäisessä ponnassa ei puhuta lainkaan siitä toisesta periaatteesta, jonka Yleiskokous on vahvistanut

komissionin töiden suhteen, nimittäin varustusten rajoittamisesta. Tällä ehdotuksellaan venäläinen valtuuskunta koetti siis pakoittaa komissionia rajoittamaan työohjelmansa yksinomaan varustusten supistamisen silmälläpitoon. On itsessään selvä, että varsinkin sodan jälkeen syntyneet uudet valtiot, jotka eivät vielä ole saaneet puolustuslaitostansa lopulliseen kuntoon, olisivat olleet pakotetut komissionissa äänestämään tätä ponsiehdotusta vastaan.

Mitä toiseen ponsiehdotukseen tulee, oli sekin erinomaisen ovelasti kokoonpantu. Aivan oikein oli siinä tehostettu välttämättömyyttä supistaa suurvaltain sotavoimia suhteellisesti enemmän kuin pienten maiden puolustusedellytyksiä. Toiseksi venäläinen valtuuskunta oli tässä ponsiehdotuksessaan viisaasti ottanut lukuun ~~xiix~~ erinäisten pienten maiden tarpeen saada säilyttää puolustusvoimiansa jonkun verran enemmän kuin heidän osuudelleen oikeastaan olisi kuulunut; tämä etu oli annettava nimenomaan uhatussa asemassa oleville maille. Sisällyttämällä tämän viimeksimainitun periaatteen ponsiehdotukseensa venäläinen valtuuskunta ilmeisesti oli pyrkinyt kahteen tärkeään tulokseen. Ensimmäkin se toivoi saavansa kaikkien pienempien maiden kannatuksen suurvaltoja vastaan ja toiseksi se odotti pienten maiden tulevan tuolla "poikkeuksella lisäturvan saamiseksi" eksytetyksi unhoittamaan koko kysymyksen varustusten rajoittamisesta.

Kolmas ponsiehdotus taas hyväksyttynä olisi pakottanut komissionin ylittämällä valtuutensa ryhtymään jo tällä alustavalla asteella suunnittelemaan kunkin eri valtion sotavoimien supistamista numeroittain määrättyihin vahvuuksiin.

Komissionin puheenjohtaja oli luiskahtaa tähän

venäläiseen kuoppaan, mutta onneksi istunnon päättämisen aika oli käsissä, ja niin saatiin niinhyvin pitempi keskustelu kuin äänestys lykkäytymään seuraavaan päivään.

Suomalaisen valtuuskunnan olisi tietysti ollut mahdoton kokonaisuutena hyväksyä näitä Litvinovin ponsiehdotuksia. Toiseen ponsiehdotukseen sisällytetty ajatus erinäisten pienten maitten jättämisestä uhatun asemansa vuoksi poikkeuksellisen edulliseen asemaan ei tietysti olisi korvannut sitä näille maille paljoa tärkeämpää periaatetta, että niiden on ensin saatava järjestää puolustuslaitoksensa mallikelpoiselle kannalle ja sen jälkeen vaadittava sen rajoittamista siihen. Toisaalta taas olisi suomalaisen valtuuskunnan ollut taktillisesti tuiki tukalaa äänestää kolmatta ponsiehdotusta hyväksyttäväksi. Ensiksikin ei valtuuskunnalla olisi ollut mitään tietoa mihin numeroihin Hallitus olisi tahtonut vahvistettavaksi Suomen sotavoimien eri aselajien vahvuudet ja toiseksi olisi ollut perin kömpelöä vaatia suurvaltoja nyt kesken kaiken ilmoittamaan vastaavat vahvuutensa samaan aikaan kuin itse olisimme tahtoneet säilyttää tässä asiassa vapaat kädet.

Litvinovin ponsiehdotukset eivät sittemmin tulleet minkäänlaiseen äänestykseen. Puhemiehistö ja Sihteeristö oli vaatinut t.k. 18 p:n istuntoa varten oman ehdotuksensa päätöslauselmaksi (C.P.D./145.). Komissioni hyväksyi sen ja kun herra Litvinov koetti sitä välttää vaatimalla tilaisuutta esittää pitemmässä lausunnossa mielipiteensä tästä asiakirjasta, vastasi puheenjohtaja, että Litvinov saattoi sen tehdä kirjallisesti. Sen Litvinov onkin tehnyt asiakirjassa C.P.D.147.

Tämä ~~asia~~ selitys on sinänsä hyvin kuvaava venäläisen valtuuskunnan mentaliteetille. Ensin siinä vielä kerran moititaan perusteellisesti komissionia siitä, että se hylkäsi venäläisen valtuuskunnan ensimmäisen ehdotuksen, eli sen, joka koski varustusten täydellistä poistamista. Sen jälkeen ahdistetaan komissionia ainakin yhtä ankarasti sen haluttomuudesta ottaa venäläinen toinen ehdotus komissionin kaikkien töiden perustaksi. Komissionin oma sopimusluonnos on venäläisen valtuuskunnan mielestä aivan arvoton tekele, joka ei voi johtaa varustusten supistamiskonferenssissä mihinkään tyydyttäviin tuloksiin niinkuin puheenalainen venäläinen ehdotus varmasti olisi tehnyt. Kun komissioni on menetellyt näin päättömästi, olisi aivan oikein, jos venäläinen valtuuskunta nyt lähtisi tiehensä. Mutta valtuuskunta jää kuitenkin paikoilleen käyttäkkeen jokaista tilaisuutta hyväkseen, jotta sen avulla kaikkien mailman rauhaarakastavien ainesten ja varsinkin työläisten ääni tulisi komissionissa kuulluksi.

Kohtalon ilkeään ivaan kuuluu, että heti kun tämä venäläisen valtuuskunnan selitys oli jaettu viime lauantaina t.k. 19 p:nä, vastasi siihen Georgian lähettiläs Parisissa, M. Tschenkeli, lähettämällä komissionin kaikille jäsenille ankaran vastalauseen venäläisen valtuuskunnan esiintymistä vastaan. Hän huomauttaa m.m., että Neuvosto-Venäjä harjoittaa Georgiassa mitä ankarinta sotilasdiktatuuria, mikä ei suinkaan ole sopusoinnussa Litvinovin muka antimilitaristisen esiintymisen kanssa komissionissa.

Komissionin päätös puheenalaisen venäläisen ehdotuksen suhteen oli epäilemättä ainoa järkevä. Olen useissa raporteissani, viimeksi raportissa No.8 kuluvaan kuun 11 p:ltä samoin kuin Yleisesikunnan pyynnöstä viime helmikuun 6-8 p:nä laatimassani pitemmässä lausunnossa tästä venä-

läisestä ehdotuksesta huomauttanut miten puhdasta taktiikkaa olisi ollut myöntyminen venäläiseen vaatimukseen saada Litvinovin puheenalainen jälkimäinen ehdotus komissionin töiden pohjaksi. Asiallisesti sillä ei olisi voitettu mitään, sillä muut valtuuskunnat olisivat tehneet sitä vastaan kaikki ne huomautukset, mitä ne tekivät viime vuonna komissionin omaa sopimusluonnosta laadittaessa. Asiallisesti ei näin olisi päästy tuskin askeltakaan eteenpäin, sillä lopuksi tietysti venäläinen ehdotus olisi kaikkien muutosten ja korjausten jälkeen joutunut saamaan suurin piirtein katsoen saman sisällön kuin komissionin omalla sopimusluonnoksella on tällä hetkellä. Nyt kun venäläiselle valtuuskunnalle jää ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ tilaisuus tehdä komissionin sopimusluonnokseen mitä muutosehdotuksia se suinkin tahtoo, voitetaan joka tapauksessa tuntuvasti aikaa. Mutta päävoittona tästä komissionin päätöksestä on kuitenkin pidettävä asian moralista puolta. Komissioni on kerta kaikkiaan tahtonut näyttää mailmalle, että se pysymällä kiinni omassa sopimusluonnoksessaan on tehnyt rehellistä työtä ja uskaltaa siis jatkaa samalla linjalla. Jos komissioni olisi luopunut omasta sopimusluonnoksestaan ja hyväksynyt venäläisen ehdotuksen töittensä pohjaksi, olisi mailma ehdottomasti tulkinnut päätöksen niin, että vain venäläisen valtuuskunnan avulla komissionin lopultakin onnistuu saada jotain positiivista aikaan.

Tämän päätöksen aikaansaamiseen kului komissionilta kokonainen viikko. Monet valtuuskunnat ovat olleet puheenjohtajalle hyvinkin katkeria siitä, että hän on antanut Litvinovin taktikoida näin pitkän ajan, vaikka jo alun pitäen olisi tullut olla selvää, ettei komissioni voi sellaisenaan hyväksyä herra Litvinovin ehdotusta.

Vasta nyt toisen istuntoviikon alussa komissioni on päässyt työohjelmansa muihin kysymyksiin.

Saneltu Genèveissä, huhtikuun 22-23 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

987m

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C^o 31.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 11

Geneve

26/4 1929

huhtikuun 26 p:nä 1929.

NO. 390

RH/LF

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 16/117/29 D. 1929		
6/5-29	No	LHL
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C31.	

W. W. ...

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No.11, joka koskee:

Acte général

sivut 1-4.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruokko

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

Ministeri Holstin raportti No.11.
26.4.29.

Acte général.

Tämän asiakirjan synnystä kirjoitin tarkemmin raportissa No.15 viime lokakuun 18 p:ltä, jolloin tein selkoa IX:n Yleiskokouksen III komissionin töistä yleensä. Kun puheenalainen sopimusluonnos nyt on joutumassa käytännölliseen vaiheeseen, on syytä palata asiaan uudelleen.

Kuten tiettyä, syntyi Acte général turvallisuuskomitean alotteesta tarkoituksella tällaisen kansainvälisen sopimuksen kautta lisätä tehokkaasti yleistä turvallisuutta maailmassa, niin että sen kautta helpoitettaisiin varustusten supistamisen aikaansaamista.

Tahtomatta tässä enää toistaa yksityiskohtaisesti mitä asiasta esitin yllämainitussa raportissani, mainitsen pääkohdista vain seuraavaa:

Jouduin turvallisuuskomitean istunnoissa joulukuulla 1927 yhdeksi komitean kolmesta raporttööristä. Komitean puheenjohtajan kutsuttua raporttöörit koolle Pragiin viime vuoden tammikuulla valmistettiin siellä useita raportteja, joista kolme sopimusluonnosta, tässä lyhykäisyyden vuoksi kutsun niitä vain A-, B- ja C-, tuli minun osalleni. Viime vuoden Yleiskokouksen III komissioni katsoi edullisimmaksi yhdistää nämä kolme eri luonnosta yhtenäiseksi

sopimusluonnokseksi, jolle annettiin nimeksi Acte général. Oliko tämä menettely käytännöllisesti hyvin harkittu, siitä ovat mielipiteet menneet eri suuntiin; niistä olen maininnut raportissani No. 15 viime vuodelta. Joka tapauksessa on varmaa että yhdistämisajatusten puoltajat nojautuivat tekeillä olleen Kelloggin-paktin synnyttämään optimismiin rauhanomaisten keinojen pääsystä voitolle kansainvälisten riitaisuusien sopivimpana ratkaisutapana.

Mitä erikoisesti Suomen suhtautumiseen tähän sopimusluonnokseen tulee asetuin mainitussa raportissani sille nimennomaiselle kannalle, että päähuomio oli kiinnitettävä kysymykseen tulisiko tällaisen kansainvälisen sopimuksen kautta

Suomen turvallisuus kohoamaan siihen määrin, että voisimme olla mukana sen nojalla suostumassa puolustusvoimiemme melkoiseen supistamiseen. Vastaukseni tähän kysymykseen oli kielteinen. Mutta koska Suomen Hallituksen joka tapauksessa tulisi merkitä kantansa Acte généralen suhteen, ilmoitin alustavaksi kannakseni seuraavaa:

" Ensinnäkin mielestäni olisi syytä jäädä odottamaan kunnes erinäisten tärkeimpien valtioiden tuleva suhtautuminen tähän sopimukseen tulee ainakin alustavasti tunnetuksi . . . "

" Toiseksi olisi mielestäni jo nyt lyötävä jotta-kuinkin selvästi kiinni se kanta, jonka jo edellä esitin, että nimittäin Acte général ei voi lisätä Suomen turvallisuutta sillä tavoin, että se oikeuttaisi meitä tinkimään nykyisestä kannastamme tässä suhteessa ja siis muuttamaan kantaamme varustusten supistamiskomissionissa esillä oleviin kysymyksiin nähden."

Kun ministeri **Erich** ja minä Neuvoston kokouksen aikana Luganossa viime joulukuulla laadimme lausuntonne Acte généralesta, tulimme sen suhteen turvallisuus-näkökannalta samaan tulokseen. Sittemmin käsitteli ministeri **Erichin** komitea asiaa viime helmikuulla hyväksyen täydellisesti sekin puolestaan saman kannan.

Tällävälän on alkanut näkyä erinäisiä käytännöllisiä tuloksia Acte généraleen laatimisesta. Vuoden alussa Romanian hallitus ilmoitti olevansa valmis allekirjoittamaan ilman reservatioita tämän sopimusluonnoksen ja nyt viimeksi on Ranskan Hallitus jättänyt parlamentille esityksen Ranskan samanlaisesta yhtymisestä sopimusluonnokseen. On hyvin luultavaa, että läheisessä tulevaisuudessa monet muutkin maat tulevat ottamaan asian päiväjärjestykseen. Jos esimerkiksi Englannissa syntyy kesän alussa jokin nykyistä radikaalimpi hallitus, voidaan siltä odottaa samanlaista askelta.

Kaiken tämän nojalla olisi mielestäni vähitellen aika Suomen Hallituksen ottaa harkittavaksi suhtautumisensa tähän sopimusluonnokseen.

Asialla on mielestäni edelleen kaksi eri puoltansa.

Ensinnäkin on tietysti pidettävä silmällä tämän kansainvälisen sopimusluonnoksen yleistä merkitystä. Kuta useammat tärkeät maat yhtyvät siihen ja se siis muuttuu kansainvälisessä politiikassa elimelliseksi tekijäksi, sitä vähemmän on ajateltavissa, että Suomi jäisi sopimuksen ulkopuolelle.

Toiseksi on asiassa puhtaasti paikallinen merkitys sikäli, että Suomen on ratkaistava katsooko se voivansa antaa sopimukselle niin suuren merkityksen, että

sen tultua voimaan Suomi suostuisi sen nojalla varustustensa jonkinlaiseen supistamiseen.

Mitä tähän jälkimäiseen puoleen tulee, en voi olla toteamatta, että Préparatoireissa sen ollessa parhaillaan koolla ovat erinäiset puhujat kylläkin viitanneet Kelloggin paktin suureen merkitykseen kansainvälisen turvallisuuden uutena takeena, mutta kukaan ei ole esittänyt ajatusta, että nyttemmin olisi mahdollista kannattaa entistä suurempaa varustusten supistamista toivossa, että varustusten supistamiskonferenssin kokoontuessa lähivuosina silloin jo Acte général olisi lopullisesti saatettu voimaan.

Hallituksen kääntyessä tästä asiasta Eduskunnan puoleen olisi mielestäni perusteltava Hallituksen esitystä huomauttamalla nimenomaan tästä Suomen erikoisetuja koskevasta puolesta, s.o. Suomi haluaa yhtyä Acte généraleen varsinaisesti vain sen kansainvälisen merkityksen nimesä, mutta ei erikoisesti luottamalla siihen, että tämän sopimuksen nojalla voitaisiin muuttaa maan nykyistä puolustuspolitiikkaa. Tällainen kannanilmaisu Hallituksen puolelta Eduskuntaan päin olisi sopusoinnussa niiden ohjeiden kanssa, joita suomalaisella valtuuskunnalla on Préparatoireissa.

Saneltu Genèveissä, huhtikuun 26 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

4702

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C31

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 12.

Geneve

2/5 1929

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
toukokuun 2 p:nä 1929.

No. 403

RH/LF.

17/4/29		
8/5-29	2	124
5	C31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia lähettää ohellisena raport-
tini No. 12, joka sisältää

Eräs journalistinen
skandaali.

sivut 1-5.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
syvimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruvaltkalli:

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,
Helsinki.

RH/LF.

Ministeri Holstin raportti No.12.
toukokuun 2 p:ltä 1929.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 17/408 l. 2. 29		
5/5 29	29	Lit.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	131.	

Eräs journalisti-
nen skandaali.

Otsikolla "Eräitä lehtiemme kirjoituksia" kosketelin raportissani No.11. viime elokuun 16 p:ltä lähemmin sitä valitettavaa ilmiötä, että siksi tärkeät lehtemme kuin Uusi Suomi ja Huvustadsbaldet sisältävät varsinkin varustusten supistamiskysymyksistä kauttaaltaan tendensimäisiä kirjoituksia ja sähkösanomia lähinnä sen vuoksi, että näiden lehtien genèveläiset kirjeenvaihtajat lähettävät kokonaan harhauttavia selostuksia puheenalaisten kysymysten käsittelystä Kansainliiton eri elimissä. Huomautin edelleen, että samaan aikaan kuin Uusi Suomi ja Huvustadsbaldet kotimaisessa politiikassa tahtovat esiintyä puolustuslaitoksemme innokkaimpina kannattajina, ne järjestelmällisesti edustavat Kansainliiton kannalta katsottuna aivan päinvastaista kantaa. On luonnollista että tällainen ehdoton logiikan puute ei voi olla aiheuttamatta Suomen yleiselle mielipiteelle mitä vahingollisinta hämmennystä.

Préparatoire on jälleen koolla ja samaa tendensimäistä journalistiikkaa näkyy jatkuvan. Eilen tänne saapunut Huvustadsbladetin numero v.k. 27 p:ltä

sisältää pääsivullaan molemmilla ensi palstoillaan kolme kahden palstan otsikkoa, jotka kuuluvat:

U.S.A. stöder Tyskland ifråga om en effektiv avrustning till lands.

En märklig förklaring av ambassadören Gibson.

Massigli beklagar att Boncour ej är närvarande för att föra Frankrikes talan.

Näiden otsikoiden alla on pitkä sähkösanoma lehden geneveläiseltä kirjeenvaihtajalta. Sähkösanoman sisältö on suurin piirtein katsoen sopusoinnussa otsikoiden kanssa. Onko lehden kirjeenvaihtaja, herra Herbert, itse vastuussa kaikesta siitä, mitä lehti julkaisee, vai onko lehden toimitus itse kääntäessään sähkösanomaa "parannellut" alkuperäistä sähkösanomaa, on minun mahdoton tietää. Joka tapauksessa on sähkösanoma lehden julkaisemassa muodossa täydellinen journalistinen skandaali.

Väite, mikä sisältyy ensimmäiseen otsikkoon, että Yhdysvaltain pääedustaja, suurlähettiläs Gibson, olisi puheessaan viime perjantaina v.k. 26 p:nä edelleen Saksan taivoin vaatinut n.s. harjoitettujen reservien rajoittamista, sisältää mahdollisimman täydellisen vääristyksen. Päävastoin selitti Mr. Gibson saaneensa ohjet nyttemmin luopua tästä vaatimuksesta. Sähkösanomassa sanotaan aivan oikein tätä Amerikan kannanilmausta "historiallisesti muistettavaksi", mutta kun sitten ilmoitetaan Saksan ja Ranskan päävaltuutettujen suhtautuminen Gibsonin tiedonantoon, vääristellään asiat uudelleen aivan täydellisesti. Sanotaan kreivi Bernstorffin olleen siihen määrin "djupt berörd" kuultuaan Mr. Gibsonin puheen, että hän pyysi 24 tunnin lykkäystä voidakseen vastata. M. Massigli taas väitetään, että hän

" mottog konsternerad den historiskt minnesvärda amerikanska förklaringen och beklagade att Paul-Boncour icke mera var närvarande för att bemöta detta uttalande".

Tosiasiat ovat seuraavat:

Koko Préparatoire otti vastaan Mr. Gibsonin lausunnon mitä suurimmalla hämmästyksellä. Kysymys harjoitetuista reserveistä oli vielä vuosi takaperin Préparatoiren pahimpia kareja sen vuoksi että näiden reservien rajoittamista vastustivat ^{miltei} kaikki ne maat, joilla on yleinen asevelvollisuus ja toisaalta sitä vaativat ne maat ennenkaikkea, joilla oli palkka-armeijat. Näin seisoivat suurvalloista vastakkain toisessa rintamassa Ranska, Italia ja Japani ja toisessa rintamassa olivat Saksa, Englanti ja Yhdysvallat. Kun siis nyt kaikki Préparatoireissa näkivät Gibsonin puheesta, että presidentti Hoover oli tässä erinomaisen arkaluontoisessa kysymyksessä antanut perään, oli itsestään selvää, että Englanti tulisi tekemään samoin, niinkuin se oli luvannut Ranskalle yksityisessä sopimuksessaan Ranskan kanssa viime kesänä. Tämä Amerikan äkkijyrkkä kannanmuutos tuli ennenkaikkea Saksalle ja Venäjälle täytenä yllätyksenä. Siitä johtui, että kreivi Bernstorff, jolle puheenjohtaja antoi puheenvuoron Mr. Gibsonin jälkeen, oli niin hämmennyt että pyysi siitä syystä lykkäystä vuorokaudeksi. Toisaalta taas M. Massigli kiirehti heti kiitollisuudella toteamaan, että Yhdysvallat olivat siirtyneet asiassa ranskalaiselle kannalle. Siitä syystä hän lisäsi myös, että hän olisi halunnut nähdä omalla paikallaan M. Paul-Boncourin, joka viime vuonna oli ankarasti väitellyt asiasta Yhdysvaltain kantaa vastaan, jotta tämä nyt olisi itse voinut ilmaista tyytyväisyytensä Yhdysvaltain kannanmuutoksesta.

Kuten kaikesta ylläsanotusta ilmenee, on todellakin Huvustadsbladetin selostus tästä "historiallisesta tapauksesta" niin täydellinen journalistinen falsifikaatti kuin suinkin on ollut mahdollista. Mutta lehden selostus kaikessa vääryydessään ei pääty edes tähän, suurilla otsikoilla julistettuun valheeseen, vaan vielä annetaan sähkösanoman viime riveillä Japaninkin kannasta puolittain kiero selostus. Tosiasia on, että M. Sato nousi M. Massiglin jälkeen mitä selvimmin sanoin kiittämään Yhdysvaltoja tästä kannanmuutoksesta. Asiaan kuuluu, että seuraavana päivänä eli v.k. 27 p:nä kokouksen jatkuessa puhuivat ensimmäisinä Englannin ja Italian päävaltuutetut, lordi Cushendun ja kenraali de Marinis ilmaisten hekin hallitustensa kannan, s.o. lordi Cushendun selittäen hänen hallituksensa asetuvan nyttemmin samalle kannalle kuin Yhdysvallat ja kenraali de Marinis kiittäen Yhdysvaltoja ja Englantia myöntöväisyydestä tässä tärkeässä asiassa. Lopullisesti eivät enää vaatineet harjoitettujen reservien rajoittamista muut maat kuin Saksa, Venäjä ja Kiina.

Olen tahtonut puuttua tähän asiaan vielä kerran sen vuoksi, että mielestäni Ulkoasiainministeriön olisi syytä antaa Huvustadsbladetin tietää kuinka paheksuttavaa on tällainen journalistiikka. Varsinkin kun Suomi itse on edustettuna Préparatoireissa ja valtuuskunnalla on Hallituksen varmat ohjeet, jotka eivät ole vaihtuneet Hallitusten mukana, pitäisi voida odottaa, että ennenkaikkea itseään erikoisesti isänmaallisena pitävä lehti ei tällä tavoin järjestelmällisesti sodi Suomen omaa virallista kantaa vastaan ja **anna** suurelle lukijakunnalleen täysin petollista selostusta kansainvälisen politiikan tärkeimmistä problee-

meista. Jos vika tässä p-uheenalaisessa tapauksessa lankeaa toimituksen itsensä halulle " parannella" kirjeenvaihtajansa sähkösanomaa, ei kyllin voi valittaa sellaista moraalialia. Jos taas koko syy on kirjeenvaihtajan, olisi sellaisesta edustajasta kiireimmästi vapauduttava. En voi välttyä ajatukselta, että kirjeenvaihtaja on pääsyyllinen, sillä jo raportissani No.11 viime elokuun 16 p:ltä osoitin miten hän oli lehden s.k. 6 p:n numerossa selostanut kokonaan Suomelle epäedullisessa hengessä kysymystä harjoitetuista reserveistä.

Saneltu Genèvessä, toukokuun 2 päivänä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

58

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cxi.

ASIA:

Ministerin Koulutusraportti no 13.
Geneve

15/5 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
toukokuun 27 p:nä 1929.

No. 481

RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18 1408 he D. 19 29		
1/6. 29	to	LK
KYRMÄ	UASTO	ASIA
5	231	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää raporttini
No. 13, joka sisältää

Kansainvälinen taloudel-
linen politiikka

sivut 1 - 7

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Procopé

Herra Ulkoasiainministeri,
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18/1918/1929		
1/6-29	1929	LIIT.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C81	

(Ministeri Holstin raportti No.13,
toukok. 15 p:ltä 1929)

Kansainvälinen taloudellinen
politiikka.

Raporteissa No.4 ja 5 kuluvalta vuodelta olen kosketellut eräitä taloudellisia kysymyksiä, joiden suhteen mielestäni Suomessa olisi kiinnitettävä erityisen suurta huomiota. Näissä kummassakaan en ole kuitenkaan tyhjentävästi käsitellyt itse pääprobleemia, nimittäin Kansainliiton merkitystä mailman talouspolitiikan nousevana keskuksena. Mainituissa raporteissa esittämäni lyhyet viittaukset tähän tosiasiaan kaipaavat täydennykseksi aivan oman raportin. On tuskin tarpeellista lisätä, ettei tämäkään raportti voi antaa mitään täydellistä kuvaa, siksi valtavaksi on vuosien varrella paisunut Kansainliiton kaikkien eri taloudellista laatua olevien kysymysten määrä ja kantavuus.

Varsinaisesti voidaan katsoa Kansainliiton taloudellisen merkityksen saaneen vakavaa käytännöllistä pohjaa Liiton alotteesta keuhällä 1927 Genèvessä pidetyn kansainvälisen taloudellisen konferenssin kautta. Liiton eri elimet olivat huolellisesti valmistaneet konferenssia ja konferenssin onnistumiseen vaikutti myös tietysti eri valtuuskuntien halu saavuttaa niin toivorikkaita tuloksia kuin mahdollista. Jotta Liitto voisi tarmokkaasti ajaa näin suunniteltua kansainvälistä taloudellista politiikkaa eteenpäin, luotiin Liiton yhteyteen uusi taloudellinen elin, nimittäin Comité consultatif économique.

Tämä komitea on jälleen ollut koolla alottaen istuntonsa kuluvaan kuun 6 p:nä. Kuten tietty, eivät komitean jäsenet ole varsinaisesti hallitusten edustajia, vaan on heidät kutsuttu lähinnä henkilökohtaisten asiantuntemustensa, tai muuten edustavan asemansa nojalla. Siten on komiteassa mukana myös tuomari Väinö Tanner, koska hän edustaa kansainvälistä osuustoimintajärjestöä sen presidenttinä.

Komitean raportti ei ole vielä painettu, mutta tulee se valmiiksi aivan lähiaikoina. Se on mielestäni siksi tärkeä asiakirja, että sitä olisi syytä tutkia ei ainoastaan Ulkoasiainministeriössä ja Kauppatraktaattikomiteassa, vaan olisi kauppaa ja teollisuutta sekä maatalousministeriöiden tutustuttava siihen. Pelkkä sisältöluettelo osoittaa kuinka monipuolisesti komitea on käsitellyt nykyistä taloudellista tilannetta maailmassa:

TABLE DES MATIERES

I. APERÇU DE LA POLITIQUE DE L'ANNEE

II. COMMERCE

- 1) Traitement des Etrangers
- 2) Prohibitions et Arrangements des Peaux et des Os.
- 3) Action autonome des Etats en matière de tarifs.
- 4) Action collective concernant certains groupes de marchandises.
- 5) Systèmes tarifaires, Méthodes contractuelles et Clause de la nation la plus favorisée.
- 6) Stabilité des tarifs douaniers.
- 7) Formalités douanières.
- 8) Protectionnisme indirect.
- 9) Unification de la nomenclature douanière.
- 10) Arbitrage commercial.
- 11) Lettres de Change.
- 12) Constitution de groupements par l'action collective et conséquences qui en dérivent.

III. Industrie.

- 1) Statistiques - Informations relatives à l'industrie
- 2) Rationalisation
- 3) Ententes industrielles internationales
- 4) Charbon
- 5) Sucre

IV. AGRICULTURE.

- 1) Nomination d'experts agricoles
- 2) Lutte contre les maladies des animaux
- 3) Lutte contre les maladies des plantes
- 4) Examen de la situation difficile de l'agriculture
- 5) Informations sur la situation de l'agriculture
- 6) Coopération entre les organisations agricoles et les coopératives de consommation.

V. TENDENCES ECONOMIQUES AFFECTANT LA PAIX DU MONDE.

VI. POUVOIR D'ACHAT DE L'OR.

VII. DOUBLE IMPOSITION ET EVASION FISCALE

VIII. TRAVAUX DES DIVERSES ORGANISATIONS INTERNATIONALES.

SITUATION ECONOMIQUE EN 1928:

- a) Exposé général
- b) Production
- c) Commerce
- d) Prix
- e) Finances

Komitean istuntojen kuluessa esittivät useat puhujat verrattain selvän kritiikin sen johdosta, että monet maat, jotka antoivat virallisten edustajainsa konferenssissa 1927

allekirjoittaa konferenssin päätökset, eivät kuitenkaan ole itse puolestaan ryhtyneet vastaaviin käytännöllisiin toimenpiteisiin. Tätä arvostelua tulee luonnollisesti jatkumaan ja otaksuttavasti sen mukaan voimaltaan paisumaan kuin eri maiden talouspolitiikka edelleen pyrkii kulkemaan vanhoja latujansa.

Erikoisesti pyytäisiin kiinnittää Hallituksen huomiota tämän komitean suhtautumiseen maataloudellisiin kysymyksiin.

Kun komitea perustettiin, lähti se taipaleelle ilmeisesti samassa hengessä kuin oli vallinnut mainitussa kansainvälisessä taloudellisessa konferenssissa 1927. Konferenssi, kuten tietty, oli kutsuttu koolle harkitsemaan lähinnä teollisuuden ahdinonalaista tilaa ja sen vuoksi jäivät maataloudelliset kysymykset konferenssissa paremminkin taka-alalle. Voikin hyvin käsittää, että aluksi suhtautui konsultativinen ekonominen komiteakin maataloudellisiin problemeihin melkoisella varovaisuudella. Se noudatti siinä vain konferenssin henkeä. Mutta ehkä näytteli tässä kannanotossa jonkinlaista sijaa myös se tosiasia, että tuo v. 1905 Roomaan perustettu kansainvälinen maanviljelysinstituutti oli ikäänkuin itseoikeutetusti sopivin keskus käsittelemään kansainvälisiä maataloudellisia problemeja. Myöhemmin on komitea kuitenkin suorastaan käytännöllisestä pakosta katsonut välttämättömäksi sisällyttää työohjelmaansa myös maataloudellisten probleemien tutkimisen. Niinkuin nyt näkyy ylläolevasta sisällysluettelosta, on komitea jo omaksunut sangen laajan ohjelman maataloudellisten kysymysten tutkimisen suhteen. Ei voi enää kuluu pitkäkään aikaa ennenkuin kaikilla maataloutta koskevilla kysymyksillä on Kansainliiton ohjelmassa täysin tasapuolinen asema kaikkien teollisuutta ja kauppaa

koskevien probleemien rinnalla. Tätä kehitystulosta ei voi muuta kuin tervehtiä tyytyväisyydellä. Siten Liitto tulee vaikuttaneeksi tasapuolisesti kaikkien taloudellisen elämän eri haarain terveeseen kehitykseen.

Mitä erikoisesti tulee Suomen omiin etuihin puheenalaisella alalla on ensinnäkin tyytyväisyydellä todettava, että meillä on tätänykyä jo useita edustajia Kansainliiton eri taloudellisissa komiteoissa. Tuomari Tanner on, vaikka tosin ei nimenomaan Suomen valtuutettu, niin kuitenkin jäsenenä konsultativisessa ekonomisessa komiteassa. Johtaja W. A. Lavonius on saatu kirjeenvaihtajajäseneksi ekonomiseen komiteaan (huom.ero kumpasenkin komitean välillä). Professori Ernst Nevanlinna on juuri tulemassa Comité Fiscal'in kirjeenvaihtajajäseneksi. Kun viime syksynä ryhdyin toimenpiteisiin, jotta maisteri Tapio Voionmaa siirtyisi Työtoimistosta Sihteeristöön, pidin silmällä suomalaisen miehen pääsemistä aktiivisesti mukaan työskentelemään kaikkien eri ekonomisten probleemien alalla Sihteeristön Section Financière et Economique'ssa. Nyt voin tyydytyksellä lisätä, että tämän osaston uudessa järjestelyssä maisteri Voionmaa on määrätty tuotantoa koskevan jaoston päälliköksi. Näin on siis hänen käsiinsä joutumassa m.m. koko se suuri tutkimusala, joka koskee puuta, paperia ja selluloosaa sekä muita puuta raaka-aineena käyttäviä tuotantoaloja.

Olisi luonnollisesti liikaa optimismia odottaa, että edustajamme Kansainliiton eri ekonomisissa järjestöissä voisivat saada kaikissa kysymyksissä nimenomaan Suomen oman kannan voitolla. Mutta heidän tehtävänsä ei käsittäkseni olekaan yksipuolisesti tällainen, vaan heidän olisi mielestäni samalla edustettava kotimaahan päin kaikkia Kansainliiton taloudellisen politiikan eri suuntia. Tätä jälkimäistä puolta on vakaumukseni mukaan myös Lähetystön Genève'ssä pidettävä vuosi vuodelta yhä enemmän silmällä.

Suomessa ollaan vielä tätänykyä kieltämättä aivan liian vieraita mailman talouspolitiikan uusille pyrkimyksille. Meillä eletään edelleen siinä hartaassa uskossa, että voimme jokseenkin vapaasti määrätä kotoisen ja ulkomaisen talouspolitiikkamme. Kukin puolue määrittelee oman taloudellisen ohjelmansa ikäänkuin kansainvälistä talouspolitiikkaa ei tarvisikaan ottaa huomioon. Kuluttajat ja tuottajat seisovat vastakkain ja tuottajain rintama on jakaantunut omassa keskuudessaan kahteen jokseenkin jyrkästi toisiaan vastaan seisovaan leiriin: teollisuus vastoin maataloutta. Mutta mihin joudumme tätä politiikkaa jatkettaessa, jos vuosi vuodelta Kansainliiton pyrkimys järjestää mailman tuotannon ja kulutuksen johtaa yhä positiivisimpiin tuloksiin? Meidän nykyiset kauppasopimuksemme tulevat irtisanotuiksi ja uusia saamme aikaan vain sikäli kuin suostumme ne saattamaan sopuseintuun tämän uuden kansainvälisen talouspolitiikan kanssa. Ellemme ajoissa hyvin tarkkaan seuraa tämän Kansainliiton alullepaneman ja johtaman uuden kansainvälisen politiikan pääsuuntia ja niiden käytännöllisen toteutumisen lähenemistä, voimme joutua tuonnempana ehkä mitä vaikeimpiin taloudellisiin kriiseihin. Ehkä silloin ei enää auta mitä eri puolueet ovat luvanneet valitsijoilleen, mitä kuluttajat ajattelevat tuotannostamme ja mitä tuotantomme vaatii ulkomaisilta kauppasuhteiltamme.

Juuri tämä taloudellinen itsenäisyys on ennenkaikkea käsitettävä oikealla tavalla. Me kiinnitämme vahingollisesti liian paljon huomiota asian puhtaasti muodolliseen puoleen, emmekä huomaa miten vuosi vuodelta kansainvälinen taloudellinen elämä vetää meidät osittain omasta intressistämme, osittain muiden maiden etujen vuoksi meidät valtapiiriinsä. Mutta sen sijaan, että me tässä jälkimäi-

sessä suhteessa pyrkisimme mahdollisuuden mukaan säilyttämään itsenäisyytemme, koska se on tärkein, me tyydymme asian vain siihen muodolliseen puoleen, että teemme ohjelmia "kotimaista tarvetta varten". Kuta pikemmin sen vuoksi meillä aljetaan kiinnittää huomiota uusiin pääsuuntiin kansainvälisessä taloudellisessa elämässä sellaisina kuin ne esiintyvät Kansainliiton taloudellisissa konferensseissa ja eri taloudellisten elinten toiminnassa, sitä helpommin on taloudellinen elämämme jo ajoissa johdettavissa näille samoille uusille poluille. Sitä vähemmän myös silloin meidän kauppapolitiikkamme suhteessaan muihin maihin joutuu yllätysten ja kriisien eteen.

Kun luonnollisesti en tiedä mihin määrin yllämainitut edustajamme Kansainliiton eri komiteoissa ehtivät syventyä puheenalaisiin probleemeihin ja tiedoittaa käsityksistään Hallitukselle, en myöskään voi varsinkaan tällä hetkellä arvioida vastaavaan mittaan Lähetystön velvollisuutta informoida Hallitusta. Mutta mieluummin olisi käsittääkseni Lähetystön omaksuttava tälle työlle hieman liikaa aikaa kuin liian vähän. Sen vuoksi olen myös ~~viikkokokoukseen~~ pitänyt siksi tärkeänä alleviivata Lähetystön nykyisten työvoimien ehdotonta riittämättömyyttä. Jos kerran muut maat kiinnittävät vuosi vuodelta yhä suurempaa huomiota puheenalaiseen Kansainliiton uuteen talouspolitiikkaan ja jos kerran ne tulevat vaikka asteettaisestikin soveltamaan käytäntöön Genèvessä tehtäviä päätöksiä ja annettavia suosituksia, olisi Genèven Lähetystön voitava saada vaikka vaillinaisestikin suorittaa sama tiedoitustehtävä.

Saneltu Genèvessä, toukokuun 27 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

EM

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Ministeri Välistin raportti no 14.

Geneve.

24/5 1929.

No. 482

RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 19/1408 he. 0. 1929		
1/6.29	NO	LIIT.
RYHMÄ	OK/SYC	ACIA
5	081.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää raporttini
No.14, joka sisältää:

	sivut
Mr. Hoover ja Suomen itsenäisyyden tunnustaminen	1- 2
Tanska ja Kansainliitto	3- 5.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Haukio

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

Ministeri Holstin raportti No. 14,
24.5.29.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
49/408 he. 19 29		
1/6-29	10	114
RYHMÄ	OLUOTO	ASIA
5	COA	

Mr. Hoover ja Suomen
itsenäisyyden tunnustaminen

Tällä otsikolla koskettelin raportissani No. 2 viime vuoden toukokuun 7 p:ltä eräitä ministeri Åströmin raportteeraamia tietoja Mr. Hooverin osuudesta elintarvekysymyksemme ratkaisussa ja itsenäisyytemme tunnustamisessa vuosina 1918-19. Nyt on Mr. Hooverin silloinen yksityissihteeri Mr. Lewis Strauss asettanut ministeri Åströmin käytettäväksi lyhyehkön memorandumun samoista asioista. Saan tämän johdosta aiheen palata näihin kysymyksiin uudelleen.

Ensimmäisellä sivulla Mr. Strauss muistaa väärin sen summan, joka niihin aikoihin oli Suomen käytettävänä Yhdysvalloissa. Summa ei ollut 10.000.000 dollaria vaan ainoastaan puolet siitä.

Sivulla neljä hän sanoo suurvaltain neuvotelleen toukokuun 5 p:nä 1919 Parisissa Suomen itsenäisyyden tunnustamisesta. Päivämäärä on sikäli virheellinen, että sen tulee olla 3 päivä.

En voi olla toteamatta, että Mr. Straussin memorandumi päättyy aivan samaan muisteluun kuin minun yllämainittu raporttini vuosi takaperin.

Tämä Mr. Straussin memorandumi antaa etsimättömän aiheen kosketella kysymystä itsenäisyytemme tunnustamisesta vähän laajemmaltakin kannalta katsottuna.

Silloisen toukokuun 3 p:nä päätettyään tunnustaa de jure Suomen itsenäisyyden teki siitä Englanti virallisen ilmoituksen s.k. 6 ja Yhdysvallat 7 p:nä. Italian ja Japanin tunnustukset tulivat vähän myöhemmin ja kesäkuun loppuun mennessä oli hallussani useimpien muidenkin maiden tunnustukset.

Tästä vaiheesta historiassamme on nyt kulunut 10 vuotta, mutta tiettävästi yksikään sanomalehtemme ei ole omistanut tapahtumalle riviäkään. Parisin rauhankonferenssin aikoihin pidettiin tätä saavutusta mitä tärkeimpänä historiallisena tapahtumana, siitä kirjoittivat palstamäärin kaikki sanomalehtemme.

Tällaisesta unhoituksesta voisi kirjoittaa pitkälätkin, mutta se on tarpeetonta. Emmehän me kymmeneen vuoteen ole saaneet julkisuuteen itsenäisyytemme tunnustuksen asia-kirjoja, eihän meillä ole edes yhtä ainoata yksityistä teosta itsenäisyytemme saavutuksen niistä vaiheista, jotka olivat ratkaisevimmat ja rakentavimmat koko tulevaisuutemme kannalta katsottuna.

Tulevaisuus itse tuskin tulee tyytymään tähän vaikenemiseen ja unhoitukseen.

Saneltu Genèvessä, toukokuun 24 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

Ministeri Holstin raportti No.14.

24.5.29.

Tanska ja Kansainliitto.

Pari päivää sitten syntyi luonani Sir Eric Drummondin ja Tanskan tšekäläisen edustajan välillä keskustelu, joka luonteeltaan oli sellainen, että katson olevan syytä saattaa sen Ulkoasiainministeriön tietoon.

Mäinittu Tanskan edustaja, lähetystöneuvos Borberg esitti Sir Ericille kysymyksen, miten Kansainliitto suhtautuu Tanskan nykyisen hallituksen ehdotukseen supistaa maan puolustusvoimat ehdottomaan minimiinsä. Tätä kysymystä herra Borberg perusteli puolestaan sillä, että laajojen piirien mielestä Tanskassa maa ei missään tapauksessa pysty puolustautumaan Saksa ja Venäjää vastaan ja sen vuoksi on tarpeetonta ylläpitää melkoisen suurta armeijaa ja suhteellisen voimakasta laivastoa. Muutamit Zeppelinit riittävät tuhoamaan muutamissa tunneissa Köpenhaminan ja Tanskan muut puolustuslaitokset. Samaten voi yhtynyt saksalais-venäläinen laivasto muutamassa tunnissa kannistaa Tanskan vastarinnan ja miehittää salmet.

Eräs useista muista läsnäolleista esitti tällöin sen vastakysymyksen eikö ole otaksuttavissa, että Tanska jaksaisi puolustautua sen lyhyen ajan ennenkuin Kansain-

liitto ehtii järjestää sotilaallisen avunannon. Tähän vastasi herra Borberg kieltävästi, ja läsnäolleita hämmästyttävällä suoruudella Sir Eric ilmoitti olevansa suurin piirtein katsoen samaa mieltä.

Tähän jatkoksi Sir Eric vastasi itse pääkysymykseen seuraavasti:

Peruskirja ei määrää tarkemmin mihin saakka joku Liiton jäsenvaltio on oikeutettu supistamaan puolustuslaitoksen sa. Mutta moralisesti katsoen pitäisi kuitenkin voida edellyttää, että kukin maa tekee voitavansa puolustautuakseen, muutenhan joudutaan siihen käytännölliseen umpikujaan, että joku maa voisi riisua aseensa miltei täydellisesti ja jättäisi Liiton muiden jäsenvaltioiden velvollisuudeksi puolustaa sitä Liiton nimessä kaikkia ulkonaisia vihollisia vastaan. Näinollen täytyy jäädä individuaalisen harkinnan varaan kussakin tapauksessa erikseen milloin jonkun maan katsotaan koettavan vyöryttää Liiton toisten jäsenvaltioiden niskoille koettuuttoman suuren osan puolustusvastuustaan. Sir Eric otti tässä esimerkiksi Ranskan. Hän sanoi, että jos Ranska vähentäisi puolustusvoimansa aivan äärimmäiseen minimiin ja sillä helpottaisi Saksan halua hyökkäyssotaan, tultaisiin siihen, että Englanti Locarnon sopimuksen nojalla ja Puola liittosopimuksensa kautta tulisivat pakoitetuiksi taistelemaan Ranskan puolesta samaan aikaan kuin Ranska ei pystyisi mihinkään sanottavaan vastarintaan. Tällaista käytännöllistä tulosta jonkun maan halusta riisua aseensa ei voida pitää moraalisesti oikeana. Täytyy näinollen löytyä joku käytännöllinen ratkaisu, jossa saadaan tasapainoon varustusten rajoittamisen tai supistamisen velvollisuus ja samalla jokaisen valtion oma vastuu turvallisuudestaan.

Sir Ericin poistuttua luotani jatkui keskustelu samoista aiheista. Sir Ericin tulkintaa Kansainliiton tehtävistä ja vastuunalaisuudesta pidettiin yleisesti oikeana. Mitä taas tuli Tanskan erikoistapaukseen, katsottiin yhtä yleisesti, että kaikille Itämeren ympärillä oleville valtioille oli mitä tärkeintä, että kysymys Tanskan salmien turvallisuudesta tulee joko tavalla tai toisella ratkaistuksi positii-visella tavalla. Jos kerran on otettava vakavasti lukuun Tanskan kykenemättömyys pysyttää edes lyhyen ajan salmensa auki, kunnes Kansainliiton lähetettävät merivoimat ehtivät saapua Itämerelle, silloin on sitäkin välttämättömämpää, että Itämerelle saapuu jo ennen vihollisuuksien alkamista siksi suuria merivoimia muualta päin, että ne kykenevät estämään Tanskan salmien miehityksen olkoon sitä yrittämässä Saksa tai Venäjä yksinään tai molemmat yhdessä.

Saneltu Genèvessä, toukokuun 25 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 21.
Geneve.

20/8 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

N y o n .

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
elokuun 20 p:nä 1929.

No. 740.

RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
28/420 ka. D. B. 29		
24/8-29	№	111
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 31-	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 21, joka si-
sältää: sivut

Englannin hallitus ensi finans-
sianua koskevasta sopimuksesta.

1 - 8.

Vastanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuska

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

elokuun 20 p:nä 1929.

No.

28/8/29		
24/8/29	102	L.M.
RYHMÄ	OSASTO	J.SIA
5	C31.	

Ministeri Holstin raportti No. 21

elokuun 20 p:ltä 1929.

Englannin hallitus ensi
finanssiapua koskevasta sopimuksesta.

Viime raportissani, No. 20 t.k. 14 p:ltä, mainitsin m.m. kirjoittaneeni otsekeasiasta professori Philip Bakerille, Mr. Hendersonin parlamentaariselle sihteerille. Tänään olen häneltä saanut vastauksen. Se on viipynyt lähinnä siitä syystä, että hän oli t.k. alussalomalla ja sai kirjeeni vasta Haagiin.

Hänen vastauksensa kahdesta tärkeimmästä kohdasta olen tänään sähköiteitse ilmoittanut Ministeriölle. Asia ansaitsee kuitenkin vielä muutamia täydentäviä huomautuksia.

Alotan niistä kohdista, jotka ovat sinänsä mahdollisimman edulliset.

Kirjelmässäni professori Bakerille olin verrattain laajasti keettanut perustella miksi, toisin kuin eräät hallitukset lienevät halukkaat tekemään, Englannin hallituksen olisi ehdottomasti kannattava tehtävän sopimuksen ulottamista koskemaan Kansainliiton Peruskirjan II artiklan edellyttämiä tapauksia. Kun jäljennös tästä kirjelmästäni on Ulkoasiainministeriöllä, on minun tässä tarpeeton enää toistaa siinä esittämiäni näkökohtia. Erittäin tärkeä on, että professori Baker vastauksessaan ilmoittaa tästä ni-

menomaisesta kohdasta m.m. seuraavaa: ". . . I am quite certain that we will be more than anxious to make it apply to Article 11 as to Article 16. With every one of your arguments I am in the warmest possible agreement and I am sure that the Government will be also".

Tämä tiedonanto on otettava vastaan sitäkin suuremmalla tyytyväisyydellä, kun oli kieltämättä olemassa ainakin jonkinlainen mahdollisuus, että MacDonaldin hallitus aatteellisessa rauhanrakkaudessaan olisi ollut halukas läheintymään tässä nimenomaisessa kohdassa Skandinavian maita y.m. Toisaalta taas piti kuitenkin olla selvää, että juuri vakavina käytännöllisen politiikan ajajina MacDonaldin ja Hendersonin oli asiallisinta asettua päinvastaiselle kannalle, koska sen kautta, kohottamalla artiklan 11 merkitystä, on mahdollista lisätä takeita, ettei Kansainliiton tarvitse kovinkaan helpolla siirtyä soveltamaan artiklan 16 raskaita seurauksia. Kun näin Englannin hallitus on saatu mahdollisimman selvästi tukemaan sopimusluonnoksen kantavuutta myös Peruskirjan artiklaan 11 saakka, on entistä parempia toiveita olemassa, että tuleva Yleiskokous erinäisten maiden vastarinnasta huolimatta hyväksyy sopimusluonnoksen tämän nimenomaisen periaatteen.

Tavallaan paljokaan vaikeampi on tilanne sen kysymyksen suhteen, joka koskee tehtävän sopimuksen kansainvälistä asemaa. Kirjeessäni professori Bakerille olin tästä asiasta tahtonut olla mahdollisimman varovainen, etten liiallisella todistelulla olisi mahdollisesti heikontanut varsinaista tarkoitustuserääni. Sen vuoksi olin kajonnut lähinnä vain siihen näkökohtaan, että jos sopimus finanssiavusta lopullisesti syntyy aivan itsenäisenä asiakirjana, on toiveita olemassa siitä, että varustusten supistamissopimuksen joutuessa määrärajoittain tarkastettavaksi, sopimus finanssiavusta voi välttyä samanaikaisilta selkkauksilta ja rettelöiltä

johtavien valtioiden joutuessa kaiken todennäköisyyden mukaan aina tuon tuostakin vakaviin erimielisyyksiin varustustensa supistamisen perusteista. Vastauksessaan professori Baker menee nyt pitemmälle meidän toivomaamme suuntaan kuin aikaisemmin on ollut syytä olettaa. Baldwinin hallitushan oli milloin Sir Austen Chamberlainin suullisten lausuntojen, milloin asiakirjallisten kannanilmaisujen kautta aina antanut ymmärtää, että Englanti kannattaa aloitetta finanssiavusta vain sikäli kuin sopimus finanssiavusta sisältyy olennaisena osana varustusten supistamista koskevaan kansainväliseen sopimukseen. Nyt professori Baker kirjoittaa hallituksensa tulevan suostumaan siihen, että finanssiavusta tehdään erillinen kansainvälinen sopimus, mutta se on sovellettavissa vain niiden valtioiden hyväksi, jotka ovat allekirjoittaneet varustusten supistamista koskevan sopimuksen ja myös kukin osaltaan toteuttanut sen. Hänen kirjeensä tämä kohta kuuluu: " . . . It has been definitely decided that so far we are concerned the Treaty must only apply in favour of States which have accepted the general disarmament Treaty and carried it out. It will, however, be a separate instrument and therefore the difficulties with regard to revision etc. which you foresee will not, I think arise. I am afraid it would not be possible for us to accept the Convention on any other basis than this, but I feel sure it will not in fact diminish its value; on the contrary I personally feel that it will increase it."

Kuten tästä sitaatista ilmenee, on siis todellakin MacDonaldin hallitus tässä asiassa menemässä selvän askeleen pitemmälle kuin Baldwinin hallitus teki. Finanssiapua koskevan

sopimuksen aikoo Englannin nykyinen hallitus sallia syntyvän itsenäisenä kansainvälisenä sopimuksena ja ainoa rajoitus koskee vain sitä , että sopimus on oleva pätevä vain niihin valtioihin nähden, jotka tulevat allekirjoittamaan ja samalla toteuttamaan kukin osaltaan vastaavan kansainvälisen sopimuksen varustusten supistamisesta. Mutta mielestäni tämä myönnytys Englannin nykyisen hallituksen taholta vaatii samalla erittäin tarkkaa asiain valvontaa ensi Yleiskokouksessa, ettei tätä molempien puheenalaisten sopimusten välistä yhteyttä lujiteta liiaksi. Kun professori Baker kirjeensä lopussa pyytää lausuntoani miten olisi meneteltävä finanssiapua koskevan sopimuksen mahdollisen tarkistuksen ja voimassapidon suhteen, tarjoutuu minulle välitön tilaisuus puuttua asiaan uudelleen. Tulen sen johdosta vielä tänä yönä kirjoittamaan hänelle pääasiassa seuraavaa.

Ensinnäkin tulen toteamaan mitä suurimmalla mielihyvällä, että MacDonaldin hallituksen kanta puheenalaisessa kohdassa on ilmeisesti selvempi ja varsinkin pienille maille edullisempi kuin mitä Baldwinin hallituksen lausunnoista oltiin oikeutetut Englannin suhteen otaksumaan. Toiseksi tulen lausumaan iloni siitä, että professori Bakeria askarruttaa sama huoli kuin minuakin nimittäin, onko finanssiapua koskevan sopimuksen kohtalo jätettävä kokonaan riippumaan varustusten supistamista koskevan sopimuksen vaiheista. Tällöin tulen kehittämään analyysiä seuraavaan suuntaan:

1) Finanssikomitea laatiessaan sopimusluonnoksen finanssiavusta on ottanut huomioon sopimusluonnoksen artiklassa 30 useita tapauksia sopimuksen uudistamisen, tai irtisanomisen edellytyksistä, mutta niihin ei sisälly lainkaan se tapaus, että sopimuksen kohtalo riippuisi varustusten supista-

mista koskevan sopimuksen vaiheista. Tässä finanssikomitea on epäilemättä menetellyt sekä finanssi-, että sotilaspoliittiselta kannalta erinomaisen viisaasti. Miten olisi ajateltavissa, että finanssiapua koskeva sopimus voisi jonain hetkenä menettää merkityksensä sen vuoksi, että varustusten supistamista koskeva sopimus olisi jonain ajankohtana tulevaisuudessa ajautumassa harille? Seuratkaamme kumpastakin linjaa lopullisiin johtopäätöksiin saakka. Alottakaamme finanssipoliittisesta puolesta.

2) Viimeksi mainitussa suhteessa olettaamme, että sopimuksen nojalla jollekulle valtiolle jo olisi annettu finanssiapua ja että tämä valtio olisi kyvytön itse huolehtimaan koroista ja kuoletuksesta. Sopimuksen mukaan astuvat tällöin sekä kaikki sopimusvaltiot, että nuo ensi käden takaajat vastaamaan näistä vuotuisista maksuista. Mutta jos sopimus riippuen varustusten supistamissopimuksen kohtalosta joutuukin jonakin hetkenä vaaraan, kuka silloin vastaa koko finanssiavun koroista ja kuolettamisesta? On itsestään selvää, että finanssiapua varten tarvittava kansainvälinen laina voi onnistua vain sillä nimenomaisella edellytyksellä, että lainan perustana oleva kansainvälinen sopimus on ja pysyy aina pätevänä. Tämän finanssikomitea on täysin ymmärtänyt eikä sen vuoksi ole sopimusluonnoksen 30 artiklassa ottanut lainkaan huomioon varustusten supistamista koskevan sopimuksen mahdollisesti sangenkin häilyvää kohtaloa.

3) Ottakaamme vastaavasti tarkastettavaksemme asian poliittinen puoli.

Finanssiapua koskevan sopimuksen olennaisimpana periaatteena on se, että varsinkin pienten maiden on tämän sopimuksen turvissa uskallettava ottaa osaa ainakin varustusten rajoittamiseen, ellei suorastaan supistamiseen. Mutta jonain

ajankohtana tulevaisuudessa voi sattua, että tärkeimmät vallat jäävät erimielisiksi varustusten supistamista koskevan sopimuksen pitentämisestä, jotain samanlaista voi sattua kuin Genève'n laivastokonferenssi v. 1927, jolloin parhaimmatkin ponnistukset laivastojen supistamista koskevista perusteista menivät myttyyn. Tällöin voi syntyä jonkun ajan interregnum, jolloin varustusten supistamista koskeva sopimus on joko vain muodollisesti tai ei lainkaan voimassa. Mitä tekevät tällöin ne pienet maat, jotka luottaen finanssiapua koskevan sopimuksen pyhyyteen, ovat jättäneet kansallisen puolustuksensa hyvinkin heikoksi? Onko niiden lisättävä kansainvälistä levottomuutta varustusten supistamista koskevan sopimuksen kohtalon suhteen sillä, että äkisti ryhtyvät lisäämään varustuksiaan, vai onko juuri niiden, Kansainliiton heikoimpien jäsenten otettava vastuulleen se, että niiden sotilaallinen turvattomuus houkuttelee niiden voimakkaampia naapureita sotaan seikkailuihin ja sillä saatetaan koko Kansainliiton olemassaolo vaaraan?

4) Kun nämä sekä finanssi-, että sotilaspoliittiset näkökohdat otetaan huomioon, ei voida tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että sopimus finanssiavusta on tehtävä pysyväisiä poliittisia tarkoituksia varten, on tehtävä, toisinsanoen, mahdollisimman riippumattomaksi tilapäisistä poliittisistä konjunktoureista niihin sisältyen tärkeimpien valtioiden mahdolliset erimielisyydet varustusten supistamisen perusteista. Vain näin menetellen on takeita olemassa siitä, että toisaalla maailman johtavat finanssiipiirit uskaltavat finanssiapua koskevan sopimuksen nojalla myöntää lainoja hyökkäyksen uhriksi joutuneelle maalle tai sodan-uhkan uhrille, ja toisaalla voivat myös vain näillä edellytyksillä varsinkin pienet maat olla mukana rajoittamassa tai supistamassa kansallista puolus-

tustaan.

Sanottuani kaiken tämän tulen myöntämään ymmärtäväni miksi Englannin nykyinen hallitus epäröi hyväksyä sopimusta finanssiavusta aivan kokonaan erilliseksi kansainväliseksi sopimukseksi. Muu menettely puoleltani varmaankin pilaisi edellisten näkökohtien todistusvoimaa. Englantihan on puolueisiin katsomatta kaiken aikaa ollut sitä mieltä, että sotavarustuksia on vähennettävä Kansainliiton Peruskirjan määrittelemässä hengessä ja, että jos siis joillakin uusilla kansainvälisillä sopimuksilla lisätään turvallisuutta, sitä selvemmin on toteutettava myös varustusten supistaminen. Mutta, tulen jatkamaan, tästä ei suinkaan seuraa, että sopimus finanssiavusta on tehtävä finanssi- ja sotilaspoliittisesti liiaksi riippuvaksi varustusten supistamista koskevasta sopimuksesta. Jos siis Englannin hallitus suostuu siihen, että kumpikin sopimus on tehtävä erikseen, mutta samalla finanssiapua koskeva sopimus jollakin tavalla kytkettävä riippuvaksi varustusten supistamista koskevasta sopimuksesta, on ehdottomasti pidettävä silmällä tämän riippuvaisuussuhteen määrittelemisessä sitä, että finanssiapua koskeva sopimus ei saa menettää käytännöllistä kantavuuttaan ja jäädä itse asiassa kuolleeksi kirjaimeksi, jonka turvissa mitkään finanssipiirit eivät uskalla antaa lainaa eivätkä myöskään pienet maat ottaa tehokkaasti osaa varustustensa rajoittamiseen tai supistamiseen. Siinä on ensi Yleiskokouksen eräs arkaluontoisimpia tehtäviä ja sen tehtävän onnellinen ratkaisu tulee ennen kaikkea riippumaan Englannin hallituksen kannanoton elastisuudesta.

Jos minulla olisi riittävästi aikaa käytettävänäni, alistaisin luonnollisesti nämä näkökohdat Hallituksen harkittavaksi, mutta kun Neuvoston kokous alkaa kymmenen päivän kuluttua ja pari päivää myöhemmin Yleiskokous, ei jää ajan voittamiseksi muuta mahdollisuutta kuin, että vielä tänä yönä

kirjoitan professori Bakerille täysin yksityisesti, jotta hän voi harkintansa mukaan esittää ylläolevia näkökohtia Pääministerille ja Mr. Hendersonille. Elleivät nämä kaksi brittiläistä päävaltuutettua ehtisi pohtia asiaa Lontoossa, on hyvin vähän luultavaa, että heille jää aikaa Mr. Ramsay MacDonaldin oleskellessa Genèveissä enää päättää lopullisesta kannastaan, vaan se tulee jäämään suunnilleen yhtä häilyväksi kuin ilmenee professori Bakerin kirjeestä, s.o. periaatteessa myönnetään, että sopimus finanssiavusta on tehtävä muodollisesti erilliseksi, mutta asiallisesti sangen olennaiseksi osaksi varustusten supistamissopimusta. Sitävastoin jos Englannin molemmat johtavat valtuutetut ehtivät jo kotona harkita tämän kantansa epäiltäviä kohtia, voi meillä olla toiveita siitä, että finanssiapua koskeva sopimus saadaan lopultakin riittävän irralliseksi varustusten supistamista koskevasta sopimuksesta.

Saneltu Nyonissa, elokuun 20 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ:

5

OSASTO:

631

ASIA:

Ministeri Holsteinin raportti no 15.

Geneve.

6/7 1929

heinäkuun 6 p:nä 1929.

No.
RH/LF. 594.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 20 / 418 SalD. 1929		
12/2-29	No -	L.H. -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia lähettää ohellisena raporttini
No. 15, joka sisältää

Salakulitus- kysymys

sivut

1 - 5

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Holm

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

RH/LF.

Ministeri Holstin raportti No. 15.

5.7.29.

Salakuljetuskysymys.

Kun Herra Ulkoasiainministeri on henkilökohtaisesti viime päivinä oleskellut valvomassa salakuljetus-kysymyksen käsittelyä ekonomisessa komiteassa täällä, ei luonnollisesti minun tarvitse selostaa muuta kuin eräitä kohtia asian uusimmista vaiheista.

Jo kirjelmässäni No. 44 B viime tammikuun 16 p:ltä huomautin miten kaiken todennäköisyyden mukaan Suomen onnistuisi joka tapauksessa saada alkoholin salakuljetusta koskeva kysymys positiivisella tavalla ratkaistuksi siinä konferenssissa, joka ajetaan kutsua koolle neuvottelemaan toimenpiteistä kaikkia salakuljetusta vastaan, vaikka Kansainliitto ei suostuisikaan ehdotukseemme erityisen konferenssin kokoonkutsumisesta pelkästään alkoholin salakuljetuksen ehkäisyn käsittelyä varten. Herra Ulkoasiainministerin pyynnöstä laadin Madridin Neuvotkokouksen aikana erityisen memorandumin alkoholin salakuljetus-kysymyksen hoitamisesta Kansainliitossa; oheenliitän siitä jäljennöksen liitteenä tähän raporttiin. Siinäkin alleviivaan tämän yleisen salakuljetuskonferenssin merkitystä erikoisesti juuri alkoholin salakuljetuksen ehkäisyn kannalta. On siis tarpeetonta tässä enää toistaa samoja näkö-

kohtia.

Niinhyvin mainitussa kirjelmässäni viime tammikuun 16 p:ltä kuin kirjelmässä No. 336 huhtikuun 13 p:ltä olen ehdoittanut, että eri lähetystöillemme annettaisiin tehtäväksi koettaa käännyttää ainakin tärkeimmät hallitukset nykyistä stopeammiksi ehdotustamme kohtaan kansainvälisiksi toimenpiteiksi alkoholin salakuljetuksen ehkäisemistä varten. Saman ajatuksen olen sisällyttänyt puheenalaiseen Madridissa laatimaani memorandumiin. Katson olevan syytä vielä kerran alleviivata tämän keinon tärkeyttä. Niinkauan kuin ekonomisen komitean tärkeimmät jäsenet tietävät omien hallitustensa olevan sangen vähän myötämielisiä endotuksiamme kohtaan, on hyvin vähän luultavaa, että komiteassa saadaan mitään nykyistä huomattavampia positiivisia suosituksia aikaan. Ennenkaikkia olisi mielestäni lähetystöjemme huomautettava seuraavasta taktillisesta seikasta:

Jos asianomaiset hallitukset luulevat nykyisellä kylmäköllä kannallaan saavansa lopullisia tuloksia aikaan, ne erehtyvät. Kansainliiton tiedusteltua eri hallituksilta mitä kaikkea haittaa ja vahinkoa niillä on salakuljetuksesta, mihin muotoon salakuljetus yleensä pukeutuu ja mitä kauppatavaraa salakuljetus pääasiallisesti koskee, ei voida odottaa että tavaran suhteen tulisi kaikista maista suunnilleen samat vastaukset. Päinvastoin on odotettavissa, että riippuen lähinnä kunkin maan omasta tullipolitiikasta salakuljetetaan kuhunkin maahan lähinnä vain niitä tavaroita, joiden saanti muuten on kokonaan kielletty, tai hinta korkealla tullilla korotettu niin paljon, että salakuljetus kannattaa. Kun näin havaitaan lopullisesti, että eri maiden edut eivät suinkaan ole aivan yhtäläiset, täytyy etsiä ehkä hyvinkin eri-

laisten tapausten varalta niin moninaisia keinoja, että yhteinen systeemi vastaa mahdollisimman monen maan tarvetta. Kun on luonnollista, että Yhdysvallat tulevat näyttelemään konferenssissa aivan erikoisen suurta osaa, koska juuri niihin salakuljetetaan mitä moninaisimpia tavaroita, ei kysymys alkoholien salakuljetuksesta voi joutua pienimpien probleemien joukkoon. Yhtä mahdotonta on edellyttää, että muiden tavaroiden salakuljetukselle asetettaisiin ankaria esteitä ja alkoholien salakuljetus jätettäisiin rehoittamaan siinä mitassa kuin erinäiset tärkeimmät hallitukset tätänykyä näyttävät tahtovan sallia vieroessaan Suomen Hallituksen tärkeimpiä ehdotuksia tällä alalla. Päinvastoin täytyy pitää itsestään selvänä, että konferenssi tulee suosittamaan kaikkiin salakuljetustavaroihin nähden aivan samoja ehkäisymenpiteitä. Näin hallitukset nykyisellä kannallaan eivät itse asiassa voi saavuttaa positiivisia tuloksia, vaan ainoastaan ehkäisevät tällä hetkellä toimenpiteitä, joihin myöhemmin kuitenkin on pakko suostua.

Jos meidän propagandamme täydennetään yllämainituilla taktillisilla näkökohdilla, luulisin asiaa tuntuvasti edistettävän.

Pyydän lopuksi tässä kertoa mitä eilen kuulin M. W. Stuckilta, joka, kuten tietty, on ekonomisen komitean jäsen. Kun hänen käsissään on varsinaisimmin Sveitsin koke kauppapolitiikka, on syytä kiinnittää huomiota hänen seuraavaan selitykseensä.

Sveitsin naapurimaat ovat, hän sanoi, useita eri kertoja koettaneet saada Sveitsiä solmimaan bilateraalisia sopimuksia salakuljetuksen ehkäisemiseksi, mutta Sveitsin

hallitus on aina kieltäytynyt. Ensimmäisenä syynä on ollut se, että Sveitsin naapurit ylläpitäessään korkeita tullimureja itse aiheuttivat salakuljetusta Sveitsistä käsin. Tästä syystä ei Sveitsin hallitus ole katsonut olevansa velvollinen ottamaan osaa salakuljetuksen ehkäisemisestä koituvien kustannusten kantamiseen. Toiseksi, hän sanoi, Sveitsi on yleensä koko taloudellisessa elämässään riippuvainen vientistä voidakseen maksaa tuontinsa ja sen vuoksi ei hallitus yleensä suosi periaatteenkaan kannalta vientiä häiritseviä rajoituksia.

Näistä syistä hän sanoi olevansa itsekin taipuvainen omaksumaan ekonomisen komitean toisten jäsenten kannan sen osan suhteen suomalaista alotetta, joka koskee toimenpiteitä alkoholin salakuljetuksen estämiseksi.

Kysymykseeni mitä hän ajatteli yleisestä kaikkien tavaroiden salakuljetuksen ehkäisemistä harkitsemaan kokoonkutsuttavasta konferenssista, M. Stucki sanoi täydellisesti harrastavansa sitä ohjelmaa.

Saneltu Genèveissä, heinäkuun 6 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

SALAKULJETUSASIAN HOITAMINEN KANSAIN-

LIITOSSA.

Yleiskokous viime syyskuussa hyväksyi alkoholi-asiasta päätöslauselman , joka voidaan jakaa kolmeen osaan:

- 1) alkoholikysymyksen tutkiminen hygieeniseltä kannalta;
- 2) alkoholin salakuljetuksen ehkäisemisen tutkiminen;
- 3) kohta 2) voidaan käsittää myös osaksi yleisen salakuljetuksen ehkäisemistä tarkoittavista toimenpiteistä.

Mitä tulee ensimmäiseen kohtaan , on asia edelleen Sihteeristössä lähinnä hygieenisen sektionin hoidettavana.

Ekonoominen komitean kokouksessaan viime tammikuulla asettui jotakuinkin selvästi vastustamaan erityisen kansainvälisen konferenssin kutsumista koolle käsittelemään kysymystä toimenpiteistä alkoholin salakuljetuksen ehkäisemiseksi. Tälle samalle kannalle on nyttemmin/Oslossa pidetty eksperttikonferenssi. Jää näin ollen Suomen hallituksen ratkaistavaksi , mitä taktiikkaa sen on noudatettava pyrkiesään alkoholin salakuljetusta tarkoittavien kansainvälisten toimenpiteiden aikaansaamiseksi .

Omasta puolestani olen tällä hetkellä seuraavaa mieltä:

Kun ekonoominen komitea kokoontuu heti juhannuksen jälkeen , olisi koetettava saada komitea hyväksymään ainakin se Oslon konferenssin suositus, joka koskee notooristen sala-

kuljetusalusten pidättämistä aluevesien tavallisen maksimirajan ulkopuolella. Tässä kohdassa luonnollisesti on edelleen odotettavissa varsinkin suurvaltain taholta ankaraa vastustusta. Senvuoksi en puolestani tahtoisi olla tämän nimenomaisen /kohdan suhteen erikoisen optimistinen. Jos kuitenkin lähinnä nojautumalla Helsingin multilateraaliseen sopimukseen ja Yhdysvaltain eri bilateraaliisiin sopimuksiin saataisiin ekonoominen komitea suostumaan tällä kohdalla täydentämään viime tammikuulla valmistunutta epätydyttävää raporttia, voitaisiin väliaikaisena toimenpiteenä suostua raportin jättämiseen Neuvostolle. Neuvoston toimenpiteestä se tulisi ensi Yleiskokouksessa esille, jolloin Suomella on tilaisuus vielä yrittää saada raportti täydennetyksi.

Jos taas ekonoominen komitea, hyläten Oslon konferenssin suositukset, pysyy pääasiassa entisellä kannallaan, silloin on Suomella kaksi mahdollisuutta edessään: joko voidaan antaa ekonoomisen komitean lähettää tämä erittäin epätydyttävä raportti Neuvostolle sen toimitettavaksi yleiskokoukselle, tai pyydetään komiteaa vielä kerran lykkäämään asia. Kummassakin tapauksessa on eräitä etuja saavutettavissa, mutta myös uusia vaikeuksia odotettavissa.

Jos ekonoomisen komitean raportti menee sen nykyisessä muodossa yleiskokoukseen, tarjoutuu Suomelle tilaisuus mobilisoida kaikki asiaa harrastavat maat ja mahdollisesti hankkia vielä lisää kannatusta varsinkin

sellaiselta maalta kuin Englannilta , jossa hallituksen-
vaihdos epäilemättä merkitsee kannanmuutosta myös al-
koholinsalakuuljetusasiassa . Epäkohtana täytyy tässä
tapauksessa taas pitää myös asian vastustajain mahdol-
lisuutta valmistua entistä perusteellisemmalla tavalla
vastustamaan ehdotuksiamme yleiskokouksessa. Mitä taas
siihen vaihtoehtoon tulee , että asian käsittely pysäh-
tyisi vielä kerran ekonomisessa komiteassa , on ensin-
näkin huomattava , että lykkäyksen kautta saataisiin vie-
lä kerran tilaisuus valmistella asiaa niin hyvin Kansain-
liitossa kuin eri hallitusten taholla . Epäkohdaksi taas
tahtoisin lukea tässäkin tapauksessa sen, että kuta pi-
temmälle asian käsittely venyy ekonomisessa komiteassa,
sitä enemmän voivat myös asian vastustajat harjoittaa
painostusta komitean jäseniin.

Punnittaessa näitä molempia vaihtopuolia vastak-
kain , olisin sitä mieltä , että jos ekonoomisen komitean
raportti jää pääasiassa entiselleen komitean edessä ole-
van kokouksen aikana, silloin olisi mieluummin pyydetävä
lykkäystä kuin annettava asian mennä ratkaisuun. Tässä
tapauksessa tulisi siis Sir Eric Drummond raportissaan
yleiskokoukselle vain lyhyesti mainitsemaan, että viime
yleiskokouksen päätös alkoholi-asiasta on edelleen niin
hyvin salakuuljetuksen kuin hygieenisen puolen osalta asian-
omaisten elimien käsiteltävänä. Tällainen tiedonanto voisi
yhtä hyvin välttää yleiskokouksen aikana asian joutumista

julkisten lausuntojen alaiseksi kuin myös tarjota siihen lähinnä meille alotteenottajina tilaisuutta positiivisen lausunnon esittämiseen.

Mitä vihdon tulee viime yleiskokouksen hyväksymän päätöslauselman kolmanteen osaan, huomautin kirjeessäni ja sähkösanomassani Ulkoasiainministeriölle viime tammikuulla, että mielestäni erityisen kansainvälisen konferenssin kokoonkutsumista käsittelemään kysymystä toimenpiteistä alkoholin salakuljetuksen ehkäisemiseksi on tietysti koetettava painostaa, mutta ellei ekonominen komitea sittenkään siihen suostu, on jäljellä vielä asian esillejoutuminen yleisessä, kaiken salakuljetuksen ehkäisemistä käsittelevässä konferenssissa.

Nykyisessä tilanteessa rohkenen uudistaa vielä kerran tämän ajatuksen esittämisen. Mainittu yleinen kansainvälinen konferenssi ei luonnollisesti voi sulkea ohjelmasta pois kysymystä alkoholin salakuljetuksesta. Sitäpaitsi ei tällainen konferenssi voi täyttää tarkoitustaan, elleivät Yhdysvallat ole mukana. Salakuljetus Yhdysvaltoihin taas koskee kalleuksien, taidearteiden, y.m.s. ohella erikoisesti juuri alkoholia. On siis hyvin luultavaa, että Suomi saisi tässä konferenssissa erittäin voimakasta tukea Yhdysvalloilta.

Viime vuonna Ulkoasiainministeriölle lähettämäni kirjelmässä olen esittänyt, että eri lähetystömme saisivat tehtäväkseen harjoittaa propagandaa alkoholin salakuljetuksen ehkäisemistä koskevien toimenpiteiden hy-

väksi. Lähetystöjen olisi tällöin mielestäni suunnattava toimintansa kahdelle eri alalle. Ensiksi olisi koetettava saada eri hallitukset muuttamaan kantansa niin , että ekonoomisen komitean jäsenet todellakin uskaltaisivat laajentaa nykyistä ohjelmaansa puheenalaisessa asiassa . Toiseksi olisi koetettava alustavasti valmistella eri hallituksia käsittämään , että ainakin yleisessä , salakuljetuksen ehkäisemistä käsittelevässä konferenssissa tulee pakostakin myös alkoholin salakuljetus esille ja että ei voida edellyttää konferenssin tulevan tekemään alkoholin salakuljetuksen ehkäisemisen suhteen lievempiä päätöksiä kuin mitä on odotettavissa kaiken muun salakuljetuksen ehkäisemisen aikaansaamiseksi. Siirtymällä propaganda samalla kertaa tälle laajemmallekin pohjalle luulisin eri hallitusten tulevan ymmärtämään , että niiden on joka tapauksessa asetuttava määrätyle kannalle alkoholin salakuljetuksen ehkäisemisen suhteen , vaikka ne nyt ovatkin verrattain vastahakoisia ottamaan osaa erityiseen , vain alkoholin salakuljetuksen ehkäisemistä käsittelevään konferenssiin.

Madridissa kesäkuun 13 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 16.

Geneve

7/7 1929.

No .

RH/LF. 593

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 21 / 418 SalD. 1929		
12/7-29	No	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia lähettää ohellisena raporttini
No. 16, joka sisältää

sivut

Luonnos sopimukseksi ensi
finanssiavusta ja Paktin artikla 11.

1 - 14.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rubenssoni

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,
Helsinki.

RH/LF.

Ministeri Holstin raportti No. 16,
6.7.29.

Luonnos sopimukseksi
ensi finanssiavusta ja
Paktin artikla 11.

Sen johdosta, että eräät hallitukset lienevät haluttomat hyväksymään finanssikomitean laatiman luonnoksen sopimukseksi finanssiavusta sen luonnoksen artikloissa 1 ja 26 esiintyvän periaatteen, että Neuvosto voi antaa tämän sopimuksen nojalla finanssiapua ei ainoastaan hyökkäyksen uhriksi joutuneelle maalle, vaan myös sellaiselle, jota sodanvaara uhkaa, on Herra Ulkoasiainministeri pyytänyt lausuntoani lähinnä tämän epäilevän kannan torjumiseksi. Pyydän sen johdosta esittää seuraavaa.

Tehdessäni min. Erichin komiteassa syksyllä 1924 ehdotuksen, että Suomen Hallitus esittäisi mielipiteensä samana syksynä Yleiskokouksessa hyväksytyn "Protocole pour le Règlement pacifique des Différends internationaux" - nimisen kansainvälisen sopimusluonnoksen 12 artiklassa edellytetyn Kansainliiton jäsenvaltioiden keskinäisen ekonominen ja finanssiavun antamisen velvollisuudesta Paktin

16 artiklan tarkoittamissa tapauksissa, nojautuin pääasiallisesti juuri tähän Paktin artiklaan, koska yllämainitun sopimusluonnoksen asianomainen kohta, nimittäin artikla 12 viittasi pääasiassa juuri Paktin artiklaan 16, vaikkakin toinen viittaus kohdistui sopimusluonnoksen artiklaan 11, jossa puhutaan myös sodanuhan alaisen valtion auttamisesta: "Les Etats signataires prennent l'engagement, individuel et collectif, de venir à l'aide de l'Etat attaqué ou menacé. . . ." , Mutta tämä jälkimmäinenkin edellytys, eli sodanuhkan alaiseksi joutuneen valtion auttaminen perusteltiin puheenalaisen sopimusluonnoksen artiklassa 11 nimenomaan viittaamalla ainoastaan Paktin artiklaan 16 eikä 11.

Préparatoiren kokoonmittua ensi kerran toukokuussa 1926 laadin ensi memorandumini tästä asiasta nojautumalla edelleen lähinnä vain Paktin artiklan 16 edellyttämään tapaukseen. Saman teki valtuuskunta syyskuulla valmistamassaan memorandumissa. Koska tätä nimenomaista kysymystä ei aikaisemmin oltu Neuvoston puolelta määrätty kuuluvaksi Préparatoiren ohjelmaan, täytyi komissionin saada ensin Neuvostolta lupa ottaa asia käsiteltäväkseen.

N.s. Neuvoston komitean valmistellessa asiaa istunnossaan joulukuun 2 p:nä 1926 kutsuttiin ministeri Erich ottamaan osaa Neuvoston istuntoon. Tällöin oltiin Neuvoston keskuudessa aluksi edelleen sitä mieltä, että suomalainen aloite oli otettava tutkittavaksi lähinnä juuri Paktin 16 artiklan nojalla. Mutta seuraavana päivänä, eli 3 p:nä lordi Cecil muutti kantansa ja lausui m.m.

seuraavaa:

" La proposition finlandaise ... est une mesure strictement préventive, se référant au début d'une guerre. Elle envisage, par exemple, le cas d'un petit Etat attaqué qui, pour se procurer des moyens de défense, demande que les autres Membres de la Société lui ouvrent des crédits et, pour cela, s'engagent à l'avance à donner leur signature pour un emprunt qui serait lancé à la première menace d'hostilités. La proposition se rapporte plus, en réalité, à l'article 11 qu'à l'article 16 et aurait peut-être dû être traitée avec l'article 11; mais cette question de procédure n'a pas d'importance."

Tämä lordi Cecilin viittaus artiklaan 11 proceduren kannalta tarkoitti lähinnä sitä, että Neuvoston oli samaan aikaan tutustuttava senaattori de Brouckèren raporttiin artiklasta. Mikäli Ministeriö katsoo tarpeelliseksi perehtyä tähän asiakirjaan, pyydän samalla huomauttaa, että olisi epäilemättä hyödyllistä samassa yhteydessä tarkastaa tämän asiakirjan käsittelyä Neuvoston komiteassa (C.740.M.279.1926.IX.). Tämä keskustelu johti siihen, että, kuten Hollannin edustaja van Karnebeek huomautti, artikla 11 " astui esiin varjosta ", johon se oli joutunut sen kautta, että Kansainliitossa oli siihen saakka kiinnitetty ratkaiseva huomio artiklaan 16 ja sen eri velvoituksiin toisaalta auttaa hyökkäyksen uhria, toisaalta kurittaa hyökkääjää. On syytä kiinnittää huomiota tähän seikkaan aivan erikoisessa mitassa, sillä tästä kokouksesta lähtien on käsitykseni mukaan tapahtunut suuri kannanmuutos Kansainliitossa. Siihen saakka oli, kuten sanottu, etualalla ollut pääprobleemina tien löytäminen sodan estämiseen sillä, että mahdollinen hyökkääjä pelkäisi antautua viholli-

suuksiin tietäessään saavansa heti vastaansa Kansainliiton jäsenvaltioiden sotilaallisen, taloudellisen ja finansiellisen voiman. Nyt sitävastoin katsottiin voitavan jo artiklan 11 asteella koettaa estää sodan puhkeamista. Niiltä ajoilta saakka on käsitykseni mukaan myös kysymystä finanssiavusta suunnattu tietoisesti myöskin artiklan 11 yhteyteen, vaikka Neuvoston komitea suosituksessaan Neuvostolle edelleenkin neuvoi suomalaisen aloitteen tutkimista artiklan 16 perustalla:

" Vu l'assistance financière prévue par l'article 16 du Pacte, de demander à l'Organisation financière de la Société des Nations d'examiner la proposition finlandaise, ainsi que toutes autres mesures analogues, afin d'arriver à établir un plan mutuel d'assistance financière en faveur d'un Etat victime d'une agression".

Neuvoston raporttöörina toimi ministeri Benes, jonka raporttiin sisältyi myös viittaus puheenalaiseen suomalaiseen ehdotukseen ja hänen ehdotuksestaan Neuvosto hyväksyi yllämainitun päätöslauselman sellaisenaan. Neuvoston kokoukseen tässäkin täysin virallisessa muodossa otti osaa ministeri Erich, jonka lausuntoon asiasta pyydän erikoisesti viitata.

Asian näin jouduttua finanssikomitean käsiin on ollut helposti ymmärrettävää, että komitea on ottanut huomioon tämän ylläkuvatulla tavalla Kansainliiton johtavissa piireissä vallallepäässeän käsityksen siitä, että jo sodan uhkan esiintyessä Neuvosto voisi käyttää yhtenä painostuskeinona hyökkäyspuoleksi käsittämänsä valtiota vastaan päätöstä antaa hyökkäyksellä uhatulle valtiolle finanssiapua.

Oma merkityksensä on myös tämän kysymyksen käsittelyllä turvallisuuskomiteassa. Kun tämä komitea joulukuussa 1927 päätti asettaa ohjelmansa alustavaa valmistelua varten

kolme raporttööria, nimittäin Herrat Politis ja Rutgers sekä allekirjoittanut, joutuivat tähän tehtävään, tuli herra Rutgers in osalle m.m. kysymys finanssiavusta. Ennen raporttöörien kokousta Pragissa esittivät eräät hallitukset memorandumien kautta erinäisiä mielipiteitä muutamista turvallisuutta yleensä koskevista problemeista. Englannin hallituksen memorandum oli sikäli erikoisen tärkeä, että se muodostui monessa suhteessa raporttööreille ~~tärkeiksi~~-ohjeeksi. Siten kun vielä edellisen vuoden syyskuun 8 p:nä Sir Austen Chamberlain oli Neuvostossa/puhunut mainitusta finanssiapualotteesta lähinnä artiklan 16 perustalla sisälsi tämä tammikuulla 1928 Englannin hallituksen lähettämä memorandum viittauksen myös artiklaan 11: "Such a scheme might, moreover, be expected to act as a powerful deterrent to any act of wanton aggression."

M. Rutgers raportissaan lausuu finanssiavun antamisen mahdollisuudesta jo artiklan 11 pohjalla seuraavasti:

" Il y a lieu cependant de faire ressortir ici que le Conseil pourra se servir déjà du plan d'assistance financière avant que l'article 16 entre en jeu. Quand on arrive à l'application de cet article, les efforts du Conseil pour conserver la paix ont échoué. C'est la période antérieure où il n'y a pas encore rupture du Pacte, qui est d'un intérêt bien plus grand pour le but de la Société des Nations.

C'est sur cette période, on ne peut trop le répéter, que la Société des Nations doit concentrer ses efforts, afin d'éviter l'événement redoutable qu'est la mise en action de l'article 16. C'est là aussi que le plan d'assistance financière pourra déjà entrer en jeu et exercer une influence

bienfaisante. Parmi les moyens de pression que le Conseil pourrait employer dans la période de son activité en vertu des divers articles du Pacte et spécialement de l'article 11, pour ~~éviter~~ prévenir la guerre, la possibilité de la garantie d'un emprunt au profit de celle des Parties qui serait éventuellement la victime d'une agression n'est pas un des moins efficaces!

Komitea puolestaan hyväksyi nämä perustelut ja lisäksi vielä seuraavan suosituksen:

" L'étude de l'assistance financière à accorder à un Etat victime d'une agression devrait être poursuivie, tant au point de vue technique que politique. On devrait examiner, dans cette étude la possibilité d'utiliser l'assistance financière, même avant l'application de l'article 16."

Keskustelussa Comité de Sécuritéssä helmikuun 28 p:nä 1928 tästä raportista huomautti raportööri Rutgers artiklan 11 merkityksestä seuraavaa:

" La valeur politique du Pacte repose sur l'article 11, qui donne au Conseil la mission de faire tout le possible pour conserver la paix et qui se place du point de vue de la Société des Nations, tandis que les articles 12 à 16 se rapportent plutôt à une procédure, à des relations tout à fait juridiques. L'article 10 contient aussi des stipulations juridiques. L'article 11, c'est l'article dans lequel se trouve surtout la valeur politique du Pacte, dans lequel réside, à mon avis, en premier lieu, la sécurité que le Pacte donne dès aujourd'hui, et c'est pour cela que, continuant du reste ce que M. de Brouckère a commencé si heureusement, je me suis efforcé de mettre surtout en relief l'importance de l'article 11. Je crois que, pour arriver à une appréciation du degré de sécurité que donne aujourd'hui le Pacte, ce sera toujours à l'article 11 qu'il faudra revenir en premier lieu. "

Saman päivän keskustelun kuluessa M. Paul-Boncour katsoi tarpeelliseksi huomauttaa, että Ranskan delegationin mielestä M. Rutgers oli liikaa tahtonut heikontaa artiklan 16 merkitystä artiklan 11 eduksi:

" ... dans les conclusions de M. Rutgers que je viens d'indiquer, il m'est apparu qu'il y avait une tendance à diminuer un peu l'importance de l'article 16 et j'ai cru qu'il était convenable, étant donné la fermeté de la position de la délégation française et la continuité de son attitude sur ce point, d'exprimer le souhait, sans vouloir entrer en discussion, qu'il ne soit pas question de cet article dans un sens ni dans l'autre. Nous croyons que l'article 16, avec ses sanctions, est le couronnement inévitable de toute procédure d'arbitrage efficace. parce que la sentence d'arbitrage est comme tout jugement: il faut tout de même qu'il y ait coercition lorsqu'elle n'est pas exécutée de bon gré."

" Nous souhaitons que, dans le texte qui sera finalement adopté, il ne soit pas préjugé des positions respectives et différentes que nous avons sur l'article 16, dans un sens ou dans l'autre."

Pienen selvittelyn jälkeen M. Paul-Boncour katsoi voivansa hyväksyä raporttöörin kannan:

" ... C'est la grande courtoisie de notre collègue rapporteur qui l'a incité à répondre d'une façon aussi précise et je l'en remercie aux observations qui avaient été présentées, mais ces ~~autres~~ observations n'avaient pas pour but d'ouvrir une discussion que je crois inopportune, mais simplement de marquer une continuité de vues, continuité qui existe également dans l'autre camp."

Mikäli suomalaisen diplomatian tehtäväksi tulee ennen ensi Yleiskokousta koettaa turvata finanssiavun antamisen jo artiklan 11 yhteydessä, olisi mielestäni esitettävä

ennenkaikkea seuraavaa:

1) Vaikka n.s. Genève'n protokollassa puhutaan artiklan 11 kohdalla siitä avusta, mitä Kansainliiton jäsenvaltioiden tulee antaa Paktin artiklan 16 nojalla hyökkäyksen uhrille, on silloinen Yleiskokous samalla itse asiassa kuitenkin ottanut lukuun avunantamisen velvollisuuden jo pelkästään sodanuhkankin asteella, vaikka vastaavaa viitasta ei olekaan tehty Paktin artiklaan 11. Tämä periaate on kaikesta huolimatta jo silloin tullut hyväksytyksi m.m. Skandinavian maiden, Hollannin ja Sveitsin taholta.

2) Senaattori Brouckèren raportti joulukuulta 1926 on tullut Neuvostossa hyväksytyksi ilman että mitkään hallitukset ovat myöhemmin ilmoittaneet sen suhteen eriävän kantansa. Olen edellä jo viitannut tähän asiakirjaan C.D.C. 57 - C. 740.M.279. 1926.IX. ja kehoittanut Ministeriötä siihen tutustumaan, koska tämän raportin puitteisiin en luonnollisesti voi sisällyttää kaikkia sen analysoivia näkökohtia. Tydyn tässä yhteydessä kiinnittämään huomiota vain seuraavaan kahteen mielestäni erikoisen tärkeään kohtaan:

" On ne saurait trop répéter que ce n'est pas pour constater la rupture que le Conseil doit être réuni dans l'ordre normal des choses, mais pour la prévenir. C'est à l'article 11 qu'avec beaucoup de sagesse les auteurs du Pacte ont prescrit la réunion, non à l'article 16. La déclaration que l'article 16 entre en application pourra, dans le cas le moins favorable, être l'acte final du Conseil; on ne saurait imaginer, à moins que la Société n'ait failli à remplir sa mission, qu'elle en soit l'acte initial et que ce soit seulement pour accepter l'irréparable qu'on l'appelle à siéger."

.

" Il convient de remarquer que, dans tous les cas où le Conseil a été, en fait, appelé à régler des conflits, même quand des actes avaient été accomplis, qui paraissaient bien présenter les caractères d'actes de guerre, c'est en vertu

de l'article 11 que la convocation s'est faite, non en vertu de l'article 16. La thèse qui vient d'être défendue a donc pour elle du moins l'autorité des précédents."

Tämä näin hyväksytty selvitys johtaa mielestäni aivan automaattisesti siihen, että Neuvoston jo ollessa sodanuhkan vuoksi artiklan 11 nojalla koolla ja sen tehtäväksi tultua kaikin mahdollisin keinoin koettaa estää viholiisuuksien puhkeamista, olisi suorastaan anteeksiantamatonta, jollei se saisi näiden keinojen joukkoon lukea myöskin finanssiavun antamista uhatulle maalle peloittaakseen sillä niskoittelevaa valtiota lopultakin uskomaan, että jos niskoittelija yhä jatkaa uhkailevaa esiintymistään, Neuvoston täyt-yy valmistautua niihin toimenpiteisiin, jotka seuraavat artiklan 16 nojalla.

3) Neuvosto on tutkinut ja hyväksynyt itselleen suunnitelman menettelytavaksi, mitä keinoja käyttämällä se voi koettaa vaikuttaa artiklan 11 mukaisissa tapauksissa riitaan joutuneisiin valtioihin. Tämä ohjelma maaliskuulta 1927 sisältää ryhmityksen, jonka mukaan erotetaan toisistaan riidat, joihin ei sisälly sodanuhkaa ja riidat, joihin se sisältyy. Jälkimmäisissä tapauksissa luetellaan ensin viisi toimenpidettä, jotka verrattain lievinä siitä huolimatta voivat johtaa sodanuhkan välttämiseen ja sovinnon aikaansaamiseen. Mutta sen jälkeen tulee kaksi nimenomaista menettelyä, jotka sisältävät uhkan Neuvoston puolelta niskoittelevaa valtiota vastaan:

" f) Si l'une des parties au litige néglige de se conformer aux avis et aux recommandations du Conseil, celui-ci envisagera les mesures à prendre. Il pourra manifester officiellement sa désapprobation; il pourra encore recommander à ses Membres de retirer tous leurs représentants diplomatiques accrédités auprès de l'Etat visé ou certaines catégories d'entre eux. Il pourra aussi prendre des mesures

plus graves."

" g) Si l'Etat en défaut persiste dans ses préparatifs ou dans ses actes hostiles, de nouvelles mesures d'avertissement pourront être prises, telles que, par exemple, une démonstration navale. Des démonstrations de ce genre ont été utilisées dans le passé. Il est possible que des démonstrations aériennes puissent être utilisées dans des limites raisonnables. D'autres mesures pourront paraître désirables suivant le cas."

Jos kerran Neuvosto kaikkien muiden toimenpiteitensä jälkeen riidan selvittämiseksi havaitsee, että sen täytyy lopultakin siirtyä niin vakaviin mielenosoituksiin kuin molemmat yllämainitut pykälät edellyttävät, pitäisi olla itsestään selvää, että yhtenä tuollaisena uutena keinona, johon molemmissakin pykälissä viitataan, voitaisiin sopivasti käyttää finanssiavun antamista sille valtiolle, joka taipuen Neuvoston tahtoon, on osittanut olevansa valmis sovinnolliseen ratkaisuun ja jota tuon niskoittelevan valtion sodanuhka tarkoittaa.

Kansainliiton Yleiskokouksissa ja komissio-neissa on tämän aloitteen vastustajain taholta yritetty selittää, että Neuvosto voisi erehtyä antamaan finanssiapua valtiolle, joka tämän avun turvissa sittemmin ryhtyisikin niskoittelemaan. Pitäisi kuitenkin olla selvää, että tällainen tapaus kuuluu paremminkin vilkkaan mielikuvituksen tuotteisiin kuin poliittisiin realiteetteihin.

Edelleen on tahdottu vastustaa finanssiavun antamista jo 11 artiklan yhteydessä sen väitteen avulla, että Neuvosto ehkä ei pääsisi vielä tällä asteella varmuuteen kumpiko riitapuolista on todellakin sodanuhkan varsinainen aiheuttaja. Mielestäni tämäkin väite kuuluu samaan viisastelujen luokkaan kuin edellinen epäily. Jos kerran Neuvosto

tietää kumpaako riitapuolta vastaan se ryhtyy mielenosoituksiin laivastojen ja lentokoneiden avulla, kyllä se silloin myös on yhtä selvillä siitä kummanko riitapuolen pelastamiseksi sodalta se ryhtyy näin vakaviin uhkakeinoihin. Jos tällaisessa tilanteessa Neuvosto vastaavasti päättää tukea hyökkäyksen uhkan alaiseksi joutunutta maata antamalla sille finanssiapua, pitäisi tällaisen menettelyn olla täysin johdonmukaisen. Eihän tietysti kukaan voi vakavissaan ajatella, että Neuvosto kiirehtisi antamaan finanssiapua toiselle riitapuolelle jo riidan ollessa alkuasteellaan, s.o. silloin kuin Neuvosto vielä käyttää tavallisia sovittelukeinoja. Vasta kun toisen riitapuolen osoittaessa selvää niskoittelun halua siihen mittaan saakka, että Neuvosto katsoo olevansa pakoitettu ryhtymään suoranaisiin sotilaallisiin mielenosoituksiin, voitulla kysymykseen päätös tukea toista riitapuolta finanssiavulla.

Jos osoittautuu oikeaksi nykyhetken epäily, että finanssiavun antamista jo artiklan 11 edellyttämässä tapauksissa vastustavat Skandinavian maat, Hollanti, Sveitsi ja ehkä myös Ranska, voitaneen meidän taktiikkamme jakaa kahteen pääluokkaan:

Ensinnäkin olisi kaikille muille maille paitsi Ranskalle huomauteitava, että ne ilmeisesti jäävät paljoa edullisempaan asemaan, jos Neuvoston onnistuu välttää sodan puhkeaminen, s.o. pysyä artiklan 11 rajoissa kuin jos sodan uhka kehittyy ilmisodaksi ja Neuvoston täytyy soveltaa artiklaa 16. Johdonmukaisesti tämän kannan kanssa ovat yleensä n.s. puolueettomien maiden edustajat Kansainliiton eri elimissä koettaneet saada artiklan 11 soveltamisen tulkinta niin laajaksi ja lujaksi kuin mahdollista samaan aikaan kuin he ovat jarruttaneet artiklan 16 vastaavaa tutkimista ja

tehostamista. Täytyy näinollen voida edellyttää, että näiden maiden etuihin kuuluu ^{yhä/} laajentaa artiklan 11 soveltaminen ja vahvistaa sen nojalla Neuvoston käytettäviä keinoja nekoittelevaa valtiota vastaan ottamalla nyttemmin tässä yhteydessä huomioon myös finanssiavun antamisen uhatun maan auttamiseksi, koska muuten joudutaan paljoa helpommin täyteen sootaan s.o. artiklan 16 soveltamiseen. Edelleen pitäisi olla aivan selvää, että jos Neuvoston onnistuu riidan ollessa vielä artiklan 11 edellyttämällä asteella pysäyttää finanssiavun käyttämisen kautta sodanuhkan lisääntyminen, silloin ei myöskään uhatun valtion saadessaan finanssiapua tarvitse käyttää sitä kokonaan. Asia on aivan toinen, jos riita kehittyi artiklan 16 asteelle ja sota on puhjennut. Puolueettomien maiden erikoiselta kannalta täytyy odottaa, että finanssiavun käyttäminen vain joltain osalta on sittekin edullisempi kuin Kansainliiton kaikkien finanssiivoimien tuhlaaminen hyökkäyksen uhrin auttamiseen.

Samoin kuin kaikki edelläesitetyt kolme yleistä argumenttia olisi lisäksi esitettävä Skandinavian maille, Hollannille ja Sveitsille, olisi se tehtävä myöskin Ranskalle, mutta lisäksi olisi mielestäni syytä huomauttaa Ranskalle vielä seuraavasta.

Ranska ei tähän saakka ole ainoallakaan tavalla vastustanut edustajainsa kautta Kansainliitossa finanssiapulotteen tutkimista myös artiklan 11 yhteydessä. Joskin Paul-Boncour, niinkuin ylempänä olen osoittanut, on eräässä lausunnossaan tahtonut tehostaa artiklan 16 merkitystä verrattuna artiklaan 11, ei hän sitä tehnyt komissionin keskustellessa finanssiavusta, vaan keskustelun liikkeessa yleensä artiklain 11 ja 16 keskinäisen merkityksen pohjalla. Päinvastoin

on Ranskan taholta aivan johdonmukaisesti ilman vastaväitteitä sen enempää Yleiskokouksessa ja Préparatoireissa kuin myös Neuvostossa ja finanssikomiteassa annettu puheenalaisen sopimusluonnoksen kehittyä soveltumaan myös artiklan 11 yhteyteen.

Kun kerran kaikki muutkin suurvallat ovat hyväksyneet tämän tärkeän periaatteen, olisi odottamatonta ja asialle mitä vahingollisinta, että Ranska nyt peräytyisi aikaisemmalta kannaltaan. Se olisi sitäkin valitettavampaa, kun M. Briand yhdessä Mr. Kelloggin kanssa on saanut aikaan n.s. Kelloggin paktin. Tämän kansainvälisen sopimuksen pitäminen voimassa lankeaa suurimmaksi osaksi juuri Kansainliiton jäsenvaltioiden vastuulle, s.o. Neuvoston huoleksi, milloin joku maa yrittää sitä rikkoa. Edelleen tulisi olla selvää, että myöskin Ranskan etuihin kuuluu saada Yhdysvallat yhtymään sopimukseen finanssiavusta, jota päämäärää varten sopimusluonnokseen on otettu artikla 22. Kuta enemmän sopimusluonnosta heikennetään, sitä enemmän menettää tehtävä sopimus Kansainliiton mahdollisuutta säilyttää rauha, s.o. Kelloggin paktin tarkoitusperä. Tulisi näin ollen päinvastoin kuulua Ranskankin etuihin laajentaa ja lujittaa paktin artiklaa 11.

Aivan erikoisesti on syytä edellyttää, että Ranskan poikkeaminen entiseltä kannaltaan joutisi ristiriitaan Englannin uuden hallituksen luonnolliseksi odotettavan kannan kanssa tässä asiassa. Jos finanssiapu-alote olisi tehty vapaamielisen tai työläis-hallituksen ollessa vallassa ja se olisi antanut kannatuksensa alotteelle ja sen ulottamiselle myös artiklaan 11, olisi vielä ymmärrettävissä, että City ja konservatiivit jarruttaisivat koko alotetta, koska heidän niskoilleen joka

tapauksessa jäisi suurin vastuu lainan siitä osasta, joka tulisi Englannin osalle. Mutta nyt on niin onnellisesti käynyt, että Baldwinin hallitus on antanut täyden siunauksensa asialle. Sikäli siis kuin puheenalainen sopimusluonnos tulee Mac Donaldin hallituksen toimenpiteistä alahuoneen eteen, täytyy edellyttää, että ratifiointi on taattu. Jos Ranska nousee artiklan 11 soveltamisen suhteen vastarintaan ja Englanti puoltaa nykyistä luonnosta siltäkin osalta, on luultavinta että ensi Yleiskokous äänestää Ranskan nurin. Sellaista tappiota Ranska tuskin haluaa ottaa asiassa, jota se tähän saakka on muuten kaikin mahdollisin keinoin kannattanut.

Vihdoin on muistettava, että Ranskan uskollisimmat kannattajat Euroopassa, pikku-entente ja Puola, odottavat kaiken todennäköisyyden mukaan sopimusluonnoksen hyväksymistä ulotettavaksi myös Paktin artiklaan 11. Ranskan olisi epäilemättä sangen vaikea asettua tässä suhteessa ystäviensä vastaan. Vaikka henkilökohtaisesti en toistaiseksi ole ollut halukas uskomaan, että Ranska asettuisi puheenalaisessa asiassa nyttemmin toiselle kammalle kuin aikaisemmin, olen kuitenkin ~~luottanut~~ tahtonut esittää nämä erinäiset näkökohdat päinvastaisen tapauksen varalta.

Saneltu Genèveissä, heinäkuun 7 päivänä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 631.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 17.

Bern.

26/7-1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

ENGLISCHE ANLAGE 6

heinäkuun 26 p:nä 1929.

No. 392 B

RH/LF.

23	419	Sal.	29
30/7-29			
5	C	31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää raporttini
No. 17 joka sisältää

<u>Labour-hallituksen</u>	sivut
<u>ulkopoliittisesta ohjelmasta</u>	1 - 6

Vastanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

R. Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

RH/LF.

Ministeri Holstin raportti No. 17,
26.7.29.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23/469 ae D. 10 29		
30/7-29	50	LM
RYHMÄ	OSASTO	ALA
5	C 81.	

Labour-hallituksen
ulkopoliittisesta ohjelmasta.

Kansainliiton Sihteeristön erikoisiin työntekotai-
poihin kuuluu korkeimpien tai muuten taitavimpien virkamiesten-
sä lähettäminen näiden kotimaihin yksityisesti ottamaan selkoa
tärkeimmistä kansainvälistä laatua olevista tapahtumista ja pyr-
kimyksistä. Tätä menettelyä noudatettiin kuluvan kuun alussa, kun
Ramsay Mac Donald oli saanut hallituksensa valmiiksi ja oli val-
mistettava yksityiskohtaisesti uuden hallituksen suhtautuminen
tärkeimpiin Kansainliiton ohjelmassa esiintyviin kysymyksiin.
Tämä Lontooseen lähetetty virkamies , joka itsekin kuuluu Eng-
lannin työväen-puolueeseen ja on varsinkin Hendersonin hyvä ys-
tävä, viipyi perillä parisen viikkoa ja on nyt minulle antanut
luottamuksellisesti seuraavan selonteon neuvotteluistaan varsin-
kin MacDonaldin ja Hendersonin kanssa:

1) Courin statutien artikla 36. Kuten tietty ei brit-
tiläinen imperiumi ole vielä yhtynyt tähän artiklaan. Chamber-
lainin epäilykset ulottuivat hänen hallitus kautensa aivan viimei-
siin päiviin saakka. Heti kun Ramsay MacDonald oli päässyt val-
taan, pyysi Henderson Sir Cecil Hurstilta lausuntoa siitä
millä reservatioilla Englanti voisi yhtyä tähän artiklaan.
Sir Cecilin memorandumit päättyi yhdeksään eri reservatioon. Useim-
mat niistä karsittiin hallituksessa heti pois ja pää- ja ulko-

ministerit jäivät edelleen harkitsemaan eikä loputkin voisi mennä saman tien. Kertojani oli tällöin käyttänyt yhtenä todistuskappaleenaan viittausta Kelloggin paktiin. Jos kerran brittiläinen imperiumi on yhtynyt tähän paktiin, joka kieltää sodan käytön riitaisuuksien ratkaisukeinona, silloin pitäisi olla itsestään selvää, että riitaisuudet täytyy ratkaista rauhanomaisin keinoin, ja tällöin on luonnollisempaa turvautua vakinaiseen tuomioistui-
meen sellaiseen kuin Couriin, kuin ryhtyä etsimään in casu milloin mitäkin välitysmenettelyä. Varsinkin Englannin työväen puolueen politiikkaan tulisi kuulua lujittaa Courin kansainvälistä asemaa ja se ei suinkaan tule tapahtumaan, jos brittiläinen imperiumi yhtyisi puheenalaiseen artiklaan vain monien reservatioiden kautta. Ramsay MacDonald ja Henderson olivat ilmoittaneet aikomuksensa olevan tutkia tätä kysymystä mahdollisimman monelta eri kannalta voidakseen ensi Yleiskokouksen aikana lopullisesti tiedoittaa brittiläisen imperiumin yhtymisestä tähän artiklaan, tapahtui se sitten joko kokonaan ilman reservatioita, tai jollain harvalla reservatiolla.

2) Acte Général: Tähän asiakirjaan oli uusi hallitus toistaiseksi ehtinyt tutustua vain päällisin puolin, mutta tarkoitus oli ottaa asia perinpohjaisen harkinnan alaiseksi. Hallitus toivoi ehtivänsä syyskuun alkuun mennessä saada kannanottonsa siksi selväksi, että se voitaisiin tiedoittaa Yleiskokoukselle. Kertojani ei suinkaan pitänyt mahdollisena, etteikö hallitus päättäisi yhtyä tähän sopimukseen reservatioita. (?)

3) Muut turvallisuuskysymykset. Tämän otsikon alle sijoitti kertojani ne ~~xxx~~ muut eri kysymykset, jotka varsinaisimmin kuuluvat varustusten supistamiskysymysten yhteyteen. Ensinnäkin sai hän tietää, että hallitus ei suunnittele mitään Genève Protokollan henkiin herättämisen yritystä, niinkuin monella taholla on katsottu voitavan odottaa. Hallitus on nimittäin sitä mieltä, että mainittu protokolla sisältää enemmän sotilaallisen avunannon pykälää kuin tällä hetkellä Kelloggin

paktin voimaantulon jälkeen enää on tarpeellista. Tästä myös seuraa, että hallitus tulee vastustamaan mahdollisia yrityksiä Kansainliiton Peruskirjan 16 artiklan alistamiseksi uudestaan tutkittavaksi, niinhyvin sotilaallisen kuin muun avunannon kannalta.

Yksityisenä mielipiteenäni tahtoisin kuitenkin uskaltaa huomauttaa, että tässä viimeksi kosketellussa kohdassa Ramsay MacDonald ja Henderson lienevät taaskin liian suuria optimisteja. Kun viisi vuotta takaperin Genève'n Protokolla oli luotava, luulivat nämä molemmat herrat voitavansa tappaa Traité d'Assistance mutuellessa sotilaallisen sisällön sillä, että heittivät Yleiskokouksen keskeen ajatuksen arbitragesta, mutta tulokseksi tulikin, että protokolla tuli sisältämään tämän periaatteen lisäksi entistä selvempiä määräyksiä juuri Peruskirjan 16 artiklan sotilaallisesta, taloudellisesta ja finanssiavusta hyökkäyksen uhrille. Jos nämä herrat siis nyt aikovat jollain muilla keinoilla kuin mainitun artiklan varteenottamisella helpottaa varustusten supistamiskonferenssin tehtäviä, luulen heidän jälleen ajautuvan karille.

Mitä muuten tuli MacDonaldin ja Hendersonin välittömään suhtautumiseen varustusten supistamiskysymyksiin niiden muilta osilta, oli kertojani tullut siihen käsitykseen, että nämä herrat nyttemmin olivat paljoa varovaisemmat lausunnoissaan ja odotuksissaan kuin muutama viikko aikaisemmin vaali- taistelun päivinä. Nyt ei enää ollut mitään puhetta pääministerin pikaisesta matkasta Hooverin puheille sopimaan tämän kanssa merivarustusten uusista rajoittamisperusteista. Nähtävästi pääministeri oli saanut selville, että kestäisi kuukausia ennenkuin Yhdysvaltain, Japanin ja Englannin amiraliteetit ja meriministeriöt ovat saaneet lausetuksi mikä käytännöllinen

kantavuus on presidentti Hooverin viime keväänä tekemällä ehdotuksella risteilijäin taisteluarvon uusista laskuperusteista. Vaikka siis MacDonald matkustaisikin jo ennen ensi Yleiskokousta Amerikkaan, ei hänellä kuitenkaan olisi mahdollisuutta saavuttaa positiivisia tuloksia. Näistä syistä hän oli nyttemmin halukas ajattelemaan matkaansa johonkin aikaan ensi Yleiskokouksen jälkeen. Mutta itse pääasian suhteen hän oli optimisti, s.o. täysin vakuutettu, että Yhdysvallat, Japani ja Englanti pääsevät vuoden loppuun mennessä yksimielisyyteen kaikkien 10.000 tonnia pienempien sotalaivojen rajoittamisperusteista. Kun se viimeinen tärkeä askel varustusten supistamiskomissionin työohjelmassa on saatu merivaltain puolelta otetuksi, tulevat komissionin työt sujumaan sangen nopeasti.

Omasta puolestani katson olevan syytä liittää tähänkin kohtaan muutamia kommentarioita.

Ensinnäkin on kyllä avoimesti myönnettävä, että Hooverin puheenalainen ehdotus on melkoisesti helpoittanut merivarustusten rajoittamisperusteiden kiusallista probleemia. Yhtä varmaa on, että eri meriministeriöt ovat viime keväästä saakka tarkkaan laskemassa näiden uusien perusteiden merisotilaallista kantavuutta. Mutta käsittääkseni olisi liian ahdasta supistaa tämä työ pelkästään Hooverin puheenalaisen ehdotuksen vaikutukseen. Meidän on muistettava, että Saksan uusi 10.000 tonnin suuruinen panssari-risteilijä on mullistanut aivan perustuksiaan myöten koko risteilijäprobleemin. Olen jo aikaisemmin raportteerannut Ministeriölle ranskalaisen amiraali Levavaisseurin vakuuttaneen minulle viime keväänä varustusten supistamiskomissionissa, että mainittu saksalainen risteilijä on saanut aikaan risteilijäin rakentamisen alalla ainakin yhtä suuren, ellei suuremman käänteen kuin Dreadnought aikoinaan, eli 1905, teki panssarilaivain suhteen. En siis

mitenkään tahtoisi uskoa, että Yhdysvaltain ja Englannin hallitusten samanaikainen päätös luopua erinäisten uusien risteilijäin rakentamisesta lainkaan johtuu niin paljo rauhan rakkaudesta ja muista moralisista syistä kuin siitä kylmästä tietoisuudesta, ettei yleensä kannata enää rakentaa entisten mallien mukaisia risteilijöitä, vaan on Saksan tavoin luotava kokonaan uusi malli. Näiden uusien risteilijöiden täytyy olla sekä tykistöltään paljoa voimakkaammat kuin entiset, nykyään uusmallisimmat Englannin ja Amerikan laivastoissa, että myös liikuntasäteeltään tavattoman paljon tehokkaammat. Täytyy olla itsestään selvä, että merivaltain on mahdotonta sopia keskenään vanhanaikaisiksi käyneiden risteilijäin supistamis-ohjelmasta samaan aikaan kuin Saksa saa Versailles'in rauhansopimuksen turvissa rakentaa uusia tavattoman voimakkaista risteilijöitä. Minun ymmärtääkseni siis ovat Englannin, Amerikan ja Japanin meriminiisteriöt parhaillaan tutkimassa Saksan mainitun risteilijän pohjalla koko risteilijäprobleemia ja, vastakun se työ on suoritettu, voivat merivallat etsiä yhteistä ohjelmaa kaikkien 10.000 tonnia pienempien sotalaivojen supistamiselle. Ei siis suinkaan ole ihme, jos tähän itse asiassa kaksinkertaiseen työhön tarvitaan tavallista runsaammin aikaa. Se on nyt selvinnyt vasta vaalitaistelun jälkeen MacDonaldille, ja sen vuoksi hänellä tuskin tulee olemaan taskussaan Genèveen tullessaan kovin paljon positiivista sanottavana merivarustusten supistamisen yleisistä edellytyksistä.

Jos kertojani ei tuonut Lontoosta tullessaan tämän selvempiä tietoja MacDonaldin suhtautumisesta varustusten supistamiskysymysten arimpaan kohtaan, oli hänellä sen sijaan kahden muun kohdan suhteen sitä parempia tietoja. Ensinnäkin olivat MacDonald ja Henderson ilmoittaneet tulevansa kannattamaan sekä varustusten supistamista myöskin sotilasbudjettien,

kautta, että vaatimaan tehtävän varustusten supistamissopimuksen kontrollia. Kuten tietty, on Englanti Baldwinin hallituksen aikaan yhtynyt Yhdysvaltoihin, Japaniin, Saksaan ja Italiaan, jotka kaikki ovat vastustaneet kontrollia. Viime keväänä varustusten supistamiskomissionin ollessa koolla osoitti Ranska halua tinkiä aikaisemmasta kontrollia vaatineesta kannastaan. Ehkä Englannin kannan muutos voi vielä tehdä jotain hyvää tässä asiassa.

4) Kelloggin pakti ja Kansainliitto. Ehkä mielenkiintoisin selostus, jonka kertojani minulle antoi, koski MacDonaldin hallituksen aikomusta ottaa Yleiskokouksessa esille kysymys miten Kelloggin paktin on katsottava vaikuttavan Kansainliiton peruskirjan artiklojen 15, 16 ja 17 määräyksiin. Kysymyshän on itsessään sekä teoreettisesti että käytännöllisesti niinhyvin kaikille Kelloggin paktin ratifioineille maille kuin Kansainliiton jäsenvaltioille mitä tärkein. Kertojani selitti Englannin hallituksen aikovan saada Yleiskokouksen tutkimaan tätä asiaa ja hyväksymään siitä nimenomaisen päätöslauselman. Kun ottaa huomioon tämän nimenomaisen kohdan MacDonaldin ohjelmassa, voi epäilemättä entistä paremmin käsittää, miksi hän nyttemmin on haluton enää palaamaan Genèveen Protokollan periaatteisiin.

Tulen eri raportissa palaamaan tähän samaan asiaan niiden lausuntojen johdosta, joita olen Sihteeristössä kuullut venäläis-kiinalaisen selkkauksen yhteydessä.

Saneltu Bernissä, heinäkuun 26 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Kolehmainen raportti no 18.

Berna.

31/7 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

ENGLISCHE ANLAGE 6
heinäkuun 31 p:nä 1929.

No. 406 B
RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 28/406 B. D. 18 29		
6/8-29	2	LII.
KIRJAMA	TO	ASIA
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on täten kunnia lähettää Teille, Herra Ulko-
asiainministeri, raporttini No. 18, joka koskee
sivut

56 A Eräitä huomautuksia vientimme suhteen

1- 6*

Vastaanotakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Procopé

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

ULKOASIAMINISTERIÖ		
No 28/409 d. 10. 1929		
6/8.29	H2	LII
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C81.	

Ministeri Holstin raportti No. 18.

31.7.29.

Eräitä huomautuksia
vientimme suhteen.

Eräissä raportissa kuluvan vuoden alussa esitin muutamia näkökohtia siitä kuinka itse asiassa yksipuolisesti meidän tuontimme oli kehittynyt, keskittyen lähinnä niihin maihin, jotka sodan sattuessa todennäköisesti tulevat olemaan haluttomimmat avustamaan meitä taloudellisesti Kansainliiton kehoituksesta. On syytä esittää eräitä huomautuksia vientiolojemme nykyisestä tilasta katsottuna paremminkin psykologiselta kuin tilastollisten numeroiden kannalta.

Otan lähtökohdaksi muutamia aivan tuoreimpia tapauksia, joita olen joutunut hoitamaan.

Muutama päivä sitten sai Bernin Lähetystö Zürichin Konsulaatin välityksellä käännettäväkseen erään Pohjois-Suomessa toimivan ja kaikesta päättäen verrattain pienehkön puutavaraliikkeen lähettämän kirjeen, jossa tehtiin tarjouksia m.m. 80.000 m³ suuruisesta paperipuumäärästä. Kirje ei ollut ainoastaan sikäli mielestäni valitettava, että se oli suomenkielinen ja että siihen pyydettiin suomenkielinen vastaus, vaan pahinta oli, että se kokoonpanoltaan tuskin vastasi kansakoulun käyneen miehen kirjoitustaitoa. Lauseet olivat rakenteeltaan alle kaiken arvos-

telun ja kaikkein tärkeimmältä osaltaan, nimittäin hinta- ilmoituksiltaan niin epätäydellinen, että Lähetyksen oli mahdoton tietää mitä hinnat itse asiassa tarkoittivat. Lähetystö luonnollisesti käänsi kirjeen parhaan taitonsa mukaan, mutta vapautti samalla itsensä kaikesta vastuusta.

Tällaisia tapauksia tunnen useitakin. Luonnollisesti ulkomaisen edustuksemme tehtävänä on koettaa kaikin tavoin edistää vientiämme ja täysin tasapuolisesti palvella niinhyvin pieniä kuin suuria vientiliikkeitämme. Mutta täytyy sentään voida kysyä kaikella suorudella mitä hyötyä on viennillemme siitä, että jotkut itsessään sangen vähäpätöiset toiminimet yrittävät antautua vientiämme palvelemaan, ellei niiden sivistystaso kykene täyttämään edes suomalaisessa kirjeenvaihdossa alkeellisimpiakaan vaatimuksia ja elleivät ne halua ottaa vastaan ulkomaisilta toiminimiltä muutakuin suomenkielisiä vastauksia. Täytyyhän olla itsestään selvää, että ulkomaalainen ostaja saatuaan ulkomaisen edustuksemme välityksellä käännöksiä mitä kehnoinnin kokoonpanuista suomalaisista kirjeistä ja kuullessaan, että niihin odotetaan suomenkielistä vastausta, vetäytyy heti kuoreensa ja epäilee antautua sellaisen vientiliikkeen kanssa tekemisiin. Tässäkin ylläkoskettelemassani tapauksessa oli kysymys yli 12 milj. Smk.kaupasta. Kyllä pitäisi jaksaa meikäläisen vientiliikkeen käännättää kirjeensä saksaksi ja ottaa vastaan sveitsiläiseltä toiminimeltä saksankielinen kirje. Molempien kirjeiden kääntäminen olisi maksanut vientiliikkeellemme muutaman kymmenen markan. Siihen menoon ei tahdota suostua, vaikka on kysymyksessä runsaasti yli 10 milj.markan kaupat.

Suuremmat vientiliikkeemme eivät luonnollisesti tee syntiä tällaista kansainvälisten kauppasuhteiden alkeellisimpia vaatimuksia vastaan, mutta niitä vaivaa eräs toinen vika, joka

ulkomaalaisten ostajain silmissä ei ole sanottavasti sen sym-
paattisempi, nimittäin suosikkijärjestelmä. Olen mailmansodan
jälkeen ollut hyvin monessa eri maassa Euroopassa ja olen täl-
löin tullut hankkineeksi usein vastoin tahtoaanikin sangen suu-
ren määrän tietoja miten ulkomaalaiset arvostelevat meidän vien-
timme järjestelyä. En katso voivani tässä ilmoittaa sen enempää
suomalaisia
puhuttelemiani/liikemiehiä ulkomailla kuin ulkomaalaisiakaan
lähteitani. Tosiasiat riittäköt puhumaan puolestaan.

Aivan punaisena lankana läpi kaikkien kuulemieni huo-
nantusten on kulkenut valitus, että vientiliikkeemme valitse-
vat edustajansa eri maissa lähinnä skandinavialaisten toimini-
mien joukosta, vaikka hyvinkin olisi saatavissa täysin päteviä
suomalaisia edustajia tai ainakin sen maan kansalaisia, josta
kulloinkin on ollut kysymys. Aivan äskettäin kuulin erään suo-
malaisen kummiakonsulin kysyvän minulta, miksi hänen verrattain
etäisessä maassaan, joka ostaa sangen paljon suomalaisia tuot-
teita, ei ole suomalaisten vientiliikkeiden edustajina hänen
maansa kansalaisia, vaan skandinaaveja. Hän allekirjasi nimen-
omaan, ettei kukaan paheksuisi tai edes ihmetteleisi, että
suomalaisia tuotteita olisi myymässä suomalainen agentti, mut-
ta, hän jatkoi, on käsittämätöntä miksi hänen maassaan syr-
jäytetään hyvinkin korkealla tasolla olevat toiminimet, jotka
halukkaasti tulisivat suomalaisten ~~toimien~~ vientiliikkeiden pai-
kallisiksi edustajiksi ja sen sijaan luovutetaan agentuurit
skandinavialaisille edustajille, vaikka näillä on paljoa huo-
nommat edellytykset vierasmaalaisina toimia. Eräs toinen myös
hyvin liike-elämää tunteva henkilö meni tässä suhteessa vielä
pitemmälle osoittamalla tosiasian nojalla, että skandinavia-
laiset agentit pitävät etusijassa silmällä omien maittensa

vientietuja ja vasta toisessa sijassa palvelevat suomalaisten toiminimien intressejä.

Tiedustellessani syitä mistä nämä eri puhuttelemani henkilöt katsovat tämän epäkohdan johtuvan, olen saanut suurin piirtein katsoen seuraavat päävastaukset.

Ensimmäkin on sanottu vientiliikkeittemme kehittäneen suhteitaan ulkomaihin skandinaavilaisien pankkien ja toiminimien välityksellä, jolloin nämä ovat vuorostaan suosittaneet omia tuttaviaan ulkomailla sopiviksi agenteiksi suomalaisille tuotteille.

Toiseksi on väitetty suomalaisten vientiliikkeiden itsekin välittömästi antaneen agenttien valinnassa etusijan skandinaavilaisille edustajille, vaikka paljoa parempiakin ulkomaalaisia toiminimiä olisi saatu edustajiksi.

Kolmas syy, eikä suinkaan harvimminkin mainittu, on vieläkin vähemmän puolustettavissa, sillä se edustaa täydellisimmän suoranaista suosikkijärjestelmää. Aivan yleisesti on valitettu sitä, että vientiliikkeemme edustajat ~~kuuk~~ liikkueessaan ulkomailla "tuntevat olevansa eniten kotonaan" skandinaavilaisien kanssa. Skandinaavilaiset liikemiehet, asuivat missä maassa tahansa Euroopassa, "osaavat ottaa" vientimme edustajia paremmin kuin muut ulkomaalaiset. Näin syntyy ystävyys-suhteita, joita skandinaavit osaavat lujittaa kaikenlaisilla kesteillä ja kun "tittelit jätetään pois", silloin on lopullisesti veljeys-suhte rakennettu paljoakaan enää välittämättä siitä olisiko suomalaisen viennin kannalta jonkun muun toiminimen valitseminen agentiksi ollut ehdottomasti edullisempi.

Tälle kolmannelle selitykselle ei pidä suinkaan kiinnittää liian pientä huomiota. Minulla on aivan liian

suuri kokoelma täysin varmoja tapauksia siitä miten kestitystietä agenttuureja on hankittu meikäläisiltä vientiliikkeiltä ja miten niitä edelleen ylläpidetään, vaikka vientimme edut ehdottomasti vaatisivat agenttuuri en luovuttamista kussakin vieraassa maassa, mikäli mahdollista, juuri maan omien kansalaisten käsiin.

Ottaakseni esimerkin päinvastaisesta menettelystä, viittaa ainoastaan Sveitsiin. Tämä maa suosii järjestelmällisesti omien nuorten liikemiestensä kouluuttamista ja stipendein avulla edelleen kehittämistä toimimaan myöhemmin sveitsiläisten liikehuoneiden edustajina ulkomailta. Näin pitkälle me emme ole lainkaan joutuneet, mutta ainakin sitä tulisi vaatia vienniltämme, että se riippumatta sympatia-näkökohdista valtiseisi agenttinsa ulkomailta mikäli mahdollista kunkin maan omista parhaimmista liikemiehistä. Se osoittaisi meidän olevan kansainvälisesti korkealla liikemiesmoraalin tasolla; se osoittaisi samalla meidän olevan taloudellisessa suhteessa riittävän itsenäisiä.

Tulkoon lopuksi sanotuksi vielä muutama sana vastavista tuontisuhteistamme, koska psykologiselta kannalta eroavaisuus ei ole suuri.

Bernin Lähetystö on viimeksi tänään saanut eräältä sveitsiläiseltä toiminimeltä käännettäväkseen suomalaisen kirjeen, jossa peruutetaan muutama kuukausi sitten tehty tilaus. Suomalainen tuontiliike ihmettelee miksi ei se ole saanut tilaamaansa tavaraa. Tällaisia kirjeitä Lähetystöllä on tuon tuostakin. Erästä tapauksesta kirjoitin viime vuonna Ulkoasiainministeriölle näyttääkseni kuinka häpeämätöntä kieltä jotkut tuontiliikkeemme katsovat voivansa käyttää kirjottaes-

saan ulkomaalaisille asiakkailleen. On itsestään selvää, että tällaiset suomalaiset tuontiliikkeet turmelevat yhtä paljon suomalaista liikemiesmainetta ulkomailla kuin nuo vientiliikkeet, joiden kirjeenvaihtotasosta mainitsin tämän raportin alussa.

Mitä taas suurempiin tuontiliikkeisiin tulee, puhuin heistä jo yllämainitussa raportissani, jonka lähetin Ministeriölle tämän vuoden alussa. Sen sijaan ansaitsee joku sana tulla lisätyksi valtion tilauksista. Kun niistäkin olen jo kerran esittänyt Ministeriölle eräitä näkökohtia, voin tässä rajoittua erääseen erikoistapaukseen.

Vanhimpia suomalaisia kunsulaarisia edustajiamme ulkomailla on konsulimme Bordeaux'ssa, herra Sven Groendahl, joka on asunut siellä kolmisenkymmentä vuotta. Hänellä on oma liikemies, joka on, niinkuin itse saatoin pari kuukautta sitten paikan päällä havaita, verrattain hyvin tunnettu. Sosiaaliministeriö, tai tarkemmin sanoen Valtion Alkoholiliike, ei ole koskaan tehnyt häneltä ainoatakaan tilausta, vaikka hän on tehnyt samoja tarjouksia kuin ranskalaiset toiminimet. Vaikka hän ei olisi konsulimme, vaan aivan tavallinen suomalainen liikemies, olisi kaikei pitkien vuosien varrella jonkun tilauksen Valtion Alkoholiliikkeen taholta pitänyt liietä hänellekin, mutta sitä ei ole koskaan tapahtunut, vaan aina on suosittu ranskalaisia vientiliikkeitä. Mielestäni tulisi ainakin valtion antaa hyvä esimerkki siitä, että, missä suinkin mahdollista, suosimme etusijassa suomalaisia agenttuureja ulkomailla.

Saneltu Bemissä, heinäkuun 31 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Holstin kaapetti no 19.

Bern.

1/8 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

ENGLISCHE ANLAGE 6

elokuun 1 p:nä 1929.

No. 664
RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 25/469 (ao D. H) 29		
7/8-29	No	LEH
RYHMÄ	OSASTO	ALIA
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia lähettää ohellisena Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 19, joka kos-
kee: sivut

Acte Général, Kellogg'in pakti 1-5
ja Kansainliiton Peruskirja.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruusu-Rautainen

Herra Ulkoasiainministeri,
Hj. J. Procope,
Helsinki.

elokuun 1 p:nä 1929.

Ministeri Holstin raportti No. 19.
1.8.29.

ULKOASIA MINISTERIÖ		
No 25/40/ae D. P. 29		
7/8 '29	No	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C 81.	

Acte Général, Kelloggin pakti
ja Kansainliiton Peruskirja,

Pari askettain Ministeriölle lähettämäni tiedonantoa antavat aihetta tarkempaan kosketteluun raportin muodossa.

Raportissani No. 17 v.k. 26 p:ltä selostin miten Englannin uusi hallitus on suunnitellut esiintymistään ensi Yleiskokouksessa. Tässä yhteydessä mainitsin, että Ramsay MacDonald ja Henderson eivät vielä olleet täysin selvillä suhtautumisestaan Acte Généraleen, mutta kertojani tietämän mukaan he olisivat halukkaat yhtymään siihen reservatioitta. Tämän kertojani tiedonannon olin varustanut kysymysmerkillä. Se aiheutui lähinnä siitä, että Ranskan hallitus oli esityksessään parlamentille ottanut huomioon kolme reservatiota:

"1. Litiges ayant trait à des prétentions de nature à porter atteinte aux traités existants"

" 2. Litiges ayant trait à des prétentions de nature à porter atteinte au régime politique et économique de l'Etat";

" 3. En absence de dispositions contractuelles résultant de conventions existantes ou de celles qui seront conclues sous l'action de la Société des Nations en matière de limitation des armements, litiges ayant trait à des prétentions de nature à porter atteinte à l'Organisation de la défense nationale";

Tosin parlamentin vasemmisto ahdistaa Briandia vaatimuksilla, että Ranskan on yhdyttävä sopimukseen ilman minkäänlaisia rajoituksia ja epätietoista on miten tämä tilanne tulee kehittymään. Mutta mielestäni on pidettävä vieläkin epävarmimpana tuleeko Englannin parlamentti edes siinä tapauksessa että Ranska nielisi sellaisenaan Acte Généralen, menemään yhtä pitkälle. Jos Ranska ja Englanti todellakin tulevat olemaan tämän sopimuksen suhteen niin radikaalisia, sitä parempi.

Mutta tässäkin tapauksessa jää erikseen nähtäväksi kuinka korkealle nämä suurvallat tulevat arvioimaan tämän sopimuksen merkityksen puhtaasti turvallisuuden kannalta. Tietysti sopimuksella on aina joku lisämerkityksensä siinä suhteessa, että kehitetään ja täydennetään riittäisuuksien rauhanomaista selvittelyä. Mutta tästä ei vielä suinkaan seuraa välittömästi, että suurvallat tulisivat nimenomaan juuri Acte Généralen voimaantulon nojalla suostumaan entistä suurempiin varustusten supistamisiin. Tässä suhteessa on pidettävä edelleen hyvin tunnusmerkillisenä, ettei näihin päiviin saakka ainoakaan johtava valtiomies ole puhunut varustusten supistamisen uusista edellytyksistä Acte Généralen voimaantulon nojalla.

Sen sijaan on paljoo mielenkiintoisempi keskustelu Kellogg-paktista. En tarkoita niinkään paljon presidentti Hooverin viikko sitten pitämää suurta puhetta tämän kansainvälisen sopimuksen voimaantulon hetkellä 46 valtion yhdyttyä siihen, ja maailman sanomalehdistön kommentarioita sen johdosta. Tarkoitan paljoo enemmän hiljaisuudessa käytyjä keskusteluja johtavien valtojen kesken sen tilanteen johdosta, joka on syntynyt Itä-Aasiassa.

Salasähkeilläni B44 ja B 45 olen tiedoittanut Ministeriölle suurvaltain ja Sihteeristön keskinäisistä kosketuksista saadakseen Venäläis-kiinalaisen selkkauksen rauhallisesti selvitetyksi. Tätä ponnistusta on syytä analysoida vähän lähemmin.

Ensiksi on syytä todeta, että Yhdysvaltain tarmokas esiintyminen on johtunut paljoa enemmän halusta pelastaa Kellogg-pakti ensi koetuksestaan kuin pelkästä vanhasta erikoisetujen hoitamisesta Kiinassa ja Itä-Aasiassa yleensä. Olisi epäilemättä ollut ainakin moraalisisessa suhteessa varsinkin juuri Yhdysvalloille ensiluokkainen skandaali, jos juuri Kellogg-paktin voimaantumisen hetkellä kaksi suurta maata, jotka siihen ovat yhtyneet, nimittäin Venäjä ja Kiina, olisivat joutuneet ilmisotaan keskenään. Sopii kysyä millä tavalla rauha silloin olisi ollut pikaisesti palautettavissa, kun juuri Yhdysvaltain aloitteesta paktiin ei ole sisällytetty mitään määräyksiä rauhan rikkojain rankaisemisesta. Vain kaksi mahdollisuutta rankaisun suhteen olisi ollut olemassa: joko Kansainliitto olisi puuttunut asiaan, tai Kellogg-paktin allekirjoittajain olisi ollut se tehtävä. Asiallisesti olisi ero supistunut siihen, että edellisessä tapauksessa Yhdysvallat olisivat pysyneet syrjässä ja jälkimäisessä tapauksessa ne olisivat mukana kurittamassa sopimuksen rikkojia. Ainakin toistaiseksi ovat nyt suurvallat pelastuneet vastaamasta Kellogg-paktin käytännöllisestä merkityksestä, koska Venäjä ja Kiina näyttävät haluavan sovinnollisesti selvittää riitansa.

Toiseksi voidaan todeta, että Kansainliiton Sihteeristö on kaikessa hiljaisuudessa ottanut aktiivisesti osaa keskusteluihin miten suurvallat yleensä aikovat menetellä Kellogg-paktin pitämiseksi kirjaimellisesti voimassa.

Tässä suhteessa on kuvaavaa se salasähkeessäni B45 mainitsemani selitys, jonka sain Sihteeristön poliittisen osaston päälliköltä, M. Sugimuralta. Hänen selityksensä mukaan tärkeimmät vallat tuntevat nyt olevansa pakoitettut jo heti paktin voimaantulon hetkellä etsimään käytännöllistä mekanisme minkä nojalla aina kriisin uhatessa koetetaan saada vältetyksi rikkomukset paktia vastaan vihollisuuksien puhkeamisen muodossa. Tämän mekanismin löytäminen, sanoi M. Sugimura, voi viedä aikaa, mutta tulevaisuuden kannalta on parempi, että ajan menettämisen uhallakin löydetään oikea menettely kuin että juuri arimmalla ajankohdalla, s.o. paktin voimaantulon hetkellä hätiköimällä eksytään väärin menettelyihin ja sillä vaikeutetaan myöhemmin sopimuksen pysyttämistä voimassa.

Ei voi muuta kuin jonkinlaisella pienellä ilkeämielisyydellä onnitella mailmaa siitä, että Yhdysvallat ovat näin joutuneet kouraantuntuvasti kokemaan kuinka vähän todellista kantavuutta voi olla vielä tätä nykyä mailman rauhaa turvaavilla sopimuksilla, ellei niihin samalla sisällytetä määräyksiä keinoista sopimusten pitämiseksi voimassa. Käytännöllisen politiikan kannalta on loppujen lopuksi jokseenkin sama etsitäänkö nuo kurituskei not joku kuukausi aikaisemmin tai myöhemmin, pääasia on, ettei jäädä haihattelemaan pelkän sodankiellon yläilmoissa, vaan kylmästi todetaan, että tarvitaan valmistaa täysi manettelysuunnitelma tapauksia varten, jolloin puheenalaisen paktin rikkominen uhkaa mailmaa.

Tässä erikoisessa ilmapiirissä on mielestäni käsitettävä syntyneeksi Ramsay MacDonaldin ja Hendersonin ajatus ottaa, niinkuin lyhyesti mainitsin, raportissani No. 17, esille ensi Yleiskokouksessa kysymys Kellogg-paktin ja Kansainliiton Peruskirjan artiklain 15,16 ja 17 kes-

kinäisistä suhteista.

Peruskirjan artikla 15 jättää vielä jossakin tapauksessa sodan puhkeamisen mahdolliseksi ja tätä aukkoa on toistaiseksi turhaan koetettu tukkia. Sen on nyt Kellogg-pakti tehnyt. Mutta kun Peruskirjan mukaisesti artiklain 16 ja 17 nojalla Kansainliiton on kuritettava rauhanrikkoojaa ja autettava hyökkäyksen uhria, ei vuorostaan Kellogg-pakti tiedä tällaisista velvollisuuksista. On siis hyvin käsitettävää, että Englannin radikaalinen hallitus tahtoo vetää käytännölliset johtopäätökset tästä tilanteesta. Kellogg-pakti ja Peruskirja ovat saatettavat sopusointuun keskenään tapahtukoon se joko aikaisemmin tai myöhemmin. Jos Ramsay MacDonald ja Henderson nyt aluksi tulevat tyytymään, niinkuin väitetään, vain jonkinlaiseen julkilausumaan Yleiskokouksen puolelta, on tietysti sekin parempi kuin ei mitään. Mutta täytyy joka tapauksessa odottaa, että tälle selvityksen tielle kerran jouduttua ajan mittaan sentään päästään positiviin tuloksiin. Jos tämä saadaan aikaan ennen varustusten supistamiskonferenssia, voi sillä olla melkoinen vaikutus konferenssiin onnistumiseen. Jos taas asia pitkistyy, on vaara tarjolla että se mutkistuu ja se tulos taas päinvastoin voi olla omansa vaikuttamaan häiritsevästi mainitun konferenssin onnistumiseen. Joka tapauksessa täytyy olla optimisti ainakin niin kauan kuin Hoover on asiain johdossa Yhdysvalloissa, Ramsay MacDonald Englannissa ja Briand Ranskassa. Mutta optimismilla ei suinkaan tarvitse tarkoittaa täyttä onnistumista, puolittaistakin on tervehdittävä tyydytyksellä.

Saneltu Bernissä, elokuun 1 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Holstin rapo. no 20.

Geneve.

14/8 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
elokuun 14 p:nä 1929.

No. 713
RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 26 / 49 / 29 D. 19 29		
19/8-29	No	Liit.
RYHMÄ	OSAATO	ASIA
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää Teille, Herra
Ulkoasiainministeri, raporttini No. 20, joka sisältää:

Pari lausuntoa finanssiavusta.

sivut 1 - 5

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
mään kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Antoine

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

Ministeri Holstin raportti No. 20.
elokuun 14 p:ltä 1929.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
No 26 / 46 / ae D. 10 29		
19/8-29	No	LVL
RYHMÄ	OSASTO	ALIA
5	031.	

Pari lausuntoa
finanssiavusta.

Raportissa n:o 16 v.k. 7 p:ltä olen esittänyt eräitä näkökohtia ensi finanssiapua koskevan sopimusluonnoksen suhteen; sen jälkeen ei tietooni ole tullut viime aikoina mitään uutta, kunnes tänä aamuna löysin t.k. 10 p:n Times'istä pari kirjoitusta, jotka mielestäni ansaitsevat erityisen suurta huomiota. Syy miksi Yleiskokouksen lähestymisestä huolimatta Sihteeristössä on kesän kuluessa tiedetty tästä kysymyksestä niin vähän on yksinkertaisesti se, että Sir Arthur Salter ei ole Madridin Neuvostokokouksen jälkeen lainkaan saapunut Genèveen ja että hänen muut tärkeimmät virkamiehensä, jotka ovat finanssi-asiain specialisteja, ovat nekin kesälomillaan.

Salasähkeellä No. 221 v.k. 30 p:ltä Ministeriö oli minua kehoittanut kirjoittamaan Mr. Hendersonin parlamenttaariselle sihteerille, professori Philip Bakerille puheenalaisesta asiasta ja samalla koettamaan ottaa selkoa olisiko minun syytä matkustaa Roomaan yrittääkseni vaikuttaa myös Italian hallituksen kantaan. Edellisen tehtävän olen suorittanut ja olen siitä kirjelmällä No. 675 t.k. 1 p:ltä ilmoittanut Ministeriölle samalla lähettäen jäljennöksen kirjelmästäni Mr. Bakerille. Mitä taas ajatukseen matkasta Roomaan tulee, lausui Mr. Stoppani, Sir Arthur Salterin sijainen jo heti sen olettamuksen, että

jos jo tavallisissa olosuhteissa elokuulla oli miltei toivon koettaa saada tavata jotain korkeampaa virkamiestä tai hallituksen jäsentä Roomassa, oli Haagin konferenssin vuoksi hänen käsityksensä mukaan juuri tällä kertaa sitäkin vaikeampi olettaa, että kannattaisi nykyisin matkustaa Roomaan. Italian tärkeimmät finanssiexpertit ovat tällä hetkellä Haagissa ja heitä kuulematta tuskin edes Mussolini ottaisi antaakseen finanssiavun suhteen mitään lopullista lupusta. Hän lupasi kuitenkin tiedustella asiaa Roomasta ^{hänen} ja/saatuaan sieltä yhtä epäilevän vastauksen kuin hänen oma olettamuksensa oli ollut, tiedoitti Lähetystö salasähkeellä No. 220 siitä t.k. 9 p:nä Ministeriölle.

Sir Arthur Salter ja se hänen virkamiehensä, joka parhaiten tuntee sopimusluonnoksen finanssiavusta ynnä siihen liittyvät eri valtioiden mielipiteet, nimittäin Mr. Felkin, palaavat Genèveen vasta t.k. 25 p:nä. En näin ollen voi asian tärkeydestä huolimatta tällä hetkellä tiedoittaa Ministeriölle mitään enempää uutta. Sen vuoksi pyydän tehdä vain muutamia huomautuksia mainittujen Times'in artikkelien johdosta.

Kuten muistettanee, hyökkäsi viime maaliskuun 11 p:nä Daily Telegraphin "diplomaattinen korrespondentti" ensi finanssiapua koskevan sopimusluonnoksen kimppuun. Seuraavana päivänä kirjoitti lehti pääkirjoituksessaan aivan samaan suuntaan. S.k. 15 p:nä ^{kirjoitti} Sir Henry Strakosch, joka on Kansainliiton finanssikomitean jäsen, lehdessä oikean lehden "diplomaattisen korrespondentin" vääriä tietoja. Tämän johdosta Ministeriö kehoitti minua asettumaan Sir Arthur Salterin yhteyteen ja samalla antamaan asiasta lausuntoni. Tämän jälkimmäisen tehtävän mukaisesti lähetin Ministeriölle huhtikuun 2 p:nä pitemmän kirjelmän, (No.208B). Tavattuani myöhemmin Sir Arthur Salterin kuulin häneltä Sir Henry

Strakoschin laatineen mainitun oikaisunsa juuri hänen pyynnöstään; ilmoitin siitä Ministeriölle s.k. 18 p:nä kirjelmällä No. 350.

Kun nyt Sir Arthur Salter oleskelee parhaillaan Englannissa, kuten väitetään, lähinnä Haagin konferenssin vuoksi, on hyvin otaksuttavissa, että hän on kehoittanut Sir Henry Strakoschia laatimaan Times'ia varten puheenalaisen, lehden viime lauantaan numerossa julkaistun erinomaisen asiallisen ja muutenkin suopean artikkelin. Seuraavat seikat siinä ansaitsevat ennenkaikkea huomiota:

1) Ensinnäkin Sir Henry alleviivaa erittäin selväpiirteisesti miten kysymys finanssiavusta on myönnettävä olennaiseksi osaksi koko turvallisuusprobleemia. Englantilaiselta finanssitaholta tullessa tämä turvallisuusnäkökohta on pidettävä mitä tärkeimpänä myönnytyksenä. Englantilaiseen finanssimaailmaan ei voi olla vaikuttamatta se seikka, että Sir Henryn suurta arvovaltaa nauttiva persoona näin selvästi astuu julkisuuteen puolustamaan tätä periaatetta. Jos nyt finanssi-piirit sallivat Baldwinin hallituksen antaa kaiken kannatuksensa tälle finanssiapualotteelle ja jos edelleen Sir Henryn tapainen asiantuntija ajaa kysymystä kaikella tarmolla Times'in tapaisessa lehdessä, pitäisi MacDonaldin hallituksen tuntea asemansa tämän kysymyksen suhteen tuntuvasti helpotetuksi.

2) Edelleen on mielestäni hyvin tärkeää, että Sir Henryn kirjoituksessa puolustetaan finanssiavun ulottamista jo Peruskirjan 11 artiklan edellyttämiin tapauksiin, s.ö. sodanuhkaankin eikä ainoastaan, niinkuin jotkut vallat tahonevat, tapauksiin, joissa ilmivihollisuudet jo ovat puhjenneet. Sikäli kuin Sihteeristöissä tähän saakka tiedetään, ei Ramsay MacDonaldin hallitus ole toistaiseksi ratkaissut kantaansa tähän erittäin tärkeään kysymykseen nähden.

3) Mielestäni on edelleen hyvin tärkeää nähdä Sir Henryn selittävän, että samalla hetkellä kuin Neuvosto on päättänyt antaa finanssiapua valtiolle, jota sota uhkaa tai joka jo on joutunut hyökkäyksen uhriksi, samalla tulee Kansainliiton kaikkien jäsenvaltioiden sulkea kaikki taloudelliset ja finanssisuhteensa sen valtion kanssa, joka on Neuvostossa katsottu uhkaavaksi tai hyökkäväksi puoleksi. Itsessäänhän tämä on aivan selvää, siitä ei ole epäilystä, mutta vastaisuuden varalta on aina hyvä, että näin arvovaltainen lausunto asiasta on olemassa.

Mitä sitten tulee Times'in omaan pääkirjoitukseen, käy se kauttaaltaan aivan samaan henkeen. Se ei johdu sanoastaan siitä, että lehtikin itse Sir Henryn tavoin referoi sopimusluonnoksen tärkeimpiä kohtia, vaan melkoiselta osalta myös siitä, että lehti pääkirjoituksessaan tuon tuostakin suorastaan viittaa Sir Henryn artikkeliin. Edelleen on mielihyvällä todettava, että lehti peittelemättä lausuu kantansa julki peruskirjan 11 artiklaa koskevassa kohdassa, s.o. lehti kannattaa sopimuksen ulottamista jo tämän artiklan edellyttämiin tapauksiin. Suorastaan välittömänä kehoituksena nykyiselle hallitukselle hyväksyä sopimusluonnos sellaisenaan täytyy pitää pääkirjoituksen molempia viime lauseita: " Here at any rate there seems to be a really constructive proposal in the advocacy of which Great Britain might well take the lead. It is not easy to imagine a more sober and practical project for the preservation of peace than a plan which will effectively deprive of the sinews of war any nation which has offended the united conscience of the world". Suomeksi tämä kuuluu:

" Tässä todellakin on olemassa todella konstruktiivinen ehdotus, jonka ajamisessa Suur-Britannia voisi hyönn ottaa johtoaseman. Ei ole helppo kuvitella järkevämpää

ja käytännöllisempää ehdotusta rauhan säilyttämiseksi kuin suunnitelma, joka tehokkaasti riistää varojen saannin jokaiselta kansalta, joka on loukannut maailman yhtynyttä omaatuntoa.

Ainoa kysymys, johon Sir Henry Strakosch ja Times itse eivät ole kajonneet välittömästi, koskee sitä arkaluontoista probleemia onko puheenalainen sopimusluonnos kehitettävä itsenäiseksi kansainväliseksi sopimukseksi, vai onko sen tultava vain osaksi yleistä varustusten supistamista koskevaa sopimusta. Ehkä onkin ollut asialle parempi, että kumpikin on jättänyt siihen puuttumatta. Jos nimittäin Sir Henry Strakosch ja Times olisivat asettuneet jälkimäisen vaihtoehdon kannalle, olisi se hyrinkin voinut vaikuttaa MacDonaldin hallitukseen. Niinkuin Lähetystö on mainitussa sähkösanomassaan No. 220 t.k. 9 p:ltä saattanut Ministeriön tietoon, ollaan Sihteeristössä ainakin toistaiseksi siinä uskossa, että MacDonaldin hallitus ei haluaisi sopimusluonnoksesta itsenäistä sopimusta. Mikäli tämä tieto on oikea, olisi siis viimeistään Yleiskokouksessa koetettava saada hallitus luopumaan tältä kannalta. Mutta vaikka niin ei tapahtuisikaan, rohkenen edelleen olla samaa mieltä kuin raportissani No. 3 viime maaliskuun 14 p:ltä tästä samasta asiasta. Pääasia meille on, että kysymys finanssiavusta saa kansainvälisellä sopimuksella positiivisen ratkaisunsa tapahtukoon se kumpaista tietä tahansa.

Saneltu Genèveissä, elokuun 14 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

Kuusi
29/9

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Bolshev raportti no 22.

Genève

26/9-29.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
syyskuun 26 p:nä 1929.

No. 877
RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
29/10/29 P. 13 29		
3/10-29	32	LENE
RYHÄ	U. J. P.	REIA
5	C 81.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini No. 22, joka koskee:
Ilmailuvoimat Kansain-
liiton palveluksessa s. 1-3.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuska

Herra Ulkoasiainministeri,
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

RH/LF.

Ministeri Holstin kertomus
No. 22, 26.9.29.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
29 / 20 he. P. 1929		
3/10-29	3	LEH.
RYHMÄ	C. H.	ADIA
5	C 81	

Ilmailuvoimat Kansainliiton palveluksessa.

Kansainvälinen ilmailijain liitto, "Ligue Internationale des Aviateurs", englanniksi "International League of Aviators" on viime kuukausina kaikin keinoin pyrkinyt yhteistoimintaan Kansainliiton kanssa. Viime joulukuun neuvostokokouksen aikana saivat Neuvoston jäsenet tämän liiton tarmokkaalta presidentiltä, Clifford B. Harmonilta, kirjelmän, jossa hän ehdoitti m.m., että Kansainliiton jäsenvaltiot sitoutuisivat asettamaan vissin osan ilmailuvoimistaan Kansainliiton palvelukseen. Kansainliiton Neuvosto voisi tällöin minä hetkenä tahansa käyttää melkoisen suuria ilmailuvoimia jotain niskoittelevaa valtiota vastaan. Herra Ulkoasiainministeri Procopé pyysi tämän kirjelmän johdosta lausuntoani, jonka lähetin kuluvan vuoden tammikuun 8 p:nä No:lla B 22.

Sittemmin kääntyi Mr. Harmon Kansainliiton puheenjohtajan varustusten supistamiskomissionin, M. Loudonin puoleen

viime huhtikuulla ehdoittaen, että komissioni ottaisi harkittavakseen tämän ehdotuksen toteuttamista. Koska komissioni ei ole oikeutettu ottamaan päiväjärjestykseensä muiden kuin Kansainliiton jäsenvaltioiden hallitusten ehdotuksia, omaksui Espanjan hallitus Mr. Harmonin ehdotuksen ja sitä tietä se joutui komissionin työohjelmaan. Komissioni päätti alistaa asian eri hallitusten harkittavaksi. Yksityiskohtien suhteen viittaa viime toukokuun 2 p:nä Ministeriölle lähettämäni kirjelmään No.409 .

Nyt Yleiskokouksen aikana on Mr. Harmon jälleen lähettänyt eri valtuuskunnille kirjelmän samasta asiasta; m.m. on Herra Ulkoasiainministeri ja minä saanut kumpikin kappaleemme. Herra Ulkoasiainministerin pyydettyä lausuntoani kirjelmästä, esitän seuraavassa eräitä mielestäni tarpeellisia näkökohtia.

1) Mr. Harmon ilmoittaa viime kuukausina kääntyneensä hyvin lukuisten henkilöiden puoleen tiedustellen näiltä heidän mielipidettään hänen ehdotuksestaan. Kirjelmän mukaan ovat vastaukset olleet myönteisiä, jopa innostuneita.

2) Yhdistettyjen ilmavoimien luominen helpottaisi mitä perusteellisimmin varustusten supistamista, koska Kansainliiton käytettävänä olevat jäsenvaltioiden lentokoneet olisivat omansa lisäämään Kansainliiton arvovaltaa ja sen kautta yleistä turvallisuutta. Hän huomauttaa erikoisesti miten Kansainliiton ilmailuvoimat saattaisivat estää sotien syttymisen hävittämällä tarpeen tullen jokaisen niskoittelevan valtion mobilisationin edellytykset.

sotatarvevarastot j.n.e.

" Uskaltaisiko mikään maa" ,hän jatkaa, " tietoisesti ryhtyä sotaan tai edes panna liikekannalle sotavoimansa toista maata vastaan, jos se tietäisi, että sellainen toimenpide heti syökseisi sen kansan, kaupungit, satamat ja liikennetiet tuhon omaksi, jota ei voi välttää, kun maailman toisten kansojen voittamattomat ilmailuvoimat syytäisivät hävitystä niiden keskeen? "

3) Kaikkeen edelläsanoottuun viitaten Mr. Harmon esittää kysymyksen, eikö olisi syytä otta hänen ehdotustaan Yleiskokouksessa esille.

Omasta puolestani olen aina ollut sitä mieltä, että ehdotus sinänsä on hyvä, mutta että pienten maiden on vaikea saada sitä toteutetuksi niinkauan kuin suurvaltat vastustavat Kansainliiton omien sotavoimien luomista. Jos ehdotus olisi ollut otettava esille tässä Yleiskokouksessa, olisi se ollut lähinnä Espanjan tehtävä, koska se on saattanut ehdotuksen varustusten supistamiskomissionin ohjelmaan. Espanja ei tällä kertaa kuitenkaan puuttunut asiaan uudelleen, ja sen vuoksi on luonnollisinta jättää asia odottamaan jatkokäsittelyä siinä elimessä.

Genèvessä, syyskuun 26 p:nä 1929.

RUDOLF H O L S T I.

4

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3c.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 23.

Bern.

7/11 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No. 584.B.
RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

marraskuun 14 p:nä 1929.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 31/420 hae D. 10 29		
18/11 29	W?	LM
EUROPA	AMERIKA	ASIA
5	C 31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No.23, joka koskee:

Suomen vientietujen valvomista Sveitsissä,

<u>ja sisältää:</u>	<u>sivut</u>
1. Johdannoksi	1.
2. Sahatun puutavaran tuonti	4.
3. Höylätyn y.m. puutavaran tuonti	8.
4. Faneerin tuonti	11.
5. Tulitikkupuun tuonti	14.
6. Lankarullien tuonti	17.
7. Paperin tuonti	19.
8. Selluloosan tuonti	22.
9. Voin tuonti	26.
10. Kalossien tuonti	30.
11. Eräitä muita vientiartikkeleita	34.
12. Eräitä johtopäätöksiä	36.
13. Eräitä näkökohtia myyntimahdollisuuk- siemme parantamiseksi Sveitsissä	40.
14. Rhein kuljetustienä	52.
15. Eräitä tietoja puutavaran, paperin ja selluloosan tuonnista Sveitsiin	58.
16. Eräitä tietoja voin tuonnista Sveitsiin	61.
17. Eräitä loppuhuomautuksia	67.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No. 584 B.

RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

ULKOASIANMINISTERIÖ		
No. 81 / 1929 P. D. 1929		
18/11/29	1929	1929
RYHMÄ	LUOKA	ADIA
5	C 31.	

Ministeri Holstin raportti No. 23

marraskuun 7 p:ltä 1929.

Suomen vientietujen valvominen

Sveitsissä.

Johdannoksi.

Lähetystön taloudellinen vuosikertomus, päivätty toukokuun 2 p:nä 1929, sisälsi ensinnäkin katsauksen Suomen ja Sveitsin välisiin kauppasuhteisiin vuosina 1926-28. Sen jälkeen kertomuksessa analysoitiin mitä tarjolla olleiden tilastojen nojalla voitiin päättää Suomen viennin kehittämisen mahdollisuuksista, koska mainittujen vuosien kokemus osoitti, että Sveitsin viennin lisääntyessä Suomeen tuonti taas Suomesta osoitti joitakuuta poikkeuksia lukuunottamatta ilmeistä laskusuuntaa. Tällöin tulin ennen kaikkea siihen tulokseen, että Suomen konsularista edustusta Sveitsissä oli melkoisesti lisättävä ja että uusiksi kunniakonsuleiksi oli koettava hankkia sveitsiläisiä liikemiehiä, jotka jo puhtaasti omien etujansa nimessä olisivat halukkaat tekemään voitavansa suomalaisten tuotteiden lisääntyvän myynnin hyväksi.

Vuosikertomuksen muista käytännöllisistä huomautuksista tässä suhteessa ei ole tässä yhteydessä syytä tarkemmin mainita, koska ne esiintyvät myöhemmin tässä raportissa kukin omassa asiallisessa yhteydessään.

Kirjelmällä No.7977 viime heinäkuun 10 p:ltä Ulkoasiainministeriö ilmoitti hyväksyvänsä yllämainitun ehdotukseni uusien konsulien hankkimisesta erinäisiin sveitsiläisiin kaupunkeihin. Kohta sen jälkeen alkaneen kesälomani vuoksi en voinut ryhtyä asiaa tarkemmin hoitamaan elokuulla, syyskuu taas meni Kansainliiton Yleiskokouksen töihin, mutta heti lokakuun alusta olen omistanut suurimman osan aikaa vientitietujemme tutkimiselle ja pyydän seuraavassa kiinnittämään Ministeriön huomiota tutkimusteni ensimmäisiin tuloksiin.

Lähetystön taloudellinen vuosikatsaus kolmelta edelliseltä vuodelta oli, kuten tavallista, kiinnittänyt huomiota yksinomaan Suomen ja Sveitsin väliseen kauppavaihtoon. Tällä kertaa olen katsonut olevan syytä pitää silmällä paljoka laajempaa vertailua, koska vain siten on mahdollista havaita mitkä maat esiintyvät suomalaisten vientituotteitten pahimpina kilpailijoina Sveitsissä. Näin on syntynyt yhdeksän taulukkoa sisältäen kukin tilastollisia tietoja seuraavilta aloilta:

1. Sahatun puutavaran tuonti Sveitsiin.
2. Höylätyn y.m. valmistetun puutavaran tuonti Sveitsiin.
3. Faneerin tuonti Sveitsiin.
4. Tulitikkupuun tuonti Sveitsiin.

5. Lankarullien tuonti Sveitsiin.
6. Paperin tuonti Sveitsiin.
7. Selluloosan tuonti Sveitsiin.
8. Voin tuonti Sveitsiin.
9. Kalossien tuonti Sveitsiin.

Tilastot ovat otetut ensi sijassa vuosilta 1927 ja 1928. Koska yllämainittu taloudellinen vuosikertomus sisälsi vastaavat tilastot v:ltä 1926, mikäli ne koskivat kokonaistuontia Sveitsiin ja Suomen vastaavaa osuutta tässä tuonnissa, en ole katsonut syytä olevan laajentaa tätä raporttiani toistamalla vastaavia tilastoja vuodelta 1926. Sitävastoin olen pitänyt tärkeänä ottaa mukaan raporttiini tilastot kuluvan vuoden kolmelta ensi neljännekseltä, koska sen kautta voidaan saada hyvästi selville uusimman tuonnin erikoisuudet, jotka omalla tendenssillään selvästi voivat osoittaa kuinka nopeasti tuonti Sveitsiin vaihtelee tuontitavarain alkuperämaiden suhteen. Palaan tähän seikkaan tarkemmin jäljempänä.

Lopuksi pyydän huomauttaa, että taulukoissa on käytetty numeroiden pyöristystä tuhansiin frangeihin noudattamalla tässä suhteessa tavallista menettelytapaa.

Milloin tuonti jostakin maasta on ollut suhteellisen vähäpätöistä kunakin eri vuotena, tai jonain vuotena aivan tilapäistä laatua, on se jätetty taulukoista pois.

Tilastolliset tiedot ovat otetut Sveitsin hallituksen virallisista julkaisuista, koska ne ovat syistä, jotka ovat tarkemmin perustellut yllämainitussa Lähetystön kaupallisessa vuosikertomuksessa, luotettavammats kuin Suomen viralliset vientitilastot.

Taulukko No. 1.

Sahatun puutavaran tuonti Sveitsiin vv. 1927 ja 1928
sekä 1.I - 30.IX 1929.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929 1.I-30.IX.
Itävalta	3.908.000	4.772.000	3.918.000
Yhdysvallat	2.410.000	3.473.000	2.737.000
Puola	1.520.000	1.266.000	1.125.000
Rumania	460.000	802.000	405.000
Jugoslavia	100.000	280.000	286.000
Saksa	317.000	410.000	558.000
Tshekkoslovakia	160.000	204.000	174.000
Ranska	120.000	120.000	108.000
Ruotsi	160.000	160.000	124.000
Venäjä	13.000	60.000	52.000
Suomi	28.000	---	10.000
Italia	84.000	59.000	71.000
Yhteensä	9.290.000	11.650.000	9.575.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 - Frs. 10.460.000.

Tuonnin arvo 1.I-30.IX v. 1928- Frs. 8.655.000.

Sahatun puutavaran tuonti.

Sahatun puutavaran tuonnissa Sveitsiin on huomattava sija kaikenlaisilla lankuilla ja laudoilla erilaisista lehtipuista. Koska Suomen kannalta on merkitystä vain niillä tiedoilla, jotka koskevat havupuista sahattua puutavaraa, on edellisellä sivulla olevissa tilastollisissa tiedoissa otettu huomioon vain tämän jälkimäisen tuontitavaran arvo.

Vuosina 1926-1928 tuotiin havupuista sahattua puutavaraa Sveitsiin keskimäärin noin 10.000.000:- frangin edestä vuosittain. Joskin tuonnin väheneminen v. 1927 edelliseen vuoteen verraten oli noin 1.170.000:- frangia, osoitti taas viime vuosi vuoteen 1926 verraten noin 1.200.000:- frangin nousua. Kaikesta päättäen tulee tuonti kuluvana vuotena päättyään arvoltaan edellisiä numeroita suurempaan loppusummaan, sillä tuonti kuluvan vuoden 9 ensi kuukautena on ollut arvoltaan noin 900.000- frangia suurempi kuin vastaavana aikana viime vuonna ja on jo nyt viime syyskuun loppuun mennessä sivut-tanut lähes 300.000:- frangilla v. 1927 kokonaistuonnin. On siis syytä katsoa, että sahatun puutavaran tuonti Sveit-siin on paremminkin lisääntymään kuin vähenemään päin. Maan omat havupuunetsät eivät ole pitkiin aikoihin kyenneet tyydyttämään myöskään sahatun puutavaran alalla esiintyvää kulutusta. Suomen viennin kannalta on siis syytä kiinnittää huomiota näihin Sveitsin markkinoihin.

Suurimman osan havupuista sahatun puutavaran tuonnista viime vuosina Sveitsiin on säännöllisesti täytänyt Itävalta lisääntyen vienti sieltä säännöllisesti joka vuosi. Siten oli sieltä tuonti viime vuonna arvoltaan noin 865.000- frangia suurempi kuin v. 1927 ja tänä vuonna taas on tuonti 9 ensi kuukautena sivuuttanut v. 1927 kokonaistuonnin. Mutta vieläkin huomattavampi on tänä aikana ollut tuonnin lisääntyminen Yhdysvalloista nousten viime vuoden 1.065.000- frangilla edelliseen vuoteen verraten ja tämän vuoden 9 ensi kuukautena tuonti on sivuuttanut yli 300.000- frangilla v. 1927 kokonaistuonnin. Sängän suuri lisäys näinä vuosina on myös Rumanialla ollut merkittävä-
nä hyväkseen., sillä joskin kuluvan vuoden tilastoista päättäen tuskin enää ennätetään tänä vuonna saavuttaa viime vuoden tuontiarvoa, päästään kuitenkin todennäköisesti ennen kuluvan vuoden loppua suurempaan tuontiin sieltäkäsikin kuin v. 1927. Jugoslaviasta lisääntyi tuonti v. 1928 edelliseen vuoteen verraten noin 180.000- frangilla tullen melkein kolmenkertaiseksi; tänä vuonna on tuonti 9 kuukaudessa sivuuttanut hyvästi viime vuoden tuonnin. Tuonti Ranskasta ja Ruotsista vuosina 1927-28 on pysynyt arvoltaan aivan samana eikä kuluvanakaan vuotena liene odotettavissa sanottavampaa muutosta. Sen sijaan on Saksa jo tämän vuoden 9 ensi kuukautena korottanut huomattavasti, eli noin 150.000-^{frangilla} /vientiään viime vuoteen verrattuna ja noin 240.000- frangilla v. 1927 verraten. Tuonti Tshekkoslova-kiasta kuluvana vuotena ei kaikeksi päättyne paljoa suurem-
paan summaan kuin molempina edellisinä vuosina.

Mitä tuontiin Suomesta ja Venäjältä tulee, herättää luonnollisesti huomiota, että tämä vientialamme näkyy pystyvän sangen heikosti kilpailemaan. Oltuaan arvoltaan v. 1927 vain 28.000-frangia se hupeni viime vuonna aivan olemattomiin päästökseen kuluvan vuoden 9 ensi kuukautena vajaan 10.000-frangiin. Vastaavat tilastolliset tiedot Venäjän osalta osoittavat, että se pyrkii verrattain hyvällä menestyksellä lisäämään viertiänsä Sveitsiin.

Mitä keinoja vientimme edistämiseksi sahatun puutavaran alalla mahdollisesti voi tarjoutua, se epäilemättä on hyvin läheisessä yhteydessä kuljetuskysymyksen kanssa. Palaan asiaan tämän raporttini loppupuolella, missä koskettelen kuljetuskysymyksiä yleensä.

Virtsa	20,000	201,000	179,000
Ensi	24,000	143,000	123,000
Ensi	10,875	1,000	---
Yhteensä	54,875	345,000	302,000
...	27,000	20,000	20,000
...	10,000	---	---
...	1,000	10,000	---
Yhteensä	100,000	4,123,000	4,425,000

Yhteinen kokonaisarvo v. 1926 - 2,500,000.Fra.
 Suomen arvo l. v. 30.11. 1926 - 2,000,000.Fra.

Taulukko No. 2.

Höylätyn y.m. valmistetun puutavaran tuonti
Sveitsiin vv. 1927 ja 1928 sekä 1.I.-30.IX. 1929.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929 1.I.-30.IX.
Saksa	890.000	1.225.000	1.224.000
Itävalta	785.000	878.000	480.000
Ranska	454.000	517.000	557.000
Puola	453.000	725.000	956.000
Liettua	37.000	258.000	304.000
Viro,Latvia	80.000	251.000	190.000
Suomi	36.000	143.000	123.000
Ruotsi	10.000	4.000	---
Venäjä	20.000	22.000	144.000
Hollanti	20.000	20.000	27.000
Rumania	30.000	--	---
Tshekkoslovakia	37.000	26.000	---
Yhteensä	2.885.000	4.155.000	4.005.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 - 2.500.000.Frs.

Tuonnin arvo 1.I- 30.IX. 1928 - 3.068.000.Frs.

Höylätty y.m. valmistettu
puutavara.

Edellisellä sivulla olevat tilastot osoittavat höylätyn tai muuten jalostetun puutavaran kysynnän Sveitsissä yhtämittaisesti nousseen viime vuosina. Oltuaan kokonaisarvoltaan v. 1926 2,500.000- frangia kohosi se jonkun verran vuonna 1927, mutta ylitti viime vuonna 4.000.000- frangia. Mitä kuluvaan vuoteen tulee, on nousu ollut vieläkin suurempi. Vertailu osoittaa, että viime vuoden 9 ensi kuukauden tuonti oli vähän yli 3.000.000-frangia, kun se tänä vuonna on vastaavana aikana ollut arvoltaan yli 4.000.000- frangia.

Suurimpana vientimaana on esiintynyt viime vuosina Saksa, josta tuonti viime vuonna oli noin 335.000- frangia suurempi kuin edellisenä vuonna. Vieläkin huomattavampaa nousua voidaan odottaa tänä vuonna, sillä 9 ensimmäisen kuukauden tuonti on arvoltaan yhtä suuri kuin viime vuoden kokonaistuonti. Itävallasta lisääntyi tuonti viime vuonna lähes 100.000- frangilla, Puolasta 275.000- frangilla, Ranskasta 75.000- frangilla, Hollannista 40.000- frangilla. Tämän vuoden 9 ensimmäisen kuukauden tilastot osoittavat tuonnin heikentymistä Itävallasta, mutta kasvua Ranskasta ja Hollannista.

Erittäin huomattava oli Suomen, Viron-Latvian, ja Liettuan esiintyminen viime vuonna höylätyn puutavaran viejinä Sveitsiin. Oltuaan vuoden 1927 arvoltaan vain 40.000- frangia kohosi Liettuan vienti Sveitsiin viime vuonna enemmän kuin 8-kertaiseksi ja tämän vuoden kuluessa

voidaan odottaa viennin ehkä tulevan 10-kertaiseksi vuoden 1927 vientiarvoon verrattuna. Tuonti Virosta-Latviasta ei ole osoittanut yhtä ripeää nousua, mutta tulokset ovat silttekin sangen huomattavat. Mitä Suomeen tulee, on huomattava että nousu vuodesta 1927, jolloin sen arvo oli 36.000-frangia, oli viime vuonna lähes 4-kertainen. Tämän vuoden 9 ensimmäisen kuukauden tulos on myös suhteellisen hyvä, 123.000-frangia, josta voitaneen päätellä, että vuoden viimeinen neljännes kohottaa tuontimme arvon jonkun verran viime vuoden tuontia suuremmaksi.

Mutta suurin nousu on ollut huomattavissa tuonnilla Puolasta ja Venäjältä. Jos tuonti Puolasta kohosi tuntuvasti vuonna 1928, on kuluvan vuoden 9 ensimmäisen kuukautena lisäys ollut niin suuri, että Puola oltuaan 1927 tuontimaista neljännellä sijalla nyt tänä vuonna on jo riidattomasti toisella sijalla ja vuoden loppuun mennessä sen tuonnin arvo sivuuttaa tuntuvasti 1.000.000-frangia. Toisin sanoen Puola on kyennyt kahdessa vuodessa enemmän kuin kaksinkertaistuttamaan vientinsä Sveitsiin. Suomeen verrattuna Puola nykyisin esiintyy tämän vientitavaran alalla Sveitsissä noin viisi kertaa voimakkaampana kuin me. Mitä taas Venäjään tulee, ei se viime vuonna vielä ollut ehtinyt sanottavasti lisätä vientiänsä Sveitsiin edelliseen vuoteen verrattuna, mutta tänä vuonna on vienti kasvanut huomasti, joten kokonaisarvo todennäköisesti tulee Suomen vientiä suuremmaksi.

Ruotsista on höylätyn puutavan vienti Sveitsiin osoittanut ilmeistä laskusuuntaa näyttäen tänä vuonna kokonaan loppuvan.

Taulukko No. 3.

Faneerin tuonti Sveitsiin vv. 1927 ja 1928 sekä
1.I.- 30.IX-1929.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929 1.I-30.IX.
Saksa	385.000	610.000	824.000
Ranska	110.000	190.000	137.000
Ruotsi	155.000	50.000	21.000
Tshekkoslovakia	5.000	40.000	56.000
Hollanti	25.000	20.000	26.000
Suomi	26.000	16.000	31.000
Viro,Latvia	2.000	16.000	29.000
Liettua	-4.000	---	60.000
Itävalta	20.000	15.000	6.000
Puola	10.000	10.000	54.000
Venäjä	5.000	---	---
Yhteensä	785.000	1.005.000	1.288.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926-550.000 Frs.

Tuonnin arvo 1.I-30.IX 1929 = 630.000 Frs.

Faneerin tuonti.

Myöskin faneeria on viime vuosina tuotu ~~xxxx~~ ~~xxxxxxx~~ Sveitsiin yhä lisääntynein määrin. Edellisellä sivulla oleva taulukko osoittaa, että tuonnin arvo v. 1926 oli vuoteen 1928 mennessä kohonnut lähes kaksinkertaiseksi sivuuttamalla 1 milj. frangia. Mitä kuluvan vuoden 9 ensimmäiseen kuukauteen tulee on nousu edelleen ollut sangen huomattava, niin että vuoden loppuun mennessä kokonaistuonti sivuuttanee 1.500.000- frangia.

Vientimaana on kaiken aikaa ylivoimaisesti ollut Saksa. Tuonti sieltä oli arvoltaan viime vuonna 225.000- frangia suurempi kuin edellisenä vuonna. Ranskasta kasvoi tuonti samana aikana 80.000- frangilla, Tšhekkolovakiasta 35, 000 frangilla ja Viro-Latviasta lähes 15.000- frangilla, mutta aleni Ruotsista kolmannekseen, eli 155.000- frangista 50.000- frangiin. Myöskin tuonti Suomesta supistui samana aikana noin kolmanneksella, eli 26.000- frangista 16.000- frangiin. Näin oli itse asiassa faneerin tuonti Suomesta Sveitsiin viime vuonna suunnilleen sama kuin Virosta ja Latviasta, vaikka nämä viimeksi mainitut maat lähettivät faneeria Sveitsiin v. 1927 ainoastaan 2.000- frangin edestä.

Mitä kuluvaan vuoteen tulee, osoittavat tilastolliset tiedot sangen huomattavia muutoksia eräiden vientimaiden eduksi.

Tuonti Saksasta on tämän vuoden 9 ensi kuukauden aikana noussut yli 100 prosentilla, eli 440.000- frangilla verrattuna kokonaistuontiin v. 1927 ja on viime vuoteen ver-

rattuna jo nyt yli 200.000- frangia suurempi. Tuonti Ranskasta tänä vuonna tuskin tulee paljoa sivuuttamaan viime vuoden tuonnin arvoa, mutta on yhtä mahdollista, ettei se kohoakaan lainkaan viime vuoden tuontia suuremmaksi, vaan jää arvoltaan alle 200.000- frangin. Kolmannen sijan faneerin viejänä Sveitsiin vallannee tänä vuonna Liettua, sillä sen tuonnin arvo tämän vuoden 9 ensi kuukautena on jo 60.000- frangia, vaikka viime vuonna ei tuotu faneeria Liettuasta Sveitsiin lainkaan ja sitä edellisellä vuonna ainoastaan 4.000- frangin arvosta. Voimakasta nousua tänä vuonna on osoittanut myös faneerin tuonti Puolasta kohoten todennäköisesti vuoden loppuun mennessä noin 6-kertaiseksi siitä mitä se oli edellisellä vuotena. Myöskin Tšhekkoslovaakiasta ja Hollannista on kuluvan vuoden tuonti jonkun verran lisääntynyt, mutta paljoa suurempi on ollut nousu edellisiin vuosiin verrattuna Virosta ja Latviasta. Suomi ei ole suhteellisesti katsottuna kyennyt saavuttamaan Viroon ja Latviaan verraten yhtä edullisia tuloksia. Tosin tuonti meiltä on tämän vuoden 9 ensi kuukautena tullut viime vuoteen verraten kaksinkertaiseksi ja on myös jonkun verran sivuuttanut vastaavan kokonaistuonnin vuodelta 1927, mutta sittekin on Viro ja Latvia jäänyt tänä vuonna vain 2.000- frangia vähemmälle kuin me, joiden vienti ei ole päässyt kohoamaan puheenalaisena aikana 31.000- frangia suuremmaksi. Mitä Ruotsiin tulee, osoittaa se yhä tänä vuonna vain laskusuuntaa jäädessä meistä 10.000- frangilla jäljelle. Myöskin Itävalta on yhä taantumassa ja Venäjä näyttää tänä vuonna samoin kuin viime vuonna jäävän Sveitsin faneerimarkkinoilta kokonaan pois.

Taulukko No. 4.

Tulitikkupuun tuonti Sveitsiin vv. 1927 ja 1928
sekä 1.I - 30. IX v. 1929.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929 1.I-30.IX.
Viro, Latvia	296,000	293,000	236,000
Tšekkoslovakia	75,000	40,000	39,000
Ranska	10,000	8,500	4,200
Italia	4,000	5,500	4,300
Suomi	---	5,000	5,600
Saksa	3,800	3,500	5,000
Yhteensä	395,000	356,000	296,000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = 380,000 Frs.

Tuonnin arvo 1.I - 30.IX v. 1928 = 240,000 Frs.

Tulitikkupuun tuonti.

Sveitsin tulitikkuteollisuuden varustamisessa tulitikkupuulla raaka-aineena on Virolla ja Latvialla viime vuosina ollut ylivoimaisesti johtava asema. Tuonnin näistä maista ollessa vuonna 1927 arvoltaan noin 296.000- frangia ei kaikkien muiden vientimaiden yhteenlaskettu osuus kokonaistuonnissa sinä vuonna ollut kuin noin 100.000- frangia. Viime vuonna oli tilanne Virolle ja Latvialle sikäli vieläkin edullisempi, että vaikka kokonaistuonti aleni arvoltaan noin 40.000- frangia päättyen noin 356.000- frangiin, väheni tuonti Virosta ja Latviasta samaan aikaan vain 3.000- frangilla.

Mitä kuluvaan vuoteen tulee, tulee kokonaistuonti todennäköisesti jälleen kohoamaan suunnilleen samaan kuin vuonna 1927. Tämän vuoden 9 ensi kuukauden tuonti on nimittäin tuontiin verrattuna vastaavien kuukausien aikana viime vuonna noin 45.000- frangia suurempi.

Tämänkin vuoden tilastojen mukaan ovat Viro ja Latvia hyvin pitäneet puoliensa päästen todennäköisesti vuoden loppuun mennessä suunnilleen samoihin tulokseen kuin molempina edellisinä vuosina. Tshekkoslovakiakin näyttää sivuuttavan tänä vuonna viimevuotisen laskusuuntansa, sillä kuluvan vuoden 9 ensi kuukautena on tuonti sieltä ehtinyt samaan kuin viime vuoden kokonaistuonti.

Mitä Suomeen tulee, on tulitikkupuun tuonti vasta päässyt alkuunsa. Se esiintyi ~~suurempana~~ jälleen viime vuotena Sveitsin tuontitilastoissa tosin niin vaatimattomalla summalla kuin 5.000- frangia, tänä vuonna on

9 ensi kuukautena päästy 5.600- frangiin, joten kauppamme tässä suhteessa ei ainakaan ole kaikessa vaatimattomuudessaankaan nimenomaisessa laskusuunnassa. Kuitenkin on huomattava, että tulitikkupuun tuonti Suomesta v. 1926 oli arvoltaan ~~2~~ tasan kolme kertaa suurempi kuin vuonna 1928, ja sen mukaan olemme siis tosiasiallisesti tänä vuonna vain valtaamassa takaisin osan markkinoistamme vuodelta 1926.

Taulukko No. 5.

Lenkarullien tuonti Sveitsiin vv. 1927 ja 1928 sekä
1.I - 30.IX v. 1929.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929 1.I-30.IX.
Saksa	316.000	380.000	306.000
Itävalta	5.000	11.000	11.000
Ranska	26.000	20.000	21.000
Italia	2.000	10.000	5.000
Suurbritannia	57.000	57.000	44.000
Ruotsi	---	20.000	---
Suomi	138.000	110.000	77.000
Tshekkoslovakia	30.000	31.000	30.000
Yhteensä	575.000	641.000	499.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = 460.000 Frs.

Tuonnin arvo 1.I-30.IX v. 1928 = 429.000 Frs.

Lankarullien tuonti.

Myöskin lankarullien kysyntä näyttää Sveitsissä kasvavan vuosi vuodelta. Saksan hallitsee enemmällä kuin 60 prosentilla näitä markkinoita. Toisella sijalla tulee Suomi. Vientimme vuonna 1926 Sveitsiin oli pyöreän luvun arvotaan 50.000- frangia kohoten seuraavana vuonna miltei kolminkertaiseksi, mutta laski viime vuonna noin 110.000- frangiin. Mitä kuluvan vuoden kolmeen ensimmäiseen neljännekseen tulee, näyttää siltä kuin vientimme edelleen olisi vähenemässä. Tänä aikana emme nimittäin ole päässeet 77.000- frangia suurempaan tulokseen, joten on mahdollista että kokonaisvientimme arvo tänä vuonna jää suunnilleen samaksi kuin viime vuonna. Omituisuutena täytyy pitää Suurbritannian esiintymistä tällä alalla viejänä Sveitsiin, sillä todennäköisesti on kysymyksessä re-exporti. Kilpailu Saksan kanssa voinee osoittautua meille ylivoimaiseksi, mutta ainakin Suurbritannian kanssa meidän pitäisi voida menestyksellä kilpailla. Ruotsi ei esiintynyt vuonna 1927 lainkaan tällä alalla viejänä, ja joskin sieltä tuotiin lankarullia viime vuonna 20.000-frangin arvosta, näyttää tuonti tänä vuona jälleen pysähtyneen.

Saksa	57.000	12.000
Sveitsi	18.000	22.000
<hr/>		
Yhteensä	4.800.000	2.960.000

Maailman kokonaisarvo v. 1926 - 4.200.000 Fr.

Tuontia arvo 1.1 v. 1927 - 2.000.000 Fr.

Taulukko No. 6.

Paperin tuonti (kirje-, sanomalehti-y.m. yksivärisiä papereita) Sveitsiin vv. 1927 ja 1928 sekä 1.I - 30.IX v. 1929.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929 1.I-30.IX.
Saksa	1.720.000	1.650.000	1.200.000
Itävalta	830.000	770.000	630.000
Ranska	395.000	410.000	160.000
Ruotsi	525.000	390.000	337.000
Suurbritannia	240.000	270.000	193.000
Tshekkoslovakia	175.000	270.000	244.000
Belgia	135.000	112.000	80.000
Hollanti	73.000	57.000	27.000
Yhdysvallat	37.000	64.000	37.000
Canada	43.000	37.000	15.000
Italia	19.000	18.000	28.000
Yhteensä	4.200.000	4.065.000	2.980.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = 4.230.000 Frs.

Tuonnin arvo 1.I - 30.IX v. 1928 = 3.000.000 Frs.

Paperin tuonti.

Edellisellä sivulla oleva taulukko No. 6 osoittaa, ettei tällä alalla Suomen vienti Sveitsiin ole esiintynyt minkäänlaisena ainakaan välittömänä tekijänä takäläisillä markkinoilla. Siitä huolimatta on epäilemättä syytä kiinnittää huomiota sveitsiläiseen kulutukseen. Peläkstään kirje-, sanomalehti- y.m. yksiväristä paperia on Sveitsiin tuotu viime vuosina yli 4 milj. frangin arvosta, mikä Suomen rahassa tekee enemmän kuin 30 milj. markkaa. Näiden tuotteiden alalla pitäisi Suomen hyvin voida kilpailla niinkin etäisten maiden kuin Yhdysvaltain ja Kanadan kanssa, joskin jättäisimme kaikkein hienoimpien paperilajien kysynnän täyttämisen sellaisille maille kuin Saksa, Ranska ja Suurbritannia. Sitäpaitsi osoittaa edellisellä sivulla oleva taulukko, että Ruotsi hallitsee kolmantena maana puheenalaisia sveitsiläisiä markkinoita, joten kilpailun senkin kanssa pitäisi hyvin tulla kysymykseen.

Saksa täyttää enemmän kuin kolmannen osan Sveitsin puheenalaista tarvetta, mutta mikäli vuosien 1927 ja 1928 tilastoista voidaan päätellä verrattuna tuontiin kuluvan vuoden 9 ensi kuukauden aikana, näyttää siltä kuin Saksa ei tällä alalla kunnolla kykenisi pitämään puoliaan. Sama tuntuu olevan laita Ruotsin ja Ranskan, jos voidaan katsoa tämän vuoden kokonaistuonnin näistä maista tulevan suunnilleen siksi, miksi 9 ensi kuukauden tilastot ovat jääneet. Myöskin Belgiasta ja Hollannista on tuonti vuosina 1927 ja 1928 ollut supistumassa ja samaa ennustavat tiedot kuluvalta vuodelta. Sen sijaan on ennen kaikkea tuonti Tšhekkoslovakiasta ilmeisessä nousukaudessa. Tuonti sieltä oli v. 1927 noin 175.000- fran-

gia, viime vuonna 100.000- frangia suurempi ja todennäköisesti se kohoaa tänä vuonna noin 300.000-frangin paikkeille. Mitä Itävaltaan tulee, on mahdollista että sekin pääsee tänä vuonna parempiin tuloksiin kuin viime vuonna, mutta tuskin yhtä korkealle kuin vuonna 1927. Joka tapauksessa sillä on tämän vientiartikkelin alalla sangen edullisesti toiseksi suurimman vientimaan asema, vaikka se jääkin kovin suuresti Saksasta jälkeen.

Maa	1926	1927	1928
Itävalta	335.000	345.000	315.000
Saksa	340.000	315.000	300.000
Ranska	235.000	205.000	125.000
Portugali	95.000	134.000	48.000
Sveitsi	185.000	225.000	305.000
Belgia	35.000	40.000	45.000

Yhteensä	1.030.000	1.240.000	1.340.000
		v. 1928	1.000.000
Valtiosta sellaisenaan		1.1-30. II	

Maat	1927	1928	1929
Saksa	680.000	670.000	740.000
Itävalta	485.000	460.000	487.000
Ranska	125.000	105.000	95.000
Sveitsi	230.000	265.000	195.000
Tšekkoslovakia	75.000	75.000	68.000
Belgia	30.000	30.000	30.000

Yhteensä	1.720.000	1.725.000	1.805.000
		1.1-30. II	v. 1928
			1.375.000

Valtiosta sellaisenaan kokonaistilanti 1926-1.945.000.
 Valtioista sellaisenaan kokonaistilanti 1925 - 1.400.000.

Taulukko No. 7.

Selluloosan tuonti Sveitsiin vv. 1927 ja 1928 sekä
1.I - 30.IX 1929.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Valkaisematon selluloosa.

Maat	1927	1928	1929 1.I-30.IX.
Ruotsi	595.000	648.000	620.000
Tshekkoslovakia	395.000	648.000	510.000
Itävalta	340.000	515.000	300.000
Suomi	220.000	205.000	225.000
Portugali	95.000	134.000	62.000
Saksa	165.000	225.000	208.000
Norja	35.000	60.000	46.000
Yhteensä	1.850.000	2.440.000	1.980.000
<u>Valkaistu selluloosa.</u>		v.1928	1.800.000
		1.I-30.IX	

Maat	1927	1928	1929 1.I-30.IX.
Saksa	820.000	870.000	760.000
Itävalta	435.000	480.000	467.000
Ranska	125.000	165.000	95.000
Suomi	230.000	85.000	190.000
Tshekkoslovakia	75.000	75.000	62.000
Ruotsi	20.000	30.000	Yhdysv- - 30.000
Yhteensä	1.720.000	1.725.000	1.605.000

1.I-30.IX. v.1928 1.275.000

Valkaisemattoman selluloosan kokonaistuonti 1926-1.945.000.

Valkaistun selluloosan kokonaistuonti 1926 - 1.400.000.

Selluloosan tuonti.

Valkaisemattoman selluloosan tuonti Sveitsiin on viime vuosina osoittanut selvää noususuuntaa. Joskin se vuonna 1927 laski noin 100.000 frangilla edellisen vuoden tuontiin verrattuna, jolloin sen arvo oli noin 1.945.000-frangia, kohosi se viime vuonna lähes 2.500.000-frangiin. Mikäli vielä verrataan toisiinsa tuontia 9 ensi kuukauden aikana viime vuonna ja kuluvaan vuonna, näyttää siltä kuin tuonti tänä vuonna tulisi ylittämään viime vuoden tuonnin.

Suurimpana vientimaana on kaikkina puheenalaisina vuosina ollut Ruotsi. Lisäys viime vuonna edelliseen vuoteen verrattuna teki arvoltaan lähes 55.000-frangia ja tämän vuoden lisäys näyttää tulevan vieläkin suuremmaksi, sillä kuluvaan vuoden 9 ensi kuukauden tuonti ei ole paljoakaan pienempi kuin kokonaistuonti viime vuonna, jolloin se teki lähes 650.000-frangia. Toisella sijalla on kaiken aikaa ollut Tšhekkoslovakia. Sen vienti viime vuonna oli kasvanut huomasti edelliseen vuoteen verrattuna tehden lisäys yli 250.000-frangia, joten tuonnin kokonaisarvo oli saavuttanut Ruotsin viennin arvon. Sensijaan näyttää Tšhekkoslovakia tänä vuonna jälleen menettävän jonkun verran, sillä sen vienti on vuoden 9 ensi kuukautena jäänyt yli 100.000-frangia Ruotsista jälkeen. Myöskin Itävallasta lisääntyi tuonti viime vuonna edelliseen vuoteen verraten noin 175.000-frangilla tehden kokonaisarvo noin 515.000-frangia. Sen sijaan mitä kuluvaan vuoteen tulee on tuonti Itävallasta ilmeisesti vähentymässä.

Mitä Suomeen tulee, ilmeni Lähetystön taloudellisesta vuosikertomuksesta, että selluloosan viennillämme Sveitsiin oli vuodesta 1926 lähtien paremminkin laskusuunta vallalla. Valkaisematonta selluloosaa oli meiltä tuotu Sveitsiin v. 1926 noin 475.000- frangin arvosta. Tämän raportin taulukosta No. 7 taas käy selville, että vuonna 1927 tuonti oli vähentynyt enemmän kuin puolella ja väheni vielä jonkun verran viime vuonnakin painuen arvoltaan ainoastaan 205.000- frangiin. Tämän vuoden 9 ensi kuukautena sitävastoin on vientimme noussut sen verran, että on jonkun verran sivuuttanut molempien edellisten vuosien kokonaisviennin. Mahdollista on, että vuoden loppuun mennessä vientimme arvo pääsee lähenemään 300.000- frangia.

Valkaistua selluloosaa on viime vuosina tuotu Sveitsiin jokseenkin yhtä suuret määrät. Joskin tuonnin arvo nousi jonkun verran vuonna 1927 edelliseen vuoteen verrattuna, pysyi se arvoltaan vv. 1927 ja 1928 aivan samana. Sen sijaan jos verrataan toisiinsa tuontia 9 ensi kuukautena viime vuonna ja tänä vuonna, näyttää siltä kuin tämän vuoden kokonaistuonti tulisi jonkun verran viime vuoden kokonaistuontia suuremmaksi läheten arvoltaan 2.000.000- frangia.

Jos valkaisemattoman selluloosan alalla Sveitsin tuontimarkkinoilla Ruotsi näyttelee johtavaa osaa, on taas Saksalla valkaistun selluloosan viejänä Sveitsiin ylivoimaisesti ensi sija. Sen viennin arvo kohosi vuodesta 1927 viime vuoteen 50.000- frangilla, niin että kokonaisviennin arvo viime vuonna oli 870.000- frangia. Vienti tulee

todennäköisesti tänä vuonna yhäkin nousemaan. Mitä Itävaltaan tulee, on senkin vienti noussut vuosi vuodelta ja tämän vuoden 9 ensi kuukauden vienti on jo melkein saavuttanut viime vuoden kokonaisviennin arvon, jolloin se oli 480.000- frangia. Kolmannella sijalla voidaan katsoa Suomen olevan, sillä joskin viime vuonna vienti Ranskasta oli 165.000- frangia meidän vientimme supistuessa vain 85.000- frangiin, oli sen sijaan sitä edellisena vuotena vientimme 230.000- frangia ja vuonna 1926 160.000- frangia. Tämän vuoden 9 ensi kuukautena on vientimme jo kohonnut viime vuoteen verraten kaksinkertaiseksi, eli 190.000-frangiin. Todennäköisesti pääsemme siis vuoden loppuun mennessä suunnilleen samoihin tuloksiin kuin vuonna 1927. Ruotsista on tuonti tänä vuonna laskanut, mutta merkillepantaavaa on, että sen sijaan tänä vuonna Yhdysvallat ovat ilmestyneet valkaistun selluloosan ostomarkkinoille Sveitsissä.

Itävalta	315.000	480.000	480.000
Yhdysvallat	---	50.000	480.000
Englanti	---	15.000	---
Ranska	85.000	10.000	---
Liittain	---	10.000	---
Saksa	85.000	---	---
Yhteensä	480.000	645.000	960.000

Tuonnin kokonaismäärä v. 1926 = 24.220.000 kpl
 Tuonnin arvo 1.1.1927 v. 1926 = 2.420.000 lra

Taulukko No. 8.

Voin tuonti Sveitsiin vv. 1927 ja 1928
sekä 1.I- 30.IX v. 1929.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929
Tanska	21.260.000	20.960.000	14.626.000
Ranska	6.536.000	7.642.000	5.146.000
Argentina	2.600.000	3.000.000	716.000
Italia	3.954.000	1.842.000	1.808.000
Hollanti	716.000	371.000	485.000
Saksa	305.000	280.000	259.000
Itävalta	316.000	990.000	1.476.000
Viro,Latvia	---	50.000	428.000
Unkari	---	25.000	---
Australia	37.000	10.000	---
Liettua	---	10.000	82.000
Suomi	66.500	---	50
Yhteensä	35.830.000	35.260.000	25.029.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 - 34.200.000 Frs.

Tuonnin arvo 1.I-30.IX v. 1928 - 26.450.000 Frs.

Voin tuonti.

Siitä huolimatta että Sveitsillä on korkealle kehittynyt meijeritalous, maa ei kykene tuottamaan läheskään riittävästi voita edes kotimaista kulutusta varten, vaan päinvastoin on viime vuosina tuotu maahan pyörein luvuin noin 35 milj. frangin arvosta voita vuosittain. Tämä erittäin suuri voin kulutus johtuu ennen kaikkea tavattoman suuresta turistitulvasta.

Valtavasti suurin osa voita tulee Tanskasta, sillä se hallitsee ~~suuresti~~ noin 60 prosentilla Sveitsin tuontimarkkinoita. Kuitenkin on todennäköisesti vähäinen laskusuunta kehittymässä Tanskan vahingoksi nähtävästi Itävallan vaikutuksesta. Tanskan voinviennin arvon ollessa vuonna 1927 noin 21.260.000- frangia se väheni viime vuonna noin 300.000- frangilla ja tänä vuonna tulee nähtävästi vielä jonkunverran laskemaan. Jos nimittäin verrataan toisiinsa voin tuontia Sveitsiin 9 ensi kuukauden aikana viime ja tänä vuonna, nähdään että tänä vuonna on tuonti vähentynyt noin 1.400.000- frangilla. Kun voin tuonti Tanskasta tämän vuoden 9 ensi kuukautena on arvoltaan ollut noin 14.626.000- frangia, on tuskin syytä otaksua, että tanskalaisen voin kokonaistuonnin arvo tänä vuonna pääsee nousemaan edes 20000.000- frangiin.. Ranskasta tuotiin viime vuonna noin 1.100.000- frangin edestä enemmän voita kuin edellisellä vuotena, jolloin sen arvo teki yli 6,5 milj. frangia. Tämän vuoden 9 ensi

kuukauden tuonti Ranskasta on ollut arvoltaan jälleen heikompi, joten vuoden kokonaistuonti supistunee suunnilleen samaksi kuin 1927. Kolmannelle sijalla voinvienninä Sveitsiin on katsottava Italian olevan. Sen viennin arvo vuonna 1927 oli lähes 4 milj. frangia, mutta laski viime vuonna hyvästi alle 2 milj. frangin kohotukseen jälleen tämän vuoden 9 ensi kuukautena yli 1.800.000- frangin. Omituisuutena täytyy pitää, että tuo viime vuonna Italian voinvientiä kohdannut laskusuunta nosti Argentinan Sveitsin voimarkkinoilla kolmannelle sijalle oltuaan sitä edellisellä vuonna 2.600.000- frangilla neljännellä sijalla. Kun samaan aikaan on kannattanut tuoda voita Sveitsiin myöskin Australiasta saakka, on ilmeistä, että maailmansodan jälkeen vähitellen elpynyt turistitulva Sveitsiin on pakottanut sveitsiläiset hotellinomistajat kiireesti hankkimaan suuria voimääriä siksi etäisistä maista kuin Argentinasta ja Australiasta, koska eurolaiset maat eivät ole kyenneet tyydyttämään sveitsiläistä kysyntää. Että nyttemmin tilanne on muuttumassa tässä suhteessa, käy selville tämän vuoden tilastoista. Australiasta tuotiin vielä viime vuonna jonkun verran voita, mutta tänä vuonna se on lakannut kokonaan ja Argentinastakin on tämän vuoden 9 ensi kuukautena tuotu voita enää vähän ~~päälle~~ 700.000- frangin arvosta, joten vuoden kokonaistuonti sieltä supistunee noin kolmannekseen siitä mitä se vielä viime vuonna oli. Hollannista näyttää tämän vuoden kokonaistuonti kohoavan melkoisesti yli viime vuoden tuomnin arvon, joten vuoden lopputulos tullee suunnilleen samaksi kuin vuonna 1927, jolloin se oli jonkun verran yli 700.000- frangia. Tuonti Saksasta näyttää

myös tänä vuonna tulevan suuremmaksi kuin viime vuonna lähten vuoden 1927 loppusummaa, nimittäin noin 300.000- frangia.

Uusina tekijöinä Sveitsin voimakkainoilla esiintyvät ennenkaikkea Itävalta, Viro ja Latvia. Tuonnin kokonaisarvon Itävallasta vuonna 1927 ollessa vain vähän päälle 300.000- frangia se kohosi viime vuonna enemmän kuin kolmenkertaiseksi jääden vain hieman alle 1 milj. frangia. Tämän vuoden 9 ensi kuukauden tulos lähentelee 1.500.000- frangia, joten Itävalta näyttää vuoden loppuun mennessä ehtivän miltei kaksinkertaistuttaa viime vuotisen saavutuksensa. Virosta ja Latviasta ei vuonna 1927 tuotu Sveitsiin lainkaan voita, viime vuonna noin 50.000- frangin arvosta ja tänä vuonna lopputulos näyttää tulevan noin kymmenkertaiseksi, koskapa 9 ensi kuukausina näistä molemmista maista on tuotu voita noin 430.000- frangin edestä.

Tilastot suomalaisesta voista eivät suinkaan ole ilahduttavat. Vientimme Sveitsiin vuonna 1926 oli arvoltaan noin 130.000- frangia, vuonna 1927 se putosi miltei puoleen eli 66,500- frangiin, viime vuonna se lakkasi kokonaan ja tänä vuonna on voitamme näkynyt Sveitsissä vain 50- frangin arvosta, eli siis noin 10 kiloa.

Taulukko No. 9.

Kalossien tuonti Sveitsiin vv. 1927 ja 1928
sekä 1.I - 30.IX v. 1929.

Eri maista tuotu seuraavat määrät pareja.

Maa	1927	1928	1929 1.I-30.IX.
Yhdysvallat	227.000	230.000	178.000
Saksa	104.000	108.000	238.000
Ranska	116.000	153.000	93.000
Ruotsi	91.000	75.000	31.000
Suurbritannia	27.000	34.000	25.000
Tshekkoslovakia	---	30.000	23.000
Viro, Latvia	26.000	30.000	4.500
Puola	10.000	---	10.000
Itävalta	---	---	14.000
Suomi	---	184	122
Yhteensä	605,000	675.000	660.000

Tuonti 1.I - 30.IX. v. 1928 = 435.000 paria.

Kalossien tuonti.

Siitä huolimatta, että Sveitsi tätänykyä katsoo olevansa maailman ensimmäinen talviurheilun maa, eivät maan omat kansalaiset itse ole keksineet miten ainutlaatuisia edellytyksiä Sveitsillä on kehittyä tälläkin turistielämän alalla etuoikeutettuun asemaan. Talviurheilu Sveitsissä on vain suhteellisen lyhyen ajan saavutus. Sitä mukaa kuin ulkomaalaiset ovat viime aikoina keksineet saapua Sveitsiin harjoittamaan terveydekseen kaikenlaista talviurheilua: hiihtoa, mäenlaskua kelkalla, luistelua, jäähockeyta j.n.e., on syntynyt aivan uusia talviurheilun keskuksia. Tämä vuorostaan on johtanut kalossien ja päällyskenkien kasvavaan kysyntään. Todennäköistä on, että vuosittain kalossien ja päällyskenkien kysyntä tulee yhä nousemaan. Ainakin viime vuosien tilastot viittaavat siihen suuntaan. Kun vuonna 1927 tuotiin Sveitsiin vähän päälle 600.000 paria kalosseja ja kumisia päällyskengiä, kohoisi viime vuonna tuonti 675.000 pariin. Jos otetaan vertauksen lähtökohdaksi 9 ensi kuukautta viime vuonna, jolloin tuonti oli 435.000 paria, voidaan todeta, että samana aikana tänä vuonna on tuotu maahan runsaasti 200.000 paria enemmän. Juuri nyt talviurheilukauden alkaessa on odotettavissa, että tuonti yhä lisääntyy vähintäänkin kolmanneksella edellisiin vuosineljänneksiin verrattuna, joten tämän vuoden kokonaistuonti tulee huomattavasti ylittämään viime vuoden kokonaistuonnin. Kun tuskin on odotettavissa, että talviurheilu edessäolevina vuosina Sveitsissä vähentyisi, voidaan pitää jokseenkin

varmana, että kalossien ja kumisten päällyskenkien tuonti maahan tulee yhä vain lisääntymään. Tämän vuoksi on epäilemättä syytä Suomenkin kannalta kiinnittää huomiota myös tämän kumiteollisuuden erikoisen haaran vientimahdollisuuksiin.

Edelläoleva taulukko No. 9 osoittaa, että niinhyvin vuonna 1927 kuin vuonna 1928 tuotiin suurin määrä kalosseja Sveitsiin Yhdysvalloista. Kuluvan vuoden 9 ensi kuukautta näyttää sen sijaan työntävän sangen voimakkaasti saksalaisen viennin etualalle. Joskin nimittäin tämän vuoden kolmena ensi neljänneksenä on edelleen tuotu kalosseja Yhdysvalloista 178.000 paria, minkä nojalla voidaan odottaa, että vuoden kokonaistuonti tulee Yhdysvalloista ainakin yhtä suureksi kuin viime vuonna, jolloin se oli 230.000 paria, on toisaalta tuonti Saksasta tänä vuonna lisääntynyt jo 9 ensi kuukauden aikana paljoka enemmän kuin 100 prosentilla viime vuoden tuontiin verrattuna, jolloin se oli ainoastaan vähän päälle 100.000 paria. Tästä päättäen tulee kuluvana vuonna Saksa valtaamaan Sveitsissä kalossien myynnin alalla ensimmäisen sijan. Mitä Ranskaan tulee, osoitti sen vienti viime vuonna, 153.000 paria, sangen suurta nousua edelliseen vuoteen verrattuna, mutta kuluva vuosi merkinnee ilmeistä laskusuuntaa. Ruotsikaan ei ole v. 1927 jälkeen kyennyt kunnolla pitämään puoliaan, sillä viime vuoden tuonti, 75.000 paria, oli tuntuvasti pienempi kuin edellisen vuoden menekki, 91.000 paria, ja tänä vuonna

näyttää tulos jäävän yhä huonommaksi.

Mitä muihin maihin tulee, ilmenee tilastoista, että niiden myyntimahdollisuudet Sveitsissä ovat olleet sangen häilyvät. Virolla ja Latviällä oli vuonna 1927 ja 1928 suhteellisen hyvät tulokset, mutta kuluvan vuoden tilastot ennustavat sangen huonoa lopputulosta. Tuonti Puolasta on ollut epävarmaa, 10.000 paria vuonna 1927, viime vuonna ei mitään ja tämän vuoden 9 ensi kuukautena on päästy samaan tulokseen kuin vuonna 1927 kokonaisyntymässä. Uutena tekijänä sen sijaan esiintyy tänä vuonna Itävalta.

Suomen kannalta on paremminkin kuriositeetin nimessä todettava, että viime vuonna tuotiin Sveitsiin meiltä 184 paria ja kuluvan vuoden 9 ensi kuukautena 122 paria. Meikin siis yritämme kalossien viennin alalla olla Sveitsissä vähäiseltä nurkalta mukana niinkuin tänä vuonna myöskin voim viennin alalla.

Eräitä muita vientiartikkeleita.

Lähetystön taloudellinen vuosikertomus osoittaa, että vuosina 1926-28 on tuotu Suomesta Sveitsiin joku määrä raakoja nahkoja ja vuotia. Vientimme arvo vuonna 1926 oli pyörein luvuin noin 130.000- frangia väheten vuonna 1927 ~~100.000~~ noin 45.000- frangiin ja viimevuotisen vientimme arvo supistuu noin 12.000- frangiin. Kun tuskin on odotettavissa, että Suomi tällä nimenomaisella alalla pysyväisesti esiintyy kilpailijana Sveitsin markkinoilla, en ole katsonut olevan syytä tällä kertaa kiinnittää erikoisempaa huomiota tähän kysymykseen.

Sitävastoin ansaitsee epäilemättä suurempaa huomiota kysymys kalasäilykkeiden viennistä Sveitsiin. Valitettavasti Sveitsin virallinen tilasto ei sisällä mitään erikoisia tietoja kalasäilykkeiden tuonnista. Riippuen Sveitsin erikoisluontoisesta asemasta turisti- ja hotellimaana tuodaan maahan erittäin suuri määrä kaikenlaisia säilykkeitä ja niiden valmistusaineisiin nähden maan tuontitilasto tekee kylläkin tarkan eron esim. lihasta ja hedelmistä valmistettujen säilykkeiden välillä, mutta kalasäilykkeet katoavat sen yleisotsikon alle, jonka nimenä on : muut säilykkeet. Voidaan kuitenkin pitää aivan varmana, että kalasäilykkeillä voi olla sangen helposti hyvinkin huomattava asema Sveitsin hotellien ruokalistassa, kunhan tällä alalla havaitaan tehdä propagandaa. Myöhemmin tässä raportissa tulen tarkemmin osoitta-

maan miten Sveitsi Euroopan tunnetuimpana hotellimaana hallitsee n.s." hotelliteollisuutta " kaikissa Välimeren tunnetuimmissa turistikeskuksissa varustaen sikäläiset hotellit aivan Egyptiä myöten voilla, säilykkeillä y.m.s. Saamalla meidän kalasäilykkeillemme vientimahdollisuuksia Sveitsiin voisimme yksin tein tehdä nämä tuotteemme tunnetuksi kaikissakin Välimeren maissa. Mielestäni kannattaisi kiinnittää huomiota kalasäilykkeittemme viennin kehittämiseen Sveitsiin.

Eräitä johtopäätöksiä.

Ennenkuin siirrytään tekemään yksityiskohtaisempia johtopäätöksiä tämän raportin sisältämien taulukojen nojalla on epäilemättä syytä tehdä eräitä yleisluontoisempia johtopäätöksiä.

Ensimmäinen sellainen johtopäätös kuuluu suunnilleen seuraavasti:

Sveitsin taloudellinen elämä sellaisena kuin se esiintyy maan tuontitilastoissa viime vuosina osoittaa sangen suurta joustavuutta. Siitä huolimatta, että Sveitsi sijaitsee suurten taloudellisten tekijäin, varsinkin Saksan, Ranskan, Italian ja entisen Itävalta-Unkarin keisari-kuningaskunnan perintömaiden välissä ja että eräillä tuontialoilla muutamat valtamerentakaiset maat ovat näytelleet Sveitsin markkinoilla aivan viime vuosiin saakka sangen huomattavaa osaa, ovat muutamat muut maat aivan viime vuosina menestyksellä tunkeutuneet Sveitsin tuontimarkkinoille.

Jos otetaan tämän joustavuuden kannalta vielä kerran yhteenvetona tehtäväksi johtopäätöksiä, havaitaan pääasiassa seuraavaa.

Erät uudet maat, jotka vientitavarain puolesta suurin piirtein katsoen kuuluvat samaan valtioiden ryhmään kuin Suomi, nimittäin Viro-Latvia, Liettua ja Puola ovat kiinnittäneet viime vuosina sangen suurta huomiota sveitsiläisiin markkinoihin vallaten itselleen nopeasti sangenkin hyvän jalansijan. Tulitikkupuun myyjinä voidaan katsoa Viron ja Latvian kokonaankin hallitsevan näitä sveitsiläisiä markkinoita, mutta lisäksi nämä molemmat maat ovat kyenneet saavuttamaan voilleen hyvin nopeasti kas-

vavaa menekkiä. Faneerin viennissä nämä maat ovat päässeet suunnilleen yhtä hyvin tuloksiin kuin Suomi. Liettua taas oli tämän vuoden 9 ensi kuukauteina päässyt faneerin myyjänä Sveitsiin jo kolmannelle sijalle, se lisää nopeasti myös sekä voimaa että höylätyn puutavaran vientiä. Mitä Puolaan tulee on se jo numero kaksi höylätyn puutavaran markkinoilla Sveitsissä ja sahatun puutavaran alalla numero kolme, faneerin viennissä se on meitä edellä.

Jos verrataan näihin tuloksiin meidän vientiämme Sveitsiin viime vuosina, täytyy tulla pakostakin masentaviin johtopäätöksiin. Niinhyvin sahattua kuin höylättyä puutavaraa ei voida tuoda Sveitsiin Viirosta, Latviasta, Liettuasta ja Puolasta sen edullisempien kuljetusteiden avulla kuin on meidän käytettävänä. Sen sijaan että yllämainitut maat ovat pitäneet tuotteittensa myyntiä Sveitsinkin ponnistuksen arvoisena, on meidän vastaava vientimme Sveitsiin jäänyt sangen heikoksi siitä huolimatta että me olemme juuri puutavaran viennin alalla maailman suurimpia tekijöitä. Joskin me olemme lankarullien myynnissä Sveitsiin toisella sijalla, näyttävät uusimmat tilastot meidän jaksavan vain vaivoin pysyä kilpailussa mukana. Faneerin myynnissä olemme sangen heikosti kuudennella sijalla. Valkaisemattoman ja valkaistun selluloosan myyntimme Sveitsiin ansaitseisi samaten vakavaa parantamista. Voimien vientimme on kokonaan tyrehtynyt ja paperiamme ei tunneta Sveitsin markkinoilla ainakaan välittömästi.

Toinen johtopäätös voidaan formuloida suunnilleen seuraavasti:

Eräät valtamerentakaiset maat näyttelevät melkoista osaa Sveitsissä sellaistenkin vientitavarain alalla, jotka muodostavat erittäin tärkeän osan Suomen viennistä. Sahattua puutavaraa tuodaan Sveitsiin Itävallan jälkeen eniten Yhdysvalloista saakka. Mitä voihin tulee, on edellä ilmennyt, että sitä kannattaa tuoda Sveitsiin aina Argentinasta saakka, hyvinkin runsaat määrät. Tämä kaikki osoittaa, että Suomella pitäisi olla hyvinkin suuret mahdollisuudet kilpailla Sveitsissä sahatun puutavaran alalla Yhdysvaltain ^{kanssa ja} /voin viennin alalla Argentinan kanssa.

Mitä erikseen Venäjään tulee, on se meistä sekä sahatun että höylätyn puutavaran alalla Sveitsin tuontimarkkinoilla selvästi edellä. Eri asia on kykeneisimmekö tarmokkaallakaan toiminnalla kilpailemaan tässä suhteessa menestyksellisesti Venäjän kanssa.

Lopuksi on syytä herättää kysymys mihin määrin suomalaisia tuotteita on välillisesti saapunut toisten maiden kautta Sveitsiin. Kun faneerin vienti Saksasta Sveitsiin on noussut viime vuosina sangen nopeasti, voi olla mahdollista, että osa siitä on ollut suomalaista faneeria. Samaten voidaan kysyä onko Englannista tapahtunut lankarullien vienti Sveitsiin käsittänyt ainakin jonkin määrin myöskin suomalaisia lankarullia. Vihdoin se seikka että suomalaista paperia ei tunneta lainkaan Sveitsin markkinoilla, antaa aihetta kysymykseen ovatko eräät muut maat, varsinkin Saksa, myyneet näitä tuotteitamme

Sveitsiin niiden omina tuotteina.

Näihin kysymyksiin ei toistaiseksi ole ollut mahdollista saada mitään yleispäteistä vastausta, vaikka otaksumisia myönteiseen suuntaan ei kylläkään ole puuttunut. Se vuorostaan antaa kuitenkin riittävää aihetta esittää kysymyksen mihin määrin meidän vientimme Sveitsiin on ainakin eräissä suhteissa ollut riippuvainen varsinkin saksalaisista ja skandinaviaalaisista välikäsistä. Se seikka että Viro- Latvia, Liettua ja Puola ovat viime vuosina saavuttaneet samojen tuotteiden alalla, joita mekin viemme ulkomaille, siksikin vähäisessä maassa kuin Sveitsissä niin huomattavia tuloksia, on todennäköisimmästi johtunut siitä, että ne ovat huolehtineet tästäkin viennistään välittömien suhteiden solmimisella ja välttämällä tarpeettomia välikäsiä.

Lähetystön taloudellisessa vuosikertomuksessa kiinnitettiin huomiota tähän seikkaan ja mielestäni on ollut syytä tehdä samoin tässä raportissa.

Seuraavassa osassa raporttia koskettelen alustavasti kysymystä mitä keinoja mahdollisesti voitaisiin käyttää vientietujemme paremmaksi valvomiseksi Sveitsissä.

Eräitä näkökohtia myynti-
mahdollisuuksiemme parantamiseksi
Sveitsissä.

Saatuani alustavien tutkimusten nojalla jonkunlaisen kuvan siitä mitä edellä on esitetty päätin käydä henkilökohtaisesti tarkastamassa konsulaattiamme Baaelissa voidakseni samalla kertaa neuvotella konsuli Hofman-Hess'in kanssa mitä hänen käsityksensä mukaan olisi tehtävä vientimme parantamiseksi. Tätä jälkimmäistä tarkoitusta varten valmistin seuraavan kyselykaavakkeen:

1. Miksi Suomen vienti Sveitsiin viime vuosina ei ole päässyt kehittymään läheskään samassa suhteessa kuin vastaavana aikana Sveitsin¹ vienti Suomeen ?

a) Onko mahdollisesti Sveitsiin tuotu suomalaisia tuotteita joidenkin muiden maiden tuotteina?

b) Onko muita syitä olemassa ?

2. Mitä mahdollisuuksia on olemassa käyttää Rheiniä Baseliin saakka suomalaisten tuotteiden kuljetustienä ?

3. Miten on järjestetty tanskalaisen voin kuljetus Sveitsiin ?

4. Mitä mahdollisuuksia on erinäisten suomalaisten vientitavarain tunnetuksi tekemiselle Sveitsin markkinoilla ?

5. Mihin määrin voidaan katsoa konsulaarisen edustuksemme täydentämisen Sveitsissä helpoittavan vientimme edistämistä ?

Matkalle Baseliin lähdin viime lokakuun 20 p:nä. Koko seuraava päivä omistettiin ylläesitettyjen kysymysten yksityiskohtaiselle pohtimiselle.

Saatoin heti havaita, että tohtori Hofman-Hess oli erinomaisesti perehtynyt kaikkiinkin suuriin taloudellisiin kysymyksiin. Hän oli yliopistolliset opinnot päätettyään antautunut diplomaattiselle uralle. Maailmansodan aikana hän oli kauppa-attasheena Sveitsin Lähetystössä Berlinissä palaten sieltä talousministeriöön Bernissä, kunnes muutama vuosi sitten siirtyi liikealalle.

Kuultuaan eri kysymykseni hän huomautti heti aluksi, ettei hän ollut mitenkään valmis antamaan tällä kertaa aivan yksityiskohtaisia vastauksia, mutta lupasi ryhtyä kysymyksiäni tarkasti tutkimaan voidakseen myöhemmin antaa lopulliset vastauksensa.

Mitä ensimmäiseen kysymykseeni tulee, huomautti konsuli Hofman-Hess, että hänen kokemuksensa viime vuosilta on osoittanut, että sveitsiläiset liikemiehet ovat harrastaneet viennin edistämistä Suomeen/^{enemmän} kuin vastaavasti suomalaiset liikemiehet suomalaisen viennin kehittämistä Sveitsiin päin. Sen vuoksi hän sanoi tuntevansa paljoa paremmin mitä vaikeuksia sveitsiläisillä liikemiehillä on saadaksensa vientitavaransa tunnetuksi Suomessa/^{kuin} mitä toivomuksia vastaavasti suomalaisilla liikemiehillä on omien etujensa valvomiseksi Sveitsissä. Edelleen hän jatkoi, että oikeastaan konsulaattimme Baselissa on käytännölliseltä kannalta jäänyt suomalaisen liikemaailman kaiken huomion ulkopuolelle. Tästä hän oli tullut siihen tulokseen, että suomalaiset vientiliikkeet eivät ole pitäneet sveitsiläisiä markkinoita sanottavan huomion arvoisena. Sitävastoin sveitsiläiset

vientiliikkeet ovat kylläkin käyttäneet Baselin konsulin välitystä päästäkseen kosketuksiin suomalaisten tuontiliikkeiden kanssa. Kilpailu kello-, sähkö-, rauta- ja kutomateollisuuden alalla on viime vuosina kehittynyt niin suureksi että sveitsiläisen teollisuuden täytyy ottaa lukuun tuotteidensa myynnin siksikin suhteellisesti etäisessä maassa kuin Suomessa ja tästä ovat aiheutuneet kaikenlaiset konsulaatille tehdyt kyselyt Suomen tuontimarkkinoista. Kun hän kuitenkin luonnollisesti on velvollinen etusijassa palvelemaan suomalaista vientiä Sveitsiin, sanoi hän erityisellä tyytyväisyydellä tervehtivänsä käyntiäni Baselissa konsulaattia tarkastamassa, jotta hän sen kautta pääsi ensi kerran henkilökohtaiseen kosketukseen Lähetystön kanssa.

Tästä hän siirtyi kysymykseen yleisestä organisatiosta vientitietujen edistämiseksi. Hän otti lähtökohdaksi sen suurliikkeen, jonka palveluksessa hän itse on. Liike oli tullut siihen kokemukseen, että milloin se oli kääntynyt erinäisten Bernissä olevien lähetystöjen puoleen pyytäen saada tarkempia tietoja näiden edustamien maiden tuontikaupasta, sopivista agenteista j.n.e., olivat lähetystöt tyytyneet lähettämään usein sangen laajahkojakin teoksia, ja milloin oli kysymyksessä agentuurit, oli lähetetty joskus tuhatkuntakin osoitetta. Konsuli Hofman sanoi pitävänsä tällaista menettelyä mahdollisimman epäkäytännöllisenä. Miten hänen liikkeensä saattoi tarpeellisella asiantuntemuksella poimia tietoja laajoista tilastollisista teoksista ja valita tuhatkunnasta erilaisia liikeosoitteita juuri ne, jotka parhaiten voivat vastata hänen erikoisetujaan! Hänestä siis oli kaupallisten suhteiden kehittämiseksi sangen epäkiitollista keskittää eri maiden etujen valvonta lähetystöihin, sillä lähetystöt, varsinkin milloin ovat ilman erityistä

kauppa-attasheaa, eivät mitenkään voi poliittisten kysymysten ohella valvoa tarpeellisella käytännöllisellä joustavuudella maittensa kaupallisia etuja. Hän ei katsonut konsulaarisenkaan edustuksen voivan saada tässä suhteessa yhtä hyviä tuloksia aikaan kuin jos vientiliikkeet itse rakentavat monipuolisen edustusverkon jokaisessa maassa, johon tahtovat vientituotteillaan päästä käsiksi.

Mitä siis erityisesti Suomen vientietujen valvomiseen Sveitsissä tulee, tahtoi konsuli Hofman ennenkaikkea suosittaa Suomen tärkeimpien vientiteollisuushaarain oman välittömän edustuksen järjestämistä kaikkiin Sveitsin tärkeimpiin tuontikeskuksiin. Kun tämä organisatio on valmis, voi se luonnollisesti, milloin tarvetta esiintyy, turvautua konsulaattiemme ja Lähetystön apuun, mutta parhaatkaan konsulaatit ja valveutuneinkaan Lähetystö ei voi korvata tämän yksityisen organisation puutetta. Vasta kun vientiliikkeemme on saatu korjaamaan puheenalainen epäkohta, voi olla toiveita siitä, että viime vuosina Sveitsin ja Suomen välisissä kauppasuhteissa ikävästi ilmennyt suomalaisen viennin heikkomuus tulee poistumaan.

Huomautettuani hänelle olevani aivan samaa mieltä ja lisättyäni, että tarkoitukseni on laajentaa konsulaarista edustusta Sveitsissä, jotta sen kautta helpoitettaisiin vientiteollisuutemme edustuksen kehittämistä, konsuli Hofman sanoi yhtyvänsä samaan käsitykseen konsulaarisen edustuksemme täydentämisen tarpeellisuudesta. Hän tahtoi kuitenkin erityisesti tehostaa, että uusiksi konsuleiksemme olisi, mikäli mahdollista, koetettava saada sellaisia sveitsiläisiä liikemiehiä, jotka itse toimivat tärkeimpien vientiteollisuushaarojemme alalla ostajina. Sveitsi oli hänen kokemuksensa mukaan aivan

viime vuosiin saakka tehnyt tässä suhteessa paljon syntiä valitsemalla kunniakonsuleikseen ulkomailla kaikenlaisia kaupalliselle elämälle joko kokonaan tai ainakin suureksi osaksi vieraita henkilöitä.

Vastasin tähän lähteneenikin sopivien uusien konsulien etsimisessä juuri tästä hänen suosittamastaan näkökohdasta ja että kaikki eri ehdokkaani oli valittu silmälläpitäen suomalaisen viennin tarmokkaan edistämisen edellytyksiä. Lisäsin tarkoituksenani olevan ennen vuoden loppua pitää Bernissä sekä vanhojen että uusien konsulien kokous, jolloin esittäisin heille kaikille täydellisen toimintasuunnitelman. Sen nojalla voisi sitten olla ensi vuoden kuluessa entistä suurempia mahdollisuuksia saada tärkeimmille vientiliikkeillemme oma organisaationsa.

Konsuli Hofman sanoi ilolla tervehtivänsä tällaisen kokouksen pitämistä, jolloin konsulit voisivat saada itselleenkin eheän toimintaohjelman.

Tämä ensimmäinen kysymykseni koski yleensä syitä minkä vuoksi vienti Suomesta Sveitsiin on viime vuosina jäänyt niin suhteettoman paljoa heikommaksi kuin vastaavana aikana vienti Sveitsistä Suomeen. Kysymykseen liittyi kaksi alikysymystä: a) onko mahdollisesti Sveitsiin tuotu suomalaisia tuotteita joidenkin muiden maiden tuotteina? - ja b) onko muita syitä olemassa?

Konsuli Hofmanin ylläesitetystä vastauksesta käy ilmi, että alikysymykseen b) hän luki ennenkaikkea vientiteollisuutemme haluttomuuden järjestää itselleen

Sveitsissä edustusverkkoa. Muita erikoisia syitä tässä suhteessa ei hän sanonut tällä hetkellä tietävänsä. Keskustelumme kääntyi tämän jälkeen alikysymykseeni a), eli siihen mihin määrin mahdollisesti suomalaisia tuotteita oli välikäsien kautta myyty Sveitsiin muiden maiden tuotteina.

Tämän kysymyksen suhteen konsuli Hofman sanoi myös olevansa vastauksen antamisessa verrattain epävarmalla pohjalla, mikäli hänen tuli voida nojautua nimenomaisiin Suomea koskeviin tapauksiin, mutta jos hänen oli lupa edellyttää, että Sveitsin tuontimarkkinoilla eräiden maiden suhteen ilmennyt välikäsien esiintyminen piti paikkansa myöskin suomalaisten tuotteiden suhteen, saattoi hänen vastauksensa olla sangenkin positiivinen. Saksan taloudellinen elämä elvyttyään maailmansodan jälkeisestä lamaannuksesta on viime vuosina tehnyt voitavansa saadakseen vuosi vuodelta yhä enemmän haltuunsa Sveitsin tuontimarkkinat. Milloin Saksan oma teollisuus ei ole kyennyt tässä suhteessa tyydyttämään sveitsiläistä ostohalua, ovat saksalaiset liikemiehet esiintyneet välikäsinä koettaen myydä Sveitsiin, milloin se suinkin on ollut mahdollista, muiden maiden tuotteita saksalaisina tuotteina. Hänen tietämänsä mukaan avustavat saksalaiset pankit kernaasti tätäkin kauppaa, jotta sillä tavalla saataisiin, mikäli mahdollista, Saksan ulkomainen kauppa suurenemaan. Varsinkin kun Basel sijaitsee aivan Saksan ja Ranskan rajalla, oli hänellä ollut viime vuosien aikana erinomainen tilaisuus tehdä havaintoja saksalaisten kauppamatkustajien yhä lisääntyvästä toiminnasta Sveitsissä verrattuna ranskalaisten vientiliikkeiden yrityksiin vastaavasti valvoa etujansa Sveitsissä.

Jos siis otetaan huomioon toisaalta, että suomalaisilla vientiliikkeillä ei ole Sveitsissä mitään omaa organisatiota ja toisaalta, että viime vuosina Saksa on myynyt yhä suurenevin määrin juuri samoja tuotteita kuin Suomi valmistaa, täytyy välittömästi tulla siihen johtopäätökseen, että Saksa on myynyt Sveitsiin myöskin suomalaisia tuotteita omina tuotteinaan. Vain näin konsuli Hofman katsoi voivansa selvittää miksi esim. v. 1926 jälkeen suomalaisia tuotteita yleensä on saapunut Sveitsiin suhteellisesti vähemmän kuin mainittuna v. 1926, jolloin vielä saksalainen kilpailu esiintyi verrattain heikkona.

Mihin määrin jotkut muut maat, lähinnä Ruotsi ja Englanti myyvät Sveitsiin suomalaisia tuotteita, sitä konsuli Hofman sitävastoin ei sanonut voivansa arvata samalla varmuudella.

Toinen kysymykseni kuului: Mitä mahdollisuuksia on olemassa käyttää Rheiniä Baseliin saakka kuljetustienä Sveitsiin?

Tämän kysymyksen suhteen huomautin heti aluksi, että siihen en ollut sisällyttänyt kysymystä voim kuljetuksesta, koska se seikka esiintyy paremminkin kolmannen kysymykseni yhteydessä. Edelleen viittasin siihen, että Rotterdam ja Antwerpen ovat vanhastaan kaupallisia keskuksiamme, joten sahatun ja höylätyn puutavaramme, fa-
neerimme, paperimme ja selluloosamme lastaus näissä sata-
missä Rheinin proomuihin saattoi helposti tulla kysymykseen
kunhan kuljetus Rheiniä ylös ei tulisi suhteettomasti kal-
liiksi.

Konsuli Hofman huomautti ensinnäkin, ettei hän ollut tullut tähän saakka lainkaan ajatelleeksi Rheiniä suomalaisten tuotteiden kuljetustienä Sveitsiin, vaan oli kaiken aikaa ajatellut kauttakulkua Saksan läpi rautateitse, jolloin luonnollisesti suomalaisille tuotteille ilmeni melkoisia vaikeuksia kilpailla saksalaisten, tshekkiläisten, itävaltalaisien, ranskalaisten ja italialaisten tuotteiden kanssa. Nyt kuitenkin tarkemmin ajateltuaan asiaa hänen täytyi myöntää, että ajatus Rheinin käyttämisestä kuljetustienä myöskin suomalaisille tuotteille oli ehdottomasti paikallaan.

Koska hän ei kuitenkaan ollut henkilökohtaisesti perehtynyt tämän kysymyksen yksityiskohtiin, ehdotti hän, että kävisin Keskuskauppakamarissa asiaa tarkemmin tiedustelemassa, jolloin hän myös toivoi voivansa järjestää niin, että joku Rheinin laivaliikettä erikoisesti tunteva henkilö ottaisi osaa Keskuskauppakamarin edustajan mukana keskusteluihin kanssani.

Palaan tähän kysymykseen jällempänä.

Kolmas kysymykseni kuului: Miten on järjestetty tanskalaisen voin kuljetus Sveitsiin?

Viittasin aluksi siihen tosiasiaan, että Sveitsiin tuodaan voita noin 35 milj. frangin arvosta vuosittain, josta määrästä tanskalaisen voin vienti kohoo noin 60 prosenttiin. Kun on luonnollista, että Sveitsi vaatii ensiluokkaista tavaraa, ei ole mahdollista ajatella suomalaisen voin vientiä Rotterdamin tai Antwerpenin kautta Rheiniä myöten ylös Baseliin, jolloin voimme ehdottomasti saapuisi liian vanhana perille. Ilmeisesti ei Tanskakaan lähetä voitaan Sveitsiin vesiteitse, vaan erityisillä voijunilla

Saksan kautta. ~~Widdow~~ Toiseksi huomautin hyvin tietäväni, että voimme noteerata Englannin markkinoilla hieman alempaan hintaan kuin tanskalainen voi, joten tuskin saatoimme edellyttää pääsevämme Sveitsissä ainakaan huomattavasti parempiin tuloksiin kuin Englannissa tanskalaiseen voihin verrattuna. Mutta voin vieniämme Saksaan mahdollisesti uhkaavat uudet vaikeudet oikeuttavat meitä tutkimaan mitä edellytyksiä voillamme on sen sijaan päästä Sveitsin markkinoille niinkuin Viron, Latvian ja Liettuan voi jo on tehnyt.

Konsuli Hofman sanoi henkilökohtaisesti täysin ymmärtävänsä nämä näkökohdat, mutta katsoi suotavammaksi, että hankkisin tarpeelliset tiedot eräältä baselilaiselta toiminimeltä, jolle tulee säännöllisesti viikottain erittäin suuret määrät voita Tanskasta.

Kävin myöhemmin tämän toiminimen johtajaa puhuttelemassa. Kun sitäpaitsi olen hankkinut voin suhteen tärkeitä tietoja myös eräältä bernilaiselta liikkeeltä, palaan asiaan jällempänä.

Eräältä osaltaan tuli kuitenkin kysymys voista konsuli Hofmaninkin kanssa puheeksi seuraavan kysymykseni yhteydessä.

Nelias kysymykseni kuului: Mitä mahdollisuuksia on erinäisten suomalaisten vientitavarain tunnetuksi tekemiselle Sveitsissä?

Tällä kysymyksellä tarkoitin niinhysin jo niitä tuotteitamme, jotka ennestään tunnetaan Sveitsin markkinoilla kuin myös sellaisia, joita täällä ei ole näkynyt kuin nimeksi.

Mitä edelliseen ryhmään tulee, luettelin ennenkaikkea sahatut ja höylätyt puutavarat, faneerin, ja selluloosan. Konsuli Hofman uudisti tällöin ajatuksen näiden tuotteiden myynnin järjestämisestä vientiliikkeitemme omien agentuurien välittömästä toimenpiteestä. Vasta kun vientiliikkeemme ovat oman edustusverkkonsa kautta koonneet jonkun verran välitöntä kokemusta, sanoi hän voitavan odottaa riittävää kokemusta tuontimme elvyttämisen sopivimmista keinoista. Omasta puolestani luulisin, että konsulimme käsitys on suurin piirtein katsoen aivan oikea.

Huomautettuani että paperia ei tuoda Suomesta välittömästi Sveitsiin ja että siis tässä suhteessa olisi päästävä edes jonkinlaiseen alkuun, hän sanoi samaa kuin edellisen ryhmän tuotteistamme, s.o. on luotava oma edustusverkko, joka välittömästi antautuu sveitsiläisillä paperimarkkinoilla niin monipuoliseen kilpailuun kuin konjunktuurit suinkin sallivat.

Siirryin tämän jälkeen säilykkeisiin, kenkiin ja kalosseihin.

Konsuli Hofman teki laajasti selkoa miten Sveitsistä käsin varustetaan hyvin suuri määrä Välimeren maiden turistihotelleja kaikenlaisilla konserveilla, jopa voillakin. Kun sveitsiläiset hotellit ovat erinomaisen hyvin järjestetyt ja Välimerenmaiden hotelleilla aina Egyptiä myöten on joko välittömästi sveitsiläinen johto tai ne ovat läheisessä vuorovaikutuksessa Sveitsin kanssa, on vuosien kuluessa tullut tavaksi hankkia Välimerenmaiden hotelleihin sangen

suuri
/määrä kaikenlaisia säilykkeitä ja voita sveitsiläisiltä
vientiliikkeiltä. Jos siis Suomi voisi ilmestyä Sveitsin
markkinoille muutamilla erinomaisilla säilykelajeilla, katsi
hän hyvin todennäköiseksi, että menekki tulisi nopeasti nouse-
maan.

Huomautin tämän johdosta, että säilykkeiden vienti-
meiltä todennäköisesti rajoittuisi ainakin aluksi kala-
säilykkeisiin, mutta myöhemmin voinevat jotkut marjalajitkin
säilykkeinä tulla kysymykseen. Hänkin oli sitä mieltä, että
lihasäilykkeiden kuljettaminen Suomesta saakka tuskin voisi
tulla kysymykseen.

Kenkien viennin suhteen Sveitsiin Suomesta kä-
sin hän asettui jokseenkin epäilevälle kannalle, sillä
Sveitsin oma kenkäteollisuus on hyvin korkealla tasolla ja
kykenee menestyksellä kilpailemaan naapurimaidenkin mark-
kinoilla. Halvempien kenkälajien alalla taas on Tšhekkoslova-
kian kenkäteollisuus sitävastoin osoittautunut kykeneväksi
kilpailemaan pienempien sveitsiläisten tehtaiden kanssa, mutta
Suomesta saakka hänen käsityksensä mukaan tuskin siltäkään
kannattaisi antautua kilpailuun tšhekkiläisten tehtaiden
kanssa.

Sen sijaan konsuli Hofman piti hyvinkin luulta-
vana, että kalossien ja kumisten päällyskenkien kulutuksen
nopea nousu Sveitsissä avaisi suhteellisen helposti edul-
lisen menekin suomalaisille kalosseille ja päällyskengille.
Mutta tämänkin vientialan etujen valvominen vaatii oman
organisation luomista Sveitsissä, muuten käy kilpailu tois-
ten vientimaiden kanssa vaikeaksi.

Viimeinen kysymykseni oli seuraava: Mihin määrin

voidaan katsoa konsulaarisen edustuksemme täydentämisen Sveitsissä helpoittavan vientimme edistämistä ?

Tähän kysymykseen konsuli Hofman oli jo antanut varsinaisen vastauksensa puhuttaessa ensimmäisen kysymyksen yhteydessä syistä suomalaisen viennin heikkouteen. Mitä hän erikoisesti sanoi tullessamme tähän viimeiseen kysymykseeni, ei siis itse asiassa sisältänyt muuta kuin hänen aikaisempien neuvojensa uudistamista.

Lopuksi konsuli Hofman ilmoitti suosittavansa minulle käyntiä ~~XXXXXXXXXXXX~~ Attisholzin selluloosatehtaalla Solothurnin läheisyydessä varsinkin kun poikkeaminen soveltui suhteellisen hyvin paluumatkani yhteyteen. Hänen tietämänsä mukaan mainittu tehdas oli ollut verrattain kiinteissä liikesuhteissa eräiden suomalaisten vientiliikkeiden kanssa.

Rheinin kuljetustienä.

Baselin kauppakamarissa tapasin kauppakamarin sihteerin, tohtori Kellerin, sekä saksalaisen Schiffahrts-
amtin johtajan, tirehtööri Buserin.

Näille herroille esitin vastattavaksi seuraavat kysymykset.

1. Mihin määrin kykenee Rhein tätänykyä vastaamaan kunnollisen kuljetustien tarpeita liikennettä varten Hollannin ja Belgian satamista Baseliin ?

2. Milloin on odotettavissa, että Saksan, Ranskan ja Sveitsin välillä parhaillaan suunnitellut Rheinin kanavoinnukset tulevat niin valmiiksi, että Basel kykenee nykyistä paremmin esiintymään Sveitsin varsinaisena satamakaupunkina ?

3. Koska tätänykyä käytetään Strassburgia satamana, jossa lastataan tavarat suurista Rheinin alajuoksun proomuista pienempiin kanavaproomuihin, olisiko tätänykyä suomalaisen viennin kannalta edullisempi ajatella varastoimista Strassburgissa kuin Baselissa ?

4. Mitä muita näkökohtia olisi otettava huomioon suunniteltaessa suomalaisten vientituotteiden kuljettamista Rheiniä myöten Baseliin ?

Ensimmäiseen kysymykseen molemmat yllämainitut herrat vastasivat seuraavasti:

Viime ja kuluvana vuonna on Rheinin yläjuoksussa vallinnut poikkeuksellisen suuri vedenpunte, joten vain noin 1 kuukauden aikana suuret proomut, kantavuudeltaan n. 1000 tonnia, ovat päässeet Hollannin satamista aivan Baseliin saakka. Mutta tavallisissa olosuh-

teissa kestää kevättulvien vaikutus huhki- toukokuulta aina syys- lokukuulle saakka, joten keskimäärin Rhein on kokopituudeltaan Baseliin asti suurten proomujen kuljettavissa noin viiden kuukauden aikana vuosittain. Milloin taas, niinkuin viime ja tänä vuonna, virrassa vallitsee miltei kokovuoden veden vähyys, täytyy tavarat lastata Strassburgissa pienempiin noin 300 tonnin suuruisiin proomuihin, jotka kulkevat ranskalaisia kanavia myöten Baseliin. Tämän kanavatien avulla on siis Basel joka tapauksessa kautta vuoden laivayhteydessä pohjanmeren satamien kanssa.

Toinen kysymykseni koski Saksan, Ranskan ja Sveitsin välisiä toimenpiteitä parantaa laivayhteyttä Baseliin. Tähän herrat Keller ja Buser vastasivat seuraavasti:

Nämä toimenpiteet voidaan jakaa kahteen eri osaan. Ensimmäkin tullaan v. 1932 mennessä parantamaan välitön kulutie Rheiniä ylös Strassburgista Baseliin saakka, niin että näiden syvennysten ja muiden töiden avulla suuret proomut kykenevät nousemaan Strassburgin ohitse aivan Baseliin saakka. Saman ajan kuluessa toivotaan saatavan suoriteksi loppuun Baselin sataman laajennustyöt. Erikseen taas tulee Ranska lähivuosina korjaamaan sen alueen kautta kulkevan kanavaverkon, niin että sitäkin myöten tulevat jonkun ajan kuluttua nykyistä suuremmat proomut pääsemään Baseliin asti. Erikseen tahtoivat molemmat herrat huomauttaa, että jo nyt nauttivat Ranskan kanavaverkkoa pitkin Baseliin tulevat lastit maksujen puolesta tuntuvaa alennusta.

Kolmanteen kysymykseeni, joka koski Strassburgin käyttämisestä ainakin lähivuosina Sveitsiin ajottujen

suomalaisten tuotteiden varastopaikkana, vastasivat herrat Keller ja Buser molemmat kielteisesti. He huomauttivat, että Strassburgin satama on paljoa ahtaampi kuin Baselin satama, ja että sen vuoksi olisi parasta vähän veden aikaan siirtää välittömästi suurista proomuista pieniin kaikki vientitavaramme tarvitsematta Strassburgin satamassa varastoida tuotteitamme. Tämän seikan selvittämiseksi he pyysivät saada näyttää minulle Baselin sataman ja sen laajennussuunnitelmat. Tämän matkan teimme myöhemmin ja palaan siihen alempana selostettuani ensin keskusteluanne kokonaisuudessaan kauppakamarissa.

Neljäs, eli viimeinen kysymykseni, kuului: Mitä muita näkökohtia olisi otettava huomioon suunniteltaessa suomalaisten vientituotteiden kuljettamista Rheiniä myöten Baseliin?

Tämän kysymyksen valaisemiseksi esitin tohtori Kellerille ja tirehtööri Buserille eräitä tietoja Skandinavian maiden, Hollannin, Viron ja Latvian, Liettuan ja Puolan viennistä Sveitsiin. Huomautin miten Suomen pitäisi erinäisten tuotteiden alalla hyvin voida kilpailla Sveitsin markkinoilla yllämainittujen maiden kanssa.

Varsinkin tohtori Keller, mutta myös tirehtööri Buser sanoivat katsovansa yllämainittua kysymystä täysin oikeutetuksi. Rheiniä myöten tuodaan ensinnäkin tavattoman suuret määrät kivihiiliä Sveitsiin, joten lastien siirtäminen Strassburgissa tätänykyä suurista proomuista pieniin merkitsee lisäkustannusten kannalta mitättömän

vähän rautatierahdien kalleuteen verrattuna. Toiseksi he nimenomaan alleviivasivat ruotsalaisen viennin suuntautumista Sveitsiin pitkin Rheiniä. Ruotsista ei tule tätä tietä ainoastaan kaikenlaisia teollisuustuotteita, vaan yksimpä katukiviäkin. Heidän mielestään siis pitäisi suomalaisia vientituotteita, kaikenlaista puutavaraa, selluloosaa ja paperia hyvin voida kuljettaa Rheiniä myöten Baseliin saakka. Sitä vastoin he eivät olleet keskustelumme hetkellä valmiit vastaamaan täydellä tarkkuudella mihin määrin Viro- Latvia, Liettua ja Puola käyttävät Rheiniä tuotteitensa kuljetustienä Sveitsiin, mutta pitivät sitä kuitenkin hyvin todennäköisenä, koska rautatierahdit näistä maista tulisivat kovin paljon kalliimmiksi. Edelleen he huomauttivat, että Amerikasta Sveitsiin tapahtuva puutavarain vienti kulkee pitkin Rheiniä Baseliin. Tämäkin seikka heidän mielestään osoitti selvästi, että Suomi voisi tätä kuljetustietä käyttämällä kilpailla menestyksellä amerikalaisen puutavaramyynnin kanssa Sveitsissä.

Keskustelun päätyttyä kauppakamarissa teimme pitkän matkan satamaan. Kuten tietty, sijaitsee pääosa Baselin satamaa siinä osassa kaupunkia, joka on Rheinin pohjoispuolella kiilana Saksan alueen keskeen. Toisaalta taas on ranskalainen Elsass Sveitsin naapurina ~~joen~~ virran eteläpuolella. Havaitsin, että turehtööri Buserilla oli hieman liian optimistinen käsitys Baselin sataman sopivaisuudesta suurempien puutavaramäärien varastopaikkana. Satama on täynnä suuria öljysäiliöitä, kivihiilivarastoja, viljaelevatoreita j.n.e., joten niin tulenarkaan keskuuteen tuskin voi ajatella suurempia puutavaramääriä, jos edes muuten kunnollista tilaa löytyisi. Jos kuitenkin varastoiminen käy pakolliseksi, eikä siis puutavarain siirtäminen proomusta suoraan rautatievaunuihin voisi säännöllisesti tulla kysymykseen, ei kaiketi auttane muu kuin etsiä varastoimisaluetta Base-

lin likeisimmasta naapuruudesta Ranskan alueelta, missä ei ole mitään rakennuksia, tehtaita, varastoja, vaan Rheinintaan saakka ulottuu niittyjä. Kuitenkin luulisin, että varsinkin Baselin sataman laajennuksen jälkeen kaikkienkin lastien siirtäminen suoraan proomuista rautatievaunuihin on helposti järjestettävissä.

Joka tapauksessa pyydän huomauttaa vielä kerran, että joskin tätänykyä Baselin sataman käyttäminen tuottaisi suomalaisten vientitavarain kauttakulupaikkana joitakin vaikeuksia, eivät ne missään tapauksessa voi olla suomalaisille tuotteille sen tukalampia kuin minkä muun maan tuotteille tahansa.

Tässä yhteydessä katson olevan syytä täydentävästi kertoa eräästä keskustelustani englantilaisen liikemiehen kanssa, ^{joka} tuntee erikoisen hyvin Suomen taloudellisen elämän ja joka lisäksi valvoo erittäin suuren englantilaisen toimintamen myyntietuja Sveitsissä.

Tämä asiantuntija sanoi viime aikoina tutkineensa sveitsiläisiä kuljetuskysymyksiä, koska hänenkin toimintimensä tarvitsee löytää mahdollisimman edullisen kuljetustien Englannista Sveitsiin. Hän antoi minulle eräitä sängen valaisevia esimerkkejä siitä miten englantilaiset vientiliikkeet epäelastisesti ovat tyytyneet käyttämään tuotteittensa kuljetustienä Ranskan ja Sveitsin rautateitä, jota menetelmää noudattamalla kuljetuskustannukset nousevat tavarain arvoon verrattuna suhteettoman korkeiksi. Hän oli tullut siihen tulokseen, että kaikkein edullisinta oli käyttää Antwerpeniä kuljetuskeskuksena. Sen vuoksi hänenkin toimintimensä nyttemmin kuljettua Sveitsiin aijotut tuotteensa suurilla laivoilla Ant-

werpeniin ja sieltä edelleen kanavateitse Baseliin. Työpalk-
kain y.m. ollessa Antwerpenissä paljoakin halvemmat kuin
Rotterdamissa ei hänen käsityksensä mukaan suomalaisenkaan
viennin mitenkään kannata ajatella Rotterdamia Sveitsiin
tapahtuvan viennin keskuksiksi, vaan olisi päähuomio kiinnitet-
tätä tässä suhteessa Antwerpenin käyttämiseen. Olen tahtonut
mainita tästä englantilaisen asiantuntijan lausunnosta, koska
hän epäilemättä on erinomaisen hyvin perehtynyt puheenalaiseen
kysymykseen. Täältä käsin en tietysti voi henkilökohtaisesti
tarkistaa hänen selityksensä todenperäisyyttä.

Eräitä tietoja puutavaran,
paperin ja selluloosan tuon-
nista Sveitsiin.

Koska sveitsiläisten voimarkkinain suhteen olen hankkinut tietoja, ei ainoastaan Baselista, vaan myöskin Bernistä, on asiallisesti parempi siirtää Baselissä vointuontia koskeneet keskustelut myöhempään yhteyteen ja sitä ennen selostaa käyntiäni Attisholzin selluloosatehtaalla, niin kuin konsuli Hofman oli minua kehoittanut tekemään saadakseni henkilökohtaista kosketusta puuta ja sen tuotteita koskevan sveitsiläisen tuonnin kanssa.

Attisholzin tehtaalla kävin tiistaina lokakuun 22 p:nä. Tehtaalla tapasin sekä pääjohtaja Sieberin, että hänen osto-osastonsa päällikön.

Mitä ensinnä sahattuun ja höylättyyn puutavaraan tulee, sanoivat nämä molemmat herrat pääasiassa seuraavaa:

Sveitsissä on totuttu rakennustarpeisiin käyttämään suhteellisesti paljoa leveämpiä lankkuja ja lautoja kuin mitä Suomesta viedään ulkomaille. Tässä suhteessa tyydyttävät Sveitsin lähimmät naapurimaat paljoa paremmin sveitsiläisiä vaatimuksia kuin suomalainen puutavara voisi tehdä. Mutta tällä he eivät suinkaan silti tahtoneet torjua ajatusta, että suomalaisellekin sahatulle ja höylätylle puutavalle saataisi lähivuosina Sveitsissä suurempia myyntimahdollisuuksia kuin tähän saakka on ollut laita.

Selluloosasta he sanoivat tulleensa siihen kokemukseen, että ruotsalainen selluloosa on laadultaan siksi

paljon parempaa, kuin suomalainen, että siitä kannattaa maksaa vastaavasti korkeampi hinta. Heidän tehtaansa ostaa suurimman osan tarvettaan Stora Kopparberget Ab:ltä.

Puuta selluloosan valmistamiseen he sanoivat aikaisemmin ostaneensa sekä Oulusta että Viipurista, mutta suomalaisen puun hinnannousu on viime aikoina pakottanut heitä etsimään ostomarkkinoita muualta ja tällöin on heidän katseensa kääntynyt ensisijassa Venäjälle. Heillä on parhaillaankin harkittavana Venäjän tarjous tehdä viiden vuoden sopimus venäläisen puun valmiista leverenssista Rotterdamin satamassa, josta saakka Attisholzin yhtiön itse olisi vastattava kuljetuksesta Sveitsiin. Venäläiset hinnat laskettuna Rotterdamissa tapahtuvaan tavaran luovutukseen ovat, he lisäsivät, siksi edulliset, että tarjous kiinnostaa heitä suuresti.

Mitä yleensä tulee suomalaisten vientituotteiden ~~tuontimarkkinoille~~ myyntimahdollisuuksiin Sveitsissä, myöskin nämä ^{tehostivat} molemmat herrat ~~kiinnittävät~~ oman suomalaisen organisation välttämättömyyttä. He esittivät useita esimerkkejä siitä miten varsinkin saksalainen tunkeutuminen Sveitsin tuontimarkkinoille ei tapahdu ainoastaan Saksan omien tuotteiden myynnin lisäämiseksi, vaan myös muiden maiden tuotteiden välittämiseksi. Monet muut maat ovat alkaneet ymmärtää tämän saksalaisen toiminnan vaarallisuuden ja ovat sen vuoksi suojellakseen omia etujaan saksalaisten kilpailua vastaan ryhtyneet vastatoimenpiteenä kehittämään Sveitsissä omaa edustustaan. Mikäli siis Suomi tahtoo kiinnittää entistä suurempaa huomiota sveitsiläisiin markkinoihin,

olisi senkin huolehdittava välittömän edustuksen aikaansaamisesta kaikilla niillä vientituotteilla, joiden myynnin suurentamiseen Sveitsissä tahdotaan pyrkiä.

Viimeinen kysymykseni koski suomalaisen paperin myyntimahdollisuuksia. Tämä kysymys ei heitä kuitenkaan erikoisemmin miellyttänyt, vaan he koettivat päinvastoin saada minua uskomaan, että Sveitsi ei ainoastaan valmista itse kotimaista kulutusta varten tarpeeksi paperia, vaan kykenee tällä alalla vielä melkoiseen vientiin. Sivulla 19 edelläoleva taulukko osoittaa kuitenkin, että Sveitsiin tuodaan noin 4 milj. frangin arvosta yksistään kirje-, sanomalehtiy.m. yksiväristä paperia muista paperilajeista puhumattakaan.

Vastaanotto Attisholzin tehtaalla oli muuten kaikin puolin ystävällinen ja luvattiin vastakin kaikkia mahdollisia neuvoja, jotka voivat olla omansa helpoittamaan vientimme kehittämistä Sveitsiin päin.

Eräitä tietoja

Voin tuonnista Sveitsiin.

Baselin kauppakamarin sihteeri tohtori Keller mukanani kävin tapaamassa toiminimi Schlaich & Koeppelin A.G:n pääjohtajaa, herra Koeppliniä, niinkuin konsuli Hofman oli minua kehoittanut tekemään saadakseni tarkempia teitoja voin tuonnista Sveitsiin.

Johtaja Koeppelin vastasi eri kysymyksiini seuraavasti:

Tanskalaisen voin tuonti Sveitsiin aiheutuu lähinnä kahdesta tärkeästä syystä. Ensimmäkin tanskalainen voi on laadultaan parasta mitä ylimalkaan esiintyy markkinoilla. Laadultaan ensiluokkaisen voin kysyntä Sveitsissä johtuu ennen kaikkea suuresta turistitulvasta ja kun turistit yleensä ovat sangen varakasta väkeä, he vaativat hotelleilta mahdollisimman parasta voita. Toiseksi helpoittaa tanskalaisen voin vientiä erinomainen organisatio kaikissa suhteissa. Mainitakseni siitä esimerkin herra Koeppelin ilmoitti joka torstai-aamu saavansa Tanskasta kiinteän tarjouksen ja sen nojalla hän heti ratkaisee kuinka suuren määrän hän sillä kertaa tilaa mainittuun kiinteään hintaan. Samana iltana menee häneltä tilaus ja voi saapuu seuraavana maanantaiaamuna Baseliin. Kuljetus tapahtuu Saksan kautta voivaunuissa. Hänen toiminimensä ei tarvitse huolehtia lainkaan tästä kuljetuksesta, vaan siitä vastaa tanskalainen myyjä. Kysymykseeni tietääkö hän jotain lähempää näistä kuljetusmaksuista, johtaja Koeppelin vastasi tuntevansa vain

sen seikan, että tanskalainen myyjä maksaa kuljetuksen käyttämällä hyväkseen n.s. Zonitariffia.

Mitä hänen toiminimensä viikottaisiin ostoihin tulee ilmoitti johtaja Koeppelin niiden vaihtelevan jonkun verran vuodenaikain mukaan, mutta vähimmätkin ostot koskevat useita vaununlasteja.

Kysymykseeni mitä hän arveli suomalaisen voin mahdollisuuksista päästä sveitsiläisille markkinoille, johtaja Koeppelin vastasi pitävänsä niitä sangenkin suurina. Hän oli kuullut/suomalaista voita kiitettävän ja tiesi sen nauttimasta maineesta Englannissa. Mutta ensimmäisenä ehtona voimme menestykselliselle esiintymiselle Sveitsissä oli kunnollisen edustuksen järjestäminen. Voimme pitäisi saada kuljetetuksi Saksan lävitse suunnilleen yhtä edullisilla ehdoilla kuin tanskalainen voi. Jos sitäpaitsi voimme myytäisiin Sveitsissä suhteellisesti sen verran halvempaan hintaan kuin Englannissa/^{kin} tanskalaiseen voihin verrattuna, pitäisi myyntimahdollisuuksiemme täällä olla sangen hyvät. Se on sitäkin luultavampaa, kun esim. hollantilainen voi, vaikka sitäkin tuodaan Sveitsiin melkoiset määrät ei yleensä vastaa sen enempää sveitsiläisten kuluttajain kuin ulkomaalaisten turistien makua. Vihdoin olisi välttämätöntä, että Suomikin möisi voinsa kiinteään hintaan Baselissa, niinkuin tanskalaiset tekevät.

Lopuksi hän kysyi onko voin vienti Suomessa keskitetty hyvästi. Annoin hänelle yksityiskohtaisen selostuksen Valiosta ja vointuotantomme järjestäytymisestä osuustoiminnallisella pohjalla. Tämä selostus tyydytti häntä sitäkin

enemmän, kun hänen kysityksensä mukaan sveitsiläisten tuontiliikkeiden on sekä tavaran laadun, että tuonnin järjestämisen kannalta edullisinta olla tekemisissä osuustoiminnallisella pohjalla toimivien osuustukkuliikkeiden kanssa. Siinä on, hän lisäsi, eräs syy lisää, joka voi, niinkuin tanskalaisen voin suhteen on ollut laita, helpottaa suomalaisen voin pääsyä sveitsiläisille markkinoille.

Sivumennen hän tuli maininneeksi, että Ruotsin konsuli Baselissa oli ollut hänen luonaan tiedustelemassa ruotsalaisen voin myyntimahdollisuuksia Baselissa ja sen kautta kaikkiallakin Sveitsissä.

Barnissä olen puhutellut Schweizerische Butterzentrale - nimisen suurliikkeen osto-osaston päällikköä, herra Gieseä. Tämän liikkeen merkitystä alallaan kuvaa sattuvasti, että se tuo vuosittain maahan kolmanneksen koko vuosituonnista, eli yli 10 milj. frangin arvosta, mikä vastaa Suomen rahassa ainakin 80 milj. Smk.

Kuultuaan käyntini tarkoituksen ja esitettyäni hänelle joukon eri kysymyksiä, herra Giese antoi pääpiirteisään seuraavan kuvauksen:

Sveitsin maatalous elää parhaillaan melkoisessa kriisikaudessa. Aivan viime aikoihin saakka on maito käytetty mahdollisimman tarkkaan erilaisten juustojen valmistukseen. Nyttemmin on kuitenkin juustojen menekki ulkomailla kohtaamassa kaikenlaisia uusia vaikeuksia. Toisissa tapauksissa on tulleja korotettu, toisissa taas on ilmestynyt uusia kilpailijoita. Tämän vuoksi on Sveitsin meijeritalous ruvennut suun-

tautumaaan voin valmistuksen alalle. Siitä on ollut seurauksena voin tuonnin väheneminen kuluvan vuoden aikana.

Tanskalaista voita ei tunnettu Sveitsissä ennen maailmansotaa muuta kuin nimeksi. Ensinnäkin sitä pidettiin suhteettoman kalliina ja toiseksi se ei muutenkaan kyennyt kilpailemaan sveitsiläisen käsityksen mukaan ranskalaisen voin kanssa. Ennen sotaa tuotiin siten suurin osa voista Ranskasta käsin. Maailmansodan aikaan syntyi Sveitsissä ankara voipula ja sen lieventämiseksi saatettiin v. 1918 voimaan valtion voimonopoli. Tällöin hallituksen edustajat ostivat suuret määrät voita sekä Hollannista että varsinkin Tanskasta. Monopolia keski vuoteen 1923. Tänä aikana Sveitsissä totuttiin siihen määrin tanskalaiseen voihin, että hollantilainen voi jäi aivan kokonaan alakynteen. Valtion monopolin lakattua kiirehtivät yksityiset sveitsiläiset tuontiliikkeet ottamaan haltuunsa tuonnin Tanskasta ja nyttemmin ei Sveitsissä ole varsinaisesti pöytävoina muuta kuin tanskalaista voita.

Suhteellisen suuri vointuonti Argentinasta johtuu sikäläisen voin suuresta halpuudesta. Tätä samoin kuin itävaltalaisista voita käytetään yksinomaan ruokavoina, sama on laita italialaisen voin. Ranskasta taas tuodaan voita osittain pöytävoiksi, mutta myös ruokavoiksi. Ostot tehdään tavallisimmin suurilta liikkeiltä Parisissa. Mitä viime aikoina nopeasti lisääntyneeseen vointuontiin Liettuasta ja Latviasta tulee, aiheutuu se kahdesta eri syystä. Liettualaiset vientiliikkeet ovat viime aikoina kiinnittäneet suurta huomiota sveitsiläisiin voimarkkinoihin saadenkin san-

gen hyviä tuloksia aikaan. Voi kuljetetaan Liettuasta suoraan rautatievaunuissa Saksan läpi Sveitsiin saakka. Laadultaan voi kelpaa varsinaisemmin vain ruokavoiksi. Latviasta taas on voin vienti Sveitsiin kohonnut kahden sikkäläisen sveitsiläisen välittäjän toimenpiteestä. Voi käytetään etusijassa ruokavoiksi. Tähän saakka ei herra Giesen edustama liike ole tuottanut voita Virosta, mutta on kyllä aikeissa tehdä eräitä ^{koe-}voistoja. Kuitenkin hänen käsityksensä mukaan virolainen voi on laadultaan hieman liian hyvää ruokavoiksi, mutta taas huonoa pöytävoiksi.

Herra Giese sanoi edelleen, että hänen liikkeensä oli kesällä v. 1927 ostanut noin 2 ½ vaununlastia voita Valiolta, mutta voi ei ollut osoittautunut väriltään sopivaksi. Sen vuoksi ei oltu enää jatkettu ostoja Suomesta.

Kysymykseeni miten Schweizerische Butterzentral on järjestänyt voinkuljetuksen varsinkin Tanskasta, hän antoi seuraavat tiedot:

Hänen liikkeensä ostaa voin Esbjergissä ja vastaa itse kuljetuksesta Saksan kautta rautateitse, käyttämällä kauttakulkutariffia (olkoon tässä huomautettu, että luulen herra Koeplinin antaneen minulle väärät tiedot Zonitariffin käyttämisestä). Argentinainen voi ostetaan pääasiassa Lontoosta kuljettamalla vaunut lautalla ylitse mannermaalle ja sieltä edelleen rautateitse Sveitsiin. Osa tuodaan myös suoraan laivoilla Antwerpeniin ja sieltä rautateitse Sveitsiin. Valiolta ostettu voi oli ostettu cif. Stettin, ja samoin tehdään latvialaiselle voille, vaikka tätä voita on myös ostettu joskus cif. Lübeck.

Näiden tietojen jälkeen otin erityisesti keskusteltavaksi mitä mahdollisuuksia olisi saada suomalaiselle

voille pysyvät markkinat Sveitsissä. Huomautin ensinnäkin, että tuo Valiolta v. 1927 tehty osto ei suinkaan ole voinut olla mistään ratkaisevasta merkityksestä. Me kykenemme kaikella menestyksellä kilpailemaan Englannin voimarkkinoilla ja joskin siellä voimme noteerata hieman halvempaan hintaan kuin Tanskalainen voi, luetaan se joka tapauksessa pöytä- eikä ruokavoin luokkaan. Vaikka tuo Valiolta ostettu voimäärä oli täällä myyty ruokavoiksi, on vaikea käsittää miksi ei suomalainen vientivoi yleensä kelpaisi Sveitsissäkin pöytävoiksi, kun se sen kykenee tekemään Englannissa.

Herra Giese myönteli teoreettisesti nämä huomautukseni oikeiksi, mutta palasi takaisin aikaisempaan väitteeseensä, että tätänykyä on ainoastaan tanskalaisella voilla Sveitsissä todellisen pöytävoim arvo ja asema.

Tästä keskustelusta olen tullut siihen tulokseen, että meidän on syytä yrittää kilpailla Tanskan kanssa, vaikka melkoisia vaikeuksia on edessämme. Vaikeudet eivät kuitenkaan ole luuloni mukaan niinkään paljon teknillistä laatua kuin ennakkoluulojen voittaminen. Sama haitta meillä oli aluksi Englannin voimarkkinoilla kunnes vähitellen sikäläiset ennakkoluulot tanskalaisen voim hyväksi meitä vastaan alkoivat hälvetä.

Eräitä loppuhuomautuksia.

Vain suhteellisen pitkäaikainen käytännöllinen kokemus kykenee antamaan tyydyttävän täsmällisen kuvan jonkun maan taloudellisen elämän todellisesta rakenteesta ja erikoisuuksista. Niin paljon kuin tilastollinen aineisto tavallaan luokin pätevää valoa maan taloudellisen elämän tuntemiseen, jää kaikkien numeroiden ulkopuolelle n.s. psykologiset tekijät. Niistä päästään selville vain henkilökohtaisten kosketusten kautta. Edellä olevat tiedot Sveitsin tuontimarkkinoista voidaan samaten jakaa kahteen osaan. Edellisessä on käytetty tilastollista aineistoa, jälkimmäisessä on käytetty muutamien sveitsiläisten liikemiesten ja asiantuntijain lausuntoja jonkun verran valaisemaan psykologisia tekijöitä. Mutta vasta kun meidän vientiliikkeemme ovat vähitellen luoneet Sveitsiin oman edustusjärjestönsä ja nämä vuorostaan ovat riittävän hyvin perehtyneet maan taloudellisen elämän erikoisuuksiin voimme saada pätevän kuvan siitä mitä edellytyksiä ylimalkaan Suomella on hankkia viennilleen pysyväisiä markkinoita Sveitsissä.

Mutta ennenkuin niin pitkälle päästään tarvitaan alustavia töitä, tarvitaan sopivista liikemiehistä kokoonpantua kunniakonsulien edustuksemme avustamaan välittömästi vientiliikkeitämme niiden edustusjärjestöjen luomisessa. Tässä tarkoituksessa on raporttini syntynyt. Kun aivan lähiaikoina tulen lähettämään Ministeriölle ehdotuksen uusien kunniakonsulien nimittämisestä, rohkenen odottaa, että nimitykset tapahtuvat ennen vuoden loppua, jotta ensi vuoden alusta meillä olisi Sveitsissä useita uusia konsuleita.

Tämän raporttini nojalla on tarkoitukseni neuvotella heidän kanssaan kaikista mahdollisista toimenpiteistä suomalaisen viennin parantamiseksi Sveitsin tuontimarkkinoilla. Mitä näissä keskusteluissa silloin saan uutta aineistoa ja neuvoja käytettäväkseni, niistä lähetän tätä raporttia täydentävät selostukset.

Saneltu Bernissä, marraskuun 7-14 p:nä 1929.

RUDOLF H O L S T I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Kolehmainen raportti no 24.

Geneve

14/11 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 1052.

RH/LF.

28/11-29

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
marraskuun 14 p:nä

*5
lokakuu*

Herra Ulkoasiainministeri,

ULKOASIAIN		
No	32/421 he.	29
20/11-29	No	LEH.
HERRA	OSASTO	ALIA
5	C 31	

Ohellisena minulla on kunnia lähettää raporttini
No. 24, joka sisältää:

Puun, selluloosan ja paperin sivut
tutkimus Kansainliiton Ekono-
misessa Komiteassa. 1- 8

Vastaanottaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rueff

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
32/421/29 D. 10 29		
lof. 29	No	Lm.
RYHMÄ	OLASTO	ASIA
5	281	

Ministeri Holstin raportti No. 24,
marraskuun 14 p:ltä, 1929.

Puun, selluloosan ja paperin
tutkimus Kansainliiton Ekono-
misessa Komiteassa.

Kansainliiton Ekonomisella Komitealla oli koontuessaan viime lokakuun lopulla työohjelmassaan alustavat raportit niinhyvin puun kuin selluloosan ja paperin tutkimuksista. Kumpaiseenkin raporttiin liittyi vielä eräitä täydentäviä tutkimuksia, joita Sihteeristö oli suorittanut, kuin myös komitean eräiden jäsenten huomautuksia.

Raportti puusta oli M. Dolezal'n laatima (asiakirja E.519). Hän oli sitäpaitsi laatinut täydennysraportin (asiakirja E. 450). Edellinen oli painettu valmiiksi, jälkimmäisestä oli käytettävissä vain roneo-kappaleita.

Koska kummatkaan asiakirjat eivät vielä sisällä Ekonomisen Komitean lopullista kannanottoa puutavaran tuotannon ja kaupan suhteen ja koska komitean omän raportin valmistuttua se tullaan lähettämään kaikille jäsenvaltioille, ei ole minun syytä tässä vielä tehdä yksityiskohtaisesti sel-

minun syytä?

koa M. Dolezal'in mainituista raporteista. Riittänee kun kiinnitän Ministeriön huomiota näin alustavasti seuraaviin seikkoihin.

Edellinen raportti sisältää ensin katsauksen maailman puutavaratuotannon raaka-ainevarastoihin, s.o. metsiin sekä sen jälkeen tuotantoon ja kauppaan. Tämän jälkeen seuraa kolmantena lukuna katsaus puutavaran kauppaa haittaaviin tullisuhteisiin. Neljäs luku käsittelee eräiden tärkeimpien maiden puutavaran tuotantoa, kauppaa ja organisatiota. Tässä osassa on sivut 50-51 omistettu katsaukselle Suomen vastaaviin olosuhteisiin. Tällöin kiinnitetään huomiota ei ainoastaan Suomen vientiliikkeiden sopimukseen Ruotsin ja Norjan vastaavien vientiliikkeiden kanssa, vaan viitataan myös Venäjältä käsin Suomen vientiä uhkaavaan kilpailuun. Venäjää käsitellään, paitsi yllämainitun luvun yhteydessä, vielä erikseen ensimmäisessä luvussa, sivut 5-6. Raportin viimeinen sivu sisältää eräitä johtopäätöksiä, joihin M. Dolezal on tullut käsittelemänsä aineiston nojalla.

Ensiksi tulee raporttööri siihen tulokseen, että Yhdysvaltain merkitys kansainvälisillä puutavaramarkkinoilla on suhteellisesti vähäpätöinen. Kuitenkin jos Yhdysvallat rajoittaisivat hakkuutansa siksi paljon, ettei ylitettäisi vuotuista kasvumäärää, olisi sillä Euroopan puutavaramarkkinain suhteen sangen edullinen vaikutus. Mikäli muutkin maat, jotka hakkaavat vuosittain liikea metsiänsä, rajoittaisivat puutavaran tuotantonsa sen verran, ettei ylitettäisi vuotuisen kasvun määrää, ei kuitenkaan tarvitseisi peljätä puutavarain puutetta, niin kuuluu M. Dolezal'in toi-

nen johtopäätös, sillä hän otaksuu venäläisen viennin nopean lisääntymisen riittävän täyttämään eurolaisessa kulutuksessa näin syntyvän suuremman kysynnän.

Kolmanneksi hän suosittaa tutkittavaksi eikä olisi mahdollista saada aikaan puutavarain tuottajien kesken jonkinlaista sopimusta kansainvälisen puutavarakaupan järjestämisestä. Samoin olisi päästävä mittojen, myyntimenettelyjen y.m. seikkain suhteen yhtenäiseen menettelyyn.

Tämän jälkeen M. Dolezal koskettelee kysymystä puutavarain vientimaksuista ja tuontitulleista huomauttaen alustavasti miten tässäkin suhteessa eri maiden menettely on kovin erilainen.

M. Dolezal'n toinen raportti on suurin piirtein katsoen vain tilastollinen täydennys edelliseen raporttiin.

Eräät Ekonomisen Komitean jäsenet, Sir Sydney Chapman, M. Serruys ja M. Trendelenburg ovat laatineet kirjallisia lausuntoja M. Dolezal'in edellisestä raportista ja Sihteeristö on julaisut niistä erinäisiä kohtia (asiakirja E. 548).

Ekonomisen Konsultativisen Komitean ruotsalainen jäsen, tirehtööri Örne on valmistanut oman lausuntonsa tullien alentamisesta (asiakirja E. 481).

huomattava

Herra Örnen mielestä olisi Kansainliiton tutkittava eikä tullit, jota kohdistuvat puutavaran kauppaan olisi saatava kokonaan pois tapauksissa, jolloin niitä ei voida taloudellisilla syillä puolustaa ja eikä myös toisissa tapauksissa tulleja olisi kuluttajain eduksi alennettava.

Tähän herra Önnen lausuntoon on M. Serruys vastannut esittämällä eräitä huomautuksia (asiakirja E. 538). M. Serruys'in mielestä herra Önnen ohjelma johtaisi paljoa enemmänkin siihen, että toisissa tapauksissa tullien poistaminen, toisissa tullien alentaminen hyödyttäisi paljoakin enemmän tuottajia kuin kuluttajia.

542 Sihteeristö oli sitäpaitsi valmistanut Ekonomisen Komitean käytettäväksi oman raporttinsa, (asiakirja E 542). Siinä on johdannon lisäksi neljä lukua, jotka käsittelevät puutavaran tuotantoa, kansainvälistä kauppaa, kansainvälisiä sopimuksia puutavaran kaupan suhteen, sekä lopuksi puutavarain vientimaksuja ja tulleja.

Tässäkin asiakirjassa puhuttaessa noista kansainvälisistä sopimuksista viitataan suomalaisten sahanomistajain sopimukseen ruotsalaisten sahanomistajain kanssa. Edelleen on tämän otsikon alla kosketeltu englantilaisten tuottajain syndikaatin merkitystä, joka syndikaatti myy venäläistä puutavaraa, sillä tämä järjestö kykenee vaikka ei harjoitakaan kansainvälistä kauppaa, sittekin hyvin suurelta osalta määräämään puutavarain hinnat englantilaisilla markkinoilla (sivut 9-10).

Asiakirjan viimeinen, eli kuudes luku sisältää " johtopäätöksiä ja ehdotuksia".

Viitattuaan kaikkiin yllämainittuihin raportteihin ja niihin liittyviin muihin lausuntoihin Sihteeristö sanoo tulleensa siihen käsitykseen, että on ryhdyttävä puutavaran tuotannon ja kaupan suhteen jonkinlaiseen kansainväliseen järjestelyyn, "semble nécessiter un règlement international".

Ensimmäisenä näistä kysymyksistä olisi Sihteeristön mielestä oleva järjestelyn aikaansaaminen yhtenäiseksi kansainväliseksi menettelyksi metsien hoidon, normaali hakkauksen ja metsien uudistamisen suhteen. Toiseksi olisi päästävä samaan tulokseen mittojen standardisoimisen, myyntimenettelyjen y.m. suhteen.

Sihteeristö huomauttaa, että Kansainvälinen Maanviljelysinstituutti on parhaillaan tutkimassa näitä probleemeja. Näin jäisi, sanotaan Sihteeristön raportissa, Ekonomisen Komitean tutkittavaksi lähinnä puutavaran kauppaan liittyvät tullikysymykset. Toisaalta tahdon viitata siihen, että M. Dolezal raportissaan ehdottaa molempien ensimmäisten kysymysten suhteen yhteistoimintaa komitean ja Kansainvälisen Maanviljelysinstituutin kesken.

Sihteeristön raportti päättyy yllämainittujen tullikysymysten suhteen ehdotukseen kahden kansainvälisen kokouksen (Réunion) järjestämisestä. Ensiksi olisi kutsuttava koolle alustava ja neuvotteleva kokous, johon ottaisivat osaa niinhyvin puutavaraa tuottavien kuin kuluttavien maiden edustajat. Näiden tehtäväksi tulisi, jos mahdollista, laatia ohjelma toista kokousta varten, jolloin olisi saatava aikaan lopullinen sopimus puutavaran kauppaa koskevista vientimaksuista ja tuontitulleista. Alustavaan kokoukseen tulevat edustajat eivät vielä sitoisi hallitustensa lopullista kantaa, vaan olisi hallitusten kannanotto tapahtuva vasta jälkimmäisen kokouksen yhteydessä. Tämä menettely on Sihteeristön mielestä tarpeen ennen kaikkea sen vuoksi, että europalaisten maiden lisäksi tulisi kokouksiin kutsuttavaksi

etäämmistä maista myöskin Yhdysvallat.

Tahdon kiinnittää Ministeriön huomiota puheenalaisen Sihteeristön raportin sivuihin 8 ja 9, jossa puhutaan venäläisen puutavarain viennin aiheuttamista vaikeuksista m.m. Suomelle, sekä sivuihin 12 ja 18, joissa käsitellään m.m. Suomen vientimaksuja.

Tulen tämän jälkeen selluloosaa ja paperia koskeviin raportteihin.

Herra Jahnin raportti (asiakirja E.520) sisältää yksinomaan tilastollisia taulukoita ja niihin liittyviä lyhyitä huomautuksia. Toisin siis kuin M. Dolezal'in raportti puusta, ei herra Jahnin raportti pääty mihinkään lukuun, joka käsittäisi johtopäätöksiä ja suosituksia.

Mitä erikoisesti suomalaiseseen selluloosan ja paperein vientiin tulee, ei herra Jahn kiinnitä siihen muuta huomiota kuin mikä kokonaisvientimme kunakin vuonna on ollut ja mikä prosentuaalinen osuus sillä on koko kansainvälisessä tuotannossa.

Samoin kuin Sihteeristö oli laatinut M. Dolezal'in raportteihin oman täydentävän raporttinsa, oli Sihteeristö valmistanut herra Jahnin raporttiin vastaavan täydennyksen (asiakirja 543). Siinä pidetään ennen kaikkea silmällä selluloosan ja paperin vientimaksuja ja tuontitulleja. Lopuksi Sihteeristö ehdottaa, että selluloosan ja paperin vientimaksut ja tuontitullit otettaisiin tutkittaviksi yllämainituissa molemmissa kokouksissa, jotka tulevat käsittelemään puutavaran vientimaksuja ja tuontitulleja.

Oli luonnollisesti ilmeistä, että komitea joutui näiden raporttien käsittelyn suhteen sangen ikävään umpikujaan. Komitea oli jo vuosikautia työskennellyt useiden eri tuotteiden tutkimisen kimpussa ja oli tuonnottain valinnut yllämainitut raporttöörit alottamaan puun, selluloosan ja paperin vastaavat tutkimukset, kun viime syyskuun Yleiskokous velvoitti komitean äkisti siirtymään kysymykseen n.s. kansainvälisestä tullirauhasta. Sen piiriinhän menivät välittömästi myös kysymykset puun, selluloosan ja paperin kansainvälisestä kaupasta.

Komitea, mikäli olen saanut tietää, päättikin jättää yllämainitut puuta, selluloosaa ja paperia koskevat raportit niihin liittyvine asiakirjoineen lepäämään, kunnes Neuvosto ensi tammikuulla on ehtinyt käsitellä komitean raportin n.s. tullirauhasta. Kysyttyäni Sihteeristöstä mitä mahdollisesti Suomen olisi tehtävä tällä välin näiden raporttien suhteen, sain vastaukseksi, että Suomen epäilemättä tulisi valmistautua joko yleisessä tullirauhaa käsittelevässä konferenssissa, tai ainakin noissa molemmissa puuta, selluloosaa ja paperia käsittelevissä kokouksissa esittämään mielipiteensä raporteista ja muutenkin valaisemaan kantaansa.

Kirjeessäni No. 329 viime huhtikuun 12 p:ltä oli ilmoittanut Ulkoasiainministeriölle keskustelustani Sir Sydney Chapmanin kanssa, sekä hänen pyynnöstään saada joko yksityisesti tai virallisesti käytettäväkseen aineistoa, jonka nojalla ekonominen komitea voisi ottaa varteen suomalaisia näkökohtia näiden tärkeimpien tuotteitten suhteen. Toistaiseksi ei kaiketi Suomesta ole komitealle lähetetty minkäänlaista aineistoa tai

ehdotuksia. Koska Sihteeristö nyt on hyväntahtoisesti asettanut käyttettäväkseni, vaikka Suomi ei olekaan Ekonomisessa Komiteassa edustettuna, kaikki näiden kysymysten suhteen toistaiseksi syntyneet asiakirjat, rohkenen edellyttää, että niiden nojalla Helsingissä valmistaudutaan esiintymään mahdollisimman tarkoin arvosteluin ja ehdotuksin joko tullirauhaa käsittelevässä konferenssissa tai niissä mo-lemmissa kokouksissa, jotka Sihteeristö on ehdottanut kutsuttaviksi koölle käsittelemään puun, selluloosan ja paperin kansainvälistä kauppaa sekä siihen välittömästi liittyviä muita kysymyksiä.

Sähkeellä No. 314 viime lokakuun 26 p:ltä Ulkoasiainministeriö oli kehoittanut lähetystä huolehtimaan siitä, että mainittujen kokousten ohjelmaan otettaisiin "sekä raaka-aineet sekä jalostustuotteet". Esitettyäni tämän toivomuksen Sir Arthur Salterille vastasi hän niin olevankin tarkoituksena. Se käy nyt myös ilmi Ekonomisen Komitean raporteista ja niihin liittyvistä suosituksista.

Kysymys tullirauhasta tulee esille Neuvoston ensi kokouksessa. Sen vuoksi tulee myös Sihteeristö luonnollisesti lähettämään Ulkoasiainministeriölle luonnoksen asiaa koskevaksi raportiksi. Mitä muita asiakirjoja lähiaikoina syntyy puun, selluloosan ja paperin suhteen Sihteeristössä, koetan saada käsiini lähetettäväksi Ministeriölle.

Saneltu Bernissä, marraskuun 14 ja 15 p:nä 1929.

RUDOLF H O L S T I.

412

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Halstiin raportti no 25.

Geneve

15/11 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 1056.

RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 33/422 h. 19		
20/11-79	22	L.M. marraskuun 15 p:nä 1929.
RYHMÄ	GEN. O	ASIA
5	C 31	

GENÈVE
RUE CHARLES-BONNET

Erittäin salainen.

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 25, joka si-
sältää:

Eräitä näkökohtia vienti-
etujemme valvomiseksi.

sivut

1 - 8

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kun-
nioitukseni uudistettu vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

Erittäin salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No: 33/421		D. 10 29
Ref: u-29	Re	UK
RYHMÄ	ALUE	ASIA
5	C31	

Ministeri Holstin raportti No. 25,
marraskuun 15 p:ltä 1929.

Eräitä näkökohtia
vientietujemme valvomiseksi.

Pyydän seuraavassa esittää Ministeriön harkittavaksi eräitä näkökohtia miten vientietunne voisivat nykyistä paremmin tulla valvotuksi.

Oikeastaan olisi syytä lähtökohdaksi ottaa mikä tosiasiallinen merkitys viennillä on jokaisen maan taloudellisessa elämässä. Mutta se veisi paljoa laajemman teoreettisen ja käytännöllisen analyysin keskeen kuin soveltuu tavalisen raportin puitteeseen. Sen vuoksi tyydyn siihen toteamiseen, että jokaisen kansan on viennillensä maksettava mahdollisimman suuri osa ei ainoastaan tuonnistaan, vaan myös n.s. ulkomaisesta maksubilanssistaan.

Toisaalta osoittaa kokemus, että kuta enemmän valtiovalta sekaantuu ulkomaiseen kauppaan, sitä helpommin voi tämä kauppa joutua siitä kärsimään. Näin on eräiltä osiltaan ymmärrettävissä Kansainliiton pyrkimys saada poiste-

tuksi kaikenlaisia vientiä ja tuontia haittaavia rajoituksia tai kieltoja. Tämän politiikan vieläkin pitemmälle menevänä päämääränä voidaan pitää pyrkimystä luoda ainakin ekonomisessa suhteessa jonkinlaiset Europan Yhdysvallat.

Kuinka oikeana näitä näkökohtia ja pyrkimyksiä onkin pidettävä, ei silti mielestäni voida jäädä Suomen osalta odottamaan jonkinlaisten ihanteellisten taloudellisten olojen aikaansaamista Europassa, tai koko maailmassa. Päinvastoin on käsitykseni mukaan vientimme otettava puhtaasti omien etujemme nimessä mahdollisimman monipuolisen tarkastelun alaiseksi.

Ensimmäinen kysymys, joka tällöin olisi otettava päiväjärjestykseen, koskee sitä mihin määrin vientiliikkeemme ovat osanneet oikealla tavalla pitää silmällä toisaalta yhteistoimintaa muiden maiden vientiliikkeiden kanssa ja mihin määrin samalla itsenäisten vientietujemme valvomista.

Eräät kansainliiton asiakirjat antavat aavistaa, että edellisessä suhteessa meidän vientiliikkeidemme tuskin katsotaan osanneen järjestää yhteistoimintaansa riittävän laajalle ja samalla tarpeeksi asialliselle pohjalle. Tässä suhteessa olen siis saanut ilmeistä tukea sille viime kesänä lähettämälleni raportille, jossa viittasin meidän ulkomaisen myyntimme liialliseen riippuvaisuuteen skandinaviaalaisista agenteista.

Olisi siis epäilemättä syytä saattaa vakavasti tutkittavaksi mihin määrin meidän vientimme on osattu järjestää riittävän itsenäiseksi, niin itsenäiseksi, että meidän korkeimmat kansainvälis-taloudelliset etumme ovat tulleet täysin

valvotuiksi.

Saattataneen sanoa, että sellaisen tutkimuksen toimeenpano merkitsee sopimatonta sekaantumista vientiliikkeittemme vapaaseen toimintaan. Se väite ei pidä paikkaansa, palaan siihen jäljempänä. Tyydyn tässä yhteydessä vain huomauttamaan, että Kansainliiton ekonominen toiminta tähtää maailman koko taloudellisen elämän asteettaiseen järjestämiseen yhtenäisten periaatteiden mukaan. Kansainliitto ei tule näitä kansainvälisiä sopimuksia järjestämään suomalaisten vientiliikkeiden kanssa, vaan Suomen Hallituksen kanssa. Sikäli kuin Kansainliitto kutsuu erikoiskonferensseja kokoon käsittelemään tuotannon eri haaroja ja muita taloudellisia probleemeja, voidaan kylläkin eri maista kutsua yksityisiä asiantuntijoita esittämään mielipiteensä, mutta sen jälkeen kutsutaan koolle hallitusten edustajat päättämään tehtävistä kansainvälisistä sopimuksista. On siis turha vetäytyä sen väitteen turviin, ettei Suomen Hallitus voisi vahingoittamatta vientimme etuja panna toimeen tutkimuksia mihin määrin vientimme nykyisin on järjestetty korkeimpia taloudellisia etujamme silmälläpitäen.

Sen jälkeen kuin tämä tutkimus on tarpeellisella ennakkoluulottomuudella toimeenpantu, olisi toisena kysymyksenä otettava harkittavaksi mitä valtiotalta voisi tehdä vientietujemme entistä paremmaksi valvomiseksi ulkomailla. Tällä en suinkaan tarkoita liiankin usein meillä toistettua väitettä, että lähetystöjemme olisi muututtava ennenkaikkea taloudellisiksi edustuskeskuksiksi. Luonnollisesti

lähetystöjemmekin on tehtävä voitavansa vientimme edistämiseksi, mutta ne eivät voi muuttua Suomen osalta yksityisten vientiliikkeitten agentuureiksi, koska sitä eivät edes ole meitä paljoa vanhemmat maat koskaan yrittäneet. Sitäpaitsi lähetystöjen tulee pysyä eri vientiliikkeisiimme nähden täysin puolueettomina. Sitä ne eivät voisi tehdä, jos niiden olisi välittömästi edustettava vientiämme. Kolmanneksi on meidän aina muistettava, että lähetystöjen on seurattava maailman ulkopolitiikkaa, joka ei ota muuttuakseen, tai pysähtyäkseen, jotta lähetystömme ehtisivät joka hetki valvoa vientitietujemme. Vihdoin on muistettava, että lähetystöjen tulee saada myöskin taloudellisten kysymysten suhteen ohjeensa Hallitukselta, eikä yksityisiltä vientiliikkeiltä. Mutta ellei Hallituksella ole vakavaa otetta koko vientimme suhteen, vaan vientiliikkeiden on muka taloudellisen vapauden nimessä itse saatava järjestää ulkomaalaiset suhteensa, miten silloin Hallitus myöskään voi antaa lähetystöille, tai edes konsulaateille määrätietoisia ohjeita vientitietujemme valvomiseksi, ellei Hallituksella ole koko vientipolitiikan suhteen määräämisvaltaa yksityisten liikkeitten toimintavapauden yli.

Sitäpaitsi olisi vientiliikkeittemme muistettava, että valtio asettaa vuotuisesti niiden käytettäväksi kaikenlaisia etuja eikä ainoastaan rasituksia, kuten vientimaksuja y.m.s. Talviliikenteemme ylläpitäminen maksaa suuria summia, sitä^{kin} vastaan pitäisi myös olla jotain sananvaltaa valtiolla millä tavalla vientiliikkeemme tekevät sopimuksia toisten maitten vientiliikkeitten kanssa, kenelle luovutetaan

agentuureja j.n.e.

Tulen näin kolmanteen kysymykseen: miksi meillä ei ole järjestetty samanlaista "kauppavakoilua" kuin muilla mailla on. Sana "kauppavakoilu" on muodollisesti yhtä ruma kuin asiallisesti oikea. Suurten teollisuusmaiden tärkeimmät vientiliikkeet jättävät säännöllisesti asianomaiselle virastolle salaisia raportteja toisten kilpailevien maiden viennistä, keksinnöistä, teollisuuden toimeenpanemista parannuksista j.n.e. Monet suuret liikemiehet ^{käyvät} suorastaan hallitustensa salaisina "kauppa-attasheicina" hankkimassa tarpeellisia tietoja toisten maiden taloudellisesta elämästä. Meillä ei ole mitään tällaista järjestetty. Ei ainakaan Ulkoasiainministeriö ole tietävästi koskaan lähettänyt tällaisia salaisia raportteja lähetystöjen käytettäväksi.

Olisi siis käsitykseni mukaan mitä välttämättöminä, että syntyisi tärkeä yhteistoiminta suurten suomalaisten vientiliikkeiden ja Hallituksen kesken. Jos puoleltamme tällaisen järjestäytymisen ja kontrollin pohjalla alkaisimme esiintyä maailman markkinoilla, olisi varmasti tuloksemme vähitellen nykyistä parempi. Mutta samalla vientimme ulkomaalaisten suhteiden joutuessa nykyistä enemmän valtion vallan alaiseksi Hallitus myös voisi mahdollisimman suurella joustavuudella suunnata taloudellisen kehityksemme niille uusille teille, joille Kansainliitto pyrkii määrätietoisesti viemään kaikkien maiden

taloudellisen elämän.

Mielestäni ehdotukseni toteuttaminen vaatisi kolmen elimen kiinteätä yhteistoimintaa.

Ensiksikin tulisi Keskuskauppakamarin vaatia kaikilta tärkeimmiltä vientiliikkeiltämme salaisten raporttien esittämistä niinhyvin vientinsä järjestämisestä kuin myös ulkonaalaisten kilpailevien liikkeiden saavutuksista, menettelytavoista j.n.e. Tämä olisi kauppavakoilua sen sanan samassa merkityksessä kuin se on ~~muuttoa~~ suurissa teollisuusmaissa toteutettuna.

Toiseksi olisi Ulkoasiainministeriön ja Kauppaja Teollisuusministeriön huolehdittava Keskuskauppakamarin kokoaman aineisten käsittelemisestä ja Hallituksen harastaman vientipolitiikan vahvistamisesta silmälläpitäen toisaalta vientimme mahdollisimman suurta itsenäisyyttä ja toisaalta Kansainliiton ajaman taloudellisen politiikan varteenottamista.

Tämän taloudellisen politiikan käytännössä toteuttamisessa olisi tärkeä sijansa Suomen Pankilla. Se myöntäessään luottoja välittömästi suurimmille vientiliikkeillemme, tai yhteistoininnassa suurimpien yksityispankkien kanssa voisi sangen tehokkaasti valvoa, että yllämainittu Hallituksen taloudellinen ulkopolitiikka tulisi toteutetuksi.

Tulen näin lopulta kysymykseen siitä, onko Hallituksella silttekään syytä vaatia näin vientiämme tarkastuksensa alaiseksi. Käsitän hyvin, että vientimme tulisi-tuntemaan ainakin aluksi suurta katkeruutta tällaista yri-tystä kohtaan, mutta se mikä muissa maissa on toteutettu,

se on toteutettava myöskin Suomessa.

Yhdysvaltain nykyinen valtava taloudellinen tunkeutuminen Euroopan ja Etelä-Amerikkaan ei johdu ainoastaan Yhdysvaltain suunnattomasta pääomarikkaudesta verrattuna maailmansodan edellisiin aikoihin, jolloin Yhdysvallat vielä esiintyivät Euroopassa paremminkin lainan ottajina kuin antajina. Päinvastoin on presidentti Hooverin ansioksi luettava, että hän kauppaministerinä ollessaan teki voitavansa Yhdysvaltain pääomasijoituksen ja vientitietujen järjestämiseksi Euroopassa ja Etelä-Amerikassa. Mikä määrä varsinaisia kauppattasheoja on lyhyessä ajassa lähetetty Euroopan ja Etelä-Amerikkaan ei merkinne sittekään niin paljon kuin yksityisten liikemiesten toiminta hallituksen politiikan edistäjinä.

Englannissa Board of Trade ja Overseas Trade Department ovat järjestelmällisesti pitäneet huolta siitä, että salainen yhteistoiminta niiden ja suurten vientiliikkeiden kesken toimii mallikelpoisesti. "Kauppavakoilu" on Englannissa paljoa vanhempi ja ehkä vankempikin järjestelmä kuin mihin Yhdysvallat vielä ovat ehtineet.

Otan kolmanneksi esimerkiksi Ranskan. Kun Ranskan parlamentissa pari päivää sitten tuli budjettikeskustelun yhteydessä esille kysymys vieraisiin maihin sijoitetuista ranskalaisista pääomista, ilmoitti budjettikomissionin raportööri Palmade ja hänen jälkeensä finanssiministeri Chéron, että "meidän saatavamme ulkomailla ovat kauppattasheojemme kontrollin alaisena". Sen verran nauttivat Ranskan kapitalistit ja pankit ulkomaisissa suhteissaan täyttä toiminnan vapautta. Mutta finanssiministeri Chéron olisi

voinut mennä vielä askeleen pitemmälle, jos olisi katsonut mahdolliseksi sen tehdä julkisuuden vuoksi, ja sanoa että maailmansodan jälkeen ei mene ulkomaille ilman hallituksen kontrollia myöskään tavaraluottoa j.n.e. Ranskakin on näet toteuttanut mahdollisimman pitkälle vientinsä kontrollin sen sanan laajimmassa merkityksessä eikä vain sikäli kuin on kysymyksessä pääoman vienti.

Jos nämä suuret maat ovat toteuttaneet ylläesit-
tämäni toimenpiteet, on turha säikähtää sitä vastarintaa,
joka meillä nousisi pyrkinessämme samaan systeemiin.

Sanottaneen ehkä vielä, että tällainen politiikka olisi ristiriidassa sen Kansainliiton politiikan kanssa, joka pyrkii poistamaan vientiä ja tuontia koskevat rajoitukset ja kiellot. Sellainen vastaväite on kokonaan perää vailla. Muut maat voivat juuri sen vuoksi olla niin suhteellisen taipuaiset puheenalaiseen Kansainliiton taloudelliseen politiikkaan, kun ne määrätietoisesti luodessaan hallitustensa kontrollin viennin yli voivat pitää viennin näkymättömästi niin lujasti käsissään, että ulkonaisten esteiden ja kieltojen poistaminen ei enää voi vaikuttaa järkyttävästi niiden taloudelliseen politiikkaan.

Koska mekin olemme virallisesti nyttemmin mukana Kansainliiton tavoittelemassa vienti- ja tuontiesteiden poistamispolitiikassa, on sitäkin välttämättömämpi, että me ~~me~~ myöskin luomme vastaavan sisäisen kontrollin.

Saneltu Bernissä, marraskuun 15 p:nä 1929.

RUDOLF H O L S T I.

5.031 (1929)

No 26 ei ole tullut
diariorien mukaan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C₃₁

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 27.

Genève

3/12 1929.

No. 1109.
RH/LF.

joulukuun 4 p:nä 1929.

ULKOASIAINMINISTERI		
No	35/421 fac.	D. R. 29
10/12-29		LHL
		ASA
5	C 431	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 27, joka koskee:

Kansainliiton peruskirjan saatta- sivut
minen yhdenmukaiseksi Parisin sopi-
muksen kanssa. 1 - 12

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rubelattaus.

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

RH/LF.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
No 35/421 Rec. 19 29		
10/12-29	No	Liit.
RHINKA	OSASTO	ASIA
5	031	

Ministeri Holstin raportti

No. 27, joulukuun 3 p:ltä
1929.

Kansainliiton peruskirjan saatta-
minen yhdenmukaiseksi Parisin so-
pimuksen kanssa.

Kirjelmällä No. 12244 viime marraskuun 4 p:ltä Ministeriö on pyytänyt lausuntoani niistä muut osehdo tuk- sista, joiden tarkoituksena on saattaa Kansainliiton Perus- kirja yhdenmukaiseksi Parisissa v. 1928 tehdyssä sodasta luopumista koskevassa sopimuksessa olevien säännösten kanssa. Pyydän tämän johdosta esittää eräitä huomautuk- sia.

Ennenkuin siirryn tarkastelemaan brittiläisen valtuuskunnan viime yleiskokoukselle tekemiä ehdotuksia muutoksiksi Peruskirjaan lienee tarpeellista kosketella eräitä yleisempiä periaatteita.

Ensimmäinen päänäkökohta, joka mielestäni olisi otettava varteen on kysymys mihin määrin n.s. Parisin Pakti ja Peruskirja kärsivät kumpikin vallaolevasta suvereniteettiteoriasta sikäli kuin tämä teoria koskee kansainvälisiä eikä valtion sisäisiä suhteita. Olen viime

vuonna lähettänyt Ministeriölle raportin, jossa olen käsitellyt otsikolla " Kansainliiton filosofinen kriisi" tätä probleemia ja luulen siinä osoittaneeni, että kaikki viime vuosina tehdyt yritykset kehittää ja täydentää Kansainliiton rakennetta rauhantilan vakaannuttamiseksi ja sotien estämiseksi ovat epäonnistuneet pääasiassa sen vuoksi, että toisaalta eräät suurvallat ja toisaalta eräät erikoisen edullisessa maantieteellisessä asemassa olevat pienet maat ovat järjestelmällisesti vastustaneet oman suvereniteettinsa supistamista ja Kansainliiton todellisen vallan lujittamista.

Kun nyt on arvosteltava Parisin Paktin ja Peruskirjan saattamista keskinäiseen sopusointuun, on luonnollisesti itse tätä pyrkimystä tervehdittävä erinomaisella tyydytyksellä. Puhtaan periaatteen kannalta tämä toimenpide antaa uuden ankaran iskun suvereniteettiteorialle. Tuo aluksi Kelloggin ja nyttemmin Parisin Paktin nimeä kantava kansainvälinen sopimus syntyi suurin piirtein katsoen kahdesta tarpeesta. Peruskirja oli jättänyt aikan, josta sodan puhkeaminen saatettiin vielä jollain tavoin saada lailliseksi politiikaksi. Tämä aukko tahdottiin nyt tukkia uudella paktilla. Toisaalta taas Yhdysvallat ovat Kansainliiton ulkopuolella ja mikään Kansainliiton turvallisuus -ja varustusten supistamispolitiikka ei voi onnistua elle saateta Yhdysvaltoja ainakin jollakin tavalla täyteen yhteistoimintaan Kansainliiton kanssa. Uusi Parisin Pakti tarjoaa tämän politikan toteuttamiselle tavallaan ensimmäisen perustan. Mutta jokaiselle olisi pitänyt jo alusta alkaen olla aivan selvä, että Parisin Pakti ilman sanktioita on kuvaannollisesti sanoen paremminkin tekele kuin teos. Mutta sanktioita taas ei siihen voitu saada suve-

reniteettiteorian pelastamisen nimessä: miten Yhdysvallat olisivatkaan voineet sitoutua sotilaalliseen yhteistoimintaan Kansainliiton kanssa sopimuksen rikkojan kurittamiseksi! Jos Yhdysvallat olisivat menneet näin pitkälle, silloinhan ne olisivat myös voineet aivan välittömästi astua Kansainliittoon.

Useissa eri yhteyksissä olen Ministeriölle kirjoittanut tästä Parisin Paktin suurimmasta heikkoudesta, joten tässä yhteydessä voin rajoittua vain esittämään kysymyksen kuinka paljon Suomen Hallitus katsoo olevan syytä tehostaa Kansainliitolle suvereniteettiteorian periaatteellista ristiriitaisuutta koko sen ehdottoman varman kansainvälisen kehityksen kanssa, johon eri valtioiden väliset suhteet joko välittömästi tai sitten välillisesti Kansainliiton kautta joutuvat auttamattomasti. Hallitus voi tässä suhteessa epäilemättä ottaa rohkean askeleen eteenpäin ja osoittaa miten Kansainliiton täytyy pakostakin kehittyä ainakin jonkinlaisen suverenisen vallan käyttäjäksi tarvitsematta joka askeleelta tiedustella jäsenvaltioittensa hallitusten ja parlamenttien suostumusta. Viittaan tässä suhteessa vain siihen, mitä finanssiapua koskevan sopimusluonnoksen toteuttaminen käytännöllisessä politiikassa edellyttää ja siitä huolimatta ehdotus on saanut miltei jakamatonta kannatusta suvereniteettiteorian kannattajia vastaan. Tällöin Hallitus voisi tehdä puheenalaisen englantilaisen muutosehdotuksen suhteen vastavia rohkeita täydennyksiä ja muutoksia. Se olisi n.s. tulevaisuuden politiikkaa sen sanan parhaimmassa merkityksessä, vaikka toisaalta täytyisikin nykyhetkellä tyytyä vaatimattomampaan käytännölliseen tulokseen.

Jos taas katsotaan, että on edullisempaa pidättäytyä kokonaan suvereniteettiteorian filosofisesta analysistä ja rajoittua mainittuun englantilaiseen alotteeseen, on edelleen edessä kysymys onko sitä koetettava parantaa verrattain radikaalisesti, vai onko siihen sellaisenaan tyydyttävä.

Edellyttämällä että Hallitus katsoo voitansa tehdä verrattain perusteellisia muutosehdotuksia englantilaisen ehdotuksen täydentämiseksi, olisi mielestäni ensimmäisen sellaisen kohdistuttava kysymykseen miksi on jätetty muutosehdotuksen ulkopuolelle Peruskirjan artikla 16.

Jos kerran on tarkoitus ~~tehdä~~ antaa Parisin Paktille todella käytännöllistä merkitystä ja siinä tarkoituksessa tahdotaan lujittaa Peruskirjan kantavuutta, on se käsittäkseni parhaiten saavutettavissa juuri Peruskirjan 16. art. muuttamisella nykyisestä liiankin riidanalaisesta sisällöstään täysin selväksi säännökseksi ja käytännölliseksi aseeksi Neuvoston toimenpiteestä käytettäväksi hyökkäyksen alkanutta valtiota vastaan. Vain tätä tietä saadaan Parisin Paktin ja Peruskirjan yhteiseksi pohjaksi sanktiot, joilla voi olla kansainvälisessä politiikassa suorastaan ratkaiseva merkitys.

Kuten tietty, on Kansainliitto moneen eri otteeseen askarrellut tämän Peruskirjan artiklan kimpussa. Viittaa vain asiakirjaan "Rapports et Résolutions concernant l'Article 16 du Pacte" (A.14.1927.V). Jos nyt Hallitus katsoo suotavaksi, että sen vastauksessa Pääsihteerille puheenalaisesta englantilaisesta ehdotuksesta ote-

taan esille kysymys vastaavista muutoksista myös Peruskirjan 16 artiklaan, voidaan tietysti jälleen käyttää joko radikaalisempaa tai maltillisempaa tietä. Edellisen suhteen olisi mielestäni otettava varteen ennenkaikkea seuraavaa:

1. Epäilemättä pisimmälle tämän artiklan täydennysyrityksissä on Kansainliitto mennyt n.s. Genève Protokollan laatimisen yhteydessä. Mielestäni voitaisiin siis Suomen puolelta ehdottaa Peruskirjan 16 artiklan muuttamista siten, että se tulisi sisältämään saman kuin lähinnä artikkelit 11- 15 Genève Protokollassa.

2. Toisaalta on käsittäkseni ~~luonnollista~~ Genève Protokolla yllämainituilta osiltaan kuitenkin eräissä suhteissa täydennysten tarpeessa.

Ensimmäiseksi pyydän viitata siihen, että Protokollan artikkelissa 11 ja samoin edelleen artikkelissa 13 puhutaan sotilaallisesta yhteistoiminnasta sopimuspuolten kesken hyökkäyksen uhrin auttamiseksi, mutta jätetään kokonaan avoimeksi kysymys miten tämän sotilaallisen yhteistoiminnan johto on järjestettävä. Tässä suhteessa meni tuo vuotta aikaisemmin valmistunut ehdotus: Traité d'Assistance mutuelle, melkoisesti pitemmälle, kun se artikkelissaan F, mom. f), puhuu ylipäällikön nimittämisestä ja tälle operatio-ohjelman valmistamisesta. Tällöin en tietysti tarkoita operatio-ohjelmalla sotilaallista toimintasuunnitelmaa, vaan sotilaspoliittisen tehtävän määrittelyä ja vahvistamista.

Edelleen oli Traité d'Assistance mutuelle Genève Protokollaa sikäli parempi, että se mainitun artiklan 5, mom c):n kohdalla jätti Neuvoston tehtäväksi päättää miltä valtioilta se pyytää sotilaallista apua ja lisäksi

vielä kuinka paljon kultakin. Mitään näin selvää säännöstä ei Genève'n Protokollasta löydy.

Jos Hallitus tahtoo ottaa täyden askeleen puheenalaisessa suhteessa, voisi se vastauksessaan suorastaan ehdottaa, että Kansainliitto loisi itselleen pienehkön permanenttisen Yleisesikunnan vähän toista mallia kuin nykyinen permanenttinen neuvoo-antava sotilaskomissioni. Tähän ehdotukseen soveltuisi hyvästi yhdistettäväksi tuo Espanjan nyttemmin omakseen ottama kansainvälisen ilmailujärjestön ehdotus Kansainliiton lentovoimien perustamisesta. Tämä ehdotukseni ei luonnollisesti tiedä sitä, että Kansainliiton Yleisesikunnan tulisi laatia, niinkuin yksityisten maiden yleisesikunnat, valmiita sotasuunnitelmia, sillä Kansainliiton omien sotasuunnitelmien valmistaminen rauhan aikana ei luonnollisesti voisi kohdistua Liiton omiin jäseniin, vaan ainoastaan Liiton ulkopuolella oleviin valtioihin ja sellainen toimenpide herättäisi tietysti sekin tavatonta vastustusta. Mutta toisaalta täytyy voida myös ymmärtää, että Kansainliiton oman pienen Yleisesikunnan luominen ei itse asiassa olisi sen "uhkaavampi" toimenpide kuin langattoman lennättimen aseman rakentaminen, jotta kriisin sattuessa Neuvosto voisi olla välittömässä kosketuksessa kaikkien jäsenvaltioiden kanssa ja järjestää niiden sotilaalliset ja muut toimenpiteet hyökkäävän valtion kurittamiseksi. Samaten ajatus finanssiapu-sopimuksen aikaansaamisesta merkitsee ilmeisesti sekin sotilaallista luonnetta olevaa valmistautumista Liiton puolelta hyökkääjäksi ilmennyttä valtiota vastaan.

Tämä Yleisesikunta voisi ketään valtiota leimaamatta hyökkääjäksi ja siis Liiton viholliseksi suunnitella *Traité d'Assistance mutuel* 5 art. hengessä kuinka paljon kultakin jäsenvaltiolta kohtuudella voidaan pyytää sotilaallista apua.

Ennenkaikeksi olisi tällöin edellytettävä ensi sijassa ilmailuvoimien kutsumista Peruskirjan artiklan 11 edellyttämään mielenosoitukseen sitä valtiota vastaan, joka ei halua antaa Neuvoston rauhanomaisin keinoin selvittää syntyneitä riitaisuutta.

Genèven Protokollan artikla 13 sitäpaitsi nimenomaan jätti jäsenvaltioille mahdollisuuden etukäteen ilmoittaa Neuvostolle millä maa-, meri- ja ilmavoimilla kukin niistä tahtoo palvella Kansainliiton tarkoituksena hyökkäävän valtion kurittamiseksi ja rauhan palauttamiseksi. Ajatus Kansainliiton jonkunlaisten "omien" sotavoimien luomisesta ei siis suinkaan ole uusi eikä siis myöskään ~~xxx~~ ainakaan välillisesti siitä aiheutuva toinen ajatus nimittäin jonkunlaisen Kansainliiton oman pienhköen Yleisesikunnan perustamisesta.

Edelleen tahtoisin huomauttaa Genèven Pöytäkirjan 11 artiklan määräyksestä, jonka mukaan sopimuspuolet sitoutuvat huolehtimaan hyökkäyksen uhrin liikenneyhteyksien turvallisuudesta niin hyvin maitse kuin meritse.

Ministeri Erichin komiteassa olen useaan eri kertaan ottanut esille kysymyksen n.s. konvoi-palveluksesta. Kun monissa keskusteluissani Kansainliitossa olen kosketellut samaa kysymystä, olen aina samalla lisännyt, että varsinkin eräille maille tämä probleemi on miltei yhtä tärkeä kuin finanssiapu. Mitä monet pienet valtiot voivat tehdä Kansainliiton annettavalla finanssiavulla, elleivät kuljetustiet ole niin turvatut, että niitä myöden voidaan taatusti kuljettaa kaikenlaisia sota-elin-y.m. tarpeita. Mutta minulle on aina Kansainliiton eri piireissä huomautettu, että on taktillisesti edullisinta ensin saada sopimus finanssiavusta varmalle pohjalle ennenkuin herätetään julkisesti kysymys konvoi-palveluksesta.

Pyydän alistaa harkittavaksi eikä voitaisi Hallituksen vastauksessa huomauttaa, että Peruskirjan 16 artikla puhuu kolmannessa momentissaan vain siitä, että kunkin jäsenvaltion on sallittava toisten maiden sotajoukkojen kulkea alueittensa kautta, milloin nämä sotavoimat lähtevät liikkeelle Kansainliiton nimessä toimiakseen hyökkäävää valtiota vastaan, mutta mainittu artikla ei puhu mitään yleisten kuljetusten turvaamisesta niin hyvin maalla kuin merellä yhtä laajassa merkityksessä kuin ~~Peruskirjan~~ Genève'n Protokolla tekee, ja että siis Peruskirjan 16 artikla olisi korjattava sisältämään saman kuin Genève'n Protokollan artikla 11 tekee. Sikäli kuin tämä ehdotukseni tulee hyväksytyksi, alistan erikseen harkittavaksi eikä olisi syytä samalla tehostaa miten tärkeätä olisi, että uusi peruskirjan 16 artikla sanoisi mahdollisimman selvästi miten nimenomaan kuljetus merellä on turvattava.

Vielä lienee syytä tässä yhteydessä palata uudelleen kysymykseen saarrosta. Tähän saakkahan Kansainliitto on turhaan koettanut tutkia Peruskirjan 16 artiklan kantavuutta saarron toteuttamisen suhteen. Kuten tietty, on näiden tutkimusten tosiasiallinen epäonnistuminen lähinnä aiheutunut siitä, että Yhdysvallat ollen Liiton ulkopuolella eivät ehkä tulisi-kaan käytännössä hyväksymään Kansainliiton käsitystä. Silloin Liitto yrittäessään saarrolla kurittaa jotain niskoittelevaa valtiota voisi helposti joutua ilmi riitaan lisäksi Yhdysvaltain kanssa. Mutta nyt on Parisin Paktin kautta tämän konfliktin vaara poistettu: Yhdysvallat eivät voi pyrkiä ylläpitämään meritse kauppasuhteita valtion kanssa, joka rikkoo Parisin Paktia. Tulen näin siihen ajatukseen

että Suomen taholta annettavassa vastauksessa pitäisi voida ainakin jossain varovaisessa muodossa herättää kysymys eikö Peruskirjan ja Parisin Paktin saattaminen sopusointuun keskenään erinäisten Peruskirjaan tehtävien muutosten kautta samalla anna aihetta jatkaa ja päättää positiiviseen tulokseen noita aikaisempia tutkimuksia Peruskirjan tämän artiklan määräyksestä saarron toimeenpanon suhteen.

Tulen vihdoin siihen kysymykseen eikö voitaisi ennenkaikkea juuri Peruskirjan 16 artiklan yhteydessä tehdä joku viittaus Parisin Paktiin. Peruskirjan juuri tämä artikla koskee, samoin kuin seuraava hyökkäävän valtion kurittamista. Parisin Pakti taas jättää hyökkäävän valtion kurittamisen aivan avoimeksi kysymykseksi. Kun siis on tarkoituksena saattaa molemmat sopimukset sopusointuun keskenään, olisi kaikesta tältä puhtaasti loogilliselta kannalta viittaus Peruskirjan 16 artiklaan tähän tarkoitukseen paikallaan. Eri asia on katsotaanko se teknillisesti mahdolliseksi tai poliittisesti sopivaksi silloin kuin Yhdysvallat vielä ovat Liiton ulkopuolella.

Esitettyäni näin eräitä näkökohtia sen tapauksen varalta, että Hallitus pitäisi suotavana ehdottaa verrattain radikaalisia muutoksia Peruskirjan 16 artiklaan tulen nyt kysymykseen vähemmän perusteellisista muutosehdotuksista mainitun artiklan suhteen.

Ensiksi pyytäisin tällöin kiinnittää huomiota senaattori de Bouckèren tunnettuun raporttiin joulukuulta 1926. Toiseksi tahtoisin mainita M. Rutgersin memorandumun turvallisuuskomitealle Peruskirjan artikloista 10, 11 ja 16. Minun on tietysti tarpeetonta tässä erikseen viitata niihin Hallituksen omiin lausuntoihin Pääsihteerille, joihin lausuntoi-

hin on sisältynyt nimenomaan Peruskirjan 16 art. koskevia ehdotuksia tai muita kannanottoja. Sikäli kuin näistä eri aineksista tahdotaan poimia uudelleen esiin joitakin positiivisia ehdotuksia Peruskirjan 16 artiklan täydentämiseksi, tarjoutuu tietysti siihen erilaisia mahdollisuuksia aina sen mukaan kuinka suurta asteikkoa halutaan soveltaa. Kun minulla siinä suhteessa ei tietysti ole mitään ennakkotietoa käytettävänäni, en voi tehdä mitään positiivista ehdotusta jonkinlaiseksi minimiohjelmaksi Peruskirjan 16 artiklan muuttamisen suhteen, vaan olen pakoitettu pysymään edelläesittämäni jonkinlaisen maksimiohjelman kannalla pyytäen että sitä tarpeen mukaan ja nojautumalla yllämainittuihin asiakirjoihin supistetaan, tai joiltain osilta myös lisätään.

Siirryttäessä englantilaisiin muutosehdotuksiin tulen ensiksi siihen joka koskee 12 art. 1 momenttia. Tässä tehty muutosehdotus on epäilemättä kaikessa lyhykäisyydessään, mitä sanontaan tulee, sittekin riittävä. Jättämällä pois nykyisin voimassaolevan säännöksen siitä, että vihollisuudet eivät saa alkaa ennen kolmea kuukautta siitä kuin on voitu todeta, että Kansainliiton ponnistukset riidan selvittämiseksi rauhanomaisin keinoin eivät tyydytä toista tai toista tai kumpaakaan riitapuolta, jää jäljelle englantilaisessa ehdotuksessa oikeastaan artiklan alkuperäinen sanamuoto vain näin typistettynä.

Mitä englantilaiseen ehdotuksen art.13.mom 4. tulee, on tässäkin tapauksessa jättämällä pois eräs lisälause saatu johdonmukaisesti aikaan sodan kieltäminen kaikissa olosuhteissa.

Molemmat seuraavat muutosehdotukset koskevat 15 art. 6 ja 7 momenttia. Edellinen muutosehdotus lienee katsotta-

va sekin itsessään jokseenkin selväksi. Jälkimäinen ehdotus taas tietää muutaman sanan lisäystä nykyiseen tekstiin, minkä lisäyksen kautta nimenomaan kiellellään turvautuminen sotaan.

Onhan itsestään selvää, että jokaiseen laki-tai sopimustekstiin voidaan ehdottaa miltei rajaton määrä sanontatapoja ja ilmaisumuotoja sanoille aatteille ja pyrkimyksille. Niin myös voidaan näitä englantilaisia ehdotuksia arvostella siltä kannalta onko ollut kaikkein edullisinta tyytyä puheenalaisten artiklain mahdollisimman tarkkaan säilyttämiseen nykyisessä sanamuodossaan jättämällä toisista muutama sana pois ja lisäämällä toisiin se mikä on ollut kaikkein välttämättömintä. Voisihan nimittäin ajatella, että yksin tein olisi laadittu kokonaan uusi sanamuoto kullekin näistä artikloista. Mutta toisaalta voitaneen hyvin käsittää miksi englantilaiset ovat tahtoneet tehdä niin pieniä muutoksia kuin mahdollista. Tiedetäänhän vanhastaan kuinka hitaasti eri parlamentit ja hallitukset hyväksyvät Kansainliiton päätöksiä. Jos siis ensi Yleiskokous puolestaan hyväksyisi puheenalaiset muutosehdotukset niin suppeassa muodossa kuin mahdollista artiklain nykyiseen tekstiin verrattuna, olisi tietysti eri parlamenteissa mahdollisimman vähänsyytä saivarteluihin ja vitkasteluihin.

Sanomalla kaiken tämän englantilaisten ehdotusten hyväksi voin tietysti helposti joutua syytetyksi epäjohtonmukaisuudesta ehdottaessani toisaalta sangenkin pitkälle meneviä täydennyksiä Peruskirjan art. 16. Mutta on muistettava, että nämä ehdotukset sisältävät niin olennaisen tärkeitä täydennyksiä Peruskirjaan, että mielestäni on uskallettava ottaa siitä vastuu kaikkienkin maiden hallitusten edessä. Jos ne hyväksyvät tämän parannuksen, silloin on uskal-

lettava toivoa, että parlamentit tulevat tekemään samoin. Ilman selviä sanktioita Parisin Paktin käytännölliseksi perustaksi ei Pakti ole suurenkaan arvoinen, jos oikein kieroja tilanteita syntyy. Sen on meille viimeksi venäläis-kiinalainen selkkaus selvästi osoittanut. Ei muka olla sodassa keskenään, vaikka hyökätään toinen toisensa alueelle ja vallataan alueita. Ellei tämä ole sotaa, täytyy todella vastaisuudessa Kansainliiton Neuvoston käydä erinomaisen vaikeaksi määritellä milloin taistelut ja alueelliset valtauksat todella ovat sotaa ja milloin jotain muuta ennen sotana pidettyä "kanssakäymistä". Jos siis Peruskirjan 16 artikla todella saataisiin selvästi täydennetyksi, hyötyisi siitä ennenkaikkea Parisin Pakti.

Saneltu Genèvessä, joulukuun 3-4 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

P.S. Saneltuani ylläolevan löysin Suomen Hallituksen vastauksesta tammik. 18 p:ltä 1924 Traitè d'Assistance mutuellen johdosta huomautuksen, että tämän luonnoksen 5 art. ei ole tarpeeksi selvästi määritellyt Kansainliiton oman korkeimman sotilallisen johdon luomista. Tiesin olleeni mukana joskus sitä ajatus ta valmistamassa ja sen vuoksi esitin sen edellä tässä raportisani, mutta vasta nyt löysin tämän kohdan Hallituksen kirjelmästä tammikuulta 1924 Pääsihteerille. Mielestäni tässä on syy lisää, miksi Hallitus ehdottaisi Kansainliiton Yleisesikunnan luomista samalla kun kosketellaan kysymystä Peruskirjan saattamisesta sopusointuun Parisin Paktin kanssa.

R.H.

2900

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Kolutin raportti no 28.

Geneve.

7/12 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
jouluukuun 7 p:nä 1929.

NO. 1121

RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERI		
No 36/421 h.e. D. 12 29		
14/12 29	?	LII.
SYVIMÄ	OSASTO	ASIA
5	E 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ulkoasiainministeri, raporttini No. 28, joka sisältää:

Venäläis-kiinalaisen selkkauksen sivut
kansainvälinen kantavuus. 1-7

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruuska

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 36/421/ai. D. 19 29		
14/12.29	Mo	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C31.	

Ministeri Holstin raportti No. 28
joulukuun 7 p:ltä 1929.

Venäläis-kiinalaisen selkkauksen
kansainvälinen kantavuus.

Viime päivinä olen tavannut erinäisiä henkilöitä, joiden erikoinen asiantuntemus kansainvälisen politiikan alalla on antanut minulle aihetta kosketella kysymystä Venäjän ja Kiinan välisestä selkkauksesta.

Hetki on ollut sitäkin edullisempi tietojen hankkimiselle, kun valtojen kääntyminen Venäjän ja Kiinan puoleen on juuri tapahtunut ja kun riitapuolten kesken näyttää mahdollisesti päästävän sovintoon.

Kun Kansainliitto, ja Yhdysvaltoja lähinnä Parisin Paktin vuoksi, on ankarasti moitittu, eikä ilman syytä, siilveilyn
tä että kuukausmääriä on annettu tämän mandshuralaisen ~~...~~
jatkua kenenkään vakavasti uskaltamatta vaatia joko Kansainliiton Peruskirjan tai Parisin Paktin nojalla rauhan palauttamista, tahdoin kuulla Sir Eric Drummondin mielipidettä

asiasta. Ollessani pari päivää sitten hänen puheillaan esitin siis hänelle kysymyksen oliko odotettavissa, että Neuvosto tulisi katsuttavaksi jo ennen joulua koolle ylimääräiseen istuntoon käsittelemään venäläis-kiinalaista selkkausta, tai tulisiko asia mahdollisesti esille Neuvoston vakinaisessa kokouksessa tammikuulla.

Tärkein osa Sir Ericin vastausta kuului seuraavasti:

Ei voida mitenkään kieltää, etteikö teoreettisesti katsoen venäläis-kiinalainen selkkaus sinänsä kuulu Kansainliiton harrastuspiiriin. Mutta, lisäsi Sir Eric, koko Kansainliiton olemassaolon aikana ei ole sattunut ainoatakaan selkkausta, joka olisi ollut vaikeammin hoidettavissa kuin puheenalainen tapaus. Venäjä on Liiton ulkopuolella ja sellaisena se olisi voinut tehdä vaikeuksia Kansainliitolle, mutta nekin olisivat vielä voineet olla hoidettavissa, ellei kaikki muut tekijät olisi samoin olleet Kansainliittoa vastaan. Toinen riitapuoli Kiina on muodollisesti Kansainliiton jäsen ja sellaisena se olisi voinut välittömästi vedota Kansainliittoon. Mutta tässä nimenomaisessa tapauksessa Kiinalla on kaksi hallitusta, jotka eivät keskenään sovi yhteisestä politiikasta. Mukdenin hallitus on ilmeisesti halunnut välttää aseellista konfliktia ja sen vuoksi tahtonut suostua sovinnolliseen selvittelyyn, kun taas Nankingin hallitus on tahtonut käyttää tätä tilaisuutta hyväkseen pakottaakseen Mukdenin hallituksen taipumaan tahtoonsa. Mutta Kansainliiton vaikeudet eivät ole edes rajoittuneet tähän kahden kiinalaisen hallituksen keskinäisen valtataistelun toteamiseen, lisäksi on tullut vielä Yhdysvaltain ja Japanin rivaliteetti. Japani on kaikin keinoin halunnut pidättää ^{muut} /suuret vallat tämän riidan ulkopuolella. Se on tapahtunut osittain

puhtaasti Japanin omien etujen vuoksi Mandshuuriassa, osittain siksi, että ennenkaikkea Yhdysvaltain politikoinen Kiinassa ei ole ollut Japanille mieleen. Miten Kansainliitto näissä olosuhteissa olisi kunnolla voinut esiintyä aktiivisesti riidan selvittämiseksi, on ollut hyvin problemaattista. Jos Venäjä olisi ruvennut tekemään vaikeuksia, selittämällä että se ei tunnusta Kansainliiton Neuvostoa miksikään tekijäksi asiassa ja jos Yhdysvallat olisivat tahtoneet ottaa asian Parisin Paktin piiriin, koska asia koskee kahta Kansainliiton ulkopuolella olevaa suurta valtaa, Venäjää ja Yhdysvaltoja, olisi Kansainliiton ollut vaikea koettaa pidättää omissa käsissään asian selvittely. Sen vuoksi on ollut epäilemättä edullisempaa tässä erikoistapauksessa odottaa tapahtumain kehitystä toivossa, että erinäisten suurvaltain painostus johtaisi sovinnon syntymiseen riitapuolten kesken. Tällöin ei Kansainliiton ole erikseen tarvinnut pohtia kysymystä kumpiko Kiinan hallituksista tässä tapauksessa on ratkaisevampi tekijä.

Mutta, jatkoi Sir Eric, tämä passiivinen kanta voi minä hetkenä tahansa siltäkin muuttua. Kiinan lähettiläs Berliinissä oli äskettäin lähettänyt sihteerinsä Sir Ericin luo tiedustelemaan millä edellytyksillä Kiina voisi ottaa asian esille Neuvostossa. Tähän sanoi Sir Eric vastanneensa, että se käy päinsä Peruskirjan 11 artiklan kummankin momentin nojalla. Mom. I antaa hänelle aikaa ottaa asia esille Neuvoston kokouksessa tammikuulla, mutta jos Kiina vetoaa artiklan mom 2:teen, eli siis sodanuhkaa koskeviin tapauksiin, silloin

täytyy hänen kutsua Neuvosto heti koolle. Saatuaan nämä vastaukset kiinalainen diplomaatti oli ilmoittanut käsittävänsä, että aloite saisi raueta, mutta lopullinen vastaus tulisi joka tapauksessa riippumaan Nankinin hallituksen päätöksestä. Kun nyt näyttää siltä kuin Moskovan ja Nankinin hallitukset olisivat jo pääsemäisillään sovintoon, on hyvin vähän luultavaa, että Neuvostoa tarvitsee kutsua koolle ylimääräiseen istuntoon tässä kuussa.

Yhtähyvin kuin on ymmärrettävissä, että venäläis-kiinalainen selkkaus on ollut Kansainliitolle epämieluisimpia tapauksia, joiden selvittämiseksi sen voimat eivät ole kunnolla riittäneet ja että Sir Eric on kaikella kylmällä asiallisuudella esittänyt nämä vaikeudet, yhtä paljon täytyy toisaalta käsittää niitä, jotka arvostelevat ankarasti niin hyvin Kansainliittoa kuin Parisin Paktin vuoksi Yhdysvaltoja voimattomuudesta venäläis-kiinalaisen selkkauksen estämisen suhteen. Jätän tavalliset arvostelut tässä yhteydessä sikseen ja selostan sen sijaan erästä lausuntoa, jonka eilen sain erinomaisen tarkalta taholta. Tämä puhuttelemani henkilö ei ole kansainvälisen politiikan kaikkein korkeimpia huippuja, mutta Sihteeristössä hän on poliittisesti vaikutusvaltaisimpia päitä sen vuoksi, että hänen kokemuksensa kansainvälisen politiikan alalla on niin suuri. Olen häneltä yli seitsemän vuoden aikana säännöllisesti saanut mitä parhaimpia salaisia tietoja kertaakaan hänen tietojensa pettämättä. Tahdon sen vuoksi tässä selostaa mitä hän jälleen erittäin luottamuksellisesti minulle kertoi.

Venäläis-kiinalainen selkkaus oli hänen käsityksensä mukaan itse asiassa kansainväliselle politiikalle paljoo vaarallisempi myöhemmiltä seurauksiltaan kuin varsinaisilta tapauksiltaan. Selkkaus oli alkanut juuri samoihin aikoihin kuin Parisin Pakti oli tullut voimaan, Presidentti Hoover on nyt useissa virallisissa puheissaan koettanut kiittää tätä sopimusta ainutlaatuiseksi valtioteoksi ihmiskunnan historiassa ja kaiken tulevan kansainvälisen politiikan perustaksi, mutta ensimmäinen kylmä kokemus on osoittanut, että sopimukselta puuttuu sen todellinen sisältö, nimittäin toimeenpanon ehdoton voima hetkellä, jolloin sopimusta vähänkin uhataan rikkoa. Kansainliitolle tämä selkkaus oli sikäli erikoisen ikävä, että sen aloitti Liiton jäsen Kiina Liiton ulkopuolella olevaa Venäjää vastaan juuri sellaisesta asiasta, nimittäin sopimusten voimassapitämisestä, jossa Kansainliiton kaikkien valtioiden sympatiain täytyi teoreettisesti langeta Venäjän puolelle, vaikka joiltakin osiltaan täytyy käytännöllisesti myöntää Kiinan tällä menettelyllään koettaneen suojelautua bolshevikkipropagandalta. Nyt oli sekä Yhdysvaltain oma Parisin-Pakti-politiikka, toisaalta Kansainliiton yhtä toimeton politiikka johtanut siihen, että Kiina oli hävinnyt pelinsä ja oli tullut pakotetuksi näkemään venäläiset sotajoukot mandshuurialaisella alueella. Tämä kaikki ei voi olla tuonempana johtamatta mitä ikävimpiin seurauksiin, ellei nyt heti pidetä huolta paremman, positiivisemmän politiikan noudattamisesta. Kautta Aasian tulee Venäjä tämän jälkeen osoittamaan eristyneisyydessäänkin "suunnattoman" voimansa Kansainliittoa ja sen jäsenvaltioita vastaan puhumattakaan Yhdysvaltain merkityksestä Kiinan suurimpana suojelijana ja

Parisin Paktin tärkeimpänä tukena. Onko maailman todellakin tullut antaa Venäjälle tällaista erinomaista ulkopoliittista tukea?

Puhuttelemani henkilö siirtyi tämän jälkeen yksityiskohtiin. Hän katsoi sangen synkässä valossa tilanteen kehittymistä lähimpinä aikoina Mandshuriassa. Viisikolmatta vuotta sitten mahtava Venäjä sai vastaansa Japanin ja hävisi; nyt on koko maailman mielestä sotilaallisesti kovin heikko Venäjä kyennyt nöyryyttämään uuden Kiinan. Tämä ei voi olla antamatta uutta vauhtia kommunistiselle propagandalle kaikkialla Kaukaisessa Idässä. Venäjä agentteineen ei tule olemaan huutamatta asiasta Indiassa, Afganistanissa ja Persiassa. Mutta kertojani käsityksen mukaan Venäjä ei tule rajoittumaan tässä propagandasään pelkästään Aasiaan, Europassakin sen naapurimaat ennenkaikkea tulevat saamaan tuntea Venäjän yltyvää röyhkeyttä. Ennenä tästä puhuttelemani henkilö piti Lloyd Georgen eskeistä suurta puhetta alahuoneessa, jolloin perusteellisesti sätittyään Kansainliittoa perin kehnosta vrustusten supistamisen toteuttamisesta kuitenkin vapautti Venäjän kaikki europalaiset naapurit kaikesta vastuusta. Kun vielä Labourhallitus tahtoo ilmeisesti liehakoida Venäjää eikä Saksaan uskalla kylmentää vanhaa ystävyttään Moskovaa kohtaan, on vaikea käsittää mistä oikeastaan Venäjän tarvitseisi tätänykyä odottaa voimakasta vastustusta.

Mitä xxxxxxxxxxx Sumeen tulee, sanoi puhuttelenani henkilö erikoisesti surevansa finanssiapua koskevan kysymyksen kohtaloo. Viime syksynä olisi tämän sopimusluonnoksen pitänyt tulla hyväksytyksi Yleiskokouksen osalta, jotta posi-

tiivisesta ratkaisusta lähiaikoina olisi varmoja toiveita. Mutta jos kerran viime syksynä Skandinavian maat , Saksa, Italia ja Japani osoittivat ilmeistä haluttomuutta hyväksyä sopimusluonnos, on nyt jotakuinkin varmasti odotettavissa, että ensi vuonna kokoontuva erikoiskonferenssi tulee vieläkin aremmaksi: ei voida unhoittaa, että aloitteen on tehnyt Suomi, ja että se on tähdätty Venäjää vastaan. Mutta kuka ensi vuonna haluaa kannattamalla sopimusluonnosta ilmeisesti loukata Venäjää, joka Parisin Paktista ja Kansainliitosta huolimatta on osoittanut osaavansa hoitaa kaikella menestyksellä sellaisia kansainvälisiä tilanteita, joihin Yhdysvallat ja Kansainliiton jäsenvaltiot eivät kykene panemaan sormiansa. Sen vuoksi hänen mielestään olisi ilmeisesti paras , jos jollain tekosyyllä finanssiapua koskevan sopimusluonnoksen jatkokäsittely Kansainliitossa lykkäytyisi sen verran eteenpäin, että joku uusi Venäjän arvovalta suuresti alentava tapaus vapauttaisi Kansainliiton arimmat jäsenvaltiot nykyisestä pelostaan Venäjän edessä.

Kerrottuani tämän kaiken tahdon heti lisätä, että mainitsemani henkilö on käsitykseni mukaan jonkunverran liian pessimistinen, mutta hän ei suinkaan ole pääosiltaan väärässä, siksi paljon samaan suuntaan käyneitä lausuntoja on täällä viime aikoina saanut kuulla. Ensi kevään kuluessa saadaan sitte nähdä minkä verran Venäjä vielä voi menestyksellä uhitella Parisin Paktin allekirjoittajia ja Kansainliiton jäsenvaltioita.

Saneltu Genèveissä, joulukuun 7 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Neolstin raportti no 29. —

Genève.

8/12 1929.

No. 1140

RI/LF.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
joulukuun 14 p:nä 1929.

OLKOASIAINMINISTERIÖ		
No 37/422 he. 29		
Ri/12-29	No	URL
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 29, joka sisältää:

Ehdotus sopimukseksi sotaa estävien keinojen
tehostamiseksi.

siv. 1-13.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruedapetani.

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

RH/LF.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
33/1422 he. D. 19 29		
21/12-29	W2	LIII
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 31.	

Ministeri Holstin raportti No. 29
jouluukuun 8 p:ltä 1929.

Ehdotus sopimukseksi sotaa
estävien keinojen tehostamiseksi.

Ministeriö oli pyytänyt kirjelmällä No. 12023 minua esittämään eritoten Suomen kannalta katsoen miipiteeni otsikossa mainitusta Kansainliitossa esillä olevasta aloitteesta. Kirjelmällä No. 1122 t.k. 8 p:ltä olin ensi vastaukseni ilmoittanut Ministeriölle, etten erinäisistä syistä luulisi olevan edullista Suomen puolelta antaa mainitusta aloitteesta mitään erikoista lausuntoa. Samalla ilmoitin tulevani aivan ensi tilassa lähettämään asiasta tarkemmin perustellun miipiteeni.

Katsoen kysymyksen monipuolisuuteen olen pitänyt suotavimpana antaa lausuntoni näin raportin muodossa.

Kuten tietty, on puheenalainen alote syntynyt turvallisuuskomitean keskuudessa vuonna 1927 saksalaisen

valtuuskunnan puheenjohtajan von Simsonin tekemänä. Komitea valitsi ehdotuksen raportööriksi belgialaisen Rolin-Jacquemyns'in, Sen jälkeen viime vuonna Yleiskokouksen III komissioni tarkasti ja myös Yleiskokous hyväksyi luonnoksen mallisopimukseksi pitämällä silmällä eräitä periaatteita, joiden soveltaminen käytäntöön tulisi helpottamaan Neuvoston toimintaa, milloin Neuvoston täytyisi ryhtyä toimenpiteisiin vihollisuuksien puhkeamisen estämiseksi tai jo puhjenneiden vihollisuuksien keskeyttämiseksi.

Tämän vuoden Yleiskokous puolestaan meni askeleen vielä pitemmälle suosittaen turvallisuuskomitean harkittavaksi eikä Kansainliiton olisi pyrittävä saamaan aikaan yleistä kansainvälistä sopimusta sotaa estävien keinojen tehostamiseksi sen sijaan, että tuo viime vuoden Yleiskokouksen päätös tarkoitti vain silloin tehdyn luonnoksen suosittamista lähinnä erinäisten naapurivaltioitten harkittavaksi niiden kesken mahdollisesti tehtävän sopimuksen mallina. Neuvosto puolestaan viime syyskuun 25 p:nä päätti lähettää kysymyksen turvallisuuskomiteaan ja samalla tiedustella Kansainliiton jäsenvaltioilta halusivatko ne asiassa tehdä ehdotuksia tai huomautuksia.

Mitä puheenalaiseen kysymykseen yleensä tulee, täytyy minun heti todeta, että tämä viime Yleiskokouksen hyväksymä päätös tosin tapahtui III komissionin suosituksesta, mutta komissionissa itsessään asia herätti mahdollisimman vähän innostusta. Melkeimpä voi suurematta erehdyksettä sanoa, että ellei aloitteen tekijänä tällä kertaa olisi ollut itse lordi Cecil, se tuskin olisi tullut niinkään suuremmita vastustuksitta hyväksytyksi. Omasta puolestani käsittän tilanteen seuraavasti.

Kun von Simson teki tämän aloitteensa vuonna 1927, ei n.s. Kelloggin eli nyttemmin Parisin Paktia ollut vielä olemassa. Silloisissa olosuhteissa von Simsonin ehdotuksella siis luonnollisesti oli oma oikeutuksensa ja siinä mielessä sitä myös lämpimästi kannatettiin. Mutta viime vuoden Yleiskokouksen alkuun oli jo Kelloggin Pakti suorittanut tärkeimmän taipaleensa voimaantuloa kohti. Siitä syystä myös sen vuoden Yleiskokous katsoi nyttemmin enää asiallisimmaksi jättää von Simsonin alote halullisten valtioiden paremminkin yksityisesti keskenään harkittavaksi ja siinä tarkoituksessa Yleiskokous hyväksyi luonnoksen mallisopimukseksi. Huomattava vielä on, että sama viime vuoden Yleiskokous valmisti Acte Généralen, joka sekkin vakavasti etsii keinoja sotien ehkäisemiseksi.

Tämän vuoden Yleiskokouksen edessä oli tilanne vieläkin muuttuneempi. Ensimmäkin oli nyt Kelloggin eli Parisin Pakti tullut lopullisesti voimaan ja Acte Général oli alkanut herättää ensimmäistä käytännöllistä huomiota valtioiden kesken. Lisäksi oli Englannin valtuuskunta tehnyt ehdotuksen, jonka mukaan Kansainliiton Peruskirja oli saatettava sopusointuun Parisin Paktin kanssa siten, ettei myöskään Peruskirja tuntisi enää mitään tapauksia, jolloin sota sen hyökkäysmerkityksessä olisi luvallinen. Täytyy näin ollen ymmärtää sitä ilmeistä haluttomuutta, jolla askeisen Yleiskokouksen III komissioni otti vastaan lordi Cecilin ehdotuksen, että tuo viime vuonna vain halullisiksi ilmentyviä valtioita varten valmistettu mallisopimus lähinnä Peruskirjan 11 artiklan vahvistamiseksi erinäisissä tapauksissa otettaisiin turvallisuuskomiteassa esille valmistet-

tavaksi suorastaan itsenäiseksi kansainväliseksi sopimukseksi. Katsoen siihen suureen arvovaltaan, jota lordi Cecil vanhana pasifistinä nauttii Kansainliiton piireissä ja katsoen myös Kansainliiton yleiseenkin haluun tervehtiä Englannin Labour-hallitusta, voidaan ymmärtää, että ehdotuksen annettiin mennä eteenpäin.

Omasta puolestani kysyn ensinnäkin puhtaasti teoreettiselta kannalta, mikä sija kansainvälisessä politiikassa voisi olla uudella Kansainvälisellä sopimuksella, joka vielä kolmannen kerran kieltää sodan? Kun kerran suurin piirtein katsoen kaikki valtiot ovat yhtyneet Parisin Paktin mukaan kieltämään sodan ja kun nyt on tarkoituksena saattaa Kansainliiton Peruskirja yhtä jyrkälle kannalle, eikö silloin itse asiassa tunnu suorastaan ivalta, että valtioita vielä kolmannen kerran pyydetään sitoutumaan tottelemaan, Kansainliiton Neuvoston toiminnan helpottamiseksi uhanalaisessa tilanteessa, Neuvoston suosituksia rauhan säilyttämiseksi? Tämä teoreettiselta kannalta, ja käytännöllisen tarkastelun täytyy johtaa yhtä merkilliseen tulokseen.

Olettakaamme, että meillä on valtiot A. ja B. rajariidassa keskenään, niinkuin esimerkiksi Serbia ja Bulgaria. Neuvosto sekaantuu asiaan. Voidaanko katsoa, että Neuvoston asema on rahtuakaan heikompi elleivät nämä valtiot ole yhtyneet tähän, kutsukaamme sitä v. Simson- Cecilin paktiin, kun kuitenkin sekä Parisin Paktin että korjatun Peruskirjan mukaan kumpikin valtio on velvollinen pidättäytymään kaikista vihollisuuksista? Tie-

tysti tämä Simson-Cecilin pakti voidaan saada joiltakin juridisilta vivahduksiltaan täsmällisemmäksi kuin mitä Parisin Pakti ja Kansainliiton Peruskirja ovat, mutta mielestäni sopii sittekin kysyä eikö nyt korjattaessa Paruskirjan artikloja 12-15 voitaisi yksin tein tehdä nuo täsmällistykset myös Peruskirjan artiklan 11 suhteen tarvitsematta lähteä vaivaamaan ehkä lähes 60 eri hallitusta ja eduskuntaa aivan uudella kansainvälisellä sopimuksella, joka ei sisältäisi muuta kuin sen mikä aivan vaivattomasti olisi voitu sisällyttää Peruskirjan korjausehdotukseen ?

Tämä huomautukseni on epäilemättä sitäkin oikeutetumpi kun olen erikseen raportissani^{N:o 27} verrattain laajasti perustellut miksi mielestäni Englannin ehdotus Peruskirjan korjaamiseksi on liian suppea ja miksi sen vuoksi olen ehdottanut, että Peruskirjan korjauksessa otettaisiin ennen kaikkea huomioon juuri artikla 16 eikä ainoastaan artiklat 12-15 niinkuin Englannin ehdotus tarkoittaa. Sen vuoksi jos Hallitus on sitä mieltä, että sen kannattaa omanaan saattaa mainittu ehdotukseni Kansainliiton tietoon, silloin voitaisiin kieltämättä yhtä loogillisesti huomauttaa, että lordi Cecilin ehdotus soveltuu käytännöllisesti paljon paremmin otettavaksi varteen Peruskirjan korjaamisen yhteydessä kuin tehdä siitä uusi ja kolmas sotaa estävä Kansainvälinen sopimus.

Mutta ellei Hallitus katso voivansa kuitata tätä lordi Cecilin ehdotusta tässä muodossa, olisi

miielestäni ehdottomasti edullisinta olla vastaamatta mitään Pääsihteerin tiedusteluun mitä Suomen Hallitus ajattelee puheenalaisen uuden kansainvälisen sopimuksen tärkeydestä.

Tätä kielteistä kantaani olen edellä perustellut sekä yleisillä teoreettisilla että yleisillä käytännöllisillä näkökannoilla. Tulen nyt erikoistapauksiin.

Edellä olen jo huomauttanut, että puheenalainen Simson-Cecilin ehdotus ei herättänyt viime Yleiskokouksen III komissionissa mitään mainittavampaa innostusta, paremminkin päinvastoin se aiheutti suurta pidättyneisyyttä. Voitaneen tämän johdosta tehdä vastahuomautuksena kysymys onko katsottavissa, että komissionin kanta kuvasti yleistä kansainvälistä käsitystä asiasta? Empimästä vastaan tähän myöntävästi. Yhtä vähän kuin viime Yleiskokouksen aikana ovat sen jälkeenkään johtavat valtiomiehet ja suuret sanomalehdet kirjoittaneet innostuneesti siitä; tosiasia on että se on syrjäytetty täydellä hyljaisuudella.

Sen ~~jälkeen~~ sijaan on viimekin aikoina maailman yleinen huomio keskittynyt kokonaan toisiin rauhan säilyttämisen keinoihin, nim. sanktioihin, joiden tulisi turvata Parisin Paktin todellinen pysyminen voimassa tai muuten Kansainliiton oma positiivinen arvovalta. Tässä suhteessa on todella pitkin kuluva syksy kuulunut mitä erilaisimmilta tahoilta erikoisen tervettä kritiikkiä. Otan tähän vain muutamia tuoreimpia esimerkkejä:

Kun presidentti Hoover äskettäin esitti tuon erikoisen optimistisen käsityksensä Kelloggin eli Parisin Paktin aikaansaamasta käänteestä ihmiskunnan historiassa ja pyysi maailman johtavimpia valtiomiehiä esittämään oman käsityksensä asiasta, vastasi hänelle m.m. Herriot julkaisemalla lukuisten maiden sanomalehdissä samanaikaisesti artikkelin (Suomessa Huvustadsbladetissa joulukuun 5 p:nä). Tässä artikkelissa ranskalainen radikaalinen valtiomies ja varsinkin ranskalais-saksalaisten suhteiden parantamisen lämmin harrastaja selvin sanoin vastaa Hooverille seuraavalla ydinajatuksella: on luotava Kelloggin Paktin pohjalla kansainvälinen suojausysteemi, sillä pelkkä moraalinen painostus paktin ylläpitämiseksi ei riitä. Selvemmällä tavalla ei mikään liiallisesta pasifismista syytetty valtiomies voi vastata Yhdysvaltain presidentille mitä maailmanrauhan ylläpitäminen Kelloggin Paktin pohjalla ensisijaisesti vaatii. Ei lisää uusia paperisopimuksia, vaan päinvastoin sopimus yhteisestä esiintymisestä voimakeinoin rauhanrikkoojaa vastaan!

Toisena esimerkkinä tahdon mainita sen mitä kreivi Albert Apponyi kirjoitti muutama päivä sitten "Pester Lloydissa" niinhyvin Kelloggin Paktista kuin Kansainliitosta. Edellisestä hän huomauttaa, että se on erinomaisen heikko, tosiasiallisesti kokonaan voimaton kansainvälinen sopimus, koska se monilukuisten varaustensa kautta aina jättää jollekulle maalle mahdollisuuden alottaa ainakin jonkinlainen luvallinen sota. Siitä

on ollut uusimpana esimerkkinä venäläisten joukkojen tunkeutumisen mahdollisuus Kiinan alueelle kenenkään sopimuspuolen voimatta tai tahtomatta esiintyä riidassa tehokkaasti rauhan säilyttämiseksi. Mitä Kansainliittoon tulee, huomauttaa tämä suurta joskin ansaitsematonta arvovaltaa nauttiva kuuluisuus, etteivät edes sen sanktiot ole käytännöllisesti mistään kotoisin, vaan rajoittuu itse asiassa Kansainliiton merkitys rauhan ylläpitäjänä vain siihen moraaliseen arvovaltaan, mitä Liitto kussakin tilanteessa kulloinkin nauttii.

Ottaakseni kolmannen esimerkin siteeraan mitä tunnettu sveitsiläinen eversti Odier julkaisi Journal de Genève'ssä t.k. 11 päivänä. Ensin hän antaa Kansainliitolle perusteellisen löylytyksen, ettei tämä ole edes uskaltanut todeta venäläisten joukkojen tunkeutuneen Kiinan alueelle vielä vähemmän sitten kääntyä Venäjän puoleen.

Vieläkin nolompi on eversti Odierin mielestä ollut tämä mandshuurialainen tilanne Kellogg'n Paktin kannalta katsottuna. Niin kauan kun molemmat riihtapuolet taistelivat keskenään ei yksikään valtio uskaltanut huomauttaa tästä sopimuksen rikkomisesta. Vasta sitte kun hyökkääväksi puoleksi lopullisesti ilmennyt valtio nim. Venäjä oli saanut kaiken vehingon aikaan, ovat eräät valtiot rohjenneet sen verran esiintyä tapahtuman johdosta, että ovat saaneet huomautetuksi molemmille (eversti Odierin itsensä harventama) mitä

ne itseasiassa ovat tehneet. Kirpeän kirjoituksensa lopussa eversti Odier toteaa kieltämättömästi kaikkien maailman rauhan ylläpitämiseksi tehtyjen sopimusten ainakin tässä tapauksessa osoittautuneen kokonaan tehottomiksi. Jokaisen rehellisen ihmisen velvollisuus on, hän jatkaa, tunnustaa tämä surullinen tosiasia ja lähteä etsimään keinoja nykyisen systeemin parantamiseen.

Eivät edes itse Yhdysvaltain molemmat johtavat ulkopoliittikan edustajat ole viime aikoina voineet välttyä suoraan koko maailman edessä tunnustamasta, että jotain erittäin epäkypsää on nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa. Niin paljon kun presidentti Hoover onkin myös uusimmassa esiintymisissään kiittänyt Kelloggin Paktin historiallista merkitystä, on hänen täytynyt toisaalta, viimeksi uuden budjettiehdotuksen esittämisen yhteydessä tunnustaa aivan avoimesti mikä huutava loogillinen ristiriita on Yhdysvaltain koko n.s. turvallisuuspolitiikassa. Toisaalta Yhdysvallat katsovat koko muun maailman rauhan turvaksi riittävän Kelloggin Paktin ilman mitään aseellista toimeenpanovoimaa samaan aikaan kuin Yhdysvallat itse vuosi vuodelta yhä vain huimasti lisäävät kaikkia sotavarustuksia yksistään oman turvallisuutensa ylläpitämiseksi, ikäänkuin Kelloggin Pakti ei sille antaisikaan kerrassaan mitään turvaa.

Ja entä tuo muutama päivä sitte Yhdysvaltain ulkoasiainministerin Mr. Stimsonin julkaisema ja v.k. 18 päivälle päivätty kirjelmä Yhdysvaltain yhtymisestä Pysyväiseen Kansainväliseen Tuomioistuimeen. Hän sanoo suoraan siinä pitävänsä mitä välttämättömimpänä, että Haagin tuomioistuin ryhtyy kunkin sen käsiteltäväksi joutuvan kansainvälisen riitaisuuden yhteydessä ja nojalla kehittä-

mään kansainvälistä oikeutta, sillä näin nojautumalla suorastaan konkreettisiin tapauksiin voidaan päästä kansainvälisen oikeuden kehittämässä paljon positiivisempiin tuloksiin kuin jättämällä tämä kehittäminen joidenkuiden kansainvälisten konferenssien tehtäväksi. Toisin sanoen Mr. Stimsonkin myöntää näin peittelemättä, että erään Kansainliiton eliman on jo yksistään Kelloggin Paktin soveltamisen onnistumiseksi kaikkia esiintyviä tapauksia myöten rohkeasti otettava vastuulle kansainvälisen oikeuden kehittäminen. Tästä seuraa tietysti *ex analogia*, että niinkuin kaikella muulla kansainvälisellä oikeudella täytyy ainakin erikoisissa tapauksissa olla käytettävänään toimeenpanovaltaa, niin täytyy myös kaikkien Kelloggin Paktin allekirjoittaneiden valtioiden alistua siihen, että jonain kansainvälisen politiikan suunnaisena päivänä Haagista kuuluu kautta maailman tiedonanto: Kas tässä Herroille edesvastuullisille valtiomiehille tuomio kansainvälisen rauhan rikkonutta valtiota vastaan ja Herrat ovat hyvät ja pitävät huolta, että tuomio pannaan täytäntöön.

Kaikki tämä muusta samaan suuntaan esiintyvistä kritiikistä puhumattakaan käy aivan samaan suuntaan kuin mitä olen parina viime vuotena esittänyt mielipiteenäni Ulkoasiainministeriölle sekä Kelloggin Paktista ja Acte Généralesta, että aivan viimeksi englantilaisesta ehdotuksesta Kansainliiton Peruskirjan saattamiseksi sopusointuun Kelloggin Paktin kanssa.

En siis voi tässäkään yhteydessä tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että Kansainliitto on ajautumassa väärälle tolalle, jos se teetättää yhä uusia ja uusia kansainvälisiä sopimuksia " sodan ehkäisemiseksi", eli sotaa estävien keinojen tehostamiseksi ja unhoittaa, tai tietoisesti työntää syrjään kysymyksen ovatko edes ennestään voimassa olevat sopimukset turvatut loukkauksilta.

Tulen näin Ministeriön siihen huomautukseen, että vastaukseni tuli ottaa lukuun mitä Suomen erikoisedut puheenalaisessa suhteessa vaativat.

Edellä olen jo esittänyt sen ajatuksen, että mahdollisesti voitaisiin samassa yhteydessä, jolloin vastataan Kansainliitolle mitä pidämme englantilaisesta ehdotuksesta Peruskirjan saattamiseksi sopusointuun Parisin Paktin kanssa, huomauttaa että yksintein olisi korjattava Peruskirjan 11 ja 16 artikla eikä vain 12 - 15. Mutta jos Hallitus on sitä mieltä, että nämä ehdotukseni eivät ansaitse vakavampaa huomiota, silloin ei mielestäni olisi lainkaan vastattava Kansainliitolle Simson- Cecilin ehdotusta koskevan kyselyn johdosta. Kaikkien edellä esittämieni syiden lisäksi otan tämän kannan puolustamiseksi puhtaasti taktilliset näkökohdat.

Ellei meidän taholtamme katsota mahdolliseksi erikoisesti tehostaa miten olisi tärkeämpää saada koko probleemi sanktioista tutkituksi ja ratkaistuksi ennenkuin puhutaan vakavassa mielessä jostain kolmannesta kan-

sainvälisestä sopimuksesta sodan estämiseksi, silloin käsittäakseni meille jää ratkaisun aiheeksi enää vain taktilliset näkökohdat ja niistä on käsittäakseni ensimmäinen hyödyttämekö lordi Cecilä osoittamalla hänen ehdotuksensa todellisen heikkouden. Olen vakuutettu, että hän käsittäisi kritiikkimme kokonaan toisin. Mutta juuri häntä me tarvitsemme ennen kaikkea tuota ranskalaista ehdotusta vastaan, että kysymys finanssiavusta kytkettäisiin yhteen tämän uuden ehdotuksen kanssa keinojen löytämiseksi Peruskirjan 11 artiklan tehostamiseksi. Olen vakuutettu, että päinvastoin juuri Suomen edut vaativat, että mainittu ranskalainen ehdotus kuivuu sikseen ja se voidaan saada parhaiten aikaan edelleen voimalla käyttäen lordi Cecilä ranskalaisen ehdotuksen varsinaisimpana arvostelijana. Mutta toisaalta on jotakuinkin varma, että tämä ranskalainen ehdotus tehtiin yhtä paljon male fide kuin taas toisaalta Cecil male fide kaivoi viime Yleiskokouksessa uudelleen esille kysymyksen harjoitetuista reserveistä ja varastoiduista sotatarpeista. Kun näin finanssiapusopimuksen kannattajina esiintyneistä suurvalloista kaksi tärkeintä on pahasti ritautuneita ~~keskenään~~ keskenään puheenalaisesta Simson-Cecilin sopimusehdotuksesta, olisi mielestäni taktillisesti sangen onnetonta, jos me ensin esiintyisimme jollain tavoin ranskalaisten kanssa Cecilä vastaan ja sitte taas finanssiapuasiassa Cecilin kanssa ranskalaisia vastaan.

Kun muutenkaan ei ole mitään syitä olemassa jotka vaatisivat puoleltamme positiivista vastausta puheenalaiseen Pääsihteerin- kyselyyn, olisi siis vakaumukseni mukaan edullisinta tällä kertaa jättää Pääsihteerin tiedustelu vastausta vaille, mikäli Hellitus ei katso voivansa sitä yhdistää vastaukseensa englantilaisesta ehdotuksesta, millä tavoin Peruskirja ja Parisin Pakti olisi saatettava sopusointuun keskenään.

Saneltu Genèvessä, joulukuun 11-14 p:nä 1929.

RUDOLF H O L S T I.

291

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 631

ASIA:

Ministeri Holstin raportte no 30.

Geneve

22/12-29

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 1166
RH/LF.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

joulukuun 22 p:nä 1929.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 38 / 222 Sal. 1929		
28/12-29	3 -	Litt. -
AFRIKA	AMERIKA	ASIA
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, kertomukseni No. 30, joka
sisältää:

Skandinavian suhde
Kansainliittoon

sivut
1- 20

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
syvimmän kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruvalpanta.

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

Ministeri Holstin raportti No. 30
joulukuun 18 p:ltä 1929.

Skandinavian suhde
Kansainliittoon.

Otsikossa mainitusta asiasta lienee useastakin eri syystä tarpeellista esittää muutamia näkökohtia.

Asianhoitaja Nyyssönen on raportissaan viime lokakuun 23 p:ltä erinomaisen valaisevasti tehnyt selkoa Tanskan puolustuskysymyksen uusimmista vaiheista ei ainoastaan ahtaasti Tanskan, vaan samalla molempien muidenkin Skandinavian maiden kannalta katsottuna. T.k. 8 p:nä oli Tukholmassa myös jonkunlainen pohjoismaiden puolustuskysymysten selvittelytilaisuus. Vihdoin venäläisten sotalaivojen äskeiset manööverit Tanskan läheisissä vesistöissä palauttavat mieleeni keskustelun, joka minulla oli täällä Genèvessä viime elokuun lopulla Tanskan Yleisesikunnan päällikön, kenraali Birken kanssa.

Otan lähtökohdaksi tuon ministeri C.G.

Westmanin ehdotuksen, jonka hän teki mainitussa Tukholmassa pidetyssä kokouksessa, " että pohjoismaat mahdollisesti yhdessä kolmen balttilaisen valtion kanssa ryhtyisivät neuvotteluihin saadakseen selvitetyn kysymyksen, miten Kansainliiton Peruskirjan edellyttämät toimenpiteet näiden maiden aseman ja etujen kannalta on tulkittava". Tämä Uudessa Suomessa t.k. 9 p:nä ollut sähkösanomallinen se-
lostus herra Westmanin puheesta päättyi huomautukseen, että " ilman tällaista selvitystä jää puolueettomuuspoli-
tiikka häilyväksi käsitteeksi".

Tästä lyhyestä sähkösanomasta ei ilmene täydellisen tarkoitettiko herra Westman, että probleemin selvittelyyn ottaisi osaa ahtaasti vain kolme Skandinavian maata, Suomi, Viro, Latvia ja Liettua, vai olisiko tutkimus suoritettava varsinaisesti Kansainliiton laajassa keskuudessa, jolloin kukin yllämainituista maista saisi esittää oman kantansa ja sen jälkeen Kansainliitto ratkaisemiseksi Peruskirjan puheenalaisten artiklaintulkinta on oikea ja mikä väärä. Niinhyvin toinen kuin toinenkin menettelytapa on kieltämättä tavallaan mahdollinen, mutta samalla sisältää kumpikin niin paljon kompastuksen aiheita, että molemmat ansaitsevat tässä oman analyysinsä.

Otan ensiksi puheeksi sen tapauksen, jonka mukaan tutkimus olisi tehtävä vain näiden seitsemän maan suppeassa keskuudessa. Suuremmalta erehdyksittä tullee tällöin esiintymään suunnilleen seuraava tilanne:

1) Todennäköisin mahdollisuus on se, että ainakin ensiksi Ruotsi, Norja ja Tanska tulevat pitämään kiinni kannasta, jolla ne ovat tähän saakka olleet niin

hyvin omassa keskuudessaan kuin Kansainliitossakin. V. 1922 Yleiskokouksen hyväksymä resolutio XV sallii näiden maiden supistaa varustuksiaan enemmän kuin tulee yleiseksi kansainväliseksi normiksi. Tämä resolutio syntyi lähinnä nojautumalla niihin verrattain vähän harkittuihin vastauksiin, jotka entente-vallat antoivat vv. 1919-1920 Skandinavian maiden tiedusteluihin miten oli tulkittava Peruskirjan määräykset sanktioista, sotilaallisesta avunannosta y.m.. Voidaan tosin tavallaan käsittää, että Sveitsille niinä aikoina ollessa pakko myöntää Kansainliiton jäsenenäkin poikkeus-asema ja tahtottaessa ehdottomasti saada Skandinavian maat Liiton jäseniksi näille annettiin häilyviä vastauksia, jotta näiden epäilykset hälvenisivät. Mutta, kuten jäljempänä tulen osoittamaan itsensä presidentti Wilsonin silloisen kannan suhteen, mikään kaksimielisyys Liiton jäsenvaltioiden velvollisuuksiin nähden ei sainkaan ollut Parisin rauhankonferenssin alkuperäinen tarkoitus. Kun kuitenkin entente-vallat näin olivat Skandinavian kosiskelun tarkoituksessa antautuneet kaltevalle pinnalle, oli vaikea enää vastustaa tuon resolution XV syntymistä v. 1922 ja vielä onnettomammin kävi v. 1924 Yleiskokouksessa laadittaessa n.s. Genève'n Pöytäkirjaa. Tällöin Ruotsi, Norja ja Tanska tekivät valitettavat varauksensa pöytäkirjan sotilaallisten, mutta tavallaan myös muiden sanktioiden ja avunannon määräysten suhteen. Näiden maiden silloisen tavattoman haluttomuuden vuoksi sitoutua mihinkään selvään määräkseen sanktioista ja avun-

annosta Genève'n Pöytäkirja jäi tärkeimmiltä artikloiltaan kovin epämääräiseksi ja varsinkin erinäisissä kohdissa heikommaksi kuin tuo vuotta aikaisemmin syntynyt sopimusluonnos *Traité d'Assistance mutuelle* oli ollut. Paremminkin tätä Genève'n pöytäkirjan epämääräisyyttä puheenalaisessa suhteessa ei ole kukaan definioinut kuin III komissionin silloinen raportööri, M. Benes todetessaan, että Pöytäkirjan nojalla on jokaisen siihen yhtyneen valtion annettava hyökkäyksen uhrille jotakin apua, mutta kukin valtio saa vapaasti itse päättää millaista apua se antaa ja kuinka paljon.

Kun otetaan vielä huomioon mitä Skandinavian edustajat ovat Genève'n Pöytäkirjan jälkeinkin lausuneet virallisesti Kansainliitossa sanktioista, tai hyökkäyksen uhrin auttamisesta, on hyvin vähän luultavaa, että näiden maiden sekä Suomen, Viron, Latvian ja Liettuan välisissä neuvotteluissa Ruotsi, Norjan ja Tanska nyt tulisivat erinäisistä oikeistolaiskokouksistaan huolimatta hyväksymään Peruskirjan määräyksistä edullisempaa tulkintaa kuin tähän saakka ovat tehneet.

2) Sikäli kuin edellinen otaksuma osoittautuisi oikeaksi, herää kysymys: mille kannalle tulisivat tällöin ensinnäkin Viro, Latvia ja Liettua asettumaan.²

Teoreettisesti katsoen pitäisi tietysti näiden balttilaisten maiden Venäjän naapureina johdonmukaisesti vastustaa Skandinavian maiden kantaa. Niin ovatkin Viro ja Latvia tehneet kaikissa ulkoasiainministereittensa vastauksissa erinäisiin näitä kysymyksiä kosketelleihin Kansainliiton kyselyihin kuin myös äänestyksissä Yleis-

kokousten III komissionissa. Sitä vastoin ei kukaan ole koskaan päässyt täysin selville mitä Liettua lopullisesti tahtoo näiden probleemien suhteen. Mutta jos saisin esittää yksityisen käsitykseni, laskisin tämän maan Skandinavian kanssa samaan ryhmään. Liettua tietää, ettei se voi saada puolelleen ketään Kansainliiton jäsenvaltiota hyökkäyssodassa Puolaa vastaan. Sen parhain salainen ystävä onkin Liiton ulkopuolella oleva Venäjä. Näistä syistä sen sympatiat Kansainliiton turvallisuusprobleemeissa käyvät todennäköisimmästi negatiivisen tulkinnan suuntaan sillä miellyttäväkseen Venäjää ja hännätäkseen Puolaa.

Joskin nyt Viro ja Latvia ovat aina kaikella maltillisuudella asettuneet Peruskirjan tulkinnassa Kansainliiton enemistövaltioiden turvallisuus-ystävälliselle kannalle, tahdon kuitenkin verrattain vakavasti epäillä olisiko näillä kahdella maalla suoranaista rohkeutta yksistään Suomen kanssa lähteä ajamaan samaa kantaa Skandinavian maita ja mahdollisesti Liettua vastaan. On muistettava, että Viron ja Latvian edustajat eivät edes Yleiskokousten suuressa ja rohkaisevassa ympäristössä ole käyttäneet puheenvuoroja tämän mielipiteensä tueksi, ja tulkitsemiseksi, vaan ovat tyytyneet Venäjän loukkaamisen pelosta vain hänes-tyksiissä ilmaisemaan mielensä, kun sitä ei ole voitu välttää.

3) Näin todennäköisesti jäisi Suomen ratkaistavaksi ottaisiko se enemmän tai vähemmän yksin esiintyäkseen Skandinavian maita vastaan sen ehdottoman selvän ja itse asiassa ainoan mahdollisen kannan puolesta, jolla tähän saakka olemme johdonmukaisesti seisneet niin hyvin

kaikissa eri Herrojen Ulkoasiainministerien virallisissa vastauksissa Kansainliitolle kuin valtuutettujemme lukuisissa lausunnoissa Kansainliiton eri komissioissa.

Tulen näin ministeri Westmanin ehdotuksen kardinaalikohtaan, eli kysymykseen: mitä käytännöllistä hyötyä kokop tästä puuhasta on, jos se rajoittuu neuvotteluihin vain puheenalaisten seitsemän maan kesken?

Jos me pysymme johdonmukaisesti edelleen omalla kannallamme ja vaikka vielä saisimme Viron ja Latvian puolellemme, voimmeko todella oikeutetulla optimismilla odottaa, että Ruotsin, Norjan ja Tanskan enemmän tai vähemmän puolustusvastaiset enemmistöt ottaisivat Suomelta, Virolta ja Latvialta oppiakseen mihin Kansainliiton Peruskirjan erinäiset määräykset velvoittavat myös Skandinavian maita? Eikö päinvastoin ole paljoka luultavampaa, että nämä enemmistöt näkisivät meidän pyrkivän ensi kädessä vain tukemaan Ruotsin, Norjan ja Tanskan konservatiivisia piikeksi niiden muka- "militaristisen" kannan puolustamisessa Peruskirjan varjolla? Pelkään että edelliseen kysymykseen on vastattava kielteisesti ja jälkimäiseen myönteisesti. Todennäköisimmästi mainitut Skandinavian maiden enemmistöt ensinnäkin pysyisivät Peruskirjan tulkitsemisessa nykyisellä negatiivisella kannallaan ja seurauksena tulisi vielä kaiken todennäköisyyden mukaan olemaan, että lähentymisen asemasta näkisimme Ruotsin, Norjan ja Tanskan jälleen jonkun verran vierantuvan meistä muka "militarismimme" vuoksi.

Kuten edellisestä ilmenee, en ole tässä ottanut lainkaan lukuun sellaista mahdollisuutta, että me tinkisim-

me siihen määrin aikaisemmasta vakaumuksestamme ja ohjelmastamme, että näissä uusissa neuvotteluissa saisimme aikaan jonkinlaisen kompromissin Skandinavian maiden kanssa. En näet voi uskoa, että kukaan Suomen mies ottaisi sen jälkeen puolustaakseen menettelyämme Kansainliiton edessä. Heti kun sellainen heikentynyt suomalainen kanta tulisi tunnetuksi Kansainliiton piireissä, täytyy pitää selviönä, ettei mikään maa sen jälkeen enää katsoisi olevansa ehdottomasti Peruskirjan nojalla velvollinen antamaan meille hädän tullen sotilaallista apua. Miksi Liiton muut jäsenet olisivatkaan Peruskirjan velvoitusten suhteen meidän hyväksemme avustustyväellisempiä kuin mitä me itse katsoimme Peruskirjan määrävän tinkimättömästi myöskin meidän turvaksemme!

Jättäessäni siis laskelmista kokonaan pois sen mahdollisuuden, että neuvotteluissa Suomi esiintyisi olennaisesti toisella ohjelmalla kuin se on tähän saakka tehnyt Kansainliitossa, jää jäljelle neuvottelujen tulokseksi vain se mahdollisuus, että vielä kerran todetaan seistävä Peruskirjan tulkinnan suhteen kahdessa vastakkaisessa leirissä. Toisessa olisivat Suomi, Viro ja Latvia, sekä Ruotsin, Norjan ja Tanskan oikeistolais-vähemmistöt, kun taas toiseen leiriin kuuluisivat Skandinavian maiden enemmän tai vähemmän puolustusvastaiset enemmistöt ja mahdollisesti Liettua.

Kaikkien väärinkäsitysten välttämiseksi tahdon erikseen huomauttaa käyttäneeni edellä nimitystä "puolustusvastainen" sen yleisessä eikä paikallisessa merkityksessä.

Tietysti nekin Ruotsin ja Norjan sekä Tanskan puolueet, jotka ajavat varustusten suurta supistamista, tahtovat puolustaa omaa isänmaataan. Mutta myönnettävästi ne toisaalta eivät ole lainkaan yhtä valmiit myöntämään velvollisuuksiinsä kuuluvan puolustaa myös Kansainliittoa ja sen muita jäsenvaltioita. Tässä laajemmassa merkityksessä olen mielestäni ollut oikeutettu kutsumaan näitä puolueita ainakin jollain tavoin puolustusvastaisiksi.

Mutta, kysyn vielä kerran, todetaksemme tämän Skandinavian maiden, Suomen ja balttilaisten maiden erilaisen käsityksen Peruskirjan sanktioiden ja sotilaallisen avunannon määräysten kantavuudesta, tarvitaanko todellakin julkisia neuvotteluja näiden maiden kesken, kun se tiedetään liiankin hyvin vanhastaan?

Tilanne tietysti olisi eräissä suhteissa hieman toinen, jos neuvottelut koskisivat teoreettisen analyysin asemasta suoranaisia konkreettisia tapauksia ja sen vuoksi olisivat salaiset. Mutta tätäkään mahdollisuutta ei pidä käsittääkseni yliarvioida käytännölliseltä kantavuudeltaan.

Tällöin olisi neuvottelujen lähtökohtana kysymys miltä taholta kukin maa varsinaisesti odottaisi hyökkäystä ja mitä siis yhteisesti olisi tehtävä, jotta tulisi täytetyksi velvollisuus Kansainliiton jäsenenä antaa apua hyökkäyksen uhrille.

Tuskin lienee mitään epäilystä siitä, etteivätkö Suomi, Viro ja Latvia ilmoittaisi ainoan välittömän vaaran niitä uhkaavan Venäjän taholta. Yhtä varmasti voitaisiin odottaa Liettuan sanovan samaa Puolan suhteen. Mutta tämän jälkeen taitaisi tilanne vääntyä kovin

monimutkaiseksi. Tanska tuskin voisi olla nimeämättä suurimmaksi vaarakseen Saksaa ja sen mahdollista sotilaallista yhteistoimintaa Venäjän kanssa. Tai sitten Tanskan olisi lähdettävä samasta kuin Suomi, Viro ja Latvia, nimittäin siitä, että Venäjä hyökätessään näiden läntisten naapureittensa kiappuun samalla koettaisi miehittää Tanskan salmet estääkseen Englannin ja Ranskan laivastojen pääsyn Itämerelle Kansainliiton nimessä auttamaan hyökkäyksen uhreja.

Mitä sanoisi kaikkeen tähän Norja? Luultavasti samaa kuin Norjan kuningas ja hänen ulkoasiainministerinsä Ihlen, kun kesäkuulla 1919 tiedustelin puolustusliiton aikaansaamista Suomen ja Skandinavian välillä, s.o. Norja on käytännölliseltä politiikaltaan Atlantin eikä Itämeren valtio. Ruotsi ei voisi sanoa samaa, mutta tuskin paljoa positiivisempaa. Se vielä voisi myöntää toisin kuin 1918, että senkin olennaisin puolustusrintama käy poikki Karjalan kannaksen, pitkin Suomen itärajaa, ja että sen laivaston on parempi puolustaa Ruotsin etuja Suomenlahden ahtaassa pohjukassa kuin Itämeren väljillä vesillä, mutta varmasti Ruotsilta katkeisi kaikki rohkeus vastata omintakaisesta esiintymisestään varsinkin niinpian kuin Saksa ilmaantuisi Venäjän aktiiviseksi liittolaiseksi.

Kysyn siis tässäkin tapauksessa: mitä itse asiassa hyödyttävät edes salaiset neuvottelut näiden seitsemän pienen maan kesken, jos todellisia kriisitapauksia larkittaessa heti joudutaan sen tosiasian eteen, että varsinaisin vaara uhkaa niitä kahden suurvallan taholta ja että se seikka siirtää probleemin kokonaan kansain-

väliselle tasolle. Venäläis-saksalainen sotilaallinen yhteistoiminta olisi sinänsä kansainvälinen katastrofi, jonka torjuminen ja selvittäminen kuuluu koko Kansainliitolle eikä edes ensi kädessä Itämeren ympärillä oleville pienille maille.

Ainoaksi positiiviseksi hyödyksi tällaisista salaisista neuvotteluista voisi korkeintaan koitua se, että Ruotsi ja Norja alkaisivat nykyistä paremmin ymmärtää Tanskan puolustustehtävän kansainvälistä kantavuutta ja että Ruotsi ehkä tulisi nykyistä laajempia piirejä myöten ymmärtämään miten olennainen merkitys Suomen puolustuksessa on Viron itsenäisyyden säilymisellä. Ruotsalainen sotilaallinen viisaus luuli keuhällä 1808 tekevänsä hyvänkin välipuheen, kun se luovutti Viaporin eräitä ^{tukuksia} ulkoverus-/ Venäjän armeijalle toivossa, että päälinnoitus säästyisi toukokuun 3 päivään, jolloin ehkä Ruotsin laivasto ehtisi Viaporiin. Se mitä nuo etäimmät varustukset silloin olivat Viaporin keskusosille, sitä on nykyisten tykkien kantavuuden mitalla suunnilleen Viro Suomen etelärannikon puolustukselle. Ruotsi ei 1918 ymmärtänyt vähääkään Ahvenanmaan merkitystä Pohjolan puolustukselle, vaan tuijotti itsensä sokeaksi siihen pelkoon, että linnoitettu Ahvenanmaa suomalaisten käsissä olisi itse asiassa venäläis-saksalaisen sotilaallisen yhteistoiminnan pahin uhka Ruotsin itsenäisyydelle. Vasta nyt alkaa Ruotsissa kuulua ääniä, että Ahvenanmaan linnoituksen hävittäminen oli yksin Ruotsin itsensä kannalta täydellinen erehdys. Ehkä nyt aljettavien neuvottelu-

jen kautta Ruotsi oppisi kappaleen lisää Itämeren tärkeimistä strategisista problemeista, pitittäin Viron itsenäisyyden merkityksen ei vain Suomelle , vaan myöskin Ruotsille ja Tanskalle.

Mutta vaikkapa salaiset neuvottelut näin teoreettisesti katsoen voisivatkin johtaa joihinkin tällaisiin opettavaisiin tuloksiin , en usko sittekään, että edullisin tietämän saavuttamiseen kulkisi Kansainliiton Peruskirjan velvoitusten tutkimisen kautta. Palaan asiaan jäljempänä.

Tulen näin siihen toiseen vaihtopuoleen, jonka esitin edellä, että ministeri Westmanin virittämä ehdotusta tutkittaisiin Kansainliiton koko laajuudessa. Valitettavasti ei mielestäni ole syytä tässäkin tapauksessa kovin nopeita tuloksia odottaa.

Sikäli kuin Kansainliitto puuttuisi asiaan kaikella vakavuudella, on meidän heti todettava, että käsittely tulee saamaan kokonaan toisen luonteen kuin voi olla mahdollista keskusteluissa mainittujen seitsemän maan kesken.

Ensinnäkään ei ~~ei~~ voisi tulla kysymykseen , että Kansainliiton turvallisuusjärjestelmä tulisi milloinkin tavoit tinkiään kannastaan Skandinavian maiden hyväksi. Toisaalta on pidettävä yhtä selvänä, ettei Kansainliitossa voisi syntyä salaisia keskusteluja pitämällä silmällä vain eräitä konkreettisia tapauksia. Päinvastoin meidän täytyy lähteä siitä, että vaikka Kansainliitto tutkisi puheenalaista probleemia muodollisesti jonkunlaisena abstraktisena kysymyksenä tarkoittamatta ketään erikoista maata nimenomaisesti hyökkääjäksi, sittekin itse asiassa kaikki tärkeimmät, tai muuten asiasta kiinnostuneimmat valtiot pitäisivät koko

ajan mielessään puhtaasti konkreettisia sotilaspoliittisia näkökohtia määräten niiden mukaan lopullisen kantansa.

Tällöin voidaan todennäköisesti ottaa lukuun lopputuloksen syntymisen suhteen seuraavat kolme eri mahdollisuutta.

1) Luultavimmin keskustelut johtaisivat siihen, että vielä kerran todetaan nykyisin vallitseva erimielisyys toisaalta Kansainliiton suurenemmistön ja toisaalta Skandinavian maiden välillä sanktioiden ja sotilaallisen avunannon velvollisuuden^{den} suhteen. Skandinavian maat epäilemättä tulisivat näet tällöinkin uudistamaan nuo jo edellä selittämäni väitteet, että niiden sallittiin vv. 1919-1920 tulla Kansainliiton jäsiniksi mahdollisimman edullisin ehdoin, että johdonmukaisesti Kansainliitto v. 1922 omaksui niiden hyväksi tuon tunnetun resolution XV, että Genève'n Pöytäkirjan syntymisen yhteydessä v. 1924 niille tunnustettiin suvereeninen vapaus itse ratkaista millä tavalla ja missä laajuudessa ne tahtovat olla mukana niinhyvin pakkoimenpiteissä hyökkääjäksi julistettua valtiota vastaan kuin myös hyökkäyksen uhrin auttamisessa ja vihdoin, ettei myöhemminkään Kansainliitto ole vakavasti vaatinut Skandinavian maita luopumaan tällaisesta peruskirjan säännösten tulkittamisesta. Muistettakoon erikoisesti tässä suhteessa, että siksikin myöhään kuin viime Yleiskokouksessa Tanskan ulkoasiainministeri Munch nimenomaan sanoi Tanskan tulevan vastustamaan kaikkia yrityksiä lisätä maan velvollisuuksia Kansainliittoa kohtaan. Tätä kantaa vastaan tulisivat tietysti asettumaan kaikki ne maat, jotka katsovat Kansainliitolla todella olevan ei

ainoastaan teoreettis-moraalisia, vaan ennenkaikkea käytännöllis-poliittisia velvollisuuksia pitää huolta siitä, että hyökkävä valtio tulee kuritetuksi, hyökkäyksen uhri autetuksi ja siten rauha mahdollisimman nopeasti yhteisin voimin palautetuksi.

2) Toinen hieman pitemmälle menevä tulos voisi olla suunnilleen seuraava:

Ottamalla huomioon, että Parisin Pakti on tullut voimaan ja että siihen ovat yhtyneet myös kaikki Itämeren ympärillä olevat maat sekä Norja, on katsottava Peruskirjan velvoituksia ainakin tavallaan tässä uudessa valossa. Tosin Parisin Paktissa ei ole mitään määräyksiä sanktioista, mutta silti ei voida katsoa sen seikan heikentävän loogillisten johtopäätösten kantavuutta sen enempää tämän paktin kuin Peruskirjan velvoitusten suhteen.

Kuvaavaa tälle Kansainliitossa nopeasti jalansijaa voittavalle käsitykselle on, että Englannin nykyinen hallitus on eräässä äsken julkaisemassaan Valkeassa Kirjassa työväenpuolueen miehille luonnollisella rohkeudella suoraan julistanut katsovansa, että Parisin Paktin tultua voimaan ja miltei kaikkien valtioiden yhdyttyä siihen ei missään tulevaisuudessa voi esiintyä muita puolueettomia valtioita kuin ne muutamät aniharvat, jotka ovat jääneet Paktin ulkopuolelle. Tosin senaattori Borah ja joukko muita amerikalaisia ääniä on kiirehtinyt julistamaan tämän tulkinnan vääräksi, mutta se ei lopultakaan voine muuttaa itse tilannetta ainakaan Kansainliiton suhteen. Päinvastoin on pidettävä jotakuinkin varmana, että mikäli Kansainliiton omassa piirissä tulisi vakavasti tutkittavaksi mikä on Peruskirjan kantavuus sanktioiden ja

Handwritten: *Handwritten*

sotilaallisen avunamon suhteen, nyt tulisi, toisin kuin vielä
Geneven Pöytäkirjan syntymisen yhteydessä v. 1921 entistä yksi-
mielisemmin vaadittavaksi sellaista tulkintaa, että sodan sat-
tuessa ei yksikään Liiton jäsen saa jäädä puolueettomaksi, vaan
jokainen on velvollinen ottamaan osaa niinhyvin hyökkääjän ku-
rittamiseen kuin myös hyökkäyksen uhrin tehokkaaseen auttamiseen.
Tässä tapauksessa siis Skandinaavian maat tulisivat nyt yhdyt-
tyään Parisin Paktiin velvoitetuiksi luopumaan nykyiseltä kan-
naltaan. Tällainen päätös olisi itse asiassa sitäkin luonnolli-
sempi, kun se ei mene lainkaan sen pitemmälle kuin Presidentti
Wilsonin alkuperäinen selitys Kansainliiton Peruskirjasta tässä
suhteessa: "All the Member-States would be belligerents against
the Covenant-breaking nation, and this question of neutral
rights would, therefore, disappear with the abolition of neutra-
lity". (Times jouluk. 16 p. 1929).

3) Mutta kestäisivätkö Skandinaavian maiden enemmis-
töt tällaista ratkaisua? Voisiko olla mahdollista, että ne
tällöin suorastaan uhkaisivat erota Kansainliitosta, niinkuin
onneksi tuloksettomasti jo touhuttiin viime kesänä Norjassa?
Kaikki riippunee viikädessä siitä kuinka vakavaksi Kansain-
liitto kokonaisuudessaan katsoisi ensinnäkin kansainvälistä
sotilaspoliittista tilannetta ja toiseksi ehdotonta tarvetta
saattaa täyteen sopusointuun keskenään Parisin Pakti ja Perus-
kirja.

On turha salata sitä tosiasiaa, että varsinkin viime
aikoina tehdyt paljastukset Venäjän ja Saksan sotilaallisen
yhteistoiminnan valmisteluista ovat jättäneet omat sangen kiusal-
liset jälkensä useimpien europalaisten maiden mieliin. Mainitsen
tässä yhteydessä vain kolme seikkaa.

Viime vuonna julkaisi täällä Genevessä Pysyväinen
antikommunistisen Ententen Toimisto (Bureau permanent de l'Enten-
te anti-communiste), jossa tietävästi Suomi on edustettuna
kahden huomattavan oikeistolaisen politikon kautta, laajakok-
on tutkimuksen niinhyvin saksalais-venäläisestä poliittisesta ja

sotilaallisesta kuin taloudellisesta yhteistoiminnasta. Samoin saattoi viime vuoden lopulla Review of Reviews julkisuuteen Saksan hallituksen salaisen memorandumien, jolla perusteltiin tuon uuden A-panssarilaivan rakentamisen välttämättömyyttä. Tiedetään hyvin, että tällä hetkellä on yhtenä Lontoon tulevan laivastokonferenssin pahimpana karina tämä uusi merihirviö, jollaista ei ole aiokaan muun maan laivastossa. Myöskään ei suinkaan ole ollut maailman rauhan säilyttämisen kannalta edullista havaita, että yksinpä Saksan sosialistitkin ovat kannattamassa tätä maansa uutta varustuspolitiikkaa, joka ilmeisesti on tähdätty toisaalta Puolaa ja toisaalta Tanskaa, Englantia ja Ranskaa vastaan. Yhä kiusallisemmaksi on tilanne kehittynyt senkautta, että Bessedowski on äskettäin artikkeleissaan tunnustanut tästä asiasta m.m., että Venäjän laivastossa on edelleen useita kymmeniä saksalaisia upseereita. Sen ovat eri maiden hallitukset kyllä tienneet ennestäänkin, mutta asian nyt tultua maailman sanomalehdistöön, on hyvin ymmärrettävissä, että yleinen mielipidekin useissa maissa osoittaa sahtua hermostuneisuutta Venäjän ja Saksan todellisten sotilaallisten tarkoituserien suhteen. Mihin huippuunsa kohoisikaan tämä katkeruus, jos yhä julkisesti tiedettäisiin vielä, että kaikkina viime vuosina Venäjän ja Saksan laivastot ovat järjestäneet manööverinsä silmällä pitäen mahdollisuutta vallata Tanskan salmet ennenkuin Englannin ja Ranskan laivastot ehtisivät Kansainliiton nimessä saapua Itämerelle! Kun pari viikkoa sitten venäläinen dreadnought "Parishkaja Kommuna" ja risteilijä "Profintern" lähtivät suurelle retkelleen Atlantille ja Välimerelle, panivat ne toimeen manöövereitä Tanskan vesien lähistössä harjaantuakseen saman strategisen probleemin ratkaisuun. Useimmille, ellei kaikillekin suurvalloille on tunnettua, että Tanskan Yleiseisikunta on vuosi vuodelta kiinnittänyt yhä suurempaa huomiota vaaraan, että seuraavassa euroopalaisessa sodassa Venäjä ja Saksa esiintyvät samassa rintamassa Kansainliittoa vastaan ja että

tällöin Tanskan suorastaan kansainväliseksi velvollisuudeksi tulee huolehtia salmiensa, varsinkin Ison Beltin, pysymisestä avoimena kunnes Englannin ja Ranskan laivastot ovat vaivatta saapuneet Itämerelle. Tiedän, että viime kesänä useita kymmeniä Tanskan Yleisesikunnan upseereita suoritti salaisina manöövereinä erikoistutkimuksia tämän probleemin suhteen. Viittaan sitäpaitsi erikseen raporttiini N:o 14 viime toukokuun 24 p:ltä, jossa otsikolla "Tanska ja Kansainliitto" tein selkoa erinäisistä luottamuksellisista lausunnoista puheenalaisesta asiasta. Edelleen on julkinen salaisuus, että vaikka muodollisesti Saksalla saa olla vain 100.000 miehen suuruinen palkka-armeija ilman varsinaista reserviä ja että vaikka toisaalta Tanskan mobilisoitu armeija on vähintäänkin 125.000 miestä, käyttää Saksa vuosittain armeijansa uusintahankintoihin ~~XXXXXXXXXX~~ 20 & 25 kertaa suuremman summan kuin Tanska.

Kaikki tämä ja hyvinkin paljon muuta samaan suuntaan menevää mielessäni katselevat useimpien Euroopan maiden hallitukset ja yleisesikunnat Skandinaavian sotilaspoliittisia kysymyksiä samassa valossa kuin Ruotsin, Tanskan ja Norjan vanhoilliset vähemmistöt tekevät täysin johdonmukaisesti. Niille kaikille on vastaus puheenalaiseen kysymykseen aivan sama: Skandinaavia ei voi, jos se rehellisesti ottaa huomioon kansainvälisen politiikan todelliset tarpeet, katsoa olevansa oikeutettu jättämään Kansainliiton muita jäsenvaltioita vastaamaan maailman rauhan säilymisestä, sen rikkojan rankaisemisesta ja uhrin auttamisesta, vaan myöskin Ruotsin, Norjan ja Tanskan on otettava täysi vastuu niškoilleen varsinkin silloin, kun on kysymyksessä tilanne Itämeren ympärillä olevissa maissa.

Mutta jos Kansainliitto todellisen velvollisuutensa mukaisesti sanoisi kaiken tämän suoraan Ruotsin, Norjan ja Tanskan enemmistöpuolueille, voisi siitä, kuten yllä jo edellytin, todella

nousta hyvinkin suuri huuto näissä maissa, että muka Kansainliitto ei ole ainoastaan purkanut tuota resoluutiotaan XV v:ltä 1922, vaan tahtoo lisäksi pakottaa Skandinaavian maiden enemmistöpuolueet suostumaan oikeistopuolueitten puolustusystävälliseen politiikkaan samaan aikaan kuin Kansainliitto kuitenkin itse suunnittelee varustusten yleistä ja tehokasta vähentämistä! Kieltämättä tällainen tulos ministeri Westmanin ehdotuksen tutkimisesta Kansainliitossa olisi yhtä kiusallinen Liitolle itselleen kuin Ruotsin, Norjan ja Tanskan sekä ulko-, että sisäpoliittiselle asemalle. Mutta toisaalta on myös vaikea ajatella, että Liitto voisi kovinkaan hyvällä omalla tunnolla julistaa kaikelle muulle maailmalle, että Parisin Paktin tultua voimaan kaikkien tähän sopimukseen yhtyneiden valtioiden tulisi vastaisessa sodassa luopua puolueettomuudestaan, paitsi Skandinaavian maiden, jotka edelleen saisivat in casu ratkaista suvereenisella vapaudella mitä ne haluavat tehdä. Sellainen selitys Kansainliiton puolelta voisi vielä olla jotenkuten ymmärrettävissä Yhdysvaltain velvollisuuksien suhteen Parisin Paktin jäsenenä, koska tämä maa ei kuulu Kansainliittoon ja saa siis itse tulkita Parisin Paktin velvoitukset niinkuin hyväksi näkee. Mutta vaikea on uskoa, että Kansainliitossa saataisiin aikaan minkäänlaista uutta poikkeusta Skandinaavian maiden hyväksi. Mieluummin on sitten käsitykseni mukaan odotettavissa, että koko ministeri Westmanin herättämän kysymyksen tutkiminen jätettäisiin positiivista päätöstä vaille, niinkuin edellä jo olenkin tapauksen I) tutkimisen yhteydessä oletanut. Toisin sanoen koko tutkimus johtaisi pelkkään toteamiseen vielä kerran, ettei ole päästy yksimielisyyteen siitä, mitkä ovat Skandinaavian maiden velvollisuudet puheenalaisessa suhteessa. Ainoaksi positiiviseksi voitoksi voisi tällöin ehkä tulla vain se, että Kansainliitto joutuisi nykyistä vieläkin selvemmin toteamaan kuinka kipeästi Venäjän läntiset haapurimaat todella

tarvitsevat Liiton puolustusystävällisiltä mailta positiivisia takeita itsenäisyytensä säilyttämiseksi, koska ne eivät yhä edelleenkään voi rakentaa juuri mitään varmaa tässä suhteessa Skandinaavialta saatavan avunannon varaan.

Tämä tulos tarkastuksestani antaa aihetta lopuksi koskella kysynystä miten Suomen olisi suhtauduttava ministeri Westmanin ehdotukseen, jos se todellakin tulee esille Kansainliitossa.

Edellä tulin siihen johtopäätökseen, että tämän probleemin pohtiminen julkisesti Skandinavian maiden, Suomen, Viron, Latvian ja Liettuan kesken tuskin johtaisi mihinkään positiivisiin tuloksiin ja että salaisista neuvotteluista ei kaiketi olisi sanottavasti suurempaa hyötyä. Kun nyt kokoan yhteen mitä edellä olen sanonut ministeri Westmanin ehdotuksen käsittelyn mahdollisuuksista Kansainliitossa, en pääse tässäkään tapauksessa kovinkaan paljoa suotuisempiin tuloksiin. Päinvastoin täytyy minun varmana vakaumuksenani ilmoittaa, että Suomi tuskin hyötyisi käytännöllisesti mitään, jos se olisi mukana tämän kysymyksen vireille panossa Kansainliiton keskuudessa. Toisaalta me emme saa auttaa Skandinaaviaa voittamaan puolustusvastaista tahtoansa, koska se tapahtuisi niinhyvin meidän omien puolustusetujemme kuin meidän yleisen Kansainliitossa nauttimamme arvovallan kustannuksella. Toisaalta taas ei meillä mielestäni myöskään ole syytä olla mukana vetämässä Skandinavian maita ilmeiseen tappioon Kansainliiton edessä.

Siinä tapauksessa taas, että puheenalainen probleemi tulee Skandinavian maiden itsensä aloitteesta Kansainliitossa esille, täytyisi Suomen rohkeasti uskaltaa sanoa samaa kuin se on tähän saakka tehnyt milloin vain Kansainliitossa on vähänkin pohdittu turvallisuuskysymyksiä.

Tämä jokseenkin negatiivinen tulos analyysistani ei kuitenkaan merkitse sitä, että pitäisin kaikkia tällaisia

keskusteluja hyödyttöminä. Edellä olen sivulla 11 sanonut ,
että edullisin tie Itämeren ympärillä olevien pienten
maiden turvallisuuskysymysten tarkasteluun tuskin kulkee
Kansainliiton Peruskirjan velvoitusten tutkimisen kautta.
Tällä olen ennenkaikkea tarkoittanut sitä, että olisi ensi
kädessä löydettävä tutkimuspohja, jonka suhteen ei ole ole-
massa samanlaisia ennakkoluuloja ja ristiriitoja kuin mitä
valitettavasti Peruskirja on tähän saakka tarjonnut. Jos
Skandinavian maat, Suomi, Viro , Latvia ja Liettua lähtisivät
kaikella ennakkoluulottomudella keskenään pohtimaan mitkä
vaarat niitä uhkaavat ja mitä kunkin olisi tehtävä näiden
vaarojen torjumiseksi, silloin jouduttaisiin täysin realipo-
liittiselle pohjalle. Tämän tien valitseminen ei suinkaan
loppukädessä vielä merkitseisi jonkinlaista eristäytymistä
Kansainliitosta, sillä onhan Liitto kerta kerralta nimen-
omaan suosittanut paikallisten sopimusten tekemistä turval-
lisuuskysymysten ratkaisemiseksi. Näin, mikäli neuvottelut
johtaisivat positiivisiin tuloksiin, sittekin tultaisiin
takaisin Kansainliiton piiriin.

Toinen mahdollisuus olisi , että neuvotteluihin
kutsuttaisiin mukaan myös Venäjä, Puola ja Saksa ja yri-
tettäisiin saada aikaan jonkinlainen samanlainen päätös kuin
tuo tunnettu deklaratio vuodelta 1908, jolla turvattiin alu-
eellinen status quo Itämeren ympärillä. Etuna tästä kieltä-
mättä olisi se, että Venäjä saataisiin rauhansopimustensa
ja Parisin-Litvinovin Paktin lisäksi ottamaan askeleen ,
joka ainakin tavallaan sitoisi sen Peruskirjan 10 artik-
laan. Mutta en suinkaan tahdo salata sitä, että itse pidän

tämän tuloksen saavuttamista aivan lähiaikoina sangen vähän luultavana. "Itä-Loearnon" puutteessa Saksa tuskin haluaisi sitoa näin kätensä Puolan hyväksi yhtä vähän kuin Liettuakaan panisi puumerkkiänsä paperiin, joka siltä riisittäisi viimeisenkin mahdollisuuden vaatia Vilnaa takaisin.

Mutta mikään mielestäni ei estä joka tapauksessa yrittämästä edellistä menettelytapaa, eli neuvotteluja Suomen, Skandinavian ja balttilaisten maiden kesken. En tällöin tarkoita niinkään paljon virallisia neuvotteluja ensi aluksi kuin vapaita keskustelutilaisuuksia äskeisen Tukholman kokouksen malliin. Sillä tavoin kypsytettäisiin Skandinavian maiden yleistä mielipidettä käsittämään nykyistä paremmin mitä status quo'n säilyttäminen Itämeren ympärillä ennenkaikkea vaatii myöskin Skandinavialta. Kun sekin tulos kerran saavutetaan, on päästy aino askel eteenpäin ja silloin on hallitusten vuoro puhua keskenään kaikella vakavuudella ja yhteisen ymmärtämyksen edellytyksillä. Kun sitten hallituksetkin ovat päässeet ainakin jonkinlaiselle käytännölliselle pohjalle, on tietysti hyviä toiveita olemassa, että Skandinavian maiden kanta Kansainliiton Peruskirjan ja Parisin Paktin velvoitusten suhteen tulee merkitsemään Kansainliitollekin positiivista voittoa. Tosin tämä suositamani menettely ei ehkä tyydytä erinäisiä piirejä puheenalaisissa maissa, mutta siitä huolimatta uskallan olla täysin vakuutettu, että sitä tietä sittekin on ajanmittaan enemmän voitettavissa kuin hätäisesti yrittämällä Peruskirjan tulkitsimisien pohjalla heti päästä positiivisiin tuloksiin.

Saneltu Genèveissä, joulukuun 18-22 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.

CA

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31

ASIA:

Ministeri Kolehlin raportti no 31.

Geneve

30/12-29.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

No. 1179
RH/LF.

joulukuun 30 p:nä 1929.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No.	1 350 he. 20
4/3. 30	
5	31

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena on minulla kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 31, joka kos-
kee:

Pari lisähuomautusta
Venäjän ja Saksan suhteen.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Salmi

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

RH/LF.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/350 p. D. 10 30		
4/2-30	102	LII
RH/RF	C. ASTO	ACIA
5	C 81	

Ministeri Holstin raportti No. 31,
joulukuun 30 p:ltä 1929.

Pari lisähuomautusta
Venäjän ja Saksan suhteen.

Raportissani No. 28 t.k. 7 p:ltä tein selkoa venäläiskiinalaisen selkkauksen kansainvälisen kantavuuden erinäisistä puolista mainiten samalla kuinka todennäköistä on, että Venäjä tulee koettamaan käyttää hyväkseen Mandshuriassa saavuttamaansa edullista käännettä sotilaallisessa ja poliittisessa suhteessa koettaakseen yhteen menoon lisätä myöskin muilla tahoilla arvoaltaansa. Toisessa raportissa taas, nimittäin No. 30 , t.k. 22 p:ltä , huomautin käsitellessäni kysymystä Skandinavian suhteesta Kansainliittoon miten Venäjän ja Saksan sakainen sotilaallinen yhteistoiminnan pyrkimys epäilemättä tulisi luomaan suuria vaikeuksia, jos tuo ministeri Westmanin ehdotus Skandinavian maiden jäsenvelvollisuuden tutkimisesta otettaisiin esille joko yksistään Skandinavian maiden, Suomen ja Baltian maiden kesken, tai suorastaan Kansainliiton keskuudessa.

Kumpaiseenkin kysymykseen on viime päivinä tullut siksi huomattavaa vahvistusta, joka kykenee erittäin hyvin tukemaan mainituissa raporteissani esittämäni kantaa, että on syytä puuttua asiaan uudelleen.

Uusimmat tiedot Yhdysvalloista osoittavat, että sielä on tavallista enemmän hämmästyttää siitä röyhkeydestä, millä Venäjä vastasi Yhdysvaltain huomautukseen Parisin Paktista ja sen asettamasta velvoituksesta selvittää Mandshuurian riita rauhanomaisin keinoin. Eri asia on menetteli-
kö Venäjä lopultakaan viisaasti käyttämällä Yhdysvaltoja kohtaan sellaista kieltä. Monet äänet näet väittävät, että jos Venäjä olisi suhtautunut suuremmalla ymmärtämyksellä Yhdysvaltain puheenalaiseen démarcheen, olisi todennäköisesti Yhdysvalloissa otettu entistä suuremmalla harrastuksella vielä kerran esille kysymys nykyisen Venäjän tunnustamisesta de jure. Nyt, niin väitetään, Venäjä on töykeydellään ilmeisesti lykännyt tunnustuksen saamisen jälleen epämääräiseen tulevaisuuteen.

Mutta, sopii kysyä, kumpiko painaa vaa'assa Venäjälle enemmän, sekö että se saa Yhdysvaltain muodollisen tunnustuksen, vaiko se, että se johdonmukaisesti vastaa kaikille äskettäin Yhdysvaltain noottia säestäneille valtioille samassa äänilajissa? Epäilemättä voidaan ymmärtää Litvinovia, kun hän teki jälkimäisen valinnan. Kauppa Venäjän ja Yhdysvaltain välillä vastaa täysin Venäjän odotuksia ja se on pääasia, muodollisella tunnustuksella ei tällöin enää olisi kovin suurta realipoliittista merkitystä. Toisaalta taas on Venäjälle johdonmukainen esiintyminen kaikkiakin vieraita

maita kohtaan miltei ensi edellytys arvovaltansa ylläpitämiseksi. Jos se kerran on voittanut pelinsä Itä-Aasiassa huolimatta Kansainliitosta ja Parisin Paktista, ei sillä pitäisi olla mitään syytä ryömiä mahtavimmankaan suurvallan edessä, sillä se tietysti tulkittaisiin kaikkialla heikkouden merkiksi.

Menetelyään näin Yhdysvaltain suhteen täytyy Venäjän kaikella loogillisuudella kieltäytyä ottamasta vastaan Ranskan suurlähettiläältä Romanian noottia Itä-Aasian tapahtumain johdosta. Tulkittakoon kuinka tahansa Ranskan osuutta tässä démarchessa jää joka tapauksessa niin hyvin suurten massojen kuin maailman n.s. yleisen mielipiteen tietoisuuteen, että Litvinov on katsonut mahdolliseksi jyrkästi kieltäytyä hyväksymästä sitä, minkä Ranska puolestaan piti luonnollisena toimenpiteenä.

Myöskään ei ole voinut olla herättämättä hämmästyksiä Moskovan aktiivinen esiintyminen tuon t.k. alussa Tukholmassa pidetyn pohjoismaisen neuvottelukokouksen johdosta. Tässä kohdassa Venäjä ei edes ole tyytynyt tuohon tavalliseen sanomalehtien hyökkäystaktiikkaan, vaan Litvinov on suoraan esiintynyt omassa persoonassaan alotteentekijänä.

Jos Venäjä tällä tavoin pääsee vielä lähikuukausina pöyhistymään, mitähän se tuleekaan kevätkuolella luulemaan itsestään ja kansainvälisestä asemastaan, kun varustustan supistamiskomissionin on kokoonnuttava!

Mitä tulee kysymykseen venäläis-saksalaisesta sotilaallisesta yhteistoiminnasta, annoin siitä viikko sitten lähettämässäni raportissa erinäisiä esimerkkejä. Voin nyt

viitata uuteen todistukseen, johon ei ole ainakaan toistaiseksi edes yritetty virallisesti esittää mitään taholta peruutusta tai oikaisua.

Kun Ranskan edustajakamari viime perjantaina t.k. 27 p:nä käsitteli ulkomaisen edustuksen budjettia, hyökkäsi M. Franklin-Bouillon vielä kerran Briandin ulkopoliitiikan kimppuun. M. Franklin-Bouillon, vanha Suomi-ystävä, ei suinkaan ole mikään pikkutekijä maansa ulkopoliitikassa. Mainitsen vain kaksi seikkaa: Hän on ollut monta vuotta kamarin ulkoasiainvaliokunnan presidentti ja hallitukset ovat usein käyttäneet häntä hyvinkin tärkeisiin missioneihin ulkomailla. Nyt tämä herra polemisoi sitä virallista käsitystä vastaan, että ellei Locarno-sopimusta olisi syntynyt, olisi Saksa "heittäytynyt Venäjän syliin". Tämän väitteen torjui hän sanomalla le Tempsin mukaan sanasta sanaan seuraavasti:

" Mais Locarno n'a rien empêché. Staline déclare lui-même que l'Allemagne arme la Russie, tandis que la Russie lui fabrique des gaz. Si la Chine a été écrasée en trois semaines par la Russie, c'est que les troupes russes, commandées par les Allemands, ont fait la guerre des gaz et des avions."

" Ne raconte-t-on pas dans les salons et cercles officiels de Berlin, ajoute le député de Seine-et-Oise, qu'on accepterait quelques mois de bolchevisation pour détruire le traité de Versailles ? (Interruptions à l'extrême gauche.)"

Tässä saamme nyt suorastaan Ranskan parlamentissa kuulla julkisesti tärkeitä kohtia siitä, mitä tiedetään salaisesti Europan eri hallituksissa ja yleisesikunnissa: Saksa varustaa Venäjää aseilla, kun taas Venäjällä valmistetaan Venäjän ja Saksan yhteisiksi tarpeiksi myrkyllisiä kaasuja. Tallinnasta käsin lähetin viiden vuoden aikana Ministeriölle verrattain yksityiskohtaisiakin tietoja tästä Venäjän ja Saksan salaisesta sotilaallisesta yhteistoiminnasta. Nyt saamme M. Franklin-Bouillonin suun kautta tietää vielä niin paljon, että tämä yhteistoiminta ei ainoastaan jatkuisessa salaisuudessa, vaan että Mandshuuriassa se on esiintynyt täydessä aktiivisessa julkisuudessa: s.o. saksalaiset upseerit ovat siellä johtaneet venäläisten joukkojen lento- ja kaasuhyökkäyksiä Kiinaa vastaan.

Tähän M. Franklin-Bouillonin julkiseen viittaukseen ilmestyi edustajakamarissa vastaväitteitä ainoastaan kommunistien taholta. Sen enempää pääministeri Tardieu kuin ulkoasia-inministeri Briand ei katsonut tarpeelliseksi polemisoida tässä kohdassa M. Franklin-Bouillonia vastaan. Ja miksi he olisivat sitä tehneetkään, koska he silloin olisivat väärillä selityksillä ajaneet itsensä umpikujan. Tardieulle ja Briandille on ollut täysin oikeutetusti johtavana näkökohtana se, että virallinen Saksa on ilmeisesti yhä enemmän ja enemmän harrastamassa yhteistoimintaa Kansainliiton ja erikoisesti Locarno-valtioiden kanssa. Ellei siis Locarno-sopimusta olisi syntynyt, olisi virallinen Saksa kreivi Brockdorff-Rantzaun ohjelman mukaisesti orienteerautunut Moskovaan päin. Mutta Tardieu ja Briand tietävät toisalta, että Saksan sotilas-

piirit ovat jääneet uskollisiksi moskovalaiselle orienteeraukselleen, ja ainoaksi tieksi sen vaaran rauhalliseen torjumiseen jää Saksan hyvittäminen poliittisilla saavutuksilla länessä päin. Tämä on Ranskalle Locarno-politiikan optimistisena perustana, sitä kaikki Ranskan eri hallitukset koettavat johdonmukaisesti ajaa, ja niin jää jollekulle Franklin- Bouillonin tapaiselle suorasuulle tehtäväksi näyttää mitä vielä on mitalin toisella puolella ilmeisenä uhkana: Venäjän ja Saksan yhteinen sotilaallinen varustautuminen ja valmistautuminen. Sitä vaaraa ei uskalleta hallituspenkeiltä väittää olemattomaksi.

Saneltu Genèveissä, joulukuun 30 p:nä 1929.

RUDOLF HOLSTI.